

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

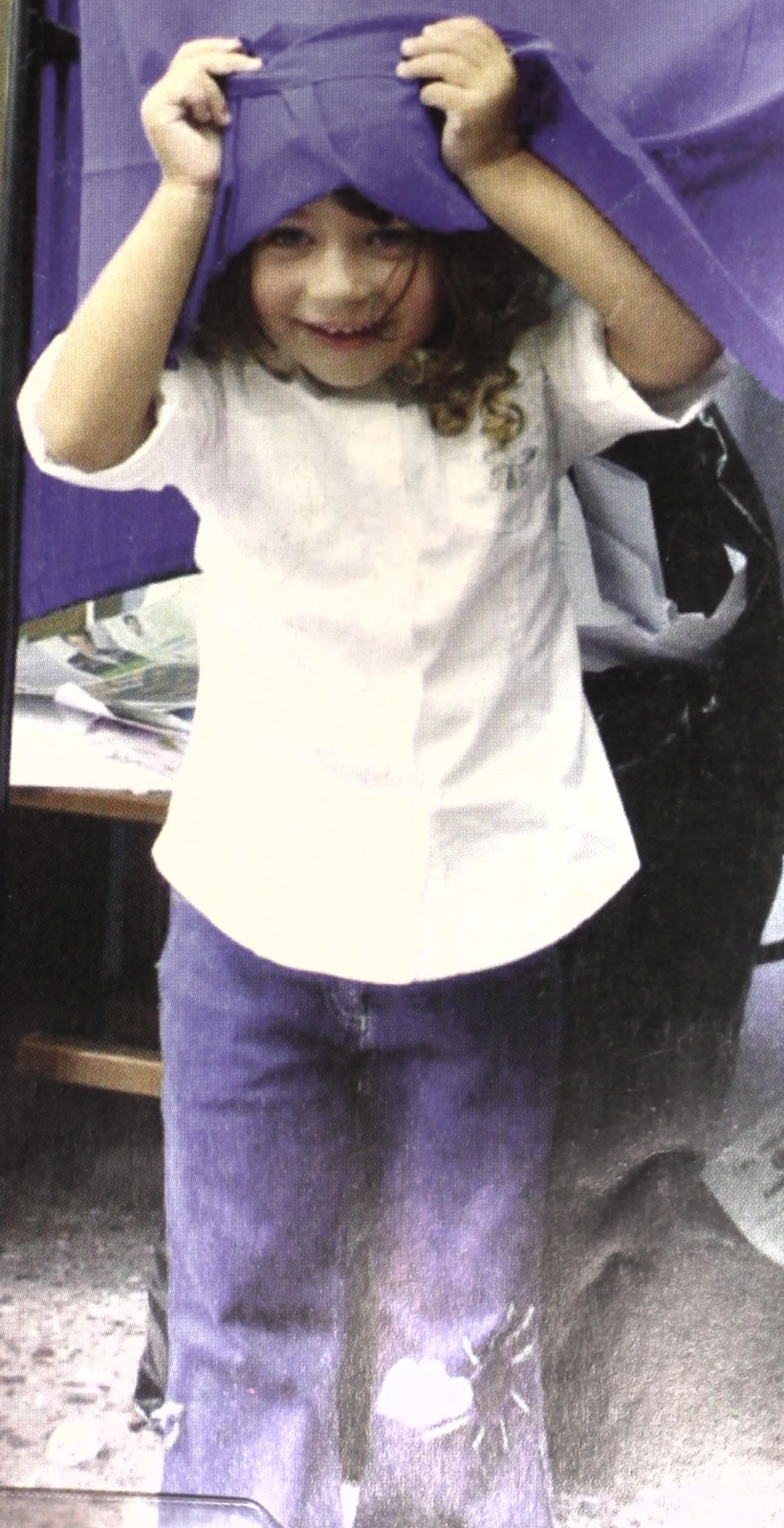
αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 773
Παρασκευή
18 Οκτωβρίου 2002
Τιμή: 4 Ευρώ

*Εσύ, παιδί μου,
ποιο μήνυμα θα στείλεις;*

νέος πόλεμος
ον ΗΠΑ στο Ιράκ:
φρίκη και
τρόμος των
πωλειών
φισός:
α διαρκές
κλημα
οχειρότητας
ιστερά
ι τρομοκρατία
άλσος
ο Γουδή
κοπεδοποιήθηκε
αμάθεια στην
ώτατη Παιδεία
σνία:
λογές
ο προτεκτοράτο
κουρδικό και η
ρραξη στο Ιράκ
ερμαν...ετά
εκλ...

ISSN 1108-9822
9 771108 982000
42>

ΓΡΑΦ3Σ

Thierry Meyssan

11 Σεπτεμβρίου 2001

Η τρομακτική απάτη

Κανένα αεροσκάφος δεν
συνετρίβη στο Πεντάγωνο

η αλήθεια...
...ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Το βιβλίο αυτό
βασίζεται
αποκλειστικά σε
επίσημα έγγραφα του
Λευκού Οίκου και του
Υπουργείου Άμυνας,
καθώς και σε
δηλώσεις των
πολιτικών και
στρατιωτικών
αξιωματούχων των
ΗΠΑ στο διεθνή
τύπο.
Όλες οι πληροφορίες
που παρατίθενται
διαθέτουν
παραπομπές και
επομένως μπορούν να
επαληθευτούν από
τον αναγνώστη.

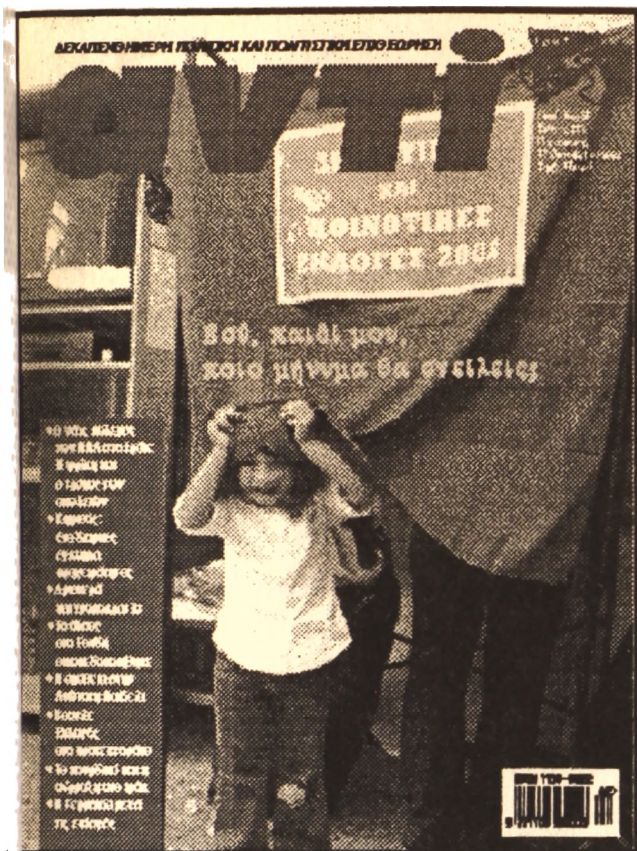
ένα βιβλίο... αποκάλυψη!!!

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΓΡΑΦ3Σ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: Ο γύρος του θανάτου	4
• Κώστας Κουφογιώργος: Γελοιογραφία	5
• ΑΝΤΗΝΩΡ: Μια Φώφη μπορεί να σώσει το ΠΑΣΟΚ; Μάλλον όχι...	6
• ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	8
• Μην. Ταβάφης: Αλεξανδρινοί υπερνομάρχαι	14
• Ράνια Κλουτσινιώτη: «Ο βασιλεύς Δημήτριος»	15
• Ν. Εκλογικός: Πρόβα τζενεράλε για τις βουλευτικές	16
• Μάνος Στεφανίδης: Η Συμφορά και ο Δημαρχοηγέτης	18
• Όλγα Φωτακοπούλου: Αχαΐα: Αριστερά – Η μεγάλη χαμένη	20
• Larry Mosqueda: Ο τρόμος και η φρίκη	22
• Σωτήρης Λέτσιος: Κηφισός: Το διαρκές έγκλημα της προχειρότητας	25
• Γεράσιμος Λυκιαρδόπουλος: Λαθρεπιβάτες και τζαμπατζήδες (Η αριστερά και η τρομοκρατία)	28
• Μανόλης Καρέλλης: Τρομοκρατία και τρομοκρατία	30
• Δημήτρης Στρατούλης: Η βαλκανική τραγωδία του ΟΤΕ	31
• Ρίτσα Φράγκου-Κικίλια: Ψυχάρω ή αλλιώς τις παίζει;	32
• Όλγα Φωτακοπούλου: Απειλείται άμεσα το Πάρκο στο Γουδή	34
• Αλέξανδρος Καζαμίας: Ο μονοδιάστατος κόσμος και η αμερικανολατρία	36
• Sonja Astley: Γερμανία: Μετά τις εκλογές αρχίζουν τα δύσκολα...	39
• Ευάγγελος Αρεταίος: Η Άγκυρα ανησυχεί για τις εξελίξεις στο Ιράκ	42
• Κατερίνα Μυστακίδου: Βοσνία-Ερζεγοβίνη: Εκλογές καθ' υπαγόρευση	44
• Μαρία Αρβανίτη-Σωτηροπούλου: Όλα τα ζώα είναι ίσα, αλλά μερικά είναι πιο ίσα από τ' άλλα	46
• ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	48
• Δημήτρης Χαρίτος: Γκασπάρ Νοέ: <i>Μη αναστρέψιμος</i>	51
• Μάνος Στεφανίδης: Περί φωτογραφίας	52
• Ε. Μουντράκη: <i>Οι μέρες πριν έρθεις στον Εξώστη του Θεάτρου του Νότου</i>	54
• Γρηγόρης Ιωαννίδης: <i>Σαίξπηρ: Αγάπης Αγώνας Άγονος</i>	55
• Γιώργος Αριστηνός: Το σχήμα του Μεταμοντέρνου	56
• Δημήτρης Φιλιππίδης: Περί αιωνιότητας	61
• ΒΙΒΛΙΟ	62
• Και τα λοιπά από τον Κώστα Καραμάρκου	66

Περίοδος Β' • Έτος 29ο • Τεύχος 773

Παρασκευή 18 Οκτωβρίου 2002

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

**ΑΝΤΙ - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ**

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 010 7232713 – 010 7232819

Fax: 010 7226107

ANTI ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chrarou@otenet.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Νεφέλη Παπουτσάκη

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Εύη Ζήση

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρυονέρι, τηλ. 010 6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: 26 τεύχη, **Εξάμηνη:** 13 τεύχη

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαμ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξαμ. 76 δολ. ΗΠΑ, ετήσια 152 δολ. ΗΠΑ

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία

της Αθήνας: Περιοδικό ANTI,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.

Λασσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 0310 237463

Ο ΓΥΡΟΣ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

ΠΡΟΣΗΛΘΑΜΕ λοιπόν στις κάλπες και εκφράσαμε τις προτιμήσεις μας για τους άρχοντες της τοπικής αυτοδιοίκησης. Σε ελάχιστες όμως περιπτώσεις αυτές οι δημοτικές και νομαρχιακές εκλογές είχαν πραγματικά να κάνουν με την τοπική αυτοδιοίκηση. Οι εκλογές αυτές δεν ήταν πολιτικές με τη σωστή έννοια του όρου. Δεν ανεδείχθη η πολιτική αλλά η μικροπολιτική. Τα κανάλια έσυραν το χορό, όπως θα συμβαίνει από τώρα και στο εξής για κάθε εκδήλωση της ζωής μας: Κοινωνική, πολιτική, πολιτισμική, ιδιωτική. Μήπως να το πάρουμε απόφαση, να τελειώνουμε; Ή μήπως...

ΣΤΑ ΚΑΝΑΛΙΑ λοιπόν παρακολουθήσαμε τους γνωστούς μας από τα προηγούμενα επεισόδια του σίριαλ να επιδίδονται τώρα στην «πολιτική ανάλυση», να προσκαλούν βορίδηδες, κούγιες, πέτρους και τους όμοιούς του, να αποφαινούνται περί δημοκρατίας· παρακολουθήσαμε την απίστευτη ιστορία εισβολής του ΣΔΟΕ στα γραφεία υποψήφιου νομάρχη, μάθαμε απ' έξω τις περί εκκλησίας απόψεις του Τζαννετάκου αλλά και τα «οράματα» Καρατζαφέρη για την Κόκκινη Μηλιά, και προχθές είδαμε τους δύο νομάρχες που υποστηρίζει η Ν.Δ. να προσέρχονται στον Αρχιεπίσκοπο (γιατί άραγε;), ενώ το ΠΑΣΟΚ παρέμενε «σιωπηλός» παρατηρητής. Δεν μάθαμε τίποτε όμως για τις απόψεις του πρωθυπουργού και των λοιπών κυβερνητικών για το χωρισμό εκκλησίας και κράτους.

ΚΑΙ ΕΝΩ συνέβαιναν όλα αυτά, οι ελεύθεροι χώροι της Αθήνας παραχωρούνταν για ξενοδοχεία, νοσοκομεία, αθλητικές εγκαταστάσεις. Όσο για το χώρο του αεροδρομίου στο Ελληνικό, ο κ. Παπουτσής θα βάλει τα δυνατά του προκειμένου να εγκατασταθεί πίστα για αγώνες Formula 1!

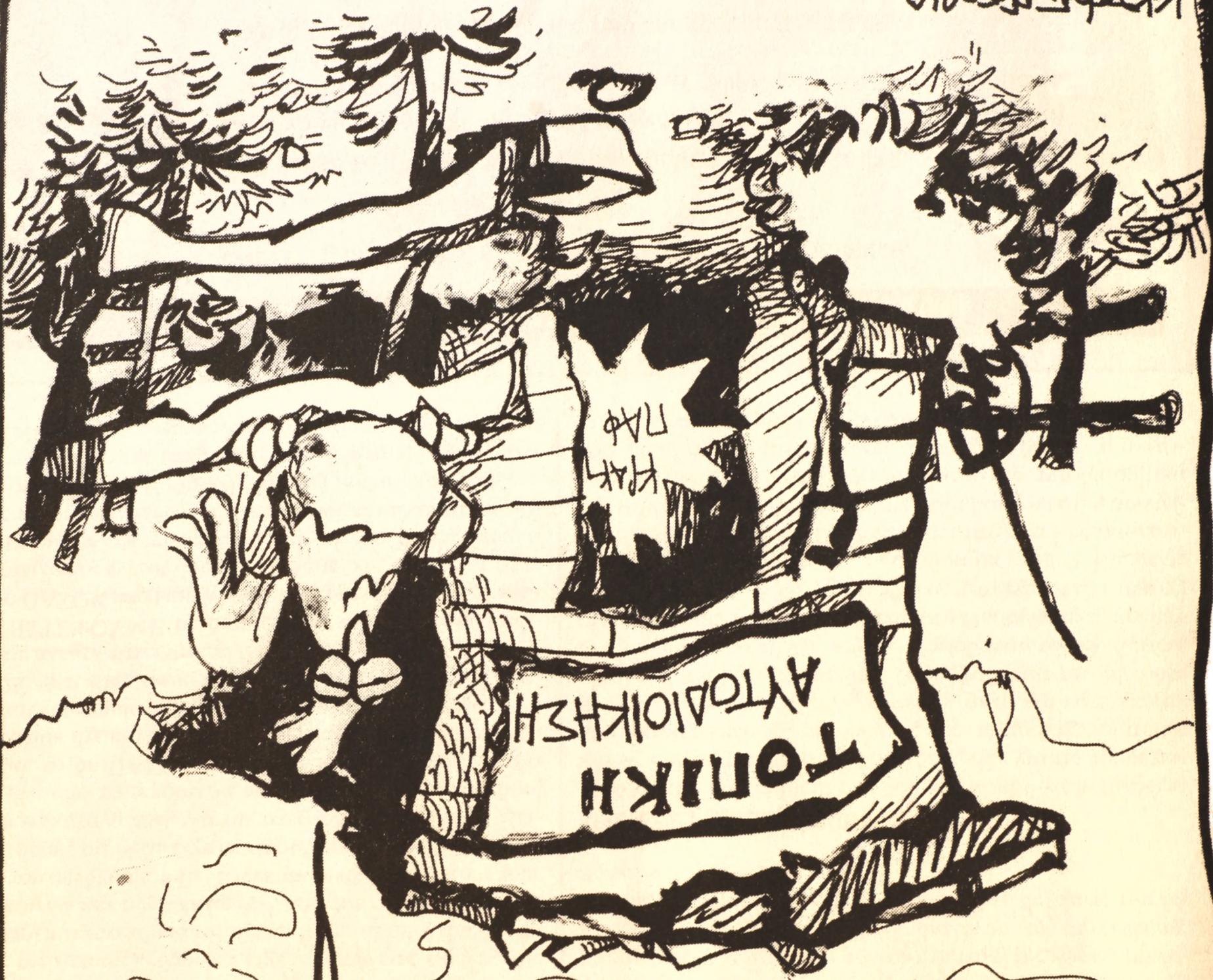
Ε, ΛΟΙΠΟΝ στις εκλογές αυτές ελάχιστα αναδείχθηκαν τα θέματα της αυτοδιοίκησης. Της αυτοδιοίκησης που θα χειριστεί τα κονδύλια από τη φορολογία των δημοτών αλλά και από τα κοινοτικά ταμεία και θα ευθύνεται από αύριο για τα καθημερινά προβλήματα του πολίτη και για τα μακροχρόνια οικιστικά θέματα σε όλη τη χώρα.

ΤΙ ΘΑ ΚΑΝΟΥΜΕ λοιπόν την επόμενη Κυριακή; Θα ψηφίσουμε πολιτικά. Αφού γι' αυτό μας τριβέλισαν άλλωστε το τελευταίο δίμηνο επικαλούμενοι την... αυτοδιοίκηση. Και πολιτική ψήφος για έναν αριστερό σήμερα είναι, πιστεύουμε, κατ' αρχήν να πολεμήσει και ν' αντιπαραταχθεί στον δικομματισμό που ταλανίζει τον τόπο και έχει μόνο στόχο την ανακύκλωση δύο μονομάχων για να νέμονται τα αγαθά της εξουσίας.

ΑΠΟΧΗ, λευκό ή άκυρο προτείνουμε εμείς για το Δήμο της Αθήνας, την υπερνομαρχία και τις παρόμοιες περιπτώσεις. Αυτό σημαίνει αριστερή ψήφος την Κυριακή, γιατί αρνούμαστε να μπούμε στη λογική και τα παιχνίδια του δικομματισμού. Ας αναδειχθούν οι νομαρχιακοί και δημοτικοί άρχοντες ερήμην ημών, σε περιπτώσεις όπως αυτές. Έτσι κι αλλιώς, κανείς από τους υποψηφίους αυτούς δεν πρόκειται ν' ασχοληθεί και να προωθήσει τα δημοτικά θέματα.

ΑΝ Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ πιστεύει σοβαρά στον αυτόνομο ρόλο της, αν πιστεύει ότι έχει έναν δικό της λόγο να αρθρώσει, πρέπει ν' αποκολληθεί από την παρακολουθητική της τακτική και να σταματήσει να σχοινοβατεί στο τεντωμένο σκοινί του σχοινοβάτη. Εάν συνεχίσει να θέτει τον εαυτό της ξανά και ξανά στο δίλημμα του «μικρότερου κακού», απλώς σε σύντομο διάστημα θα απορροφηθεί κι αυτή μέσα στο μεγαλύτερο ή το μικρότερο κακό.

ΚΑΡΤΑ 10210

ΔΥΟ ΚΟΜΜΑΤΑ
ΜΑΛΩΝΑΝΕ ΣΕ ΕΝΟ
ΑΧΥΡΩΝΑ...

Μια Φώφη μπορεί να σώσει το ΠΑΣΟΚ; Μάλλον όχι...

ΠΩΣ ΕΚΤΙΜΟΥΝ τα αποτελέσματα του α' γύρου των δημοτικών και νομαρχιακών εκλογών οι ηγεσίες των πολιτικών κομμάτων; Αλλά και τι προσδοκούν από τον β' γύρο των εκλογών αυτών, στο βαθμό που η προσδοκία τους αυτή δεν εκφράζει ευσεβείς πόθους;

ΑΝ ΠΙΣΤΕΨΟΥΜΕ το κυβερνών ΠΑΣΟΚ, τα πράγματα κύλησαν κατ' ευχήν... Το ΠΑΣΟΚ μπορεί να έχασε ένα μέρος της εκλογικής του δύναμης σε κρίσιμες περιοχές (Θεσσαλία, Πειραιά, Θεσσαλονίκη, αλλά και σε αξιόλογο αριθμό δήμων της Αττικής), πλην δεν είχε τις απώλειες εκείνες που θα επέτρεπαν στο κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης να ζητήσει «εδώ και τώρα εκλογές»! Από την άλλη, η αποδοκιμασία του συνδυασμού Γ. Τζαννετάκου από τους ίδιους τους ψηφοφόρους της Ν.Δ., είχε ως αποτέλεσμα η μεν Νέα Δημοκρατία να καταγράψει, για την υπερνομαρχία Αθήνας-Πειραιά, ένα από τα μικρότερα ποσοστά της σε πανελλαδική κλίμακα, το δε ΠΑΣΟΚ να διακηρύσσει, αισχυντηλά, ότι εξασφάλισε όχι μόνο κυβερνητική σταθερότητα διαρκείας, αλλά και εσωκομματική ηρεμία! [Εξ ου και το σύθημα: «Το ΠΑΣΟΚ είναι εδώ, ενωμένο δυνατό!», ακόμα και από οπαδούς του άλλοτε πατριωτικού ΠΑΣΟΚ...]

ΑΝ ΠΙΣΤΕΨΟΥΜΕ τις διακηρύξεις της Νέας Δημοκρατίας, το ΠΑΣΟΚ επιχειρεί ν' αλλοιώσει το «γαλάζιο μήνυμα» που έστειλαν οι ψηφοφόροι της περασμένης Κυριακής στην κυβέρνηση... «Κρύβουν την ήττα πίσω από τη Φώφη» είναι ο κύριος τίτλος του *Ελεύθερου Τύπου*, ενώ, την ίδια στιγμή, *Τò Βήμα* επιμένει ότι «*Η Ρηγίλλης (είναι) καζάνι που βράζει*», καθώς το φιάσκο της υπερνομαρχίας Αθήνας-Πειραιά «*τείνει να εξελιχθεί σε εσωκομματικό εφιάλτη*». Κατά την ίδια

εφημερίδα, τη Δευτέρα στη Ρηγίλλης «*θα βγουν τα μαχαίρια*» (τα οποία ακονίζονται από τώρα), με τον Γ. Σουφλιά και μερικούς άλλους επιτελείς της Ν.Δ. στη δίνη του κυκλώνα. Ορισμένοι αρθρογράφοι, φίλα προσκείμενοι στη Ν.Δ., θέλουν να πιστεύουν ότι ο Γ. Τζαννετάκος θα μπορούσε (από «*μαθηματική και πολιτική άποψη*») να νικήσει στον δεύτερο γύρο. Αλλά φαίνεται ότι και οι ίδιοι μάλλον δυσκολεύονται να το πιστέψουν. Κατά τα άλλα, ο πρόεδρος της Ν.Δ. δεν παρέλειψε να τονίσει ότι το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης παραμένει «*η μεγαλύτερη πολιτική δύναμη της χώρας, σταθερά προσηλωμένη στις αρχές του διαλόγου, της συνεννόησης και της συνεργασίας με όλες τις πολιτικές δυνάμεις του τόπου*».

ΑΡΙΣΤΕΡΑ: ΑΙΣΙΟΔΟΞΟ ΜΗΝΥΜΑ

ΠΑΡΑ την προσπάθεια του δικομματισμού να μετατρέψει και τις εκλογές αυτές σε πρόβα τζενεράλε για τις προσεχείς βουλευτικές εκλογές, οι δυνάμεις της σύγχρονης αριστεράς και της οικολογίας όχι μόνο άντεξαν, αλλά και κατέγραψαν αξιόλογα ποσοστά επιτυχίας. Το ψηφοδέλτιο του Μανώλη Γλέζου άγγιξε το 10,9%, ενώ τα ψηφοδέλτια του Θ. Δρίτσα, στον Πειραιά, ή του Τ. Κουράκη, στη Θεσσαλονίκη, κινήθηκαν σε ποσοστά 6,3% και 6,5%, αντίστοιχα. Αλλά αντοχή στην πόλωση επέδειξαν και οι συνδυασμοί του Φ. Κουβέλη, στην Αθήνα, ή του Μ. Τρεμόπουλου, στο νομό Θεσσαλονίκης – διαπίστωση που έρχεται να επιβεβαιώσει ότι η συσπείρωση ευρύτερων δυνάμεων γύρω από τα αυτοδιοικητικά προγράμματα της ανανεωτικής αριστεράς, δεν είναι ανέφικτη. Τα παραδείγματα δεν λείπουν: Μεθαύριο, στην Καισα-

ΕΤΟΙΜΑΣΤΗΚΑΝ ΑΚΟΜΗ ΔΥΟ ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ANTI (2001)

Είναι έτοιμοι και διατίθενται από τα γραφεία του περιοδικού
(Δημοχάρους 60, Αθήνα 115 21)

δύο ακόμα τόμοι του ANTI που συμπεριλαμβάνουν τα τεύχη
729 έως και 741 (ο 54ος)
και 742 έως και 753 (ο 55ος).

Θα βρείτε επίσης τους τόμους των προηγούμενων ετών
Στους τόμους του περιοδικού ANTI
αποτυπώνεται η σύγχρονη ιστορία μας.

Α' εξάμηνο 2001

Β' εξάμηνο 2001

ριανή, λόγου χάρη, ο Θ. Μπαρτσώκας (ΣΥΝ) διεκδικεί τη δημαρχία, με αντίπαλο τον Α. Καμπάκα, που υποστηρίζεται από το ΠΑΣΟΚ, ενώ στη Νέα Σμύρνη, ο δήμαρχος Γ. Κουτελάκης, που στηρίζεται από τον ΣΥΝ και το ΠΑΣΟΚ, αντιμετωπίζει τον Γ. Ποπωτά της Νέας Δημοκρατίας...

Ο ΣΥΝ δεν ζει στο υπερπέραν... Γι' αυτό δεν είναι τυχαία η υπόμνηση του Ν. Κωνσταντόπουλου ότι, πρώτον, «ο απομονωτισμός και ο στείρος κομματισμός βλάπτουν» και, δεύτερο, ότι «η επιτυχία των συνδυασμών που στήριξε (ώς τώρα) ο ΣΥΝ, αποτελεί αφετηρία για μια ακόμα πιο ουσιαστική και θετική συνεισφορά των δυνάμεων της σύγχρονης αριστεράς στον θεσμό της τοπικής αυτοδιοίκησης». [Σε αντίθεση με τον Συνασπισμό, το ΚΚΕ «νομιμοποιεί» μόνο τις δικές του συνεργασίες (λέγε με ΔΗΚΚΙ), χαρακτηρίζοντας όλες τις άλλες «συνεργασίες του γλυκού νερού».]

ΠΑΝΤΩΣ, και σε σχέση με το κεφάλαιο των συνεργασιών, αξίζει να σημειωθεί το «άνοιγμα Σημίτη» προς την Αριστερά. Δίδοντας εύσημα τόσο στον Μανώλη Γλέζο, όσο και στον Θ. Παφίλη, ο πρωθυπουργός αφού ανέφερε ότι το ΠΑΣΟΚ θα στηρίξει τα προοδευτικά ψηφοδέλτια, εκεί όπου αναμετρώνται με τη Ν.Δ., ζήτησε τη συγκρότηση μιας «σύγχρονης προοδευτικής πολύχρωμης πλειοψηφίας», κ.λπ. Στην ουσία ζήτησε τη βοήθεια της Αριστεράς υπέρ των υποψηφίων του ΠΑΣΟΚ, εκεί όπου η Αριστερά δεν έχει δικό της υποψήφιο. Πάντως κοινή παραμένει η τοποθέτηση του μέσου αριστερού πολίτη που, πέρα από στείρους φανατισμούς, ερωτά: *Γιατί θυμούνται την Αριστερά μόνον προεκλογικά;*

ΠΑΝΤΩΣ, και σε αντίθεση με το ΚΚΕ που συστήνει άκυρο ή λευκό στον β' γύρο (εκεί, βέβαια, που δεν έχει δικό του υποψήφιο), ο ΣΥΝ καλεί τους ψηφοφόρους να ψηφίσουν κατ'α συνείδηση και, φυσικά, με «αυτοδιοικητικά κριτήρια».

Στο μεταξύ, ορισμένα μέλη του ΚΚΕ διερωτώνται για την «αξία» της συνεργασίας του κόμματος με το ΔΗΚΚΙ – συνεργασία η οποία, κατά την εκτίμησή τους, «ουδέν απέδωσε». Επί του προκειμένου υπενθυμίζουν ότι, στην υπερνομαρχία Αθήνας-Πειραιά, το 1998, το ΚΚΕ μόνο του, με επικεφαλής τον Σ. Χαλβατζή, είχε συγκεντρώσει 11,3%, ενώ, στις εκλογές αυτές, το κοινό ψηφοδέλτιο ΚΚΕ/ΔΗΚΚΙ, με επικεφαλής τον Θ. Παφίλη συγκεντρώσε 8,8% δηλαδή 2,5 μονάδες λιγότερες.

ΤΟ «ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗ»

ΕΚΠΛΗΞΗ, αλλά και ανησυχία, προκάλεσε, στο μεταξύ, το υψηλό ποσοστό (σχεδόν 14%) που συγκεντρώσε ο αρχηγός του Λαϊκού Ορθόδοξου Συναγερμού (ΛΑΟΣ) Καρατζαφέρης. Πλην τα ερωτήματα είναι πλήθος: Τι ακριβώς εκφράζει το ποσοστό αυτό; Είναι φαινόμενο συγκυριακό (στο οποίο συνέβαλαν παράγοντες όπως, λ.χ., ο προπαγανδιστικός μηχανισμός Λαλιώτη ή οι αστοχίες χειρισμών της Νέας Δημοκρατίας...) ή, μήπως, φαινόμενο ακροδεξιάς έκφρασης στο πολιτικό μας σύστημα;

ΕΝΤΥΠΩΣΗ προκαλεί, όμως, με βάση τις σχετικές μετρήσεις, και το ότι τον συνδυασμό Καρατzaφέρη, στήριξαν, στον πρώτο γύρο, όχι μόνο ψηφοφόροι της Νέας Δημοκρατίας (περίπου 70%), αλλά και ψηφοφόροι του ΔΗΚΚΙ (περίπου 13%), του ΚΚΕ (7%), του ΠΑΣΟΚ (4%), αλλά και του ΣΥΝ (3%) – μέτρηση που υποβάλλει ότι οι ακραίες αντιλήψεις διατρέχουν το σύνολο των κομματικών μηχανισμών. [Ανάλογες μετρήσεις που είχαν γίνει και στη Γαλλία, πρόσφατα, προκειμένου ν' αναλυθεί το φαινόμενο Λεπέν, είχαν καταδείξει ότι την φασίζουσα αυτή παράταξη είχαν υπερψηφίσει και πρώην μέλη του Γαλλικού Κομμουνιστικού Κόμματος.] Πάντως, από πλευράς φιλοκυβερνητικού τύπου, αφήνεται να νοηθεί ότι η επιλογή του ΠΑΣΟΚ «να βάλει, στο παιχνίδι της αντιπαράθεσης, την ακροδεξιά, μάλλον δεν θα συνεχισθεί». Το «παιχνίδι», όμως, συνεχίζεται από τον ίδιο τον αρχιεπίσκοπο Χριστόδουλο, ο οποίος, ούτε λίγο, ούτε πολύ, αισθάνθηκε την ανάγκη να ευλογήσει τους ψηφοφόρους του ΛΑΟΣ, διότι είναι «καλοί χριστιανοί», σε αντίθεση, φυσικά με τους... «Νικολαίτες» και άλλους οπαδούς τους Γνωστικισμού, οι οποίοι όχι μόνο δεν ασπάζονται την... δεξιά του αρχιεπισκόπου, αλλά και αντιπαράτίθενται στην ακροδεξιά!

ΚΑΙ ΕΝΩ αναμένονται τα αποτελέσματα του β' γύρου των δημοτικών και νομαρχιακών εκλογών, φόβοι εκφράζονται, από τώρα, ότι ο πρωθυπουργός και το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης θα κληθούν ν' αντιμετωπίσουν την πίεση των «λαϊκιστών» του κόμματος, οι οποίοι θα ζητούν «περισσότερες προσλήψεις στο δημόσιο», χορηγήσεις, επιδόματα και, εν ανάγκη... μη καταγραφή των ελλειμμάτων των ΔΕΚΟ στον προϋπολογισμό, όσο και αν οι Βρυξέλλες αξιώνουν διαφάνεια στη δημοσιονομική διαχείριση...

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΑΘΛΙΟΤΗΤΕΣ

Ο νέος Νομάρχης Θεσσαλονίκης δεν «μου πάει». Αλλά αίφνης κατάφερε ο κομματικός-κρατικός μηχανισμός να τον κάνει συμπαθή. Εννοώ τον απαράδεκτο σε χρονική συγκυρία φορολογικό έλεγχο που επεχείρησε το ΣΔΟΕ. Καλά, ισχυρίστηκαν διάφοροι του κομματικού-κρατικού μηχανισμού ότι ήταν «τυχαίος ο έλεγχος, αγνοούσαν ότι επρόκειτο για εταιρεία υποψήφιου Νομάρχη» κ.λπ. Ε, λοιπόν, δεν ήταν καθόλου τυχαίος. Το κομματικό κράτος σήμερα έχει συμπεριφορές που με τον μετριοπαθέστερο χαρακτηρισμό θα τις έλεγα απαράδεκτες. Έχω κι εγώ υποστεί τέτοιους «φορολογικούς» ελέγχους. Μια φορά κατά τη διάρκεια της δικτατορίας και μια δεύτερη αμέσως μετά την επανεκλογή του ΠΑΣΟΚ στα 1992. Κι όποιος αμφιβάλλει, ας επικοινωνήσει μαζί μου μέσω του περιοδικού. Αυτό το κόμμα-κράτος κατάφερε όμως και κάτι άλλο με την «επιχείρηση» του ΣΔΟΕ στη Θεσσαλονίκη: Μηδένισε άλλον ένα θεσμό, το ΣΔΟΕ, τους περίφημους «αδιάφθोरους» ελεγκτές. Αλλά οι πολιτικοί μικρόνοες της Χαριλάου Τρικούπη έχουν, δυστυχώς για τον τόπο, χάσει κάθε έλεγχο.

Χ.Γ.Π.

Φτάσαμε λοιπόν στην υποχρεωτική δήλωση πίστωσης για ν' αναλάβει κανείς δημόσια θέση. Ένα autodafé των εγχώριων παπών που μετατρέπει τους πολιτικούς σε παπάκια.

Αν κατάλαβα καλά, ο Καρατζαφέρης ήθελε να βγει υπερνομάρχης γιατί ονειρευόταν τη Βασιλεύουσα και γιατί έπαιζε ανιστόρητα και χυδαία με την εθνική, συλλογική μνήμη. Κι αν θυμάμαι καλά, ο αρχιεπίσκοπος πρόσφατα τραγουδούσε

Σκίτσο του Ανδρέα Πετρουλάκη από την Καθημερινή 16.10.2002.

ΚΑΙΣΑΡΟΠΑΠΑΚΙΑ

από τηλεοράσεως «Να πάρουμε την Πόλη και την Αγιά Σοφιά». Κι αν αντιλαμβάνομαι καλά, με τέτοιους όρους πατριδοθησκευτικής καπηλείας και ιδεολογικοπολιτιστικής παράνοιας πορευόμαστε εν έτει σωτηριώ 2002 για να εκλέξουμε δημάρχους και νομάρχες, δηλαδή εντεταλμένα όργανα για να μαζεύουν τα σκουπίδια και για να καθαρίζουν τα φρεάτια ώστε να μην πλημμυρίζουν τα ρέματα. Κι αν είδαν τα μάτια μου καλά, οι δύο υποψήφιοι

νομάρχες της Ν.Δ. –πλην Τζαννετάκου, προς τιμήν του– πήγαν, παραμονές επαναληπτικών εκλογών, να πάρουν την ευλογία του Μακαριωτάτου. Το πράγμα, αν δεν είναι αστείο, είναι επικίνδυνο. Η εκκλησία με προτεσταντικό τρόπο παρεμβαίνει σε μικροκομματικές ίντριγκες και θέλει να παίξει το ρόλο ρυθμιστή σε θέματα αμιγώς πολιτικά. Το «δημοψήφισμα» των ταυτοτήτων επισείεται ακόμη ως έμμεση και άμεση απειλή προς κυβέρνηση και αντιπολίτευση. Η δε κυβέρνηση, φοβούμενη συνέπειες, ακόμη δεν προχωρεί στη ρύθμιση του θέματος. — Ποιος, αλήθεια, κυβερνά αυτόν τον τόπο; Οι αγιατολάδες ή το Κοινοβούλιο; Η εκλεγμένη κυβέρνηση ή οι καισαροπαπικοί της Αρχιεπισκοπής;

Σε ποια χιλιετία θα επισυμβεί επιτέλους ο χωρισμός εκκλησίας και κράτους εν Ελλάδι; Υπενθυμίζουμε πάντως ότι ο γείτων Κεμάλ προχώρησε σε ανάλογο διαχωρισμό από το 1923. Βοήθειά μας.

Τ. Μ.

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΗ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ

Στις 2 Ιουνίου 2000 «Έλληνες Ορθόδοξοι» πλημμύρισαν την Αθήνα για ν' ακούσουν τον πύρινο λόγο του Χριστόδουλου που ξεσηκώθηκε κατά της κυβέρνησης για τη μη αναγραφή του θρησκευματος στις αστυνομικές ταυτότητες. Σήμερα, δυο χρόνια μετά, η ευσεβής Φώφη δίνει κι αυτή τη μάχη της εναντίον του εν πολλαίς αμαρτίαις περσιπέντος Τζαννετάκου. Καλά, ξέχασαν την αρθρογραφία του υπέρ των αμερικανικών βομβαρδισμών στη Σερβία; Τότε που αυτός μεν συμπορεύονταν ανοικτά με τους Αμερικανούς και η υπερήφανη κυβέρνησή μας «με επιφυλάξεις» αλλά σταθερά στήριξε και βοήθησε σ' ό,τι της είχαν ζητήσει οι Νατοϊκοί σύμμαχοι. Όμως τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά. Υπάρχουν συμπεριφορές που αναδεικνύονται σταθερά από τους καλούς προπαγανδιστές. Κερδίζει ο καλύτερος στο επάγγελμα. Για άλλη μια φορά ο Λαλιώτης απεδείχθη «τζίνι» στη δουλειά.

Χ.Ν.

ΘΕΛΟΥΜΕ ΤΗΝ ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ;

Σε αρκετούς δήμους και νομαρχίες της χώρας διαμορφώθηκαν την Κυριακή οριακά εκλογικά αποτελέσματα που δημιουργούν ερωτήματα για την εκπροσώπηση, τη διεκδίκηση, τη διαχείριση και την άσκηση της πολιτικής εξουσίας στην Ελλάδα έτσι όπως τη γνωρίσαμε τουλάχιστον μεταπολιτευτικά...

Την Κυριακή το βράδι, για άλλη μια φορά, συν τοις άλλοις δεν είδαμε να συντελείται η αποδόμηση της σφιχτής ιδεολογικής και κομματικής ψήφου, τουλάχιστον για τα κόμματα εξουσίας. Τι συνεπάγεται αυτό για τη μελλοντική συμμετοχή και διεκδίκηση μεριδίου της mainstream πολιτικής εξουσίας από τα οικονομικά και κοινωνικά ασθενέστερα τμήματα της κοινωνίας μας; Τι συνεπάγεται αυτό για τον ακόμα πιο ενισχυμένο παρεμβατικό ρόλο των οικονομικά ισχυρότερων κοινωνικών στρωμάτων που μπορούν με τις χρηματοδοτήσεις τους να χειραγωγούν και να οριοθετούν ακόμα περισσότερο τα κόμματα εξουσίας και τους περισσότερους αναποφάσιστους ψηφοφόρους του κοντινού μέλλοντος;

Πώς θα ασκείται η πολιτική στο κοντινό μέλλον στη χώρα μας από άτομα που δε βίωσαν οριακά τις «πρακτικές» συνέπειες μιας ιδεολογίας ή ενός ιδεολογικού αγώνα ή κόμματος; Κινδυνεύει η κερματισμένη πολιτική Αριστερά της Ελλάδας να εκφράζεται στο εγγύς μέλλον μονάχα ακαδημαϊκά ή κοινωνικά όπως σε άλλες χώρες της Δύσης; Ποιος μπορεί να είναι μελλοντικά ο ρόλος της Αριστεράς στη χώρα μας όταν η νεοελληνική κοινωνία στη συντριπτική της πλειοψηφία κάθε άλλο παρά κοινωνία ενεργών πολιτών είναι; Χρειάζονται ακόμα τα πολιτικά κόμματα για τους πληβίους;

Οραματικές πολιτικές, εμπλουτισμός της πολιτικής ενασχόλησης με «νέα» μεγάλα ζητήματα της καθημερινότητας των πολιτών όπως η βιοτεχνολογία, η οικολογία, η πληροφορική κ.ά., οργανωτικές αλλαγές που θα σιγουρεύουν ακόμα και με ποσοστώσεις την ευρύτερη δυνατή εκπροσώπηση πολλών κοινωνικών στρωμάτων ακόμα και «απόκληρων», γενναιόδωρες συμπεριφορές μπορούν ίσως να μας σώσουν...

Κ.Χ.Κ.

ΤΟ ΣΟΥΥ ΩΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Την περασμένη Πέμπτη η ΕΤ1 πρόβαλε την ταινία του Τιμ Ρόμπινς *Μπομπ Ρόμπερτς*. Πρόκειται για μια καυστική πολιτιστική σάτιρα, απ' τις καλύτερες του Χόλιγουντ την τελευταία δεκαετία, στην οποία ένας ακροδεξιός, λαϊκός τραγουδιστής (sic) που θυμίζει Μπομπ Ντύλαν, εκμεταλλεύεται την προβολή που του εξασφαλίζουν τα μέσα ενημέρωσης και καταφέρνει να εκλεγεί γερουσιαστής. Τι μας θυμίζει άραγε; Στη συνέχεια ο Μπομπ Ρόμπερτς στοχεύει ακόμη πιο ψηλά και μέσα από έναν ποταμό ηλίθιων δηλώσεων καταντά επικίνδυνος.

Κι όμως τον Μπομπ τον δημιούργησαν αφενός η συνεχής του προβολή απ' τα ΜΜΕ και αφετέρου η λαϊκή ετυμηγορία η οποία στηρίχτηκε στην αναγνωρισιμότητα.

Μήπως σας θυμίζει πάλι τίποτε;

Από το Χόλιγουντ στη Νέα Υόρκη κι από την Αθήνα στη Θεσσαλονίκη, η πολιτική συνειδητά υποβιβάζεται από τους «γνωστούς-αγνώστους» σ' ένα όλο και πιο εύπεπτο και χαριτωμένο θέαμα όπου ο ένας «βάζει τα δυνατά του» και ο άλλος μας κοιτάει γλαρωμένα για να δείξει τ' όραμά του.

Και όπου τα σχόλια για την εκλογική αντιπαράθεση καλούνται να πραγματοποιήσουν είτε κωμικοί σταρ σε ρόλο πολιτικού (π.χ. Χάρνι Κλυν), είτε πολιτικοί σταρ σε κωμικό ρόλο (π.χ. Γιακουμάτος), είτε απλώς σταρ που λένε αστειότητες (π.χ. ο Πέτρος, ο ομοτράπεζος του πρωθυπουργού). Άρα, τούτων δοθέντων που θα 'λεγε κι ένας άλλος σταρ (ο Παναγιωτόπουλος), μας περιμένουν πολύ χειρότερα.

Στέφανος Προτεστάκις

Ο ΒΙΡΤΟΥΟΖΟΣ ΤΗΣ ΑΠΑΤΗΣ

Ο Κ. Λαλιώτης έχει αφομοιώσει το στυλ του πιο κακόγουστου γκαϊμπελικού προπαγανδιστή. Παρακολουθήστε: Βγήκε πριν από δέκα ημέρες και με συνέντευξη στην *Ελευθεροτυπία* ζητούσε και από τα άλλα πολιτικά κόμματα, ο προσεχής εορτασμός για το Πολυτεχνείο να υιοθετήσει σύνθημα «εναντίον της 17N». Το πρωινό δελτίο των κρατικών καναλιών το είχε πρώτο θέμα. Και το μεσημεριανό και το απογευματινό. Στο βραδινό το κύλησαν πίσω: Τέταρτη ή πέμπτη «είδηση». Γιατί από το πρωί ως το βράδυ είχε ξεφουσκώσει το «έξυπνο σύνθημα». Καλά, ο Λαλιώτης ό,τι έμαθε κοντά στον Ανδρέα, ήταν οι «επικοινωνιακές τακτικές». Και βεβαίως στον τηλεοπτικό κόσμο μας αυτές οι τακτικές έχουν πέραση. Αλλά η πολιτική είναι κάτι διαφορετικό. Και αν κάποιος σκέφτεται πολιτικά δεν μπορεί να διανοηθεί το σύνθημα: «ενάντια στη 17N» ανήμερα στην επέτειο του Πολυτεχνείου. Μόνον ένας κάπηλος θα το σκεφτόταν. Ένας κάπηλος του Πολυτεχνείου, όμοια κάπηλος όπως και οι «αγωνιστές» της 17N. Κάποιος που σκέφτεται πολιτικά, ίσως θα έπρεπε να σκεφτεί τον νέο αμερικανικό πόλεμο. Αλλά αυτό δεν το επιτρέπει ο κ. Μίλερ.

Χ.Ν.

ΑΣ «ΚΑΘΑΡΙΣΟΥΝ» ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥΣ ΠΡΩΤΑ

Μόνο ως προσπάθεια παραβίασης της λογικής –και να ήταν η μόνη προσπάθεια– μπορεί να χαρακτηρίσει κανείς τον παραλληλισμό του τρομοκρατικού χτυπήματος στο Μπαλί με τον επαπειλούμενο πόλεμο στο Ιράκ. Ακόμα και αν αποδειχθεί ότι η αλ-Κάιντα είναι υπεύθυνη για το χτύπημα, πάλι η λογική αρνείται να παραλληλίσει τα δύο εντελώς διαφορετικά γεγονότα.

Αλλιώς –αν συνδέονται–, θα πρέπει να συμπεράνουμε ότι η αλ-Κάιντα δουλεύει για τον πλανητάρχη, αφού το συγκεκριμένο χτύπημα έρχεται σε μια στιγμή «δύσκολη» γι' αυτόν. Και είναι δύσκολη η στιγμή, αφού αν εξαιρεθεί κανείς τη Μεγάλη Βρετανία, το σύνολο των δυτικών χωρών αντιδρά στην προοπτική του πολέμου στο Ιράκ.

Αντίθετα, οι συνειρμοί λειτουργούν διαφορετικά όταν η διεθνής κοινή γνώμη πληροφορείται ότι ελεύθερος σκοπευτής κυκλοφορεί κυριολεκτικά ελεύθερος και σκοτώνει στην Ουάσιγκτον, την πρωτεύουσα της υπερδύναμης, ανυποψίαστους πολίτες.

Ένας ιδιότυπος serial killer(!), ο οποίος αναγκάζει εκείνους που προωθούν με τσαμπουκά την παγκόσμια «προστασία» τους, να απογειώνουν αεροπλάνα για τον εντοπισμό του. Και παρά τη δράση των FBI, CIA, DIA, κ.λ.π. ακόμα να μην τα έχουν καταφέρει.

ΟΦΙΣ

Η άδλια επιδρομή αναρχικών ομάδων εναντίον των γραφείων της εφημερίδας Απογευματινή δημιούργησε αναστάτωση και συνάντησε την εναντίωση της κοινής γνώμης. Νομίζουμε ότι το σκίτσο του Ανδρέα Πετρουλάκη στην Καθημερινή αποτυπώνει με το πικρό του χιούμορ αυτή τη διάχυτη διάθεση.

ΕΝΑΣ ΤΡΑΓΕΛΑΦΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΤΡΑΜ

Σε τραγέλαφο κατέληξε η εξέλιξη της υπόθεσης με τις δύο προσφυγές στο Συμβούλιο της Επικρατείας (Δήμου και φορέων) για το αμαξοστάσιο του Τράμ στην παραλία του Δήμου Ελληνικού.

Στις 4 Οκτωβρίου –εννέα μέρες πριν από τις εκλογές– παρουσιάστηκε στο ΣτΕ, για να στηρίξει τις δύο προσφυγές, ο Δήμαρχος Ελληνικού Ιορδάνης Εφραιμίδης, συνοδευόμενος από την Αντιδήμαρχο Δόμνα Δασκαλάκη, τους εκπροσώπους των φορέων Σπύρο Κίνια και Μαρία Λεβέντη και δύο κατοίκους.

Εκεί ο δικηγόρος κ. Νικολάου σύστησε στους πελάτες του αναβολή, αυτοί όμως επέμειναν ότι η υπόθεση πρέπει να εκδικαστεί.

Ο ίδιος δικηγόρος μια βδομάδα πριν δήλωνε ότι «δεν ενημερώνομαι, δεν πληρώνομαι» και πληρώθηκε την 1η Οκτώβρη, τρεις μέρες πριν την εκδίκαση της υπόθεσης.

Προχώρησαν τελικά στην εκδίκασή της, όπου κατάπληκτοι οι παρεβρισκόμενοι άκουσαν από τους Συμβούλους ότι οι

προσφυγές τους είχαν κατατεθεί εκπρόθεσμα!

Μετά τα παραπάνω είναι περιττό να τονίσουμε ότι τυπικά περιμένουν πια την απόφαση του Συμβουλίου...

Λογικό θα ήταν μετά την... εντυπωσιακή (sic!) αυτή εξέλιξη και ειδικά επειδή διανύουμε και προεκλογική περίοδο στην τελική της ευθεία, να αναζητηθούν και να καταλογισθούν ευθύνες. Αυτό δεν έγινε.

Δεν γνωρίζουμε σε ποια έκταση η στάση αυτή –και η γενικότερη το τελευταίο διάστημα– της Δημοτικής Αρχής, επηρέασε το ποσοστό της πρώτης Κυριακής, δεδομένου ότι ο υποψήφιος του ΠΑΣΟΚ και νυν Δήμαρχος Εφραιμίδης έλαβε το 39,6%, έναντι του 46,7% που είχε λάβει το 1998.

Γνωρίζουμε όμως με βεβαιότητα ότι αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον η εκλογική αναμέτρηση της ερχόμενης Κυριακής μεταξύ του κ. Εφραιμίδα και του υποστηριζόμενου από την Αριστερά αντιπάλου του που πέρασε στο δεύτερο γύρο, του Χρήστου Κορτζίδη, ο οποίος την προηγούμενη Κυ-

ριακή συγκέντρωσε το 34,3% των ψήφων.

Ρωτήσαμε τον υποστηριζόμενο από την Ν.Δ. Γιώργο Πετρά (που ήταν στην ομάδα των πολιτικών προσώπων που είχαν συλληφθεί για την κατάληψη στο χώρο του αμαξοστασίου) ποια στάση θα τηρήσει αυτή την Κυριακή, μετά από πληροφορίες μας που ήθελαν να του ασκούνται «φοβερές πιέσεις» και από το κόμμα του και όχι μόνο.

Μας απάντησε ότι «ο ψηφοφόρος του Δήμου Ελληνικού καλείται να επιλέξει και να υποστηρίξει εκείνον που ο ίδιος πιστεύει ότι μπορεί να παλέψει καλύτερα για τα μεγάλα και μικρά προβλήματα του Δήμου Ελληνικού».

Και μια υπενθύμιση: ο Δήμος Ελληνικού είναι ο δεύτερος δήμος μετά από εκείνον της Αθήνας που θα φιλοξενήσει τα περισσότερα ολυμπιακά έργα. Νομίζουμε ότι κάτω από αυτή την οπτική έχουν ένα... ιδιαίτερο βάρος τα αποτελέσματα της Κυριακής για την ανάδειξη Δημοτικής Αρχής.

Όλγα Ι. Φωτακοπούλου

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΓΥΡΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝ: ΠΙΣΩ ΕΧΕΙ Η ΑΧΛΑΔΑ ΤΗΝ ΟΥΡΑ

Ενα από τα λεγόμενα σοβαρά ιδιωτικά κανάλια, κατά την παρουσίαση των αποτελεσμάτων των δημοτικών και νομαρχιακών εκλογών το βράδυ της περασμένης Κυριακής, παρουσίαζε επιλεκτικά αποτελέσματα πόλεων και περιοχών όπου υπήρχε συνεργασία ΠΑΣΟΚ και ΣΥΝ, δημιουργώντας έτσι την εικόνα μιας γενικής συνεργασίας των δύο κομμάτων.

Μια εικόνα στρεβλή, γιατί σ' αυτές τις εκλογές ο ΣΥΝ στη συντριπτική πλειοψηφία των πόλεων και νομών στήριξε αυτόνομα ψηφοδέλτια της ευρύτερης ριζοσπαστικής Αριστεράς και στις υπόλοιπες έκανε συνεργασίες με υποψηφίους που στηρίχθηκαν όχι μόνο από το ΠΑΣΟΚ αλλά και από άλλα κόμματα, με βάση κριτήρια αυτοδιοικητικά, προγράμματος και προσώπων και όχι με

βάση κεντρικές συμφωνίες.

Οι συνεργασίες μάλιστα με υποψηφίους που στηρίχθηκαν και από το ΠΑΣΟΚ, αυτή τη φορά ήταν οι λιγότερες που έχουν γίνει μεταπολιτευτικά μεταξύ των δύο αυτών πολιτικών χώρων.

Είναι προφανές λοιπόν ότι αυτή η στρεβλή εικόνα που έδινε ο γνωστός δημοσιογράφος-τηλεαστέρας σε άλλα απέβλεπε: στη δημιουργία προδιάθεσης στους ψηφοφόρους του ΣΥΝ να ψηφίσουν στο δεύτερο γύρο τους υποψηφίους του ΠΑΣΟΚ.

Νά όμως που πίσω έχει η αχλάδα την ουρά, γιατί μετά από λίγη ώρα ο Νίκος Κωνσταντόπουλος από την κρατική NET διευκρίνιζε ότι το δίλημμα ΠΑΣΟΚ ή Ν.Δ. δεν αφορά τον κόσμο του ΣΥΝ, τον οποίο κάλεσε να ψηφίσει

στο δεύτερο γύρο όχι καθ' υπόδειξη αλλά κατά πολιτική κρίση και συνείδηση, όπως ταιριάζει στους ενεργούς αριστερούς πολίτες.

Δημήτρης Στρατούλης

ΑΠΟΣΥΡΕΤΑΙ Η GROUP 4 FALCK ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΑ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΑΚΑ ΕΔΑΦΗ

Μετά το άρθρο του στο Αντί (τχ. 771), που προκάλεσε κατάθεση ερώτησης στη Βουλή σχετικά με την ασφάλεια των Ολυμπιακών από τον βουλευτή του Συνασπισμού Παναγιώτη Λαφαζάνη (βλ. τχ. 772), καινούργια έρευνα του σουηδού δημοσιογράφου Πήτερ Λάγκερκουιστ που δημοσιεύτηκε στη βρετανική Γκάρντιαν (9.10) στάθηκε αφορμή για νέες εξελίξεις – αυτή τη φορά στα κατεχόμενα εδάφη των Παλαιστινίων.

Σύμφωνα με το άρθρο, το οποίο συνοπογράφει και ο γνωστός ξένος ανταποκριτής της εφημερίδας Τζόναθαν Στηλ, το δανέζικο συγκρότημα εταιρειών ασφαλείας Group 4 Falck «αποφάσισε να αποσύρει τους ιδιωτικούς φρουρούς μίας εκ των θυγατρικών του από τους ισραηλινούς εποικισμούς της Δυτικής Όχθης αφού η Γκάρντιαν έθεσε ερωτήματα για τη συμπεριφορά και τη νομιμότητα του ρόλου τους». Πρόκειται για τη μεγαλύτερη ισραηλινή εταιρεία ασφαλείας, τη Hashmira, που διαθέτει «τουλάχιστον 100 ένοπλους φρουρούς στους εποικισμούς» και την οποία αγόρασε τον περασμένο Μάρτιο κατά το 50% η Group 4 Falck, η δεύτερη μεγα-

λύτερη εταιρεία ασφαλείας στον κόσμο, με φυλακές στις ΗΠΑ, την Αυστραλία, τη Νότια Αφρική και τη Βρετανία.

Η έρευνα του Πήτερ Λάγκερκουιστ και του ανταποκριτή της Γκάρντιαν Τζόναθαν Στηλ έγινε πριν δύο εβδομάδες στον πολυτελή ισραηλινό εποικισμό του Κεντουμίν. Εκεί διαπιστώθηκε πως οι φρουροί της Hashmira «κατά κανόνα απαγορεύουν στους παλαιστίνιους χωρικούς να καλλιεργούν τα χωράφια τους, να πηγαίνουν στα σχολεία τους, στα νοσοκομεία και τα παραπλήσια χωριά» και πως «εκφοβισμοί και παρενοχλήσεις γίνονται συχνά». Ήδη, οξείες δηλώσεις διαμαρτυρίας είχαν διατυπωθεί κατά των δραστηριοτήτων της Group 4 Falck από δανούς βουλευτές τον Σεπτέμβριο, πάλι με αφορμή άρθρο του Λάγκερκουιστ στη δανέζικη εφημερίδα Politiken. Ωστόσο γραμμή της Group 4 Falck παρέμενε ότι «αυτές οι υπηρεσίες φρούρησης δεν παραβιάζουν κανένα νόμο», αν και η ίδια η ύπαρξη των εποικισμών παραβιάζει το ψήφισμα 446/1979 του ΟΗΕ, το άρθρο 49 της Δ' Σύμβασης της Γενεύης, καθώς και σωρεία αποφάσεων του Ευρωπαϊ-

κού Κοινοβουλίου σχετικά με την πράξη Σύνδεσης Ε.Ε.-Ισραήλ.

Αφού οι δύο δημοσιογράφοι κατέθεσαν ερωτήσεις στην Group 4 Falck με βάση τα στοιχεία της έρευνάς τους, λίγες μέρες αργότερα η εταιρεία εξέδωσε ανακοινωθέν όπου δήλωνε πως «παρ' όλο που η εξέτασή μας σαφώς υποδεικνύει ότι οι δραστηριότητές μας στη Δυτική Όχθη δεν αποτελούν παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δεν αρκεί για μας να είμαστε νόμιμοι... Για να αποφύγουμε κάθε αμφιβολία σχετικά με το βαθμό σεβασμού των διεθνών συμβάσεων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τη Group 4 Falck, αποφασίσαμε να εγκαταλείψουμε τη Δυτική Όχθη».

Το Αντί συγχαίρει ολόψυχα και τους δύο δημοσιογράφους, ενώ αναμένει με ενδιαφέρον την απάντηση της κυβέρνησης στην ερώτηση του βουλευτή Παναγιώτη Λαφαζάνη σχετικά με το πακέτο ασφαλείας των Ολυμπιακών Αγώνων και τις προοπτικές εκχώρησής του σε εταιρείες που θησαυρίζουν από τη δυστυχία των Παλαιστινίων.

Μένης Ξένος

ΟΧΙ, ΦΩΦΗ!

Προσωπικά πιστεύω πως την προσεχή Κυριακή θα εκλεγεί, έστω και δύσκολα, ο κ. Τζαννετάκος ώστε ν' αποσταλεί επιτέλους το μήνυμα.

Γιατί αν ακούσουμε την κυβερνητική προπαγάνδα, το ΠΑΣΟΚ θριάμβευσε και το μήνυμα των αντιπάλων του υπήρξε ανεπίδοτο –ή αυτεπίστροφον όπως θα 'λεγε ο υποψήφιος υπερνομάρχης– έστω κι αν η ΝΔ απέσπασε 12 νομαρχίες από τον πρώτο γύρο και το ΠΑΣΟΚ μόνο 5, κι έστω κι αν ξαναπήρε τους 3 μεγαλύτερους δήμους οι οποίοι συγκεντρώνουν τον μισό πληθυσμό της χώρας. Αυτά για τους κυβερνητικούς αναλυτές είναι ψιλά γράμματα και, κατά την εκτίμησή τους, ο φασισμός στην Ελλάδα είναι 13%, η Αριστερά ξεπερνά το 25%, δηλαδή ΚΚΕ+ΔΗΚΚΙ+ΣΥΝ (μακάρι αλλά δεν είναι έτσι, σύντροφε Λαλιώτη) και η ΝΔ αγγίζει μόλις και μετά βίας το 28%. Για όλους αυτούς τους λόγους και επειδή δεν ξεχνάμε τον τρις πλημμυρισμένο Κηφισό, την τρις καμένη Πεντέλη και τον Υμηττό, την παράνοια όταν βρέχει κι όταν χιονίζει ανάμεσα στις επιμέρους δημόσιες υπηρεσίες αλλά και δεν αντέχουμε άλλο την αυταρέσκεια και την αλαζονεία των κρατούντων, θα καταψηφίσουμε το τελευταίο επικοινωνιακό τρικ του κομματικού κράτους που είναι η –κατά τ' άλλα συμπαθέστατη– κ. Φώφη. Έστω κι αν θεωρούμε τον Τζαννετάκο, αριστερό ελευθέρως βοσκής, τον κρίνουμε ως επαρκέστερο για την ύπτως ή άλλως διακοσμητική θέση του υπερνομάρχη και πολύ πιο κατάλληλο για να συγκρουστεί με την πασοκική αυθαιρεσία. Επίσης υπερασπιζόμαστε στο πρόσωπο του κ. Τζαννετά-

κου όχι την καιροσκοπική του φιλοδοξία αλλά την στάση του τις τελευταίες αυτές μέρες εναντίον όλων αυτών των θρησκόληπτων, των πατριδοκάπηλων και των ευήθων που θέλουν σώνει και καλά να εγκαταστήσουν στην καρδιά της πολιτικής μας ζωής τον οπτικό και λεκτικό μεσαίωνα των ιδεοληψιών τους συνυφασμένο με το τηλεοπτικό kitsch. Ο κ. Τζαννετάκος, συχνά με πολιτική του ζημιά, καυτηρίασε τον σοβούντα κληρικαλισμό προτεσταντικής υφής της ελλαδικής ιεραρχίας αλλά και τις πατριδοκαπηλικές κορώνες που ταυτίζουν το εθνικό με το γελοίο και την πατρίδα με τη φανφάρα. Τη στιγμή μάλιστα που οι έμποροι των καναλιών τάζαν σχιζοφρενικά το κοινό τους με το βόρβορο που αυτό αποζητούσε, με απίστευτες δόσεις καρατζαφερτζήδων και βορίδηδων, και οι τακτικιστές του ΠΑΣΟΚ έτριβαν τα χέρια τους γιατί η δημιουργία ενός ακροδεξιού κόμματος, και μάλιστα με θρησκευτικό επικάλυμμα, θα απέκοπτε εκ του ασφαλούς την επέλαση της ΝΔ προς την εξουσία. Κι όμως, ούτε η ηγεσία της ΝΔ ούτε ο κ. Τζαννετάκος συνδιαλλάχθηκαν με το χρυσαυγίτικο εκπεφυκός. Κι αυτό πρέπει να τους αναγνωριστεί χωρίς πολιτικές μιζέριες.

Η αριστερά την περασμένη Κυριακή έδειξε το ήθος αλλά και την υπνώττουσα(;) δύναμή της. Αυτή την Κυριακή θα δείξει και τη σωφροσύνη της. Πρωτίστως θα δείξει ότι δεν φοβάται πλέον διχαστικά διλήμματα κι ότι μπορεί να στελνει η ίδια το δικό της μήνυμα προς πάντα ενδιαφερόμενο. Κυρίως λέγοντας «είμαι κι εγώ εδώ».

Μάνος Στεφανίδης

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Μια τρίτη μεσημέρι στην Αθήνα του Οκτώβρη. Ήλιος, ζέστη και απίστευτο πήξιμο στους δρόμους. Ένα μποτιλιάρισμα τόσο παραλυτικό που μοιάζει σχεδόν μεταφυσικό. Σαν ένας θεός να σταμάτησε το χρόνο, την κίνηση, τη δράση των ανθρώπων και να τους πάγωσε κεραυνόπληκτους στα βολάν τους. Μα τι έγινε; Κάποια διαδήλωση πάλι, κάποια πορεία, η άφιξη ίσως κάποιου επίσημου ξένου; Μήπως συμφορήθηκε το κέντρο από μίαν αιφνίδια όσο και υπερβολική κάθοδο των ΙΧ, των φορτηγών και των πούλμαν, με αποτέλεσμα να φρακάρει όλη η περιφέρεια; Ή μήπως αυτοβούλως κατέβηκαν στους δρόμους όλοι οι οδηγοί για να δημιουργηθεί αυτή η ασφυξία κι έτσι να στραγγαλιστεί το κράτος, να μη μπορέσουν να φτάσουν στα γραφεία τους οι υπουργοί, οι

γενικοί γραμματείς, οι πρόεδροι και οι διοικητές των οργανισμών και των τραπεζών και να υπάρξει γενικό χάος;

Τρίτη μεσημέρι και μανουβράρω με το ποδήλατό μου στους λιμνασμένους δρόμους και παρατηρώ μισογελώντας χαιρέκακα τους απελπισμένους-εξαρτημένους οδηγούς που θέλουν να πάνε στη δουλειά τους. Όμως δουλειά μας δεν είναι να ξεφύγουμε επιτέλους απ' αυτόν τον καρκίνο, από τη μιζέρια που μας φορέθηκε σα ρούχο;

Κινούμαι προσεκτικά και σκέφτομαι πως κάπως έτσι θα μπορούσε να είναι σήμερα, με τις παρούσες, «ιδιάζουσες» συνθήκες και την προεξάρχουσα αντικοινωνικότητα, μιας κάποιας μορφής επανάσταση.

Μ.Σ.

ΓΙΑΤΙ; ΜΗΠΩΣ ΤΟΥΣ ΞΕΡΕΙ;

Διαγκωνίζονται για το ποιος θα πάρει το «ποσοστό 14% του Καρατζαφέρη», μεθαύριο.

Αναρωτιούνται για το πού θα πάει το «ποσοστό Καρατζαφέρη» μεθαύριο.

Ο ίδιος ο Καρατζαφέρης πιθανόν και να κάνει πρόβες στον καθρέφτη του για κανένα καινούριο διάγγελμα προς το «14% ποσοστό Καρατζαφέρη».

Φοβούνται, λέει, τη γραμμή Καρατζαφέρη για τη διοχέτευση του «ποσοστού Καρατζαφέρη».

Γιατί ανησυχούν; Μήπως ο Καρατζαφέρης τούς ξέρει αυτούς τους 14 στους 100 που τον ψήφισαν;

Και προσκλητήριο να σημάνει, πάλι δεν θα τους μάθει.

Άλλος τους ξέρει και αλλού πρέπει να απευθυνθούν όσοι ανησυχούν για το «ποσοστό Καρατζαφέρη».

ΟΦΙς

ΔΙΑΔΟΧΟΙ

Δεν το φοβάμαι το ΠΑΣΟΚ, γιατί έχει ρίζες, εφεδρείες και ανανεώνεται διαρκώς με φρέσκο αίμα. Τα παιδιά του Ανδρέα, του Κουτσόγιωργα, του Γεννηματά, ο ανηψιός του Αλευρά είναι εδώ, έτσι ώστε να έχουμε υπερεπάρκεια πρωθυπουργών εν αναμονή και υπερνομαρχών στο μούσκιο. Όταν μάλιστα μεγαλώσουν και τα δίδυμα του Πάγκαλου, τότε το ΠΑΣΟΚ δεν θα πρέπει να φοβάται τίποτε. Θα έχει αρχηγούς ως το 3004. Φανταστείτε μάλιστα στο προσεχές μέλλον εκεί που θα ετοιμάζονται η Βασούλα ή ο Γιωργάκης να τους τη βγει η Φώφη! Η οποία, όσο την κοιτάζω, τόσο μου φέρνει προς τον Σημίτη. Ο Gastone και η μνηστή του.

M.B.

ΑΣΠΡΟ ΣΤΟ ΜΑΥΡΟ-ΓΙΑΛΟΥΡΟ!

Ο Μαυρογιαλούρος σχολιάζεται πολύ τις τελευταίες μέρες. Βέβαια απέχουμε πολύ από την χαρακτηριστική σκηνή της ταινίας, όπου ο υπουργός Μαυρογιαλούρος μουτζώνει τον εαυτό του. Μάλλον δεν έχουμε φτάσει ακόμα στο σημείο ο υποψήφιος να ψάχνει ακόμα και τη δική του ψήφο στην κάλπη. Ίσως γι' αυτό το λόγο δεν ήρθε ακόμα η ώρα του μαύρου στον σύγχρονο Μαυρογιαλούρο, αλλά του λευκού...

ΟΦΙς

Η ΧΥΤΡΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Κυριακή εκλογών αυτή που πέρασε και Κυριακή δεύτερου γύρου η ερχόμενη. Σταχυολογούμε σχόλια από τον επαρχιακό Τύπο. Η *Οφιούσα* της Τήνου γράφει:

Όλοι στη στεριά για δήμαρχοι...

Τελευταία μού έχουν δημιουργηθεί διάφορα ερωτήματα, όπως: Ποιανού τη δόξα ζήλεψαν ορισμένοι που εμφανίζονται τον τελευταίο καιρό στο νησί σαν υποψήφιοι δήμαρχοι; Μήπως ανακάλυψαν όψιμα κάτι που δεν γνωρίζω και τους τραβάει στο δημαρχιακό αξίωμα; Μήπως διαπίστωσαν ξαφνικά ότι είναι ικανοί να διαχειριστούν το Γ' Κ.Π.Σ.;

Όπως και να έχει το πράγμα, το γεγονός είναι πως ένα σωρό πρόσωπα μας προέκυψαν σαν υποψήφιοι δήμαρχοι. Τρέχουν από εκδήλωση σε εκδήλωση, πλησιάζουν βουλευτές, επιδιώκουν συναντήσεις με υπουργούς, προσεγγίζουν δημοσιογράφους του τοπικού αλλά και του αθηναϊκού Τύπου. Νομίζουν ότι τους φτάνει το «προσόν» της εντοπιότητας, ότι τους φτάνει το μεγάλο σόι που έχουν.

• Ο προεκλογικός Τύπος στην επαρχία έχει τις μεγάλες δόξες του. Φωτογραφίες υποψηφίων δημάρχων, νομαρχών, δημοτικών συμβούλων και πάει λέγοντας. Και βεβαίως όχι μόνον όσων εκτίθενται στους δήμους της περιοχής. Αλλά και όσων έχουν ετεροδημοτεύσει: Νάσου φωτογραφίες του υποψηφίου τάδε στην Αθήνα με την κ. Μπακογιάννη ή τον κ. Παπουτσή ή όποιον άλλον. Και επιστολές «στήριξης» προς τους τοπικούς παράγοντες από γνωστούς αστέρες του αθηναϊκού στερεώματος. Όπως για παράδειγμα αυτή:

«Κουμπάρε και φίλε μου Βασίλη, νομίζω ότι θα 'σαι ένας φάρος φωτεινός και διαρκής της Τοπικής Κοινωνίας που εκθέτεις τον εαυτό σου και τις ιδέες σου και πιστεύω ότι η επιτυχία σου θα είναι κέρδος για τους ανθρώπους που θα εκπροσωπήσεις. Άλλωστε αυτό, Βασίλη, το ξέρουμε σαν μαχητές γιατροί της ανάγκης της ελληνικής κοινωνίας και πολύ περισσότερο της τοπικής γειτονιάς και των ανθρώπων. Με όλη μου την αγάπη. Καλή επιτυχία και θα είμαι πάντα κοντά σου σε ό,τι θελήσεις». Υπογραφή: Μα φυσικά ο κ. Θάνος Ασκητής, ο γνωστός τηλεοπτικός σεξολόγος, βουλευτής του ΠΑΣΟΚ στην Β' Αθηνών. Αυτά έγραψε σε κουμπάρο γιατρό, υποψήφιο της «Υπερκομματικής Δημοτικής Κίνησης» η «Ελπίδα». Όμως υπάρχει και «επι-

στολή» του γιατρού-υποψήφιου δημοτικού συμβούλου προς τον εκδότη της εφημερίδας. Αλλά τι να πρωτοδημοσιεύσουμε. Αυτά από την εφημεριδούλα Ζάτουνα Μάρκου-Βλόγγος.

• Στα *Ηπειρωτικά Νέα* διαβάσαμε έναν πλήρη κατάλογο όλων των υποψηφίων δημάρχων της Αττικής που είναι Ηπειρώτες. Σωστή προτροπή: «Ψήφισε ηπειρωτικά»! Η ίδια εφημερίδα πάλι, αφού μας γνωστοποιεί δύο συνδιασμούς που διεκδίκησαν την ψήφο στο Δήμο Καστανοχωρίων, εύχονται και στους δύο «Καλή Επιτυχία». Πώς γίνεται αυτό;

• Το *Βήμα της Αιγιαλείας* έχει ένα κουίζ στο οποίο δεν μπορούμε να απαντήσουμε: «Ποιοι υποψήφιοι Δήμαρχοι Αιγείου είχαν απλήρωτο για μήνες το λογαριασμό νερού του σπιτιού τους (στον ένα μάλιστα η ΔΕΥΑ έκωσε την παροχή γιατί ήταν στο όνομα της πεθεράς του...) και έσπευσαν να τον πληρώσουν λίγο μετά την έναρξη του προεκλογικού αγώνα;»

• Τα ξέρετε ή δεν τα ξέρετε τα πασοκικά της Λέσβου; Καλέ, εκεί που ο μέγας Βουνάτσος είναι νομάρχης. Ε, η γραμμή ΠΑΣΟΚ συντονισμένη από Λαλιώτη όπως φαίνεται. Σύμφωνα λοιπόν με τα *Κυριακάτικα Αιολικά* η γραμμή ΠΑΣΟΚ είναι: «Δημοκρατικό Μέτωπο για Νομαρχιακές και Δημοτικές εκλογές. Όποιος από τους Βουνάτσο, Μυριτζή, Παλαιολόγο είναι στο β' γύρο, καλούμε όλους να τον στηρίξουν απέναντι στον υποψήφιο της Δεξιάς».

Στο μεταξύ, από διαφημιστική διακήρυξη του κ. Βουνάτσου στην ίδια εφημερίδα διαβάζουμε: «Τα συνασπισμένα ετερόκλητα συμφέροντα της πάσης φύσεως Διαπλοκής, της Συν-αλλαγής, της Ύβρεως και της Καταστροφολογίας, έχουν ήδη ηττηθεί κατά κράτος! Το φως της Αλήθειας διέλυσε τα σκοτάδια της Αθλιότητας!». Για να καταλήξει μετά από τα τόσα αισιόδοξα στα εξής: «Σας χαιρετώ όλους σας, με τούτον το στίχο του βάρδου του λαϊκού μας τραγουδιού, αείμνηστου Στέλιου Καζαντζίδη: Γιατί έχω χέρια καθαρά και μια καρδιά μεγάλη!»

• Μεγάλοι όλοι τους. Καλά δεν το σκέφτηκε κανείς κοινωνιολόγος να καταγράψει όλα αυτά τα μαργαριτάρια που αποτυπώνουν τη σημερινή Ελλάδα; Καλή Κυριακή! Καλή εκδρομή!

Αλεξανδρινοί υπερνομάρχαι

Μαζεύθηκαν οι Αλεξανδρινοί εκλογείς
να δουν της τηλεοράσεως της Ερασμίας τα παιδιά
τον Τζαννετίωνα και τα μικρά του αδέρφια
την Φώφη και τους μπιστικούς της που πρώτη
φορά τα βγάξαν έξω, στο γυαλί
εκεί, να τα κηρύξουν νομάρχες και τοπάρχες
και βασιλείς μες εις την λαμπρήν παράταξη
των κομματοφρουρών και των παραθυροφρόνων.

Την Φώφη, αυτήν την είπαν άνασσα πάσης Αττικής
και Περιστερίου και Κορωπίου και των υπολοίπων
και τον Μιχα-λάκη τον αδελφό της, βασιλέα
του Θριασίου και του Μενιδίου και του Υμηττού.
Και ο Τζαννετίων στέκονταν από πίσω αλλά όχι
και πολύ μακριά ώστε –αν θέλουν οι θεοί–
αύριο να τα κουτσοκαρατzaφέρει,
κι ήτον ντυμένος σε μετάξι τριανταφυλλί
με το υποκάμισο, σχεδόν πορφυρόν, κεραμεούν
και φαύλον μα η ζώνη του ήτον γαλάζα
με διπλή σειρά σαπφείρων καραμανλικών
πούχαν παλαιά το χρώμα της Αυγής
μα τώρα κάπως φέρνουν προς «Αδέσμευτον Τύπον».
Αυτόν, τον είπαν πιότερο απ' τους μικρούς,
αυτόν τον είπαν υπερνομάρχη, εξάρχοντα
όλων των νομαρχών, γαλάζων τε
και βένετων.

Οι Αλεξανδρινοί εκλογείς ένιωθαν βέβαια

που ήσαν λόγια αυτά και θεατρικά
όπως είναι όλα τα τρέχοντα της μικροπολιτικής.
Πλην η μέρα ήταν ζεστή και ποιητική
κι είχε ξυρίσει και το μούσι του ο Τζαννετίων
και δεν είχε –πάλι– πλημμυρίσει ο Νείλος,
ή ο Κηφισός ή ο Ευφράτης πέρα στα Σαμόσατα,
κι ο ουρανός ένα γαλάζιο ανοιχτό προς βεραμάν εφόρεσε
ώστε να χαίρονται και να μην χαίρονται
οι σατράπαι της Ρηγίλλης
και ο δεσπότης του Μαξίμου να ωχριά
μα και ν' αναθαρρεύει.

Ήταν όμως το εκλογικόν σύστημα ένα
θριαμβικό κατόρθωμα της τέχνης των εκλογομαγείρων
και του Λαλιώτου του αρχιερέως στο Σεράπειον,
των αυλοκολάκων, πάλι, και των λαοπροβλήτων μιζαδόρων
η πολυτέλεια έκτατη (και η σπατάλη θάλεγα)
κι ο Τζαννετίων όλο χάρις κι εμορφιά
(της Κεντροαριστεράς υιός μα κι αίμα του Μελιγαλά).
Οι Αλεξανδρινοί έτρεχαν πια στην εορτή,
κι ενθουσιάζονταν, κι επευφημούσαν
ελληνικά και πασοκικά και νεοδημοκρατικά
γοητευμένοι απ' το ωραίον θέαμα
και την θρησκευτικότητα των καρατζαννετοϋποψήφων
μόλον που βέβαια ήξευραν τι άξιζαν αυτά,
τι κούφια λόγια ήσανε αυτές οι υπερνομαρχίες.

Μην. Ταβάφης

«Ο βασιλεύς Δημήτριος»

Κ.Π. Καβάφης

Ὡσπερ οὐ βασιλεύς ἀλλ' υποκριτὴς μεταμφιέννεται
χλαμύδα φαίαν ἀντὶ τῆς τραγικῆς ἐκείνης καὶ διαλα-
θῶν υπεχώρησεν.

Πλούταρχος, Βίος Δημητρίου

Ο ποιητὴς μετράει τὰ λόγια του.

Ἀς τον επαναφέρουμε στὴ θύμησή μας:

Σαν τον παραίτησαν οἱ Μακεδόνες
κι ἀπέδειξαν πὼς προτιμοῦν τον Πύρρο
ο βασιλεύς Δημήτριος (μεγάλην
εἶχε ψυχὴ) καθόλου –έτσι εἶπαν–
δεν φέρθηκε σαν βασιλεύς. Επήγε

κ' ἐβγαλε τὰ χρυσὰ φορέματά του,
καὶ τὰ ποδήματά του πέταξε
τὰ ολοπόρφυρα. Με ρούχ' ἀπλά-
ντύθηκε γρήγορα καὶ ξέφυγε.

Κάμνοντας ὅμοια σαν ἠθοποιός
που ὅταν ἡ παράστασις τελειώσει,
ἀλλάζει φορεσιά κι ἀπέρχεται.

Για τὴν αντιγραφὴ, γιὰ πολλαπλὲς ἀναγνώσεις
καὶ γιὰ πάσης φύσεως ἀποδέκτες:

Ράνια Κλουτσινιώτη

Και βέβαια το πήραμε το μήνυμα. Από τα χαμογελαστά όλων τους τα πρόσωπα, τα ψεύτικα καλοσυνάτα, τα πρόσωπα των μονομάχων. Από τα λόγια όλων τα μεγάλα, τα ξέπνοα αυτοδιοικητικά συνθήματα, τα λόγια τους τα ξύλινα.

Είναι αυταπόδεικτο. Η έλευσή τους στην εξουσία θα ανατρέψει, ως δια μαγείας, τα κρατούντα. Εάν ανήκουν στον κυβερνητικό συνασπισμό, θα αποκτήσουν αρμοδιότητες. Εάν ανήκουν στο κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης, θα απαιτήσουν και θα αποκτήσουν αρμοδιότητες. Την «ανιδιοτελή» στάση τους συνεπικουρούν, με την αρμόζουσα κατανόηση, και οι συνήθεις κόλακες των καναλιών, που ποιος ξέρει –έχει ο καιρός γυρίσματα– μπορεί κάποτε να βρεθούν και οι ίδιοι σε αντίστοιχες περιστάσεις.

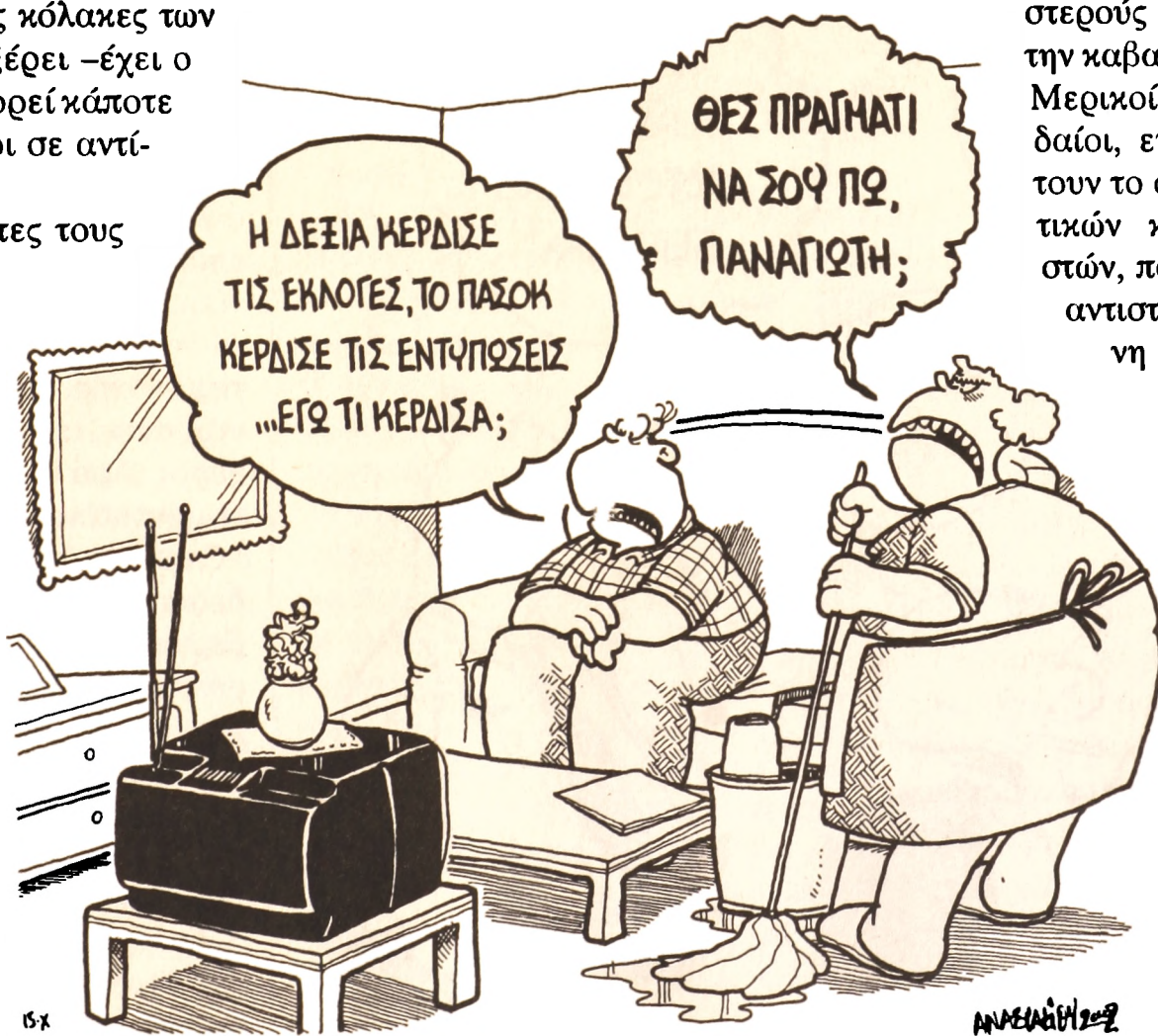
Τι είδους αρμοδιότητες τους λείπουν και γιατί δεν τις απέκτησαν ή δεν τις απαίτησαν έως σήμερα; Κανείς τους δεν έκαμε τον κόπο να μας εξηγήσει. Έχουν άραγε αυτές οι μη κατονομαζόμενες αρμοδιότητες καμία σχέση με τις επιθυμίες και τις προσδοκίες του συντριπτικού ποσοστού του εκλογικού σώματος; Μήπως οι όποιες μελλοντικές δράσεις τους, όπως ακριβώς και οι ανύπαρκτες παρελθούσες, εξαρ-

τώνται απόλυτα από τη γαιοπρόσοδο, δηλαδή την αξία με την οποία αποτιμάται η γη στην Ελλάδα; Ή μήπως τους διαφεύγει το γεγονός ότι οι πόλεις μας, οι οικισμοί μας και ολόκληρη η χώρα αναπτύσσονται με μοναδικό γνώμονα το συμφέρον του χρήματος, με άμεσο αποτέλεσμα να ξεπουλιέται καθημερινά ακόμη και το έτσι κι αλλιώς πολύ μικρό απόθεμα της δημόσιας γης που έχει απομείνει; Αναφέρθηκε κάποιος από τους μονομάχους σε τέτοιου είδους θέματα και εμείς δεν τα «αφουγκραστήκαμε»;

Ασφαλώς, στο περιθώριο, ακούστηκαν και άλλες φωνές. Ευτυχώς υπάρχουν και οι άλλοι, που μάχονται τους γυαλι-

στερούς ασήμαντους και τους με την καβαφική έννοια τιποτένιους. Μερικοί από αυτούς είναι σπουδαίοι, ενώ οι υπόλοιποι συνθέτουν το σώμα των συνήθων πολιτικών και κοινωνικών αγωνιστών, που τελικά κατάφεραν να αντισταθούν στην καλοστημένη επιχείρηση της εκμετάλλευσης του δικαιώματος που έχει κάθε πολίτης, αυτό του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι, στηριγμένο σε εκ των προτέρων γνωστό σε όλους πρόγραμμα.

Νομίζω πως για την ερχόμενη Κυριακή μπορούμε να αποστρέψουμε αδιάφορα το βλέμμα από τους μονομάχους. Η παράστασις των δύναται να ολοκληρωθεί δίχως εμάς.

Πρόβα τζενεράλε για τις βουλευτικές

Πόλωση, σπατάλες, δικομματική TV

και «πρίγκιπες/πριγκιπέσες» υποψήφιοι δήμαρχοι και νομάρχες

του Ν. Εκλογικού

Οι δημοτικές εκλογές πάντοτε έχουν πολιτική σημασία. Παρότι τα αποτελέσματά τους διαθλώνται μέσα από το πρίσμα των τοπικών ιδιομορφιών, στις μεγάλες πόλεις και στους νομούς, εκεί που η προσωπική εκτίμηση των υποψηφίων διαδραματίζει μικρότερο ρόλο και ενισχύεται η τάση για γενική πολιτική-κομματική εκπροσώπηση, τα αποτελέσματα αντανakλούν την κομματική προτίμηση τουλάχιστον της δεδομένης στιγμής. Διότι, όπως έχει δείξει η ιστορία, στις βουλευτικές κυριαρχούν πιο έντονα τα πολωτικά μηνύματα και τα αποτελέσματα συχνά διαφοροποιούνται. Έτσι κι αλλιώς, όλοι, ακόμη κι αν δεν επικρατήσει η λογική της κομματικής αναμέτρησης, ακόμη κι αν δεν επιβληθεί η θεωρία «να στείλετε μήνυμα» ως υποκατάστατο της αντιπολιτευτικής στάσης, ακόμη και τότε, τελικώς, πολιτικά ψηφίζουν οι πολίτες και πολιτικό είναι το διακύβευμα των τοπικών εκλογών. Αν ένα γκάλοπ αντιμετωπίζεται περίπου ως λαϊκή ετυμηγορία, κανείς δεν δικαιούται να παραγνωρίζει την αυθεντική έκφραση της γνώμης των πολιτών, όπως καταγράφεται μέσω της εκλογικής διαδικασίας.

Τα αυτονόητα αυτά είναι αναγκαίο να τα υπενθυμίζουμε, καθώς οι δύο μεγάλες πολιτικές δυνάμεις, το ΠΑΣΟΚ και η ΝΔ, αντιμετώπισαν τις δημοτικές-νομαρχιακές εκλογές ως προκριματικές για τις βουλευτικές. Η ΝΔ ανοιχτά και σε πανελλαδική κλίμακα, το ΠΑΣΟΚ α-λα-κάρτ, δηλ. κατά περίπτωση (π.χ. επίθεση κατά Ψωμιάδη στη Θεσσαλονίκη, αλλά χαμηλοί τόνοι για Γεννηματά στην Αθήνα), φοβούμενο την όξυνση της λαϊκής δυσφορίας. Όταν γράφονται αυτές οι γραμμές δεν έχει γίνει ο β' γύρος. Άρα τα συμπεράσματα αφορούν το μήνυμα του α' γύρου.

Οι εκλογές επιβεβαίωσαν τη διάχυτη δυσανεξία των πολιτών για την κυβερνητική πολιτική, ιδιαίτερα στον τομέα της καθημερινότητας, που οι εκκρεμότητες, τα αδιέξοδα και οι συντηρητικές επιλογές αφορούν άμεσα και την ύλη των τοπικών εκλογών. Επιβεβαίωσαν το σαφές εκλογικό προβάδισμα της ΝΔ, που όμως δεν δημιουργεί τους όρους για άμεση κυβερνητική ανατροπή. Η ΝΔ (παρά το πρόβλημα στην υπερνομαρχία, που μπορεί να τροφοδο-

τήσει κρίση εσωστρέφειας στο κόμμα) κατόρθωσε να αυξήσει τη δύναμή της στα μεγάλα αστικά κέντρα, κυρίως όμως στην επαρχία, όπου παραδοσιακά στήριζε το ΠΑΣΟΚ την εκλογική υπεροχή του. Το γεγονός ότι ισχυροποιήθηκε ο γαλάζιος πόλος σε βάρος του πράσινου επιβεβαιώνει την πόλωση και την ισχυρή επιρροή του δικομματισμού, παρότι πλήθυναν τα φαινόμενα πολλαπλών αμφισβητήσεων. Το υψηλό ποσοστό αποχής (28%), που κατεγράφη ακόμη υψηλότερα στο Δήμο Αθηναίων, παρά τις διευκολύνσεις με τις μεταδημοτεύσεις, δείχνει μία σοβούσα κρίση του πολιτικού συστήματος, που αποκτά σαφέστερες διαστάσεις από την επίμονη καταγραφή ποσοστού 6% «Λευκά-Άκυρα».

Στο χώρο της αριστεράς οι εκπλήξεις αφορούν μία διαγραφόμενη αλλαγή συσχετισμών στο εσωτερικό της. Η βασική πολιτική επιλογή του ΚΚΕ για συνεργασία με το ΔΗΚΚΙ δεν ενθουσίασε ούτε τους οπαδούς των δύο κομμάτων. Τα κοινά σχήματα έλαβαν μικρότερα ποσοστά από το άθροισμα των δύο κομμάτων και σε ορισμένες περιπτώσεις οι υποψήφιοι του ΚΚΕ κατέγραψαν αποτελέσματα αρκετά μικρότερα από τη δύναμή του (π.χ. υπερνομαρχία Αθήνας-Πειραιά). Η επιτυχία του ψηφοδελτίου του Μανόλη Γλέζου έδειξε ότι η ιδέα της ενότητας της αριστεράς πάνω σε σύγχρονη και ριζοσπαστική προγραμματική βάση συγκινεί τους αριστερούς της διασποράς – που είναι τόσο εκτεταμένη... Θα συνεχίσει ο ΣΥΝ αυτή την πολιτική της συσπείρωσης του πολύχρωμου πλήθους των ανέταχτων αριστερών;

* * *

Οι εκλογές είχαν επίσης τα χαρακτηριστικά κεντρικής πολιτικής αναμέτρησης και ως προς τον τρόπο διεξαγωγής τους. Τεράστια ποσά διετέθησαν για προεκλογική προπαγάνδα. Μόνον η Ντόρα και ο Παπουτσής έδωσαν από 1 δισ. δρχ. (πόθεν έσχον;) – ποσά μεγαλύτερα από εκείνα που επιτρέπει ο νόμος να ξοδεύουν πανελλαδικά το ΠΑΣΟΚ και η ΝΔ στις βουλευτικές εκλογές! Η τηλεόραση υπηρέτησε το δικομματικό μάρκετινγκ, οι κεντρικοί υποψήφιοι είναι πρόσωπα της κεντρικής πολιτικής σκηνής, (πρίγκιπες και πριγκιπέσες) χωρίς οιαδήποτε σχέση με την αυτοδιοίκηση και τις καθημερι-

νές αγωνίες των πολιτών.

Το σκηνικό της πρόβα τζενεράλε αναμένεται να ολοκληρωθεί στο β' γύρο. Εκεί η ΝΔ προσδοκά να κερδίσει δήμους και νομαρχίες (28-30 νομαρχίες, αλλά με την εντυπωσιακή απώλεια της υπερνομαρχίας) με τη σιωπηρή στήριξη της ηγεσίας του ΚΚΕ, που με τη σειρά του ευελπιστεί σε ανταλλάγματα (π.χ. να κερδίσει το Δήμο Νίκαιας και να βοηθήσει τη ΝΔ να πάρει το Δήμο Περιστερίου ή, ξανά, την Πάτρα). Ο ΣΥΝ κρατά πιο ευέλικτη στάση (κατά συνείδηση), που ανταποκρίνεται και στην προεκλογική τακτική του α' γύρου, όπου δεν κατέβηκε με γενικευμένη γραμμή αντιδικομματικού μετώπου.

Ανεξαρτήτως, όμως, της στάσης που θα κρατήσουν οι ηγεσίες, υπάρχει η συνείδηση των πολιτών, που δεν υπακούει εύκολα σε άνωθεν εκπορευόμενες γραμμές. Και δεν είναι λίγοι εκείνοι, που αηδιασμένοι και από τα παιχνίδια της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ με την ακροδεξιά καθώς και την αναγνώριση στον κ. Χριστόδουλο πολιτικού ρόλου, θα επιμένουν να μην θεωρούν υπόθεσή τους την έκβαση του β' γύρου, που, όπως συχνά επισημαίνεται, είναι αποτελέσματα τεχνητών διλημμάτων του εκλογικού νόμου.

Συμπερασματικά: τα αποτελέσματα των δημοτικών-νομαρχιακών εκλογών επιβεβαιώνουν την απόσταση της κυβέρνησης από την κοινωνία, της δίνουν όμως περιθώρια να συνεχίσει την τετραετία. Η ΝΔ θα μπει σε περίοδο εσωκομματικών αμφισβητήσεων (λόγω της επιλογής Τζαννετάκου), που δύσκολα, ωστόσο, θα διαταράξουν την προοπτική εξουσίας, δεδομένου ότι είναι αδιαμφισβήτητη η ηγεσία Καραμανλή. Η αριστερά περνάει δύσκολες μέρες, καθώς η υποχώρηση του ΠΑΣΟΚ πιστώνεται στη ΝΔ.

Απομένει να δούμε επίσης αν θα ευοδωθούν οι κρυφές ελπίδες του ΠΑΣΟΚ για διεμβολισμό της ΝΔ από τα δεξιά με το ακροδεξιό κόμμα Καρατζαφέρη. Πάντως όσοι έπαιξαν με την ακροδεξιά στην Ευρώπη για ν' ανοίξουν λάκκο στους αντιπάλους τους, έπεσαν οι ίδιοι μέσα, όπως συνέβη με τους γάλλους σοσιαλιστές. Άλλωστε μπορεί ο Καρατζαφέρης να πήρε ψήφους κυρίως από τη ΝΔ, όμως ο ένας στους 4 ψηφοφόρους του προέρχεται από τον μη δεξιό χώρο, όπως έδειξαν τα exit-polls.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

Γ. Ι. ΚΟΥΡΜΟΥΛΗ

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

Τό 'Αντίστροφον Λεξικόν τῆς νέας Ἑλληνικῆς γλώσσης τοῦ Γ. Κουρμούλη εἶναι τό πρῶτο λεξικό αὐτοῦ τοῦ εἵδους στήν Ἑλληνική βιβλιογραφία. Σ' αὐτό οἱ λέξεις κατατάσσονται μέ βάση ὄχι τό πρῶτο γράμμα, δηλαδή, κατά τήν εὐθεία ἀλφαβητική τάξη τους, ἀλλά ἀντίθετα, μέ βάση τό τελευταῖο γράμμα τους καί κατά τήν ἀντίστροφη φορά τους ἀπό δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερά. Ἔτσι π.χ. οἱ λέξεις ἀντιστρέφω, ἀντιστροφή, ἀντίστροφα κατατάσσονται ἡ πρώτη στό ω, ἡ δευτέρα στό η καί ἡ τρίτη στό α.

Β' Ἔκδοση, δεμένο, μέ 837 σελίδες

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ

Προσφορά στον Πολιτισμό
και την Παιδεία

Ιπποκράτους 8 Αθήνα

Τηλ.: 010 36.27.318

www.papadimasbooks.gr

e-mail: papadimas@atp.gr

Η Συμφορά και ο Δημαρχοηγέτης της

του Μάνου Στεφανίδη

Αυτές οι τόσο τηλεοπτικές, ανούσιες και επιπόλαιες εκλογές είχαν έναν πραγματικό νικητή. Όχι δεν ήταν νομικό πρόσωπο, π.χ. η τοπική αυτοδιοίκηση και λοιπές, ανάλογες αρλούμπες, αλλά ένας άνθρωπος με σάρκα και οστά. Είναι ο κ. Αβραμόπουλος, το αγλαόν δημιούργημα των media και της ευρύτερης κοινωνικοπολιτικής αβελτηρίας, και η προφανέστατη απόδειξη της προϊούσας παρακμής η οποία μαστίζει το πολιτικό μας σύστημα. Δηλαδή ο κ. τίποτε που κατάφερε δύο τετραετίες να εκλεγεί σαρωτικά emπαίζοντας τους ψηφοφόρους του και θέτοντας τον πρώτο δήμο της χώρας αποκλειστικά στην υπηρεσία της προσωπικής του ματαιοδοξίας. Και αφού διέπραξε δημόσιες σχέσεις εντός και εκτός, διέπραξε, εκτός των απίστευτων οικονομικών ατασθαλιών, κι ένα κόμμα το οποίο στη συνέχεια διέλυσε έτσι απλά, διότι δεν τον συνέφερε στο περαιτέρω πολιτικό του μέλλον.

Αυτός, λοιπόν, ο δημαρχοηγέτης απέρχεται από τον Δήμο ουσιαστικά αναπολόγητος παρά τα χρέη, την εγκατάλειψη και τα ερείπια που έχει συσσωρεύσει, χωρίς να ενοχληθεί ούτε στο ελάχιστο από τους μελλοντικούς διαδόχους του· οι λόγοι προφανέστατα ψηφοθηρικοί και η συγκάλυψη των ημαρτημένων του πλέον ή βεβαία: Η μεν κ. Μπακογιάννη αφενός δεν θέλησε να στενοχωρήσει το πολιτικό τέκνον του πατρός της, το οποίο εφεξής θα σέρνεται στο δικό της άρμα, και αφετέρου ασμένως κληρονόμησε τον κομματικό μηχανισμό που έχει στήσει στον δήμο ο απερχόμενος, μηχανισμό που την συμφέρει τα μάλα (όσο μεγαλώνω, το ύφος μου τζαννετακίζει επικίνδυνα, όπως θα έχεις προσέξει φίλε τυχόν αναγνώστη. Η Παναγία να βάλει το χέρι της!). Ο κ. Παπουτσης πάλι, ενώ θα μπορούσε να σπάσει τ' αυγά, δεν θέλησε να συγκρουστεί ευθέως με την πολιτική πελατεία του κ. Αβραμόπουλου, αλλά προτίμησε να μιλήσει για οράματα παρά για γεγονότα ή συμβεβηκότα και ιδού τ' αποτέλεσμα της μικρόνοιάς του. Έχασε μοναδική ευκαιρία να παραγάγει πολιτική και να μην λειτουργεί σαν διακοσμητική πλαγγόνα. Ο απερχόμενος Δήμαρχος, τούτων δοθέντων, δώρισε στην πόλη, την εκπάγλου αρχιτεκτονικής καλλονής όπερα στον Βοτανικό, τον ανανεωμένο Ελαιώνα που είναι πλέον ολόκληρο δάσος, απελευθερωμένο από τα προσκτίσματα –κάτι σαν τον Englisher Garten στο Μόναχο–, άφησε το εξαιρετικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης στο Γκάζι, το καταπληκτικό, περιαστικό τραμ και βέβαια αυτό το απίστευτα επιτυχές σύστημα πάρκινγκ στην αριστερή πλευρά των αθηναϊκών δρόμων με τη δημοτική κάρτα, που συμπληρώνει τα δέκα τεράστια υπόγεια γκαράζ με τα οποία προικοδότησε την πόλη.

Κι όλα αυτά αφήνοντας πλεόνασμα

20 δισ. δρχ. στα ταμεία του Δήμου, αναπλάθοντας τ' αθλητικά κέντρα στο Ρουφ και στο Γουδή, αξιοποιώντας το κτήμα Θων και τα άλση Ριζάρη και Παγκρατίου, αναμορφώνοντας τον Λυκαβηττό και τον περιφερειακό του δρόμο, ξαναχτίζοντας το ερειπωμένο Σαράφειο κολυμβητήριο και εξασφαλίζοντας δεκάδες χιλιάδες τετραγωνικά μέτρα ελεύθερων χώρων για την άθληση και την ψυχαγωγία των παιδιών αλλά και του κάθε πολίτη.

Πικρός σαρκασμός βέβαια όλα αυτά, για τα φούμαρα που μας λένε πριν και για ό,τι παραδίδουν μετά. Ο κ. Αβραμόπουλος, αντί όλων όσων υποσχέθηκε, περιέφερε την σοβαροφανή και καταπραϊντική εικόνα του στα media που την αποδέχονταν λόγω marketing, μιλούσε υπνωτικά πλην καλλιεπώς επί ώρες χωρίς να λέει τίποτε συγκεκριμένο και φόρτωσε στην πλάτη του Δήμου ένα κόμμα που πίστεψε –ο αφελέστατος– πως θα τον οδηγήσει στην πρωθυπουργία. Τώρα πάλι νομίζει πως με όχημα τη Ντόρα θα επιστρέψει στην Ν.Δ. για να διεκδικήσει θώκους και τη διατήρηση της πολύτιμης persona του στο εθνικό υποσυνείδητο και τις τηλεοπτικές οθόνες. Και δεν είναι καθόλου απίθανο ο «λαός» του να τα ξεχάσει όλα και να τον ξαναχειροκροτήσει όπως χειροκροτεί επ' εσχάτων και υπερψηφίζει ένα άλλο πολιτικό μόρφωμα της απρονοησίας της Ν.Δ. και της αφέλειας των απανταχού θρησκοήλων, έναν καινούργιο «ηγέτη» ο οποίος δεν διστάζει να συνταυτίζει την ακριβή πίστη του καθενός ή και την ελληνολατρία του –γιατί όχι– με το πιο χυδαίο kitsch, αποδεικνύοντας ότι, με την βοήθεια των media, η (μικρο)πολιτική θα πέφτει όλο και πιο χαμηλά. Και η μεν Αριστερά είχε και λόγο και στάση και προσωπικότητες στις παρούσες εκλογές. Όμως οι ποικίλοι χατζηπαπάρες άκουγαν συγκινημένοι και εξακολουθητικά τον χουντοπρόεδρο αλλά όχι τον Μανώλη Γλέζο που είχε ελάχιστη ραδιοτηλεοπτική παρουσία, ενώ ο νηφάλιος αλλά και κριτικός λόγος του αξιοπρεπέστατου Φώτη Κουβέλη ή του συνεπούς Σπύρου Χαλβατζή έπρεπε να περάσει από χίλια κύματα για ν' ακουστεί. Σημεία των καιρών (ή των παλιόκαιρων). Και μπορεί ο καρατζαφερτζής να περιβάλλεται από σταυρούς και

σημαίες, τη σβάστικα όμως άλλος καταγκρέμισε από τον ιερό βράχο, για να μην ξεχνάμε ούτε την ιστορία ούτε τα υποκείμενά της. Επιστροφή τώρα σ' άλλα υποκείμενα. Οι παρούσες εκλογές, φευ, απέδειξαν πόσο ευτελές και χαμηλού επιπέδου είναι, στην πλειονότητά του, το έμπυχο υλικό που καλείται να «σώσει» τους καποδιστριακούς δήμους. Οι πρώην καταπατητές έγιναν εργολάβοι και τώρα φιλοδοξούν να μεταλλαχθούν σε δημοτικούς άρχοντες και να σχεδιάσουν απρόσκοπτα το μέλλον (τους).

Επίσης για μια ακόμη φορά διεφάνηκαν τα κενά που έχει δημιουργήσει ο «Καποδίστριας» παρά τις εκσυγχρονιστικές του προθέσεις. Πράγμα που αποδεικνύει περίτρανα πως το κράτος σχεδιάζει αφ' υψηλού μη λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαιτερότητα αλλά και τις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών. Ένα δείγμα, δηλαδή, ακόμη της σοσιαλιστικής αυθαιρεσίας. Όσο για τις υπερνομαρχίες, αυτές είναι απλώς «κούφια λόγια» και κατασκευές εν αμαρτίαις. Και κάτι τελευταίο: Γνωρίζετε ότι τις τεράστιες δαπάνες των χιλίων τόσων καποδιστριακών δήμων δεν ελέγχει καμία υπερκείμενη αρχή και βέβαια ούτε το ελεγκτικό συνέδριο; Κι ας διασπαθίζονται δισεκατομμύρια δισεκατομμυρίων.

Το πράγμα είναι τόσο ύποπτο όσο και σκανδαλώδες. Και εν πάση περιπτώσει εξηγεί γιατί τόσοι χιλιάδες συμπολίτες μας ξοδεύουν υπέρογκα ποσά για να εκλεγούν δήμαρχοι ή σύμβουλοι. Είναι μόνο ψώνιο; Αμφιβάλλω.

Απ' την άλλη πλευρά οι Δήμοι προχωρούν σε μαζικές προσλήψεις εκτός ΑΣΕΠ και βέβαια ασκούν πολιτική μέσω των προσλήψεων αυτών. Γιατί μπορεί να διώξαμε το ρουσφέτι από την κεντρική πολιτική σκηνή, αυτό όμως βρήκε τον τρόπο να μπει απ' το παράθυρο της τοπικής.

Αυτά και άλλα ανάλογα θα προσδοκούσε ν' ακούσει ο ενεργός πολίτης από τα ΜΜΕ κι όχι βέβαια τις προσευχές και τα «όνειρα» του νεοπαγούς «ηγέτη», ή τα αμήχανα χαμόγελα της Φώφης που «εξηγούσε» το πρόγραμμά της, ή τους αφορισμούς του κ. Αβραμόπουλου –πάντα με άψογες γραβάτες, το καλό να λέγεται– ή τα «αστεία» των αστείων που συγκεντρώθηκαν να σχολιάσουν τ' αποτελέσματα των εκλογών. Μεταξύ μας πάντως τα πιο αστεία ακόμη και από τον κ. Λαζόπουλο ή τον κ. Φασουλή τα είπε ο κ. Φυντανίδης. Σε καλό μας πάντως, πάλι γελάσαμε. Τα κλάματα θ' αρχίσουν από την επαύριο της προσεχούς Κυριακής. Τότε που ο δικομματισμός θα 'χει πάρει και θα 'χει στείλει τα «μηνύματά» του, που οι νέοι δημοτικοί άρχοντες –π.χ. σαν τον απερίγραπτο Λανδράκη και τον πιο απερίγραπτο αντίπαλό του στη Γλυφάδα– θα ξύνουν τα νύχια ή τα κουτάλια τους, αλλά που η τοπική αυτοδιοίκηση θα βιώνει για μια εισέτι φορά τα θεσμικά και τα οργανωτικά της αδιέξοδα. Που θα υφίσταται πάλι όσους την χρησιμοποιούν ως γέφυρα για άλλους στόχους και θα ξειξανά τις μεγάλες ή μικρές οργανωτικές «συμφορές» της.

Όθων Τσουνάκος φτου, ξελευτερία...

Ένα θαυμάσιο
βιβλίο
για τα παιδικά
χρόνια

Εκδόσεις
ΗΛΙΟΤΡΟΠΙΟ

Ένα θρίλερ και ένας «θρίαμβος» Ο Θεός σώζει τις οικογένειες

της Όλγας Ι. Φωτακοπούλου

Ο Νομός Αχαΐας ανέκαθεν υπήρξε ένας ιδιόρρυθμος πολιτικά νομός. Εδώ κατά καιρούς συνυπήρξαν οι μεγαλύτερες πολιτικές αντιθέσεις, οξυμένα πάθη και πάντα έντονο παρασκήνιο. Εδώ δοκιμάστηκαν και πολλές «φόρμουλες» και... «φορμόλες» αυτοσυντήρησης της εκάστοτε εξουσίας, πριν εφαρμοσθούν και «αλλού». Εδώ υπερίσχυαν πάντοτε οι πιο σκληροί πυρήνες των κομμάτων, από την άκρα δεξιά ως την άκρα αριστερά.

Ο Νομός Αχαΐας υπήρξε ανέκαθεν αυτό που θα ονομαζόταν προοδευτικός –αν και ιδιόρρυθμος– νομός. Αλλά μετά την εφαρμογή του... σοσιαλισμού από το ΠΑΣΟΚ, δεν βρίσκουμε δόκιμο όρο για να περιγράψουμε ακριβώς την ιδεολογική κατάσταση των Αχαιών, χωρίς να κατηγορηθούμε για κενότητα όρων.

Το Αντί έχει ασχοληθεί και παλιότερα με την πολιτική κατάσταση στην Αχαΐα. Για τους λόγους που περιγράφουμε παραπάνω.

Οι φετινές αυτοδιοικητικές εκλογές σαφέστατα δεν είναι μόνον η πρόβα τζενεράλε για τις επόμενες βουλευτικές, διαμορφώνουν επίσης ένα καινούργιο πολιτικό σκηνικό και σε έκφραση προσώπων για την επόμενη δεκαετία.

Παρατηρείται, ανάμεσα στ' άλλα, το φαινόμενο παράδοσης της σκυτάλης των πολιτικών οικογενειών στην επόμενη γενιά τους. Παρατηρείται ακόμα ο θρίαμβος του δικομματισμού και η αμηχανία της Αριστεράς μπροστά στην αδυναμία της να επικοινωνήσει με την κοινωνία.

Στην Αχαΐα ο δικομματισμός δεν νίκησε απλά, αλλά θριάμβευσε και με την έννοια της ουσιαστικής και ιδεολογικής προσέγγισης του όρου «συντήρηση», αφού ήδη οι συνδυασμοί για την αυτοδιοίκηση των δύο μεγάλων κομμάτων αποτέλεσαν σαφέστατα το «φυτώριο» των παλιών τζακιών, ώστε να εξασφαλισθεί η πολιτική τους συνέχεια και η... συνέχιση της συντηρητικής πολιτικής τους φυσικά.

Η μόνη σοβαρή απειλή αυτής της

ισορροπίας την τελευταία δεκαετία προήλθε από τον συνδυασμό του Παναγιώτη Κοσιώνη στην προηγούμενη εκλογική αναμέτρηση του 1998, όπου όντως είχε συσπειρώσει σε ρεαλιστική βάση τους αριστερούς και προοδευτικούς πολίτες της Πάτρας. Τότε, προκειμένου να μην περάσει στο δεύτερο γύρο, σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε παρασκηνιακά η ενίσχυση (πέραν από τις ψήφους της παράταξής του) του υποψήφιου της Νέας Δημοκρατίας Ευάγγελου Φλωράτου, ο οποίος και έκανε την έκπληξη και παρά το 29,8% της πρώτης Κυριακής –έναντι 27,2% του Π. Κοσιώνη– πήρε τελικά το Δήμο Πατρέων με την ψήφο όλων εκείνων που «σιχτίριζαν» το στήσιμο από το επιτελείο του ΠΑΣΟΚ. Λέγεται ότι ο πρώην υφυπουργός Α. Φούρας αυτοπροσώπως με τον μηχανισμό του, εντός της νομαρχιακής του κόμματός του, προσπάθησε μ' αυτό τον τρόπο να χειραγωγήσει πολιτικά τα πράγματα στον Δήμο Πατρέων.

Ο παράγοντας «Φούρας» έπαιξε σημαντικό ρόλο και σ' αυτές τις εκλογές,

καθώς το επιτελείο του έχει πλήρη επίγνωση ότι η πολιτική επιβίωση του τέως υφυπουργού αθλητισμού «περνάει» από τον έλεγχο του παρασκηνίου. Ενός παρασκηνίου στο οποίο είχε «απειλητικές» επιρροές ο διαγραμμένος –μετά την ιστορία με τα φρουτάκια– βουλευτής του ΠΑΣΟΚ Αλέκος Χρυσανθακόπουλος.

Με δεδομένο ότι ο υποψήφιος της ΝΔ Φλωράτος όπως και τότε έτσι και σήμερα θεωρείται πιο «βολικός» από τον υποψήφιο του ΚΚΕ Κοσιώνη, οι εξελίξεις της πρώτης Κυριακής θα πρέπει να ανακούφισαν και το κυβερνών κόμμα και τους οικονομικούς παράγοντες της περιοχής. Να θυμήσουμε ότι ο κ. Φλωράτος είναι ο αγαπημένος του επιχειρηματικού κόσμου, επιχειρηματίας και ο ίδιος. Το προέβαλε εξάλλου και σαν το βασικό του προσόν κατά τη διάρκεια της προεκλογικής του καμπάνιας και ο ίδιος.

Απαντώντας σε ερώτηση δημοσιογράφου σε τηλεοπτική του συνέντευξη, ο κ. Φλωράτος προσδιόρισε και την αντιπολιτευτική του τακτική απέναντι στην κυβέρνηση Σημίτη.

Ρωτήθηκε συγκεκριμένα για το ποιες είναι οι πολιτικές του σχέσεις με τη Βάσω Παπανδρέου, καθώς ψίθυροι –από την προηγούμενη τετραετία ήδη– ήθελαν να είναι ιδιαίτερα εγκάρδιες και θερμές... Απάντησε λέγοντας ότι «εγώ προσπαθώ να έχω καλές σχέσεις προς πάσα κατεύθυνση»...

Είναι γεγονός ότι το 29,8% του 1998 της πρώτης Κυριακής, έγινε 39,4% για τον δήμαρχο Φλωράτο τέσσερα χρόνια μετά. Αυτή τη φορά δούλεψε όντως ο ίδιος γι' αυτό. Η μάχη με τον υποψήφιο του ΠΑΣΟΚ Α. Καράβολα ήταν στήθος με στήθος. Ο τέως δήμαρχος Καράβολας ήρθε δεύτερος με 38,2%, έναντι 36,1% το 1998.

Ο μεγάλος χαμένος του πρώτου γύρου ήταν ο Παναγιώτης Κοσιώνης που είδε

το ποσοστό του 1998 (27,2%) να συρρικνώνεται στο 18,7%. Η αιτία είναι μία και προφανής. Ήδη από την προηγούμενη τετραετία οι συνεργασίες λειτούργησαν εις βάρος των αριστερών δημοτικών συμβούλων, με αποτέλεσμα εκείνοι που είχαν δημιουργήσει το κλίμα αμφισβήτησης στον δικομματισμό σε τοπικό επίπεδο να βρεθούν εκτός δημοτικού συμβουλίου λόγω κακής στρατηγικής των επιτελείων! Δηλαδή οργανωμένα ενισχύθηκαν οι συνεργαζόμενοι υποψήφιοι δημοτικοί σύμβουλοι που προέρχονταν από την ΝΔ και το ΠΑΣΟΚ, ενώ το ΚΚΕ λειτούργησε αυτοκαταστροφικά όσον αφορά στην οργανωμένη σταυροδοσία.

Χάθηκε έτσι σιγά-σιγά και η ενεργητική επικοινωνία με τους πολίτες. Το αποτέλεσμα της προηγούμενης Κυριακής το αποδεικνύει σαφέστατα.

Κάτω από το βάρος της κόντρας που περιγράψαμε παραπάνω ήταν περίπου αναμενόμενο και το μικρό ποσοστό του υποψηφίου του ΣΥΝ Ηλία Γρηγόρη (3,6%), η οποία όμως δημιουργεί μαγιά για τις επόμενες εκλογές.

Προς το παρόν όμως και για τέσσερα χρόνια η Αριστερά ουσιαστικά δεν θα είναι παρούσα στο Δημοτικό Συμβούλιο της Πάτρας ή, για να είμαστε πιο ακριβείς, θα είναι πολύ λίγο.

Για τους άλλους δήμους του Νομού, καλύτερα να μην κάνουμε λόγο...

Στη Νομαρχία τα αποτελέσματα είναι ακόμα πιο σαφή και κινούνται στο κλίμα που περιγράψαμε για το Δήμο Πατρέων. Ο Δημήτρης Κατσικόπουλος, υποψήφιος του ΠΑΣΟΚ και για χρόνια βουλευτής του κόμματος, συγκέντρωσε περίπου το ίδιο ποσοστό που είχε συγκεντρώσει ο προκάτοχός του Στάθης Σερέτης πριν από τέσσερα χρόνια. Αυτό θα μπορούσε να το θεωρήσει κανείς νίκη. Μέχρι την ώρα που γραφόταν αυτό το κείμενο, σε σύνολο του 99,86% των εκλογικών τμημάτων έλαβε 49,1% έναντι 49,5% του Σ. Σερέτη το 1998. Ο αντίπαλός του υποψήφιος με την υποστήριξη της ΝΔ Βασίλης Μπεκίρης συγκέντρωσε το 35,3%, έναντι 35,1% που είχε συγκεντρώσει το 1998, που ήταν επίσης υποψήφιος.

Με αυτά τα δεδομένα μόνο ο υποψή-

φιος του ΚΚΕ Βασίλης Ασπρούλιας μπαίνει στο νέο Νομαρχιακό Συμβούλιο (6,5%). Το 1998 ο τότε υποψήφιος του ΚΚΕ Ανδρέας Αθανασόπουλος (μεταφέρθηκε στο Δήμο τώρα) είχε λάβει 8,6%.

Οι υποψήφιοι του ΣΥΝ (4%) και του ΔΗΚΚΙ (2,6%) μένουν εκτός. Να σημειώσουμε ότι ο υποψήφιος της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς Βασίλης Χατζηλάμπρου διατήρησε μέρος του

ποσοστού του συνδυασμού του από το 1998 και έλαβε 2,4%.

Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Είναι γνωστό ότι ο απερχόμενος νομάρχης Αχαΐας Στάθης Σερέτης, υποστηριζόμενος από το ΠΑΣΟΚ, έχει ήδη προετοιμάσει τη διαδοχή κατάστασή του από τετραετίας. Έτσι η σκυτάλη της οικογένειας περνάει στον ανιψιό Γρηγόρη Αλεξόπουλο, ο οποίος, υποστηριζόμενος από το ΠΑΣΟΚ ήδη από την προηγούμενη τετραετία, εξελέγη Δήμαρχος Ωλενίας, σε ένα δήμο δηλαδή όπου το κυβερνών κόμμα έχει πάντα μεγάλη δύναμη και το ρίσκο της μη εκλογής ήταν ελάχιστο.

Με τον θείο νομάρχη, ο ανιψιός δήμαρχος στην τετραετία που μεσολάβησε μεγαλούργησε και άρχισε να δημιουργεί πολιτικό όνομα φτιάχνοντας έργα. Έτσι το 58,1% του 1998 έγινε 70,7% το 2002. Αυτό επετεύχθη και με τη βοήθεια της θεάς Τύχης, αφού ο βασικός του αντίπαλος, αντάρτης του ΠΑΣΟΚ, βρέθηκε εγκαίρως εκτός της μάχης των εκλογών της προηγούμενης

Κυριακής, λόγω απόρριψης του ψηφοδέλτιού του από το Πρωτοδικείο.

Είναι μια ιστορία η οποία δημιούργησε όντως πολλούς συνειρμούς στους πολίτες της Αχαΐας, που ακόμα θυμούνται ότι το 1998 με τον ίδιο τρόπο είχε μείνει εκτός εκλογικής διαδικασίας το ψηφοδέλτιο του Παπαγεωργόπουλου, αντάρτη του ΠΑΣΟΚ, ο οποίος «θα» κατέβαινε ως υποψήφιος του ΔΗΚΚΙ, αν δεν συνέβαιναν «μοιραία λάθη» της τελευταίας στιγμής και το ψηφοδέλτιο δεν ακυρωνόταν τελικά πριν καν δώσει τη μάχη του...

Οι ίδιοι λόγοι οικογενειακής παράδοσης αναγκάζουν τον Βασίλη Μπεκίρη, υποψήφιο Νομάρχη της ΝΔ και το 2002, να εξακολουθεί να δηλώνει πολιτική παρουσία, αφού προετοιμάζει το έδαφος για το γιο του.

Αλλά και μια σειρά άλλες οικογένειες Πατρινών –εύπορων κατά κύριο λόγο– έριξαν στο στίβο αυτών των εκλογών μέλη τους (π.χ. η σύζυγος του κ. Μετζελόπουλου –ξενοδοχείο «Αστήρ»– Νατάσα Ράγιου, η κόρη του Μάρκου Καπετανάκη – Αυτοκινητοδρόμιο, εφημερίδα

Ημέρα).

Ήδη από τις προηγούμενες εκλογές η κόρη του Γρηγόρη Σολωμού είχε εκλεγεί πρώτη νομαρχιακή σύμβουλος με το συνδυασμό του ΠΑΣΟΚ (αυτή τη φορά την πρωτιά μάλλον την χάνει από τον Αποστόλη Κατσιφάρα, ανιψιό του πρώην υπουργού, αλλά με πολύχρονη ήδη θητεία στα κοινά της περιοχής).

Η κατάσταση λοιπόν προετοιμάζεται για την ανάληψη των κλώνων.

Ο νομός γενικότερα και η Πάτρα ειδικότερα βιώνουν την παρακμή τους –οικονομική και γενικότερη. Κατάσταση για την οποία ευθύνεται σαφέστατα σε τοπικό επίπεδο η προηγούμενη γενιά πολιτικών που σχεδίασαν και υλοποίησαν το σημερινό χάλι του νομού και της πόλης, στα όρια βέβαια των παρεμβάσεων της τοπικής αυτοδιοίκησης.

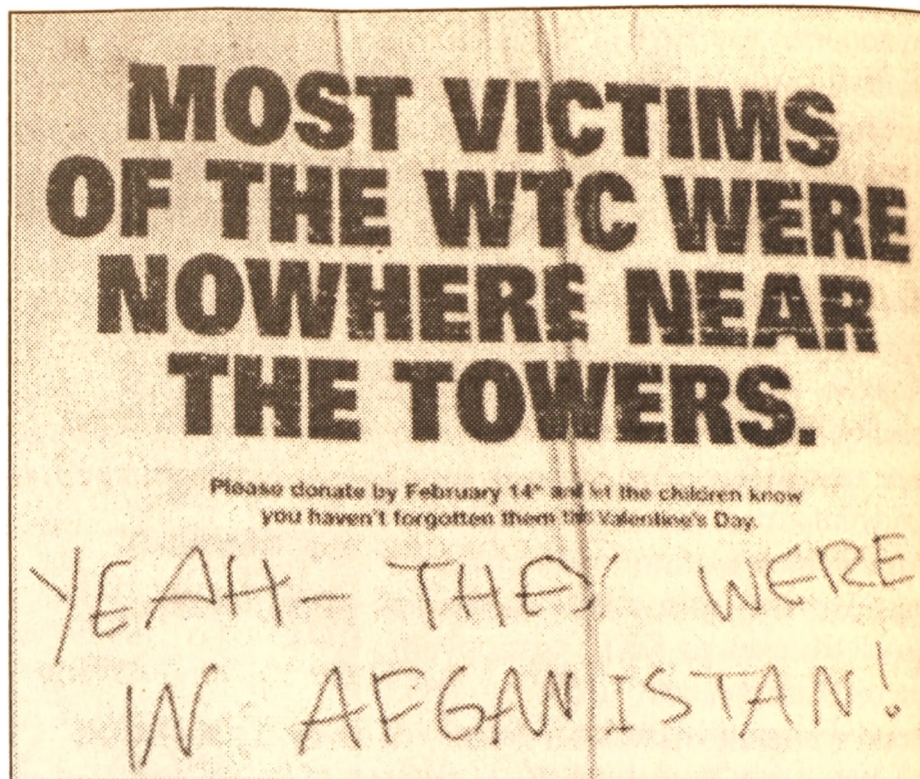
Αν και το μέλλον δεν προδιαγράφεται, νομίζουμε ότι δεν κρύβει και μεγάλες εκπλήξεις – σ' ό,τι αφορά στα οράματα για το μέλλον ενός νομού, που αλλιώς ήταν στις αρχές του προηγούμενου αιώνα και αλλιώς και αβέβαια τον βρίζει ο νέος.

Ο Τρόμος και η Φρίκη

του Larry Mosqueda, Ph.D.

Το 1996 η Μαντλίν Ολμπράιτ, τότε υπουργός Εξωτερικών, ρωτήθηκε σε τηλεοπτική εκπομπή εθνικού δικτύου πώς αισθάνεται για το γεγονός ότι 500.000 παιδιά στο Ιράκ πέθαναν εξαιτίας του οικονομικού εμπάργκο. Απήντησε ότι ήταν μια δύσκολη απόφαση, αλλά παρατήρησε ότι όπως σε όλα τα πράγματα πρέπει να λογαριάζουμε και το κόστος.

Arundhati Roy

Αφίσα και χειρόγραφο σχόλιο από τη Νέα Υόρκη.

Όπως όλοι οι Αμερικανοί έτσι κι εγώ την Τρίτη 11 Σεπτεμβρίου ένιωσα συγκλονισμό και φρίκη καθώς έβλεπα το Παγκόσμιο Κέντρο Εμπορίου, τους δίδυμους πύργους, να πλήττονται από τα αεροπλάνα, από τους αεροπειρατές, και να καταρρέουν, με αποτέλεσμα το θάνατο ίσως και πάνω από 10.000 αθώων ανθρώπων.

Είχα να νιώσω τέτοια ταραχή και φρίκη από τις 16 Ιανουαρίου 1991, όταν ο τότε πρόεδρος Μπους επιτέθηκε στη Βαγδάτη και γενικά στο Ιράκ και άρχισε ένας σκοτωμός ανθρώπων που ο αριθμός τους έφτασε τις 200.000 κατά τη διάρκεια του «πολέμου»-σφαγής. Σ' αυτό τον αριθμό περιλαμβάνεται και η βδελυρή «λεωφόρος του θανάτου», τις τελευταίες μέρες της σφαγής, όταν οι πιλότοι των Ηνωμένων Πολιτειών χτύπησαν κυριολεκτικά πίσωπλάτα τους οπισθοχωρούντες ιρακινούς πολίτες και στρατιώτες. Συνέχισα να νιώθω φρίκη από τις κυρώσεις που επιβλήθηκαν στο Ιράκ με αποτέλεσμα το θάνατο για πάνω από 1.000.000 Ιρακινούς, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται 500.000 παιδιά, που για το θάνατό τους η πρώην υπουργός Εξωτερικών Μαντλίν Ολμπράιτ είχε πει ότι «άξιζε το κόστος».

Κατά τη διάρκεια της ζωής μου συγκλονίστηκα και ένιωσα αποτροπιασμό για διάφορες ενέργειες της κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών, όπως λ.χ. η ενίσχυση του πραξικοπήματος στη Γουατεμάλα το 1954, που είχε σαν

αποτέλεσμα τη θανάτωση πάνω από 120.000 αγροτών από τους εγκάθετους δικτάτορες στην περίοδο σαράντα χρόνων. Τα γεγονότα της 11ης του Σεπτεμβρίου μου θύμισαν τη φρίκη που ένιωσα όταν οι Ηνωμένες Πολιτείες εξεδίωξαν την κυβέρνηση της Δομινικανής Δημοκρατίας το 1965 και συνήργησαν στη δολοφονία 3.000 ανθρώπων. Και μου θύμισαν επίσης την αναστάτωση που ένιωσα το 1973, όταν οι Ηνωμένες Πολιτείες ενίσχυσαν το πραξικόπημα στη Χιλή εναντίον της δημοκρατικής κυβέρνησης του Σαλβαντόρ Αλλιέντε και συνήργησαν στη δολοφονία 30.000 ανθρώπων, ανάμεσα στους οποίους ήταν και αμερικανοί πολίτες.

Τα γεγονότα της 11ης του Σεπτεμβρίου μου θύμισαν τον τρόμο και τον αποτροπιασμό που ένιωσα το 1965 όταν οι Η.Π.Α. ενίσχυσαν ένα πραξικόπημα στην Ινδονησία που είχε ως αποτέλεσμα τη δολοφονία περισσότερων από 800.000 ανθρώπων και τα συναρτημένα μ' αυτό περιστατικά που οδήγησαν στη σφαγή το 1975 πάνω από 250.000 αθώων στο Ανατολικό Τιμόρ από το καθεστώς της Ινδονησίας, με την άμεση

εμπλοκή του Προέδρου Φορντ και του Υπουργού Εξωτερικών Χένρι Κίσιντζερ.

Θυμήθηκα επίσης τον τρόπο και τον αποτροπιασμό που ένιωσα κατά τη διάρκεια του τρομοκρατικού «πολέμου των Κόντρας» που ενίσχυσαν οι Η.Π.Α. (το Διεθνές Δικαστήριο χαρακτήρισε την κυβέρνηση των Η.Π.Α. εγκληματία πολέμου το 1984 για τη ναρκοθέτηση των λιμανιών) εναντίον της Νικαράγουας στα 1980 που οδήγησε στο θάνατο πάνω από 30.000 αθώους (ή «αδύναμους στόχους», όπως η κυβέρνηση των Η.Π.Α. συνήθιζε να αποκαλεί τους αμάχους πριν από την ανακάλυψη του όρου «παράπλευρες ζημιές»).

Θυμήθηκα τον τρόπο που ένιωσα κατά τη διάρκεια του πολέμου των Η.Π.Α. εναντίον του λαού του Ελ Σαλβαντόρ στα 1980, που είχε ως αποτέλεσμα το βάνανσο θάνατο πάνω από 80.000 ανθρώπων ή «αδύναμων στόχων».

Θυμήθηκα τον τρόπο και τον αποτροπιασμό που ένιωσα όταν οι Η.Π.Α. ενίσχυσαν τον τρομοκρατικό πόλεμο εναντίον των λαών της νοτίου Αφρικής (ειδικά της Αγκόλας) που ξεκίνησε στα 1970 και συνεχίζεται έως σήμερα, με αποτέλεσμα το θάνατο και τον ακρωτηριασμό 1.000.000 ανθρώπων.

Θυμήθηκα τον τρόπο και τον αποτροπιασμό που ένιωσα όταν οι Η.Π.Α. εισέβαλαν στον Παναμά τα Χριστούγεννα του 1989 και σκότωσαν 8.000 ανθρώπους στην προσπάθειά τους να συλλά-

βουν τον συνεργάτη του Τζωρτζ Μπους στη CIA που είχε μεταβληθεί σε εχθρό· τον Μανουέλ Νοριέγκα.

Θυμήθηκα τον τρόπο και τον αποτροπιασμό που ένιωσα όταν πληροφορήθηκα τα σχετικά με τον τρόπο που οι Η.Π.Α. ενίσχυσαν ένα βίαιο πραξικόπημα για την εγκατάσταση του Σάχη της Περσίας, που οδήγησε στο θάνατο περισσότερους από 70.000 Ιρανούς από το 1952 έως το 1979· και την αηδία που ένιωσα όταν κατάλαβα πως ο Αγιωταλάχ Χομείνι, που εξεδίωξε τον Σάχη στα 1979 και κυρήχθηκε δημόσιος κίνδυνος για τις Η.Π.Α. κατά τη δεκαετία του '80, ήταν επίσης στο μισθολόγιο της CIA κατά την περίοδο της εξορίας του στο Παρίσι τη δεκαετία του '70.

Θυμήθηκα τον τρόπο και τον αποτροπιασμό που ένιωσα όταν έμαθα πως οι Η.Π.Α. «κατασκεύασαν τη συναίνεση» από το 1948 για την ενίσχυση του Ισραήλ που απέκλειε κατ' ουσίαν τους Παλαιστίνιους από κάθε δικαίωμα στη γενέτειρά τους, με αποτέλεσμα τη συνεχή, μέρα με τη μέρα, χειροτέρευση των συνθηκών διαβίωσης των Παλαιστινίων. Τρομοκρατήθηκα όταν έμαθα για τις εκατοντάδες των πόλεων και χωριών που κυριολεκτικά εξαφανίστηκαν από προσώπου γης την πρώτη περίοδο τους ισραηλινού εποικισμού. Συγκλονίστηκα όταν το 1982 οι κάτοικοι της Σάμπρα και της Σατίλα σφαγιάστηκαν από τους συμμάχους των Ισραηλινών με άμεση εμπλοκή και καθοδήγηση των Ισραηλινών. Οι ανώνυμοι χιλιάδες που πέθαναν εκείνη τη μέρα ταίριαζαν με τη σκηνή του τρόμου που είδα την 11η του Σεπτέμβρη. Αλλά εκείνες οι σκηνές δεν επανελήφθησαν ξανά και ξανά από τα εθνικά ΜΜΕ ώστε να εξάψουν το αμερικανικό κοινό.

Τα γεγονότα και οι εικόνες της 11ης του Σεπτέμβρη θα ταίριαζε να συγκριθούν με τα φριχτά γεγονότα και τις εικόνες του Λιβάνου στα 1980 που οδήγησαν στο θάνατο δεκάδες χιλιάδες ανθρώπους, χωρίς ποτέ να αναφερθεί το γεγονός ότι η χώρα που προκάλεσε την τρομοκρατία στο Λίβανο ήταν το Ισραήλ, με την υποστήριξη των Η.Π.Α. Εξακολουθώ ακόμη να νιώθω σοκαρισμένος από τον τρόπο με τον οποίο οι σχολιαστές της κυρίαρχης άποψης ανα-

φέρονται στους «Ισραηλινούς εποίκους» στις «κατειλημμένες περιοχές», δίχως διόλου να έχουν την αίσθηση της ειρωνίας όταν αναφέρονται στο ποιοι είναι οι επιτιθέμενοι στην περιοχή.

Βεβαίως το μεγαλύτερο και περισσότερο τρομοκρατικό έγκλημα πολέμου που συνέβη στο δεύτερο μισό του 20ού αιώνα ήταν η επίθεση κατά της Ινδοκίνας από το 1954 έως το 1975, ιδίως στο Βιετνάμ, όπου πάνω από 4.000.000 άνθρωποι βομβαρδίστηκαν με συμβατικές βόμβες και με βόμβες ναπάλμ, συντρίφθηκαν και εκτελέστηκαν σύμφωνα με το πρόγραμμα «Φοίνιξ» (αυτό είναι το σημείο από το οποίο ξεκίνησε ο Όλιβερ Νορθ). Πολλοί βετεράνοι του Βιετνάμ επίσης υπήρξαν θύματα αυτού του πολέμου και είχαν τις καλύτερες των προθέσεων, αλλά οι διαμορφωτές της πολιτικής ήξεραν την εγκληματικότητα των πράξεων και των πολιτικών τους όπως αποκαλύπτονταν από τα ίδια τους τα λόγια στα Pentagon Papers που κυκλοφόρησαν από τον Ντάνιελ Έλσμπεργκ της εταιρείας Ραντ. Το 1974 ο Έλσμπεργκ σημείωνε ότι οι πρόεδροι από τον Τρούμαν έως τον Νίξον εψεύδοντο κατ' εξακολούθηση απευθυνόμενοι στους αμερικανούς πολίτες σχετικά με το σκοπό και τη διεξαγωγή αυτού του πολέμου. Έγραφε ότι «τιμά τον αμερικανικό λαό το γεγονός ότι οι ηγέτες του αντελήφθησαν ότι πρέπει να ψεύδονται, αλλά δεν τον τιμά το γεγονός ότι με τόση ευκολία παραπλανηθήκαμε».

Ένωθα κατ' εξακολούθηση τρόπο και αποτροπιασμό όσο οι Η.Π.Α. επιτίθεντο και βομβάρδιζαν ατιμωρητί τη Λιβύη στα 1980, συμπεριλαμβανομένου του φόνου της μικρής κόρης του Καντάφι. Ένωθα τρόπο και αποτροπιασμό όταν οι Η.Π.Α. βομβάρδισαν και εισέβαλαν στη Γρενάδα στα 1983. Φρικίασα με τις στρατιωτικές πράξεις των Η.Π.Α. και της CIA στη Σομαλία, την Αϊτή, το Αφγανιστάν, το Σουδάν, την Αργεντινή και τη Γιουγκοσλαβία. Οι νεκροί σ' αυτές τις ενέργειες ανέρχονται σε εκατοντάδες χιλιάδες.

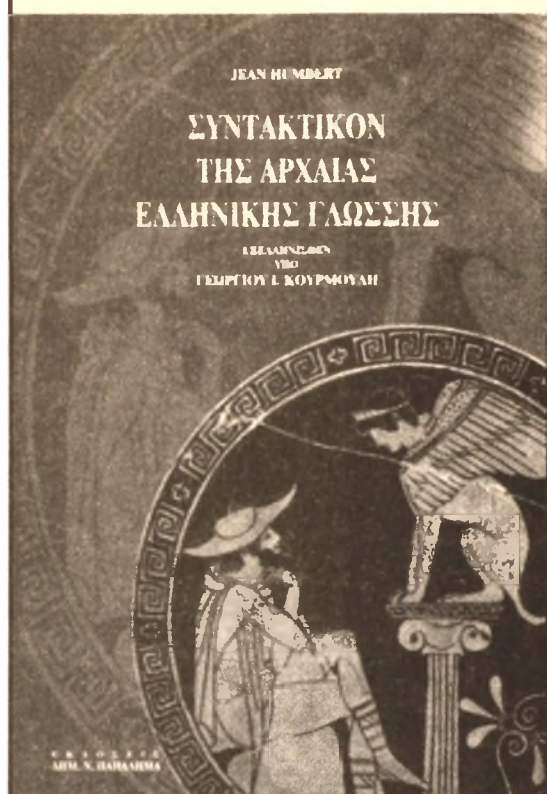
Η παραπάνω λίστα δεν είναι σε καμία περίπτωση πλήρης ή περιληπτική. Είναι περισσότερο μια λίστα που εύκολα έχει κανείς πρόσβαση σ' αυτήν και δεν περιλαμβάνει άγνωστα στοιχεία, ιδιαί-

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

JEAN HUMBERT

Καθ. της Αρχαίας Ελληνικής
του Παν/μίου της Σορβόνης

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΚΟΥΡΜΟΥΛΗ

Καθ. Γλωσσολογίας Παν. Αθηνών

Β' Έκδοση με 454 σελίδες

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ

Προσφορά στον Πολιτισμό
και την Παιδεία

Ιπποκράτους 8 Αθήνα
Τηλ.: 010 36.27.318

www.papadimasbooks.gr
e-mail: papadimas@atp.gr

τερα μάλιστα για την οικονομική ελίτ και τους διανοούμενους. Έχει απλώς αποκλεισθεί από τη δημόσια συζήτηση και συνειδητοποίηση. Και η ανάλυση ότι οι ενέργειες των Η.Π.Α. είχαν ως αποτέλεσμα το θάνατο πρωτίστως πολιτών (πάνω από 90%) δεν είναι άγνωστη σ' αυτές τις ελίτ και στους διαμορφωτές πολιτικής. Ένας συντηρητικός αριθμός για το πόσοι έχουν σκοτωθεί από τις τρομοκρατικές και στρατιωτικές ενέργειες των Η.Π.Α. από το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και δώθε είναι 8.000.000 άνθρωποι. Επαναλαμβάνω: 8.000.000 άνθρωποι. Σ' αυτόν τον αριθμό δεν περιλαμβάνονται οι τραυματίες, οι φυλακισμένοι, οι εκτοπισμένοι, οι πρόσφυγες, κ.λπ. Ο Μάρτιν Λούθερ Κινγκ είπε το 1967, κατά τη διάρκεια του πολέμου στο Βιετνάμ, ότι «η κυβέρνηση μου είναι ο παγκόσμιος ηγέτης στην παραγωγή βίας». Συγκλονιστικό και φρικώδες.

Τίποτα απ' όσα έχω γράψει δεν στοχεύει στο να υποτιμήσει ή να είναι ασεβές προς τα θύματα και προς όσους υπέφεραν από το θάνατο ή το χαμό των αγαπημένων τους κατά τη διάρκεια των γεγονότων της 11ης του Σεπτεμβρίου. Δεν αποβλέπω στο να «δικαιώσω» οποιαδήποτε πράξη αυτών που γκρέμισαν τους δίδυμους πύργους ή το Πεντάγωνο. Στόχος μου είναι να θέσω το ζήτημα σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο.

Ο Εντ Χέρμαν στο βιβλίο του *The Real*

Terror Network: Terrorism in Fact and Propaganda δεν δικαιώνει καμία μορφή τρομοκρατίας αλλά επισημαίνει ότι συχνά τα κράτη αναλαμβάνουν έναν «χονδρικό» τρόπο, ενώ όσοι ονομάζονται από τις κυβερνήσεις τρομοκράτες αναλαμβάνουν μια «λιανική» τρομοκρατία. Ωστόσο ποιοτικά τα αποτελέσματα είναι ίδια για τα άτομα-θύματα της τρομοκρατίας, υπάρχει μόνο μια ποσοτική διαφορά. Και όπως επισημαίνει ο Χέρμαν αλλά και άλλοι, οι σπόροι, οι ρίζες ενός μεγάλου μέρους της «λιανικής» τρομοκρατίας στην πραγματικότητα βρίσκονται στην «χονδρική» κρατική τρομοκρατία. Και επαναλαμβάνω, αυτό δεν λέγεται σε καμία περίπτωση για να δικαιώσει τις ενέργειες της 11ης του Σεπτεμβρίου, αλλά για να τις τοποθετήσουμε σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο και να διατυπώσουμε μια εξήγηση...

Η «λιανική» τρομοκρατία προέρχεται από απελπισμένες και σε ορισμένες περιπτώσεις φανατικές μικρές ομάδες και άτομα που συχνά νομιμοποιούν τις οδύνες τους και αναλαμβάνουν ατομικές εγκληματικές και παράνομες πράξεις. Η «χονδρική» τρομοκρατία παράγεται από «λογικούς», μορφωμένους ανθρώπους για τους οποίους ο πόνος, η οδύνη και ο θάνατος εκατομμυρίων ανθρώπων συλλαμβάνεται, σχεδιάζεται και συχνά εκτελείται με σκοπό την προαγωγή ενός νεφελώδους συλλογισμού που ονομάζεται «εθνικό συμφέρον». Ο χώρος δεν επιτρέπει μια πλήρη εξήγηση της οργουελιανής αντίληψης που έχει η ελίτ για το «εθνικό συμφέρον» αλλά μπορεί να συνοψιστεί ως η προστασία και επέκταση της ηγεμονίας και ως παγκόσμια αυτοκρατορία.

Οι αμερικανοί πολίτες προετοιμάζονται για πόλεμο καθώς έχουν τροφοδοτηθεί με τη συνεχή ροή συγκλονιστικών και αποτρόπαιων επαναλαμβανόμενων εικόνων των γεγονότων της 11ης του Σεπτεμβρίου και με σπαραχτικές ιστορίες από τους επιζώντες και από τους συγγενείς που έχασαν αγαπημένα πρόσωπα. Αυτές οι ιστορίες είναι αληθινές και αυτό δεν πρέπει να υποτιμηθεί. Ωστόσο αυτοί που έχασαν μέλη των οικογενειών τους θα πρέπει να θεωρηθούν αντιπροσωπευτικό δείγμα των ανθρώπων που έχασαν στο παρελθόν τα 8.000.000 συγγενείς τους. Εάν πολλα-

πλασιάσουμε επί 800 έως 1000 φορές τον πόνο, το άγχος και το θυμό που ένιωσαν πρόσφατα οι αμερικανοί πολίτες, ίσως αρχίσουμε να αντιλαμβανόμαστε το μέγεθος των αισθημάτων των ανθρώπων στον υπόλοιπο κόσμο που υφίστανται αυτά τα δεινά κατ' εξακολούθηση.

Μερικές από τις ιδιαίτερα έντονες και συγκλονιστικές εικόνες που είδαμε δείχνουν ανθρώπους που αναζητούν να πληροφορηθούν για μέλη της οικογένειάς τους και για αγαπημένα τους πρόσωπα. Αυτές οι εικόνες είναι ουσιαστικά ίδιες με εκείνες των «μανάδων των αγνοουμένων» που αναζητούν τα αγνοούμενα παιδιά τους στην Αργεντινή, όπου πάνω από 11.000 είναι οι «αγνοούμενοι» από το 1976 έως το 1982, και πάλι με την έγκριση των Η.Π.Α. Σ' αυτές ακριβώς τις μανάδες της Αργεντινής οφείλουμε σεβασμό και συμπάθεια, όπως ακριβώς και σε όσους σήμερα αναζητούν τους συγγενείς τους. Πάντως δεν πρέπει να επιτρέψουμε να μας χειρίζονται τα ΜΜΕ της κυβέρνησης των Η.Π.Α. ώστε να μετατρέψουμε την αληθινή οδύνη και το θυμό σε εθνική πολιτική και «χονδρική» τρομοκρατία και γενοκτονία εις βάρος αθώων πολιτών στην Ασία και την Αφρική. Αυτά που βλέπουμε με όρους στρατιωτικούς καλούνται «αδύναμοι στόχοι». Ο στόχος εδώ είναι οι αμερικανοί πολίτες και είμαστε ιδεολογικά και συναισθηματικά προετοιμασμένοι για τη σφαγή που ίσως αρχίσει σύντομα...

Όσοι έχουμε επηρεαστεί από τα γεγονότα, και είμαστε όλοι επηρεασμένοι, πρέπει να κάνουμε ό,τι περνά από το χέρι μας για να εμποδίσουμε έναν ευρύτερο πόλεμο και ίσως μεγαλύτερα δεινά, να κάνουμε ό,τι είναι δυνατόν για να σταματήσει η γενοκτονία εάν αρχίσει και να αποδώσουμε ευθύνες για τα πιθανά εγκλήματα πολέμου κατά τη διάρκεια και μετά τον πόλεμο. Εάν πραγματοποιηθεί ένας μεγάλος πόλεμος και δεν είναι καταστροφικός (μια πραγματική πιθανότητα), τα εγκλήματα αυτού του πολέμου θα ξαναεπισκεφθούν τις Η.Π.Α. και θα βαρύνουν την επόμενη γενιά. Αυτή δεν είναι κάποια θρησκευτική προφητεία ή απειλή, είναι κυρίως μια πραγματική πολιτική ανάλυση.

FAGOTTO

Τεχνολογίες για τη Μουσική
Μουσικά Όργανα
Εκδόσεις

Υπολογιστές APPLE
Εξουσιοδοτημένος Αντιπρόσωπος

Διδότου 19
106 80 - Αθήνα
Τηλ: 3640688
Fax: 3647829
E-mail: fagotto@otenet.gr

Κηφισός: Το διαρκές έγκλημα της προχειρότητας

του Σωτήρη Λέτσιου

Δεν θα είχε κανείς άδικο εάν χαρακτήριζε το έργο του Κηφισού «γιοφύρι της Άρτας». Οι κακοτεχνίες, οι λανθασμένες και πρόχειρες μελέτες τινάζουν στον αέρα το έργο και υποχρεώνουν την κυβέρνηση δια στόματος της κ. Βάσως Παπανδρέου να ομολογήσει ότι το έργο έχει ξεκινήσει λάθος και ότι βασίστηκε σε μελέτη που δεν ανταποκρίνεται πλέον στην πραγματικότητα.

Η κ. Παπανδρέου σε δηλώσεις της παραδέχθηκε ότι η μελέτη που αφορούσε το κάτω τμήμα του έργου δεν ήταν σωστή, αλλά απέφυγε να αποδώσει συγκεκριμένες ευθύνες. Φυσικά καμία συγκεκριμένη αναφορά δεν έγινε και για το γεγονός ότι το κόστος του έργου θα εκτιναχθεί στα ύψη. Ή ότι το έργο ξεκίνησε ανάποδα (με κατεύθυνση από τα μεσόγεια προς τις εκβολές). Με μισόλογα σπεύδει να συγκαλύψει την αποτυχία της η κυβέρνηση προβάλλοντας τη λέξη «ανασχεδιασμός», χωρίς όμως να διασαφηνίζει όχι μόνο το τελικό κόστος των έργων αλλά και το πότε θα ολοκληρωθούν.

Φαίνεται ότι εξανεμίζονται οι ελπίδες να είναι έτοιμα το 2004, εντασσόμενα στον λεγόμενο Ολυμπιακό Δακτύλιο, αφού, σύμφωνα με δημοσίευμα της εφημερίδας *Μετρόραμα* (9/10/02), οι εργασίες αναμένεται να περατωθούν έως τις 31/12/2006.

Η όλη εξέλιξη έχει πυροδοτήσει τις αντιδράσεις των κατοίκων της περιοχής του Μοσχάτου, που υποστηρίζουν ότι η επίσπευση του έργου –για την οποία κάνει λόγο το ΥΠΕΧΩΔΕ– αφορά μόνο το οδικό έργο και όχι το υδραυλικό που θα προστατεύσει τους πολίτες από νέες καταστροφές.

Εδώ και πολύ καιρό οι κάτοικοι του Μοσχάτου έχουν περάσει σε κινητο-

ποίησεις, καθώς η αγανάκτησή τους με αφορμή τις καταστροφές που υφίστανται οι περιουσίες τους έχει πλέον ξεχειλίζει: «Εάν η μελέτη του έργου δεν προέβλεπε αντιπλημμυρική προστασία, τότε θα πρέπει να γίνει νέα μελέτη που να προβλέπει αντιπλημμυρικά έργα. Εάν η μελέτη προέβλεπε τέτοια μέτρα, γιατί δεν έχουν κηρυχθεί έκπτωτες οι εταιρείες που έχουν αναλάβει το έργο;», αναρωτιέται ο κ. Απόστολος Αλωνιάτης, μέλος της επιτροπής κατοίκων ενάντια στο οδικό έργο στον Κηφισό.

Στην παρέμβαση της επιτροπής κατοίκων η Ολυμπιακή Επιτροπή απαντούσε ότι το έργο ήταν αναγκαίο για την εξυπηρέτηση των γηπέδων μπείζμπολ, σόφτμπολ και μπητς βόλλεϋ, που θα κατασκευάζονταν στον παραλιακό χώρο. Μετά τη μετατροπή των σχεδίων από την Ολυμπιακή Επιτροπή και τη μεταφορά των γηπέδων σε άλλες περιοχές, η επιτροπή κατοίκων προχώρησε στην εκτίμηση ότι το γήπεδο του μπητς βόλλεϋ και τα έργα στον Ιππόδρομο μπορούν να εξυπηρετηθούν από τις λεωφόρους Συγγρού και Θησέως. Μάταιος κόπος όμως, αφού αυτό το επιχείρημα δεν εισακούσθηκε ούτε απ' την Ολυμπιακή Επιτροπή ούτε από το ΥΠΕΧΩΔΕ.

Συνεχίζοντας τις δηλώσεις του στο ίδιο επικριτικό ύφος ο κ. Αλωνιάτης προσθέτει: «Γίνεται φανερό ότι τα περι-

Η γέφυρα του Κόκκινου Μύλου κινδυνεύει να φραγεί και να δημιουργηθούν πλημμυρικά φαινόμενα. Άλλωστε η διάβρωση έχει προχωρήσει.

ολυμπιακού δακτυλίου αποτελούν προπέτασμα καπνού για να ενταχθεί το έργο στα ολυμπιακά έργα και να χρησιμοποιήσει η κυβέρνηση τον ολυμπιακό νόμο, που εμποδίζει την αντίδραση των κατοίκων, εξασφαλίζοντας την απρόσκοπτη κατασκευή ενός έργου που σχεδιάστηκε πριν δεκάδες χρόνια με τη λογική εκείνης της εποχής». Ο προβληματισμός είναι εμφανής στους κατοίκους, καθώς κανείς δεν μπορεί να διασκεδάσει την υπόνοια ότι το ΥΠΕΧΩΔΕ σκοπεύει να παραδώσει έως το 2004 το οδικό έργο και όχι το υδραυλικό.

Στον χορό των αντιδράσεων προστέθηκε πριν λίγες ημέρες και το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας. Με ανακοίνωσή του ο πρόεδρος του κ. Γρηγόρης Βάρρας έσπευσε να τοποθετήσει τα πράγματα στη θέση τους: «Φαίνεται ότι η πολιτεία δεν κατανόησε το αυτόνοτο. Το πρόβλημα του Κηφισού –όπως και των άλλων χειμάρρων– δεν είναι πρόβλημα αντιμετώπισης μιας στιγμιαίας χρονικά παροχευτικής αδυναμίας των κοιτών, αλλά πρόβλημα προσαρμογής τους στην εκάστοτε μεταβαλλόμενη λειτουργία και δυναμική

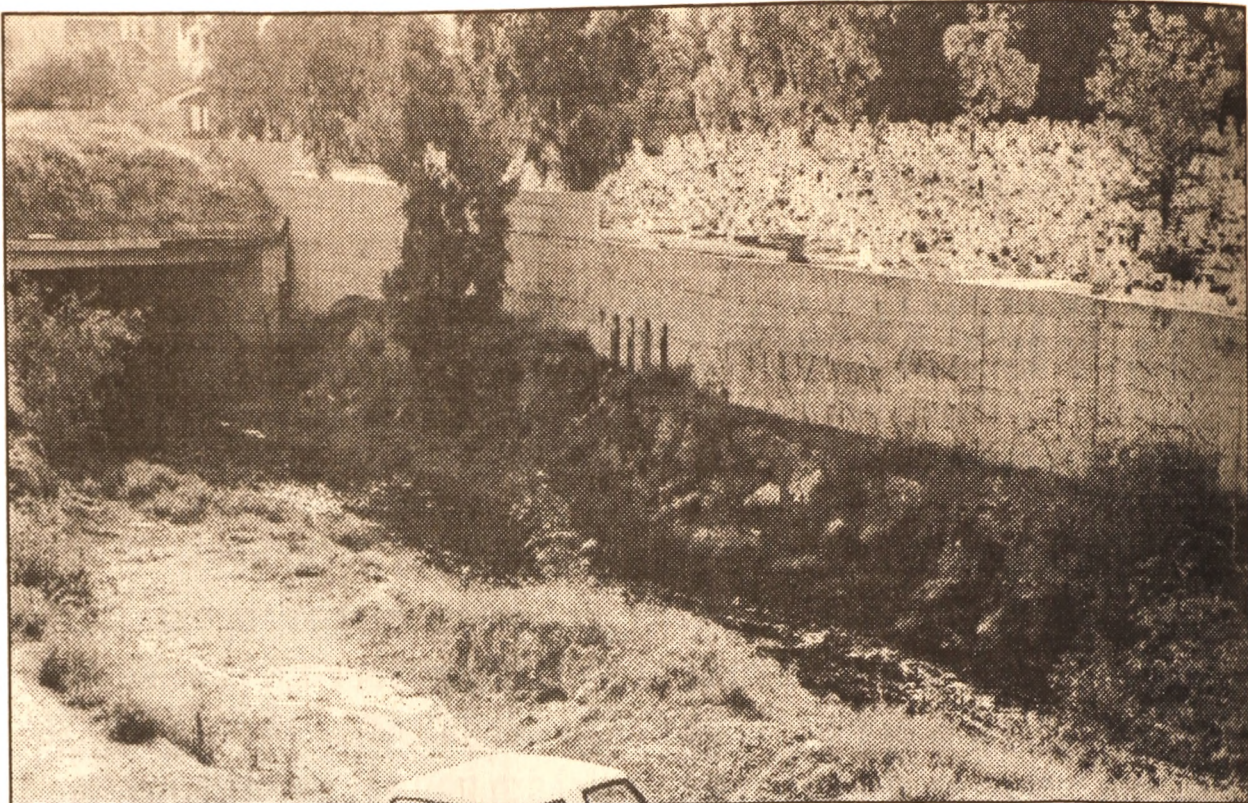
των λεκανών απορροής τους. Επομένως το πρόβλημα του Κηφισού είναι στον γενεσιουργό τους χώρο (δηλ. στις λεκάνες απορροής) και όχι στον χώρο των διορθωτικών τεχνικών επεμβάσεων στον αποτυπωματικό τους χώρο (τις ίδιες τις κοίτες).

Εάν δεν κατανοήσουμε ότι τα εμφράγματα του Κηφισού οφείλονται αποκλειστικά στην κακή αντιμετώπιση του γεωυποθέματος της λεκάνης απορροής του (από τους πολίτες και την πολιτεία), τότε καμιά τοπική επέμβαση δεν πρόκειται να ηρεμήσει την πλημμυρική μανία του Κηφισού.»

Ανάλογου ύφους προειδοποιήσεις έχουν διατυπώσει και άλλοι επιστήμονες. Μια από τις σοβαρότερες είναι αυτή του κ. Δημήτρη Κουτσογιάννη, του τμήματος Πολιτικών Μηχανικών (τομέας Υδατικών Πόρων) του ΕΜΠ. «Η κάλυψη ενός ποταμού δεν καλύπτει το επίπεδο ασφάλειας από πλημμύρες. Αυτό συμβαίνει επειδή μια διατομή ενός ποταμού χωρίς οροφή είναι υδραυλικά πλεονεκτικότερη σε σύγκριση με μια διατομή καλυμμένη από πάνω, επειδή οι τριβές που δημιουργούνται στην επαφή του νερού με την πλάκα της οροφής μειώνουν την παροχευτική ικανότητα του ποταμού.

Στο μειονέκτημα αυτό θα πρέπει να προσθέσουμε και τη δυσκολία επιτήρησης και συντήρησης καθώς και αποκατάστασης βλαβών και απομάκρυνσης ξένων σωμάτων. Δεν έχουν ληφθεί όλες οι δικλίδες που θ' αποτρέψουν τη μετατροπή του σε «διώροφο ποτάμι», με αποτέλεσμα το έξω από το καλυμμένο τμήμα του πιθανόν να επεκτείνεται σε μεγάλη έκταση και να υπάρξει εκατόμβη θυμάτων».

Οι προειδοποιήσεις των επιστημόνων για την κατασκευή αντιπλημμυρικών έργων έχουν τη δική τους προϊστορία. Ήδη από το 1977 και μετά τις θανατηφόρες πλημμύρες με 22 θύματα σε Αθήνα και Πειραιά, το ΤΕΕ είχε συντάξει έκθεση στην οποία έκανε λόγο για την κατασκευή έργων στον Κηφισό, τον καθαρισμό του και την απομάκρυνση των επιχώσεων και γενικά των τμημάτων των πρανών που είναι πιθανόν να καταρρεύσουν. Στο σημείο αυτό ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι αναφορές στις παρεμβάσεις που έγιναν στον Κηφισό

Ο αναλημματικός τοίχος στο Νεκροταφείο του Κόκκινου Μύλου διαμορφώνει το πρανές στην κοίτη του Κηφισού.

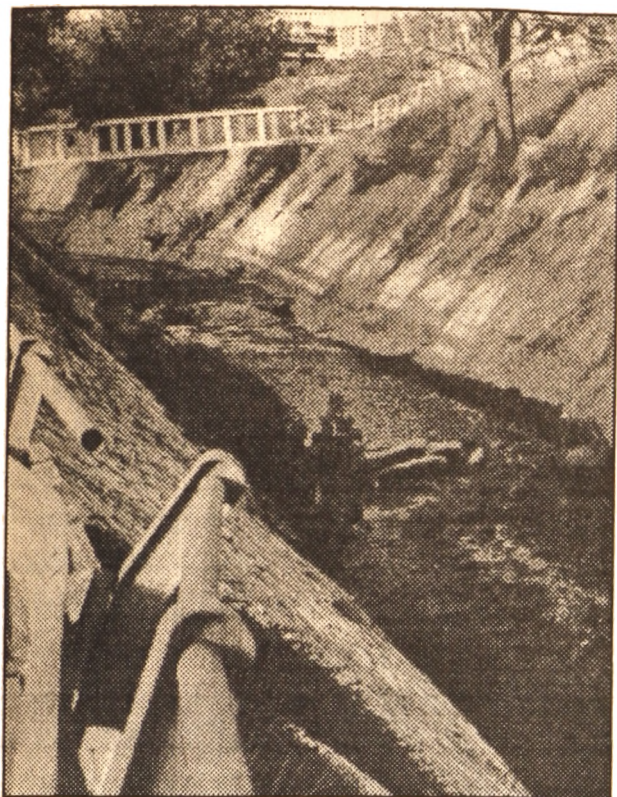

Διαβρωμένα τα πρανά του Κηφισού κάτω από την Εθνική οδό. Τα μεγάλα κομμάτια από σπασμένο μπετόν θα παρασυρθούν σε λίγο μέσα στην κοίτη του Κηφισού και θα τον φράξουν.

από τη δεκαετία του '80 έως τα μέσα της δεκαετίας του '90, έτσι όπως διατυπώθηκαν από τον πρόεδρο του ΤΕΕ κ. Κων. Παναγιωτόπουλο στην *Καθημερινή* (4/9/02).

«Ο Κηφισός δεν ήταν ένα μικρό ποτάμι. Ήταν το σημαντικότερο αντιπλημμυρικό κανάλι της πόλης. Ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του '80, όταν ακόμη εκπονείται η πρώτη κατασκευαστική με-

λέτη (συγκεκριμένα το 1983), ένα σημαντικό μέρος του τεχνικού κόσμου υποστηρίζει ότι δεν είναι λογικό να χωροθετείται ένα μεγάλο οδικό έργο πάνω στο ποτάμι, επειδή οι απαλλοτριώσεις κοστίζουν ακριβά. Και όμως, κανείς δεν φαίνεται να κάνει πίσω. Μπορεί η μελέτη του 1983 να κρίνεται για άλλους λόγους ανεφάρμοστη και να εγκαταλείπεται, αλλά η πολιτεία δεν μετακινείται

Οι χωρίς προβλέψεις μελέτες και η προχειρότητα των κατασκευών έχουν οδηγήσει στο δραματικό παρόν.

Διαβρωμένα πρανή κατασκευασμένα από λιθομπετόν. Η διάβρωση είναι εμφανής. Τα υλικά από τα πρανή μεταφέρονται στον ποταμό. Σε λίγο ούτε πρανή θα υπάρχουν και σε κάποια άλλη θέση ο Κηφισός θα φραγεί.

από την αρχική της επιλογή. Ο δρόμος θα γίνει πάνω στο ποτάμι. Άλλωστε, η κάλυψη του Ιλισού (στα μέσα της δεκαετίας του '50) είχε θεωρηθεί ένα πείραμα καθ' όλα επιτυχημένο. Είναι η εποχή που η κάλυψη των ρεμάτων γενικεύεται (Ηριδανός και Ποδονίφτης).

Το έργο του Κηφισού εντάσσεται στις ευρωπαϊκές επιδοτήσεις (Β' ΚΠΣ) ως οδικό, έτσι οι δαπάνες για τις απαλλοτριώσεις και τις κατασκευαστικές μελέτες δεν έρχονται από τα κοινοτικά ταμεία. Πρέπει να πραγματοποιηθούν με εθνικές επενδύσεις.

Το έργο (οδικό και αντιπλημμυρικό) αρχίζει να κατασκευάζεται, αλλά με λάθος διεύθυνση: από την Πέτρου Ράλλη μέχρι τις Τρεις Γέφυρες. Εκεί οι απαλλοτριώσεις είναι λιγότερες.

Το 1994 προκηρύσσεται νέα κατασκευαστική μελέτη για το υπόλοιπο αλλά και δυσκολότερο κομμάτι του δρόμου. Από την Πέτρου Ράλλη μέχρι τη Λεωφόρο Ποσειδώνος. Εκεί τα προβλήματα είναι μεγάλα. Πρέπει να γίνει το οδικό έργο αλλά κυρίως πρέπει να ολοκληρωθεί και το υδραυλικό, για το οποίο δεν υπάρχει περίπτωση να βρεθούν κοινοτικά κονδύλια, μιας και το έργο έχει ενταχθεί στα οδικά έργα. Όμως το αντιπλημμυρικό πρόβλημα της Αθήνας πρέπει να διευθετηθεί. Ο δρόμος πλέον θα περάσει πάνω από τα στενά σημεία του

Κηφισού που χρόνια τώρα ταλαιπωρούν τους κατοίκους, δίνοντας πλημμύρες ισχυρές (1961, 1977, 1994) που κοστίζουν ανθρώπινες ζωές. Αποφασίζεται η διαπλάτυνση της κοίτης. Πρέπει να γίνουν απαλλοτριώσεις. Όμως οι αξίες γης έχουν εκτοξευθεί στα ύψη. Ενώ ταυτόχρονα κανείς δεν θέλει να απαλλοτριωθεί το δικό του οικόπεδο. Οι κάτοικοι, παρά την απειλή των πλημμυρικών φαινομένων, δεν θέλουν να "πληρώσουν" αυτοί για τις επιλογές άλλων.

Σε αυτό ακριβώς το κρίσιμο σημείο, κάτω από το δυσχερές κοινωνικό και οικονομικό κλίμα, το 1993 δημοπρατείται και η νέα κατασκευαστική μελέτη που όπως όλα δείχνουν αποτελεί προϊόν συμβιβασμού. Η νέα κατασκευαστική εκδοχή προβλέπει την ύψωση του δρόμου κατά περίπου 10 μέτρα από την επιφάνεια της κοίτης του Κηφισού, προκειμένου να υπάρχει η δυνατότητα εκτόνωσης των υδάτων. Μια αναγκαστική λύση με αμφισβητούμενο από πολλούς αποτέλεσμα».

Πόσοι πρόσεξαν το 1997 τις επισημάνσεις που έκανε ο κ. Δ. Σωτηρόπουλος, γενικός γραμματέας του Συνδέσμου Μελετητών Υδραυλικών Έργων, όταν έλεγε ότι «κάνοντας έργα στον Κηφισό δεν θωρακίζουμε την πόλη. Μεταφέρουμε το νερό από τα πιο ψηλά σημεία στις εκβολές των ποταμών,

όπου οι συνθήκες είναι κατά κανόνα δυσμενέστερες. Τα έργα κατασκευάζονται με προδιαγραφές της προηγούμενης 15ετίας.»;

Βέβαια την ίδια χρονιά μιλώντας στη βουλή (20/1/97) ο τότε υπουργός ΠΕΧΩΔΕ κ. Κώστας Λαλιώτης, απαντώντας σε σχετική ερώτηση με αφορμή τις πλημμύρες μεταξύ άλλων και στον Κηφισό, είχε διακηρύξει ότι «το ΥΠΕΧΩΔΕ αναλαμβάνει δράση για την εκκαθάριση της υποθέσεως που λέγεται Κηφισός. Θα κατεδαφισθούν όλα τα παράνομα κτίσματα και θα διευθετηθεί η κοίτη του Κηφισού και θα εφαρμοσθεί το προεδρικό διάταγμα διά πυρός και σιδήρου».

Τα χρόνια πέρασαν, τα προβλήματα στον Κηφισό παραμένουν. Οι μεγάλο-σχημες υποσχέσεις και οι διακηρύξεις έργων μάς υπενθυμίζουν ότι βρισκόμαστε στην προεκλογική περίοδο. Έως ότου να μας προσγειώσει στην πραγματικότητα η επόμενη πλημμύρα. Ποια αίσθηση αισιοδοξίας επιτρέπεται να διατηρεί ο πολίτης της πολύπαθης Αττικής, όταν η ζωή του και η περιουσία του γίνεται περισσότερο ανοχύρωτη με αποφάσεις όπως αυτή που πάρθηκε στην 46η συνεδρίαση του περιφερειακού συμβουλίου Αττικής (11/7/02) και με την οποία απερρίφθησαν συνολικά 138 προτάσεις για αντιπλημμυρικά έργα;

Λαθρεπιβάτες και τζαμπατζήδες (Ἡ ἀριστερά καί ἡ τρομοκρατία)

τοῦ Γεράσιμου Λυκιαρδόπουλου

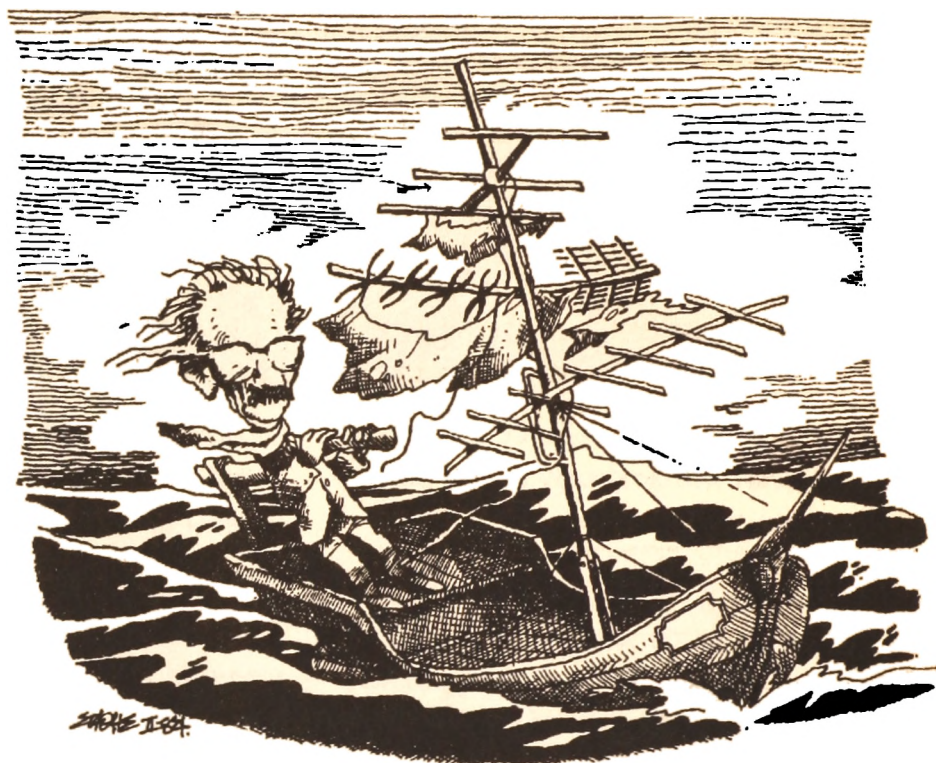
... ἡ ἐλληνική Ἀριστερά καλεῖται νά ἀναγνωρίσει τοὺς ἐσωτερικούς της δεσμούς μέ τό μίasma τῆς τρομοκρατίας καί νά τοὺς κόψει διά παντός σέ μία δική της αὐτοσυνείδητη νέα πραγματικότητα...

Στέλιος Ράμφος (Καθημερινή, 8/11/02)

... πόσες φορές κατέβασε τόν κόσμο ἡ ἀριστερά στόν δρόμο γιά νά διαδηλώσει ἐναντίον τῆς τρομοκρατίας;
Μίκης Θεοδωράκης (ἀπό συνέντευξη στήν Ἐλευθεροτυπία, ζητῶ συγγνώμη πού ἀναφέρω ἀπό μνήμης).

«Εἶπα ὅτι ἔχασα τήν πίστη», εἶπε ὁ Στήβεν, «ἀλλά ὄχι ὅτι ἔχασα καί τόν αὐτοσεβασμό. Τί λογῆς ἀπελευθέρωση θά ἦταν αὐτή νά ἐγκαταλείψω μία πεποίθηση πού ἔχει λογική καί συνέπεια καί νά ἐναγκαλισθῶ μία ἄλλη χωρίς λογική καί συνέπεια;».

Τζ. Τζόυς, Τό πορτραῖτο τοῦ καλλιτέχνη.

■ εκινῶ προσυπογράφοντας τοὺς γνωστούς καί αὐτονόητους μύδρους πού ἐξετόξευσε πρό καιροῦ ἐναντίον τῶν τρομοκρατῶν ἀπό τή Θεσσαλονίκη ὁ κ. Πρωθυπουργός: «Οἱ τρομοκράτες εἶναι λαθρεπιβάτες τῆς ἀριστερῆς ἰδεολογίας». Παράλληλα ὁμως θέλω νά ἐπισημάνω καί ἐν συνεχείᾳ νά χαρακτηρίσω τό παράπλευρο φαινόμενο τοῦ περιφερόμενου θιάσου ἀριστεροφάγων βρυκολάκων ἢ ἀξιοπρεπῶν τιμητῶν τῆς ἀριστερᾶς. Δέν πρόκειται βέβαια γιά καινούργιο φαινόμενο, πρόκειται ἀπλῶς γιά καινούργια παράσταση – ἀλλά τό ἔργο τό ἔχουμε ξαναδεῖ καί ἀπό παλιότερους θεατρίνους. Καινούργια τά γαβγίσματα, μά βραχνιασμένο τό σκυλόλοϊ – καί παμπάλαιες οἱ προθέσεις.

Θέλουν καί πάλι, ὅπως πάντα, τήν ἀριστερά στή γωνία. Φρόνιμη. Ἀπολογούμενη, ὀλοφυρόμενη καί μαλλιοτραβηγμένη αὐτομαστιγούμενη – ἓνα δαρμένο σκυλί πού γαβγίζει

κάπου-κάπου ἀλλά δέν δαγκώνει. Δέν εἶναι, ὄχι, πρόσφατο τό φαινόμενο – καί ἴσως ὄχι μόνο ἐλληνικό· ἀλλά πρόσφατο εἶναι τό οὐρανόπεμπτο πρόσχημα: οἱ μαϊμουδισμοί τῆς «ἐπανάστασης» καί τῶν κατασκευασμένων «λαϊκῶν ἀγωνιστῶν» πού χρησιμοποιοῦνται τώρα μῆνες ἀπό τοὺς ρήτορες τῶν τηλεοπτικῶν ἀμβώνων γιά νά ἀποδείξουν ὅτι «ἡ μήτρα τῆς τρομοκρατίας ὑπῆρξε ὁ χῶρος τῆς ἀριστερᾶς».

Κατά τά ἄλλα «δέν ἐνοχοποιεῖται κανένας πολιτικός χῶρος» – ἀρκεῖ νά εἶναι ἀρκούντως εὐπειθής. Ἡ ὑποκρισία ἐγκείται σ' αὐτό ἀκριβῶς: στό ὅτι συκοφαντεῖται, ἀπειλεῖται, ἐνοχοποιεῖται, καθυβρίζεται ὁ ἀντιρρητικός, ὁ ἐναντιωματικός λόγος. Διότι θέλουν μίαν «ἀριστερά» στά μέτρα τους – χωρίς δικό της λόγο.

Γιά τί πράγμα ἐγκαλεῖται, ἀλήθεια, ἡ ἀριστερά σήμερα; Γιά τό γεγονός ὅτι ἔχει «ἐσωτερικούς δεσμούς μέ τό μίasma τῆς τρομοκρατίας» – καί

ἰδού ἡ ἀπόδειξη περί τούτου: «δέν κατέβασε», λέει ἄλλος ταγός, «ποτέ τόν κόσμο στό δρόμο, ἐναντίον τῆς τρομοκρατίας».

Αὐτή ἡ «ἀντιτρομοκρατική» ρητορεία δέν εἶναι παρά ἡ ἐκσυγχρονισμένη μεταμφίεση ἑνός ὄψιμου ἀντικομμουνισμοῦ ὁ ὁποῖος ξεσαλώνει μέσα στόν ὀρυμαγδὸ πού ξεσηκώνεται σήμερα ἀπό τήν πλευρά ἀκριβῶς ἐκείνη ἡ ὁποία κυρίως εὐθύνεται γιά τά βαθύτερα αἷτια τῆς τρομοκρατίας προκαλώντας τή λογική ὅσων ἐπιμένουν ἀκόμη νά τή χρησιμοποιοῦν.

Πρόκειται βέβαια γιά μία λογική ἐνοχλητική πού τή γαβγίζουν σέ ὅλα τά κανάλια· διότι εἶναι μία λογική ἡ ὁποία δέν βλέπει ἄλλην ἐνδεχόμενη ἐλπίδα νά ἀνασχεθεῖ ἡ καθημερινά ἐπιταχυνόμενη αὐτοκτονική πορεία τῆς ἀνθρωπότητας παρά μόνο σ' ἓνα «ἀκραῖο» μέσο: στόν παγκόσμιον ἀντικαπιταλιστικό ζουρλομανδύα – χωρίς νά πολυπιστεύει ὅτι ἓνας τέτοιος ζουρλομανδύας εἶναι καί ἐφικτός.

Παρ' ὅλα αὐτά μία ἀριστερά πού

στήν απώτερη κατάληξη τῶν σκέψε-
ων της βρίσκεται, ἔστω ὡς δυνατότη-
τα, ὡς οὐτοπία, αὐτό τό αἶτημα, ἀπο-
τελεῖ πάντα μιά ἐνόχληση, ἓνα πέδι-
κλο στά πόδια τῆς –αὐτοκτονικῆς–
«πρακτικῆς» πολιτικῆς σκέψης. Γι'
αὐτό πρέπει νά τῆς προσαφθεῖ ἡ κα-
τηγορία ὅτι ἔχει «ἐσωτερικούς δε-
σμούς» μέ τήν τρομοκρατία.

Τό πρόσφατο παράδοξο ὅμως εἶναι
τοῦτο: μέσα στήν «ἀντιτρομοκρατι-
κή» ὑστερία καί τίς βρυκολακίστικες
ύλακές ἐκεῖνοι πού κίνησαν ἐπιτιμη-
τικά τό μακαρθικό δάχτυλο κατά τῆς
ἀριστερᾶς δέν ἦταν μόνο οἱ γνωστοί
«ἰδεολόγοι» τοῦ νεοφιλελεύθερου
παραλόγου τό ὅποιο ὁδηγεῖ ἀκατά-
σχετα πλέον τήν ἀνθρωπότητα ἐκεῖ
ὅπου μέ ὁλοένα πιά ἐφιαλτική κατα-
ρότητα φαίνεται νά τήν ὁδηγεῖ ἡ
εἰρωνεία εἶναι πῶς οἱ πλέον κραυγα-

λέοι συκοφάντες τῆς ἀριστερᾶς εἶναι
σήμερα κάποιοι πρώην κομμουνι-
στές-ἐξουσιαστές οἱ ὅποιοι, ἐάν εἶχα-
με τή μεταπολεμική ἱστορική μοίρα
τῶν ὑπολοίπων Βαλκανίων, θά μᾶς
εἶχαν καθήσει –αὐτοί οἱ σημερινοί τι-
μητές τῆς σημερινῆς δυνητικῆς ἀρι-
στερᾶς– θά μᾶς εἶχαν καθήσει, λέω,
πιθανότατα στό σβέρκο ὡς οἱ ἐθνι-
κοί μας βάρδοι, οἱ ἐθνικοί μας γκου-
ρού ἢ οἱ ἐθνικοί μας Τσαουσέσκου.

Ὅμιλῳ βέβαια γιά ἐκείνους γιά
τούς ὁποίους ἐλέχθη προσφυῶς
(ἀπό τόν Χαρίλαο Φλωράκη, ἄν
θυμᾶμαι καλά), ὅτι ἐνῶ ἀπέκτησαν
κάποτε ἓνα ἀπλό εἰσιτήριο γιά τό
τραῖνο τῆς ἀριστερᾶς, θέλουν τώρα
νά μᾶς τό περάσουν γιά εἰσιτήριο
διαρκείας. Τό λεχθέν προφανῶς εἶχε
τήν ἔννοια ὅτι τό γεγονός πῶς κάποι-
ος πλήρωσε κάποτε τό κόστος τῶν

ἰδεῶν του ἅπαξ δέν σημαίνει πῶς θά
ἔχει δίκιο διά παντός καί διά πάντα.
Δέν σημαίνει, γιά νά τό πῶ πιά χο-
ντρά, πῶς ὅποιος πῆγε κάποτε ἐξο-
ρία μπορεῖ (μεταφορικά ἔστω) νά
στέλνει ἐξορία κάποιους ἄλλους.
Οὔτε ἀκόμη πῶς κάθε ἀλλαξοκαιριά
στήν πολιτική ἢ στήν πολιτιστική
ἀνεμοδούρα πρέπει νά τήν ἀκολου-
θεῖ πιστά καί πειθήνια τό «κοπάδι»,
ὅπως φαντάζονται ἀκόμη τήν ἀρι-
στερά οἱ πρώην (καί νῦν καί ἀεί)
«μπροστάρηδες»

– οἱ ὅποιοι ταξιδεύουν πλέον κι
αὐτοί, ὅπως καί ὅλοι μας, ἀλίμονο!,
στό ἴδιο τραῖνο λαθρεπιβάτες, χρό-
νια τώρα μέ ληγμένο εἰσιτήριο, τζα-
μπατζήδες στό ἴδιο τραῖνο πού θά
μᾶς ἀδειάσει ὅλους μαζί στήν ἐπόμε-
νη στροφή.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΣΕΙΡΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΨΗΦΙΔΕΣ

• ΔΑΝΙΗΛ ΙΑΚΩΒ

Η αρχαιογνωσία του Οδυσσέα Ελύτη

• Μ.Ζ. ΚΟΠΙΔΑΚΗΣ

«ΑΡΙΑΔΝΗ». Μια σπουδή στον ερωτικό Σεφέρη

• ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ

«Εἰς τὴν οδὸν τῶν φιλελλήνων» του Α. Εμπειρίκου

«Ὁ Ἑρως στα χιόνια» του Αλ. Παπαδιαμάντη

Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και πνευματικὴ ζωὴ

• ΑΝΤΕΙΑ ΦΡΑΝΤΖΗ

Ερωτικές μεταμορφώσεις ἀντίδωρο στην Μάτση

Χατζηλαζάρου

• Οὕτως ἢ ἄλλως (Αναγνωστάκης

– Εγγονόπουλος – Καχτίσης – Χατζής)

• ΣΟΝΙΑ ΙΛΙΝΣΚΑΓΙΑ

Επισημάνσεις

• ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΥΠΟΥΡΑΝΣ

Πῆγε νὰ ἐγκοιμηθεῖ στο Ἀσκληπιεῖο τῆς Ἐπιδαύ-
ρου

• ΒΙΚΤΩΡ ΙΒΑΝΟΒΙΤΣ

Υπερρεαλισμός και «Υπερρεαλισμοί»

ΣΕΙΡΑ: ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ

• ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ

Για τον Γκράμσι. Μεταξύ Σαρτρ και Αλτουσέρ

Παρεμβάσεις

• ΠΙΕΤΡΟ ΙΝΓΚΡΑΟ

Η κρίση και ο τρίτος δρόμος

• ΡΑΛΦ ΜΙΛΛΙΜΠΑΝΤ

Το κράτος στην καπιταλιστική κοινωνία του δυτι-
κού συστήματος εξουσίας

• ΤΣ. ΛΟΥΠΟΡΙΝΙ - Ε. ΜΠΑΛΙΜΠΑΡ - Α. ΤΟΖΕΛ

Η κριτική της πολιτικής του Μαρξ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

• ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

Φύλλα-Φτερά

Ο Βασιλιάς που πέθανε

• ΑΝΝΟΥΣΩ ΚΟΥΣΑΘΑΝΑ-ΡΟΕ

Η άλλη μου πατρίδα

• ΑΝΔΡΕΑΣ ΖΑΡΜΠΑΛΑΣ

101 Ποιήματα

• SALVATORE NICOSIA

Το σῆμα και η μνήμη

ΛΕΥΚΩΜΑΤΑ

• Κάτι το «ΩΡΑΙΟΝ»

Μια περιήγηση στην ελληνική

κακογουστιά

• Kitsch (Made in Greece) (Αγγλικό)

• ΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Ο τρίτος δρόμος

• ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΑΪΤΖΗΣ

Τσιγγάνικη ορχήστρα

• ΜΙΛΤΟΣ ΣΚΟΥΡΑΣ

Ιστορία μιας γραμμής

• ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗΣ

Το ημερολόγιο του Ανδρέα

ΔΟΚΙΜΙΑ

• ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ

Η αδιαχώρητη κοινωνία

• ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΗΜ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗΣ

Πολιτικό σύστημα και πολιτική

• ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Θεσμοί, ιδεολογία και πολιτική στο Μεσοπόλεμο

• ΠΕΤΡΟΣ ΠΙΖΑΝΙΑΣ

Ο μαρξισμός της ιστορικής σοσιαλδημοκρατίας

• ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΑΙΝ ΜΑΡΤΕΝ

Λαμπράκηδες. Ιστορία μιας γενιάς

• ΕΛΛΗ ΣΚΟΠΕΤΕΑ

Το «Πρότυπο Βασίλειο» και η μεγάλη ιδέα

• ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

Μια συνάντηση: Σεφέρης-Μακρυγιάννης

• ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗΣ

Συνηγορία της παραλογοτεχνίας

• ΥΓΕΙΑ-ΠΟΛΙΤΕΙΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Μελέτες για το σύστημα υγείας (συλλογικός τό-
μος)

• ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΝΔΡΕΟΠΟΥΛΟΣ

Η χρήση και η κατάχρηση του αντιαμερικανισμού
στην Ελλάδα

• ΠΛΟΥΤΗΣ ΣΕΡΒΑΣ

Το Κυπριακό. «Στρατηγική» και στρατηγική

Βιβλία που καλύπτουν τα ενδιαφέροντα και τους προβληματισμούς του σύγχρονου πολίτη

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ, Δημοχάρους 60, τηλ.: 010-72 32 819, fax: 010-72 26 107, e-mail: chprou@otenet.gr
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΚΑΤΑΡΤΙ, Μαυρομichάλη 9, 106 79 Αθήνα, τηλ.: 010-36 04 793 - 010-36 01 271, fax: 010-36 09 697

Τρομοκρατία και Τρομοκρατία

και το ψήφισμα του Δημοφάντου

του Μανόλη Καρέλλη

Πριν από κάμποσα χρόνια είχαν πέσει στα χέρια μου κάμποσα χαρτιά της χούντας, απομεινάρια κάποιου κρατικού αρχείου της επταετίας (και κάτι) 1967-1974, που δεν πρόλαβαν να τα εξαφανίσουν οι εντεταλμένοι με τη «λειτουργία» και τη «φύλαξή» του, τότε που *κάηκαν...*

Τα χαρτιά αυτά, αρκετές χιλιάδες ας σημειωθεί, τα παρέδωσα στο τμήμα αρχείων της πάντα φιλόξενης Βικελαίας Δημοτικής Βιβλιοθήκης Ηρακλείου, αφού πρώτα παρουσίασα σε ηρακλειώτικη εφημερίδα μια πρώτη γεύση των – αρκετά πικρή βέβαια.

Στα χαρτιά αυτά βρήκα και ένα δελτίο αναζητήσεων της χουντικής, τότε, Κρατικής Ασφάλειας.

Η αναζήτηση αφορούσε ένα σχετικά νεαρό –την εποχή εκείνη– πρόσωπο, ηλικίας 32-33 χρόνων, που εκατηγορείτο ότι έβαζε βόμβες που, όπως ανέφερε το δελτίο, «έθεταν σε κίνδυνο αθώους πολίτες» και «διετάρασσαν την τάξη και την ασφάλεια του τόπου και διέκοπταν την πορεία των πολιτών προς την ευημερία».

Στο δελτίο ήταν συνημμένη και η φωτογραφία του αναζητούμενου-καταζητούμενου, το όνομα του οποίου ήταν *ΣΗΜΙΤΗΣ Κωνσταντίνος του Γεωργίου και της Φανής, γεννηθείς το 1936.*

Επρόκειτο βέβαια για τον σημερινό πρωθυπουργό και πρόεδρο του ΠΑ.ΣΟ.Κ. που είχε επιλέξει την «έκφραση της βόμβας», μιας και το εγκληματικό καθεστώς της περιόδου είχε καταργήσει τις δημοκρατικές διαδικασίες και είχε γυψώσει το λαό μας.

Συνιστά δε η οποιαδήποτε εκτροπή από το δημοκρατικό πολιτεύμα τη *μόνη* δικαιολογία για την προσφυγή στην «έκφραση της βόμβας».

Την άποψη αυτή την υποστηρίζουν όλα τα Συντάγματα των δημοκρατικών χωρών, που με κάποιο «ακροτελεύτιο» άρθρο τους –το 114 παλιότερα, το 120 μετά την αναθεώρηση του 2001, για να μιλήσουμε για το ελληνικό– εναποθέτουν την τήρησή των «στον πατριωτισμό των ενδιαφερομένων πολιτών», οι οποίοι πολίτες επιπροσθέτως «δικαιούνται και υποχρεούνται να αντιστέκονται με κάθε μέσο εναντίον οποιουδήποτε επιχειρεί να το καταλύσει με τη βία», να θίξει δημοκρατικά δικαιώματα, με άλλα λόγια.

Την άποψη αυτή την υποστήριζαν και οι αρχαίοι Αθηναίοι και μάλιστα σε *προωθημένη όσο και συγκεκριμένη μορφή* – και εδώ θα πρέπει να λεχθεί ότι οι Αθηναίοι της κλασικής περιόδου *κάτι γνώριζαν παραπάνω* για τη Δημοκρατία και για

Ο νεαρός καταζητούμενος.

τους τρόπους προσέγγισής της αλλά και για τις πρακτικές της ενίσχυσης και της εξασφάλισής της.

Πράγματι, οι Αθηναίοι της κλασικής περιόδου ήσαν εκείνοι που μετά την κατάρρευση της ολιγαρχικής εκτροπής του 411-410 π.Χ. ενέκριναν ψήφισμα της Εκκλησίας του Δήμου, που ονομάστηκε «ψήφισμα του Δημοφάντου» από το όνομα εκείνου που το επρότεινε, που επέβαλλε «*ένορκη*» υποχρέωση προστασίας του δημοκρατικού πολιτεύματος σε *κάθε Αθηναίο πολίτη.*

Αξίζει τον κόπο να μεταφέρουμε ολόκληρο το ψήφισμα σε μετάφραση:

«Όποιος καταλύει τη Δημοκρατία στην Αθήνα ή, μετά την κατάλυσή της, αναλαμβάνει κάποιο αξίωμα, να θεωρείται εχθρός των Αθηναίων και να θανατώνεται, χωρίς ο φονιάς να υπόκειται σε οποιαδήποτε ποινή, και η περιουσία του να δημεύεται και το ένα δέκατο να αφιερώνεται στη θεά (Αθηνά). Και όποιος θανατώσει εκείνους που διέπραξαν αυτές τις πράξεις και όποιος παρακινήσει αυτές τις πράξεις και όποιος παρακινήσει τον αυτουργό να θεωρείται ιερός και αμίαντος. Όλοι οι Αθηναίοι να ορκισθούν κατά φυλές και κατά δήμους ότι θα θανατώσουν όποιον τελέσει τέτοιες πράξεις. Και ο όρκος να είναι: “θα θανατώσω με λόγο, έργο και ψήφο και με το ίδιο μου το χέρι, αν έχω την αναγκαία σωματική ρώμη, όποιον καταλύσει τη Δημοκρατία στην Αθήνα ή, μετά την κατάλυσή της, αναλάβει κάποιο αξίωμα, καθώς και εκείνον που θα γίνει τύραννος ή θα συμφωνήσει στην εγκατάσταση τυράννου. Και αν άλλος θανατώσει, να τον θεωρήσω ιερόν, ενώπιον των θεών, ως φονέα ενός εχθρού του λαού της Αθήνας και αφού εκπλειστηριάσω όλα τα υπάρχοντά του, να παραχωρήσω τα μισά στο φονέα και να μην τον στερήσω από τίποτα. Και αν κάποιος χάσει τη ζωή του ενώ θανατώνει ή αποπειράται να θανατώσει όποιον διαπράττει τέτοιες πράξεις, θα ευεργετήσω τον ίδιο και τα παιδιά του, σαν τον Αρμόδιο και τον Αριστογείτονα και τους απογόνους του.”»

Για την ιστορία αναφέρω ότι τη στήλη με το κείμενο του ψηφίσματος του αθηναϊκού δήμου, στην οποία υπάρχει και ανάγλυφη παράσταση με προσωποποίηση της Δημοκρατίας που στέφει προσωποποίηση του δήμου, απεκάλυψε η αμερικανική σχολή κλασικών σπουδών στις ανασκαφές που ενήργησε στην αγορά της Αθήνας – άρα όλα όσα αναφέρω σχετικά με την υποχρέωση για αντίσταση είναι αδιάβλητα μιας και υπάρχει *αμερικανική, ανασκαπτική έστω, επέμβαση.*

Τα αναφέρω δε όλ’ αυτά γιατί τώρα τελευταία, σε κάποια «παράθυρα», εμφανίζονται κάποιοι οπαδοί της παγκοσμιοποίησης στην πιο απόλυτη μορφή της και εκφραστές της άποψης που θέτει αντιμέτωπη την ελευθερία με την ασφάλεια, και προχωρούν μέχρι το σημείο να θεωρούν *τρομοκράτες τον αείμνηστο Παναγούλη και όλους όσους αντιστάθηκαν στη χούντα.*

Η βαλκανική τραγωδία του ΟΤΕ

του Δημήτρη Στρατούλη

Το νεοφιλελεύθερο επιχειρηματικό και επενδυτικό μοντέλο που επέβαλε η κυβέρνηση στον ΟΤΕ, για να εξυπηρετήσει «βασικούς», «εθνικούς» και άλλους προμηθευτές, πρέπει σήμερα να ανατραπεί, για να μην οδηγήσει σε πτώχευση τον ΟΤΕ, ζημιώνοντας την εθνική οικονομία και το δημόσιο συμφέρον.

Το τελευταίο διάστημα επιβεβαιώνονται οι πληροφορίες για τη δραματική κατάσταση στην οποία έχουν περιέλθει οι επενδύσεις του ΟΤΕ στη Ρουμανία (RomTelecom και CosmoRom), με κίνδυνο να χάσει ο ΟΤΕ περίπου 400 δισ. δρχ. που του στοίχισαν, μέχρι σήμερα, η εξαγορά αυτών των επιχειρήσεων και η συμμετοχή του στις επενδύσεις τους.

Οι υπεύθυνοι για την άσχημη κατάσταση στην οποία έχουν περιέλθει οι επενδύσεις του ΟΤΕ στη Ρουμανία είναι γνωστοί και έχουν ονοματεπώνυμο:

- Είναι η κυβέρνηση και οι διοικήσεις του ΟΤΕ, που εδώ και 4 χρόνια προχώρησαν στις επενδύσεις στα Βαλκάνια, χωρίς να προηγηθούν μελέτες σκοπιμότητας, και με κριτήριο τα συμφέροντα του ιδιώτη «εθνικού προμηθευτή» και άλλων ιδιωτικών εταιρειών και όχι τα συμφέροντα του ίδιου του ΟΤΕ. Για λογαριασμό μόνο της RomTelecom από 1.2.99 έως 30.11.2001 υπεγράφησαν προγραμματικές συμβάσεις για την προμήθεια τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού ύψους 1,364 δισ. δολαρίων, δηλαδή 400 δισ. δρχ., το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος των οποίων πήγε στον όμιλο της Ιντρακόμ.

- Είναι η κυβέρνηση και οι διοικήσεις του ΟΤΕ, που εδώ και 4 χρόνια ανέχτη-

καν ή και καλλιέργησαν ένα κλίμα κακοδιαχείρισης στις RomTelecom και CosmoRom, καθώς διόριζαν κάθε φορά στις καλοπληρωμένες θέσεις ευθύνης των διοικήσεων αυτών των επιχειρήσεων τους «κολλητούς» τους και –κυρίως– τους διαπλεκόμενους με τον «εθνικό προμηθευτή».

Έτσι φτάσαμε σε σημείο ιδιωτικές εταιρείες και κυρίως ο όμιλος της Ιντρακόμ να έχουν αξιοποιήσει την παρουσία του ΟΤΕ στη Ρουμανία με ανάληψη προμηθειών ύψους εκατοντάδων δισ. δρχ. από τις δύο εταιρείες που εξαγόρασε ο ΟΤΕ, αποκομίζοντας τεράστια κέρδη, ενώ ο ίδιος κινδυνεύει να χάσει μέσα σε μια νύχτα 400 δισ. δρχ. Η Ιντρακόμ δηλαδή έπαιρνε τα κέρδη και στον ΟΤΕ φόρτωνε τις ζημιές.

Με βάση τα παραπάνω, τα ερωτήματα προς την κυβέρνηση τίθενται πλέον με αμείλικτο τρόπο:

1. Θα καταλογιστούν πολιτικές και επιχειρηματικές ευθύνες σε όσους πήραν την απόφαση το 1998 για τη διάθεση από τον ΟΤΕ 250 δισ. δρχ. για την εξαγορά του 35% και του μανάτζμεντ της RomTelecom, συν την υποχρέωσή του για άμεσες επενδύσεις 150 δισ. δρχ., χωρίς να έχουν προηγηθεί μελέτες σκοπιμότητας, έρευνα αγοράς, αξιολόγηση κόστους-οφέλους, με αδιαφανείς διαδικασίες, με την παράκαμψη σε πρώτο στάδιο του Δ.Σ. του ΟΤΕ και με την άμεση εμπλοκή ιδιωτικών επιχειρηματικών συμφερόντων και αμερικανικών εταιρειών (GTE και SBC);

2. Θα καταλογιστούν πολιτικές και

επιχειρηματικές ευθύνες σε όσους από την κυβέρνηση και από τη διοίκηση του ΟΤΕ όρισαν ως μέλη της διοίκησης της RomTelecom στελέχη με μοναδικά κριτήρια αφενός την κομματική τους ένταξη στο ΠΑΣΟΚ και τη ΝΔ και αφετέρου, και κυρίως, τη διαπλοκή και εξάρτησή τους από ιδιωτικά συμφέροντα;

3. Θα καταλογιστούν πολιτικές και επιχειρηματικές ευθύνες σε όσους από την κυβέρνηση και τη διοίκηση του ΟΤΕ μεθόδευσαν με αδιαφάνεια και με διαγωνισμούς-«μαϊμούδες» την απευθείας, ουσιαστικά, ανάθεση σε ιδιωτικές τηλεπικοινωνιακές εταιρείες του μεγαλύτερου ποσοστού των προμηθειών και κατασκευαστικών έργων της RomTelecom, που ανήλθαν μέσα σε τρία χρόνια σε εκατοντάδες δισ. δραχμές;

Η κυβέρνηση όχι μόνο θα πρέπει επιτέλους να απαντήσει σ' αυτά τα εύλογα ερωτήματα, αλλά επιπλέον, για να μην καταρρεύσει η επένδυση του ΟΤΕ στην RomTelecom και χαθούν 400 δισ. δρχ. για τον ΟΤΕ και το ελληνικό δημόσιο, θα πρέπει να προχωρήσει άμεσα:

- Σε πολιτική και διπλωματική επανδιαπραγμάτευση με τις αρμόδιες ρουμανικές κρατικές αρχές προς όφελος των συμφερόντων του ΟΤΕ.

- Στην απομάκρυνση των στελεχών που διαχειρίζονται την RomTelecom και την αντικατάστασή τους από ικανά στελέχη που να μην έχουν σχέση με ιδιωτικά συμφέροντα.

- Στην απεμπλοκή της RomTelecom από τα βαρίδια της διαπλοκής με τα ιδιωτικά συμφέροντα, που χρησιμοποιούν το «πορτοφόλι» του ΟΤΕ και των ελλήνων φορολογουμένων, για να κάνουν τις δικές τους μπιζνες στα Βαλκάνια.

Ο Δημήτρης Στρατούλης είναι πρώην μέλος της διοίκησης του ΟΤΕ και σήμερα μέλος της Π.Γ. του Συνασπισμού.

Ψυχάρω ή αλλιώς τις πταίει;

της Ρίτσας Φράγκου-Κικίλια

Το γεγονός ότι δεν είμαι ο Χαρίλαος Τρικούπης δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να μου απαγορεύσει να θέσω στον εαυτό μου το ίδιο ερώτημα με διαφορετικό περιεχόμενο, κατ' ουσίαν όμως το αυτό. Διότι ένα χάλι πρόκειται να εκθέσω και εγώ, που αφορά σε ό,τι υπηρετώ: την Παιδεία. Με αφορμή τις προαγωγικές εξετάσεις των εξαμήνων στο Πανεπιστήμιο Ξανασκέφτηκα αυτό που χρόνια τώρα σκέφτομαι και δεν μπορώ να το καταλάβω. Ήτοι: τις πταίει άραγε για το παρακάτω γραπτό;

Ζήτημα Α'

εμφάνιση και εξέλιξη του Ρομαντισμού στην Ελλάδα.

Ζήτημα Β'

Ποια είναι τα στοιχεία εκείνα που επιτρέπουν να χαρακτηρίσουμε ένα λογοτεχνικό ρεύμα ως ρομαντικό.

Απάντηση Β'

Τα στοιχεία τα οποία διαφοροποιούν τον Ρομαντισμό στη λογοτεχνία από άλλα λογοτεχνικά ρεύματα είναι στοιχεία ευδιάκριτα στα ρομαντικά λογοτεχνήματα. Οι Ρομαντικοί γράφουν για την φυσιολατρεία αγαπούν πολύ την φύση, τη γυναικολατρία διότι λατρεύουν τη γυναικία φύση και δεν μπορεί παρά να είναι πατριδολάτρες, διότι σέβονται και ύμνουν την πατρίδα τους, επίσης δεν φοβούνται τον θάνατο και είναι και το φιλότιμο που διακρίνετε από τον γράφοντα όπως όλα τα υπόλοιπα. Συμπερένουμε λοιπόν πως τα κύρια χαρακτηριστικά που ο αναγνώστης οθείτε να «χρίσει» ένα λογοτέχνημα ρομαντικό είναι η φυσιολατρεία, η γυναικολατρία, η πατριδολατρία, το πλησιοθάνατο [πεισιθάνατο], το φιλότιμο.

Πώς μπήκε αυτό το παιδί στο Πανεπιστήμιο; Ποιος φωστήρας διόρθωσε το γραπτό του και μάλιστα την έκθεση;

Τις πταίει γι' αυτά που θα διαβάσετε παρακάτω;

«Ο ποιητής έφτασε στην αυτογνωσία του εαυτού του και αυτογνώστηκε»

«Ο ελληνικός λαός χρειάζεται κάποιον να τον επαγρυπνήσει»

«Ο Ασκληπιός ήταν κένταυρος»

«Ο Σικελιανός έγραψε τον Ασκληπιό τον 4ο π.Χ. αιώνα»

«Το έργο αυτό γράφτηκε το 1944 και τυπώθηκε το 1943»

«Ο Νέρων λεγόταν Μέμος ή Νέστορας»

«Η Σίβυλη ήταν μια κοπέλα που έκανε

τη μάγισσα»

«Ο Σικελιανός ήταν σκοτεινή προσωπικότητα»

«Ο Σικελιανός ήταν πολύ σπουδαίος **ιμπεριαλιστής** ποιητής»

«Στο ποίημα αυτό γράφει ότι πληγώθηκε ο άνθρωπος θανατηφόρα αλλά ευτυχώς δεν πέθανε»

«Του άρεσε η λογοτεχνία και η ποίηση».

«Ο ποιητής διάβασε το έργο του και αυτοϊκανοποιήθηκε»

«Ο Σικελιανός πήρε Nobel ειρήνης»

«Ο καλύτερος φίλος του Σικελιανού ήταν ο Καζαντζίδης»

«Ο Σικελιανός έκανε τις Δελφικές Οδές [=γιορτές]»

«Ο Σικελιανός κατάλαβε ότι οι άν-

θρωποι έγιναν ασυνείδητοι γι' αυτό και έγραψε ποιήματα, τις "Συνειδήσεις"»

«Οι αδελφικές αορτές»

«Ο αρχηγός του Ορφισμού λεγόταν Ορμένης!»

Ο Άγγελος Σικελιανός έχει γράψει τις παρακάτω «τραγωδίες»:

1. Ο τελευταίος Ορφικός Διθύραμβος ή ο Διθύραμβος του Ρόδου

2. Σίβυλλα

3. Ο Δαίδαλος στην Κρήτη

4. Ο Χριστός στη Ρώμη

5. Χριστός λυόμενος ή ο θάνατος του Διγενή

6. Ασκληπιός

Για να δούμε πώς αντιλαμβάνονται ορισμένοι φοιτητές αυτούς τους τίτλους:

«1. Ο διθύραμβος της Ρόδου

Ο διάυλος της Ρόδου

2. Σίφυλλα

Σίληβα

3. Ο Δαίδαλος κι ο Ίκαρος

4. Ο Χρίστος και η Ρώμη

Ο Χριστός στη Ρόδο

5. Ο Διγενής Ακρίτας

Ο Χριστός λουόμενος

6. Η λύτρωση του Ασκληπειίδα

το Ασκληπιού»

Το δε ποίημα «Μέγιστον Μάθημα» έγινε ξαφνικά «Μάθημα Ύψιστον».

Ας πάμε όμως και σε άλλες –πέραν του Σικελιανού– φοιτητικές πεποιθήσεις.

«Ο σημαντικότερος εκπρόσωπος της γενιάς του '30 ήταν ο Θανάσης ο Καστανιώτης»

«Ο συγγραφέας στράφηκε στο μυθιστόρημα για να καλύψει τις λογικές του ανάγκες, όχι τις βιολογικές του»

«Όλοι οι λογοτέχνες της γενιάς του '30 κατάγονταν από τη Μικρά Ασία ήταν δηλαδή Μικρασιάτες. Έχουν δηλ. επιδράσεις από τα παράλια της Μ. Ασίας»

«Εμείς μεταφράζουμε τη λέξη *surréalisme* από το Απολιναίρ και ρεαλίσμ»

«Ο Τειρεσίας είχε δύο μαστούς»

«Οι πεζογράφοι της γενιάς του '30 ανανέωσαν την ποίηση» [!]

Και τώρα τα ονόματα:

υπερρεαλισμός = ιμπεριαλισμός

Θεοτοκάς = Θεοτόκης, Θεοτοκάτος, Θεοτοκόπουλος

Κατσιμπαλής = Καλιμπάσης, Κατζίμπαλι, Κατσιμπέρης

Κάλας = Κάλος

Ποιος διδάσκει όμως σε βάση εξοντωτική και καθημερινά μέσα στο σπίτι τα παιδιά μας; Έλα ντε!

«Τσιάο (εκφωνητής)

Κρίμας! Κρίμας! (εκφωνητής)

τροτσικισιστής (εκφωνητής)

επέτρεψέ μου (εκφωνητής)

απόντων των γυναικών (εκφωνητής)

είμαι ευρύ γνωστή (καλεσμένη σε εκπομπή)»

Κι οι εφημερίδες δεν είναι άμοιρες αυτής της τραγικότητας. Πού πήγαν άραγε εκείνοι οι σπουδαίοι διορθωτές; Άσε τι έχει πάθει το ρήμα «διαρρέω», το «έχω», το «άγω» απλό και ιδιαιτέρως σύνθετο, το «επιβάλλω» και τα δυστυχισμένα τα αποθετικά π.χ.:

«ο κ. Χ. “αναγάγει” την περίπτωση σε πρόβλημα»

«το έχει ανάγει...»

«κάθε φορά ο πρώην σύζυγος της κυρίας Χ. “απαγάγει” το παιδί»

«“θα μεθέξουμε στον αγώνα...” [=θα μετάσχουμε]

Και τώρα μερικά αποθετικά. Ως γνωστόν από αυτά που διδαχθήκαμε στην πέμπτη Γυμνασίου [=τρίτη τωρινή] εμείς οι πρεσβύτεροι και στην πρώτη Λυκείου οι τωρινοί μαθητές, «αποθετικά ρήματα λέγονται τα ρήματα που έχουν μόνο μέση φωνή» (και όχι πως κάποτε είχαν και ενεργητική και την «απέθεντο», την απέβαλαν δηλαδή, όπως εσφαλμένα θεώρησαν οι αλεξανδρινοί γραμματικοί). Έτσι λοιπόν υπάρχουν ιδίως ορισμένα ρήματα που

και οι εφημερίδες και η τηλεόραση τα έχουν κυριολεκτικά τσακίσει, π.χ. το *εκμεταλλεύομαι*: «... οι εργάτες εκμεταλλεύτηκαν πάρα πολύ» αντί του «η εργοδοσία εκμεταλλεύτηκε τους εργάτες»· «το θέμα διαπραγματεύτηκε στη συνδιάσκεψη» αντί του «το θέμα το διαπραγματεύτηκαν οι...»· «Συζητήθηκαν οι αισθητικές αντιλήψεις και έμελλε να πολυμεταχειριστούν αργότερα» =!;...· «η σημασία των αφηγουμένων γεγονότων» αντί του «η σημασία των γεγονότων που αφηγείται ο...»

Και τώρα κορωνίδα από τα πολλά και ξεκαρδιστικά του ρήματος «διαρρέω».

Σε παράθυρο τηλεοπτικό βουλευτής

τούτο δεν ισχύει επακριβώς ή μάλλον στην εποχή μας έχει διευρυνθεί, διότι στα χρόνια μας η γλώσσα δεν τσακίζει μόνο κόκκαλα αλλά βγάζει και μάτια.

Και τούτο είναι επικίνδυνο. Διότι έτσι όπως κάθεσαι ήρεμα-ήρεμα να διαβάσεις την εφημερίδα σου ή να ακούσεις τις ειδήσεις... τσαπ, πετιέται ένα φουντούκι και πάει το μάτι.

Κάπως έτσι γίνεται λοιπόν και βασιλεύουν οι μονόφθαλμοι εν μέσω των τυφλών. Για να μην επαναλάβουμε τα ίδια και τα ίδια, πως η γλώσσα είναι ζωή και είναι ελευθερία και είναι αξιοπρέπεια.

«Αμ εμένα που μου γράφουν “η γλώσσα

του Ψυχάρει” και δώστου “η γλώσσα του Ψυχάρει”», μονολόγησε η Λένα καθώς πίναμε τους γνωστούς καφέδες σ’ ένα από τα γνωστά, απ’ τα φοιτητικά μας χρόνια, στέκια.

Έτσι λοιπόν: Ψυχάρω, ψυχάρεις, ψυχάρει, ψυχάρουμε κ.λπ....

(Προσωπικώς δηλώνω ότι και το καλάμι παρκαρισμένο το έχω και μαστίγιο στα χέρια μου δεν κράτησα ποτέ.)

Εν κατακλείδι: Το παρόν κείμενο ουδεμία πρόθεση έχει να περάσει ως ευθυμογράφημα. Απεναντίας, θεωρεί πως είναι κείμενο τραγικό και πως τα συμφραζόμενά του θα πρέπει να οδηγή-

σουν σε σκέψεις όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, προεξαρχούσης της ημετέρας και της ηγεσίας φυσικά συμπεριλαμβανομένης, κύριε Πέτρο μου.

Τις πταίει λοιπόν; Ας ξαναθυμηθούμε τον Λουκιανό:

Φταίμε και μεις

φταίτε και σεις

φταίνε κι άλλοι.

Φταίμε και μεις

φταίτε και σεις

φταίει κι ο Χατζηπετροής.

Μαρούσι, 15/10/2002.

μεγάλου κόμματος ανέκραξε σπαραχτικά: «τη διαρροή τη διέρρευσε η ασφάλεια». Τα όσα λοιπόν πολύ σωστά και με το ήθος που τον διακρίνει γράφει ο φίλος Γιώργος Γ. Αλυσανδράτος περί της εκτροπής του «διαρρέω» στην *Καθημερινή* της 8/9/2002 για τη χρήση ως κανόνα του λόγου (*usus norma loquendi*, Οράτιος, *Ars Poetica*, 70-72) ισχύουν και στην προκειμένη περίπτωση, δηλαδή πως υπάρχουν όρια. Και μπορεί ο αρχαίος πρόγονός μας να μας άφηνε ως παρακαταθήκη το «γλῶττα μὲν ἀνόστεος ὁστέα δὲ θλάττει», αλλά

Οι εκλογές τελείωσαν, η πολιτική βούληση δοκιμάζεται...

της Όλγας Ι. Φωτακοπούλου

Κατάπληκτα και εξοργισμένα τα μέλη της Επιτροπής Αγώνα για το Μητροπολιτικό Πάρκο στο Γουδή «πληροφορήθηκαν» από τον υπουργό Εθνικής Άμυνας Γιάννο Παπαντωνίου ότι το πάρκο στο Γουδή θα μείνει μόνο στο χάρτη των ανεκπλήρωτων υποσχέσεων της Πολιτείας προς τους πολίτες της Αθήνας.

Συγκεκριμένα απαντώντας σε ερώτηση του βουλευτή Φ. Κουβέλη για το άλσος Γουδή υποστήριξε ότι η έκταση των 9,6 στρ. που εκχερσώθηκε για την κατασκευή πάρκινγκ χαρακτηρίστηκε από τη Διεύθυνση Δασών Αθηνών ως «μη δασική», αλλά δεν αποχαρακτηρίστηκε από δασική. Προσθέτει ακόμα ότι δεν προτίθεται να αποδεχθεί προτάσεις διαφόρων φορέων σύμφωνα με τις οποίες αφαιρείται η διοικητική και οικονομική διαχείριση των υπολοίπων εκτάσεων στο Γουδή από την ακίνητη περιουσία του Ταμείου Εθνικής Άμυνας και αποδίδεται σε τρίτους.

Επομένως –όπως εύλογα συμπέραναν τα μέλη της Επιτροπής Αγώνα– είναι αντίθετος στη δημιουργία του Μητροπολιτικού Πάρκου Γουδή με ενιαία

διαχείριση, όπως προτείνει η μελέτη του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου....

Ενώ λοιπόν ο κ. Παπαντωνίου είναι σαφής ως προς τις προθέσεις της κυβέρνησης για το Γουδή (όπως προκύπτει από τις φωτογραφίες που δημοσιεύουμε σήμερα) κι ενώ αποδεδειγμένα όλο το καλοκαίρι εκχερσώθηκε η συγκεκριμένη έκταση –κατάφυτη πριν και μάλιστα πριν παρέλθει και η δέμηνη προθεσμία για τυχόν ενστάσεις, η υπουργός ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. Βάσω Παπανδρέου με τη σειρά της απαντά ότι ουδεμία εργασία εκτελείται αυτή τη στιγμή για τις ολυμπιακές εγκαταστάσεις στο Γουδή! Αποσιωπώντας έτσι ότι είναι έτοιμα προς δημοπράτηση τρία γήπεδα συνολικής χωρητικότητας 12.500 θέσεων και δημοσιογραφικός ξενώνας 750 κλινών...

Εξοργισμένα είναι τα μέλη της Επιτροπής Αγώνα από τα παραπάνω, αλλά και από το γεγονός ότι ενώ ο υπουργός Εθνικής Άμυνας το 1996 είχε παραχωρήσει στο Δήμο Αθηναίων το Στρατόπεδο Βαρύτη (αλήθεια, θα λογοδοτήσει ποτέ ο κ. Αβραμόπουλος για την ευκαιρία που χάθηκε;), παραχωρεί εκ νέου μέρος αυτής της έκτασης σε ιδιώτη! **Παραχωρεί δηλαδή τα ήδη παραχωρημένα!**

Η παραχώρηση του στρατοπέδου στους Δήμους Αθηναίων και Ζωγράφου σύμφωνα με το Ν.732/77, προκύπτει και από την απάντηση που είχε δώσει κατά τη διάρκεια του κοινοβουλευτικού ελέγχου ο υπουργός Εθνικής Άμυνας, Άκης Τσοχατζόπουλος στην Μαρία Δαμανάκη στις 6 Νοεμβρίου 1996.

Αντιγράφουμε: «...επιτρέπεται η παραχώρηση άνευ ανταλλάγματος και κατά κυριότητα στους Δήμους Αθηναίων και Ζωγράφου έκτασης 965 στρεμμάτων στην περιοχή Γουδίου, με σκοπό τη δημιουργία χώρου πρασίνου... Το υπουργείο Εθνικής Άμυνας έχει ήδη εγκρίνει με απόφασή του, την κατά χρήση παραχώρηση της εν λόγω έκτα-

Πριν τον Ιούλιο του 2002. Ιδού η δασική έκταση.
Αυτή που δεν «είδε» το Δασαρχείο. Δεξιά διακρίνεται το Χωρέμειο.

Σεπτέμβριος 2002. Η πίσω πλευρά του Χωρεμείου.

σης του άλσους στο Δήμο Αθηναίων, από τον οποίο αναμένεται απάντηση προκειμένου να ρυθμιστούν οι λεπτομέρειες που θα επιτρέψουν την υλοποίηση της απόφασης»...

Η Επιτροπή Αγώνα έχει καταθέσει προσφυγή *εμπρόθεσμη* κατά της πράξης χαρακτηρισμού του Δασαρχείου, σύμφωνα με την οποία η περιοχή αυτή δεν είναι δασική! Άρα μπορεί να χτιστεί εκεί από το Ίδρυμα «Η ελπίδα για το παιδί» νοσοκομείο. Όλα αυτά σε μια εποχή που πευκάκι να κλαδέψει απλός πολίτης κινδυνεύει να συρθεί από δικαστήριο σε δικαστήριο για χρόνια (εκτός βέβαια από εκείνους που χτίζουν σε καμένα δάση)...

σεις γης που προβλέπει η μελέτη του Ε.Μ.Π. Να δημιουργηθεί διαδημοτικός φορέας διαχείρισης με συμμετοχή των κοινωνικών οργανώσεων των πολιτών. Όχι στην σαλαμοποίηση του πάρκου. Όχι σε νέα νοσοκομεία, υπουργεία, χώρους στάθμευσης. Όχι στα ολυμπιακά γήπεδα, δρόμους, ολυμπιακούς ξενώνες και άλλα έργα που ετοιμάζονται για το 2004».

Αυτή τη στιγμή ήδη ο χώρος έχει στην κυριολεξία ισοπεδωθεί και έχει κατασκευασθεί και μάντρα που τον περιτοιχίζει. Αυτό πρακτικά σημαίνει επιδεικτική και εξόφθαλμη καταστρατή-

Σεπτέμβριος 2002. Πίσω από το Χωρέμειο. Ο... Χουντίνι εξαφάνισε τα δέντρα, ασφαλτόστρωσε τον χώρο και τον μάντρωσε.

Επίσης εμμένει και καλεί τους αρμόδιους υπουργούς να δημιουργήσουν «στην έκταση των 4.500 στρ. το Μητροπολιτικό Πάρκο στο Γουδή, με τις χρή-

γηση των νόμων.

Το Μητροπολιτικό Πάρκο στο Γουδή είναι ένα όνειρο δεκαετιών που σήμερα κινδυνεύει να χαθεί οριστικά.

Ο μονοδιάστατος κόσμος και η αμερικανολατρία

του Αλέξανδρου Καζαμία

«Ο όρος “ειρηνοποίηση της ύπαρξης”... αναφέρεται στην ιστορική επιλογή ενός κόσμου ο οποίος –μέσω μιας διεθνούς σύγκρουσης που υπερβαίνει και αναστέλλει τις αντιφάσεις μέσα στις οργανωμένες κοινωνίες– οδεύει προς το χείλος ενός παγκοσμίου πολέμου... Ίδου η εσωτερική αντίφαση αυτού του πολιτισμού: το παράλογο στοιχείο του ορθολογισμού του.»

Χέρμπερτ Μαρκούζε, *Ο μονοδιάστατος άνθρωπος* (1964)

Τίποτα εκτός απ’ την επιθυμία εκτροχιασμού της ιστορίας στη στενωπό μιας αρνητικής διαλεκτικής δε θα μπορούσε εξηγήσει το μανιώδη милитарισμό των ΗΠΑ απέναντι στο Ιράκ. Το όραμα της κλίκας των πραιτοριανών που σήμερα κυβερνά την Ουάσιγκτον είναι μια νιτσειϊκής έμπνευσης αποκάλυψη ενός διαρκούς πολέμου σε στάδια, εις βάρος όσων –κατά τη ρητορεία της– «μισούν την Αμερική». Περισσότερο από τις πράξεις ή ακόμα και τις σκέψεις, που κάποτε δίωκε ο Μακαρθισμός, η «βούληση δυνάμεως» που επιδεικνύουν σήμερα οι ΗΠΑ στρέφεται για πρώτη φορά κατά των ίδιων των αισθημάτων που τρέφουν ορισμένα καθεστώτα απέναντι σ’ αυτές. Σκοπός της είναι να συγκαλύψει το φιάσκο του πολέμου στο Αφγανιστάν μέσα από ένα νέο καθεστώς συλλογικών αντιποίνων εις βάρος κάθε λογής «αντιαμερικανισμού»: ο μονοδιάστατος κόσμος που από την 11η Σεπτεμβρίου θέλουν να επιβάλουν οι ΗΠΑ με τις βόμβες είναι ο κόσμος της αμερικανολατρίας.

Ο καρπός απ’ τον οποίο ήδη θρέφεται η ολοκληρωτική μονομα- νία της κυβερνήσεως Μπους δεν είναι άλλος από την ιστορι- κή τομή που ανέδειξε μετά το 1989 τις ΗΠΑ ως δύναμη πέρα και πά- νω απ’ τις δομές του παγκοσμίου συ- στήματος. Χωρίς άμεση απειλή και μέ- σα από το ιδεολόγημα της παγκοσμιο- ποίησης που έντυσε την επανάσταση των τηλεπικοινωνιών, οι ΗΠΑ διένυ- σαν τη δεκαετία αυτή υπηρετώντας την παγκόσμια τάξη που είχαν οι ίδιες επι- βάλει. Η εποχή του Κλίντον, που δρού- σε ως υπερηγεμόνας μιας νέας Ιεράς Συμμαχίας τύπου Μέττερνιχ, ήρθε να επικυρώσει μ’ ενός αιώνα καθυστέρη- ση ότι η θεωρία του Κάρλ Κάουτσκι για τον «υπεριμπεριαλισμό» δεν ήταν ακριβώς η «υπερηλιθιότητα»¹ που τότε την είχε χαρακτηρίσει ο Λένιν. Πράγ- ματι, μετά το 1989 φάνηκε ότι «δεν εί-

ναι αδύνατο να περάσει ο καπιταλι- σμός μίαν ακόμα καινούργια φάση, τη φάση του υπεριμπεριαλισμού, της ένω- σης κι όχι του αγώνα των ιμπεριαλι- σμών ολόκληρου του κόσμου, της κατά- παυσης των πολέμων στο καπιταλιστι- κό σύστημα, της “από κοινού εκμετάλ- λευσης του κόσμου” από το χρηματιστι- κό κεφάλαιο, που θα έχει ενωθεί σε παγκόσμια κλίμακα».²

Σήμερα, ένα χρόνο μετά τους πρώ- τους βομβαρδισμούς στο Αφγανιστάν, η κυβέρνηση Μπους δείχνει ωστόσο όλο και πιο αποφασισμένη να άρει ορι- στικά τις ΗΠΑ έξω και πάνω από τις δομές της υφιστάμενης παγκόσμιας τά- ξης. Αντί του ανοίγματος των συνόρων, της οικοδόμησης θεσμών πολυμερούς συνεργασίας όπως την ΠΟΕ, το νέο ΝΑΤΟ και τη Διάσκεψη του Ρίο, η νέα πολιτική του Μπους αρέσκεται στο να παραβιάζει τους κανόνες της ΠΟΕ

(π.χ. στις εξαγωγές σιδήρου), υπονο- μεύει το Νέο Στρατηγικό Δόγμα του ΝΑΤΟ στον πόλεμό της «κατά της τρο- μοκρατίας» και τινάζει κάθε διεθνή πρωτοβουλία για το περιβάλλον. Αντί της ρητορείας του Κλίντον για την πα- γκοσμιοποίηση και για τις αρετές της, ο Μπους τώρα μιλά διαρκώς για μια «ή- δη σαφή ευθύνη [του] απέναντι στην ιστορία: να απαλλάξει τον κόσμο από το κακό».³

**Η μονοδιάστατη σκέψη:
Από τον αμερικανικό διεθνισμό
στον διεθνή αμερικανισμό**

Χαρακτηριστικό στοιχείο της μεταβο- λής αυτής είναι η εξαφάνιση κάθε ιδεο- λογικού περιεχομένου στη νέα ρητο- ρεία που σήμερα πρεσβεύει η ηγεσία της Ουάσιγκτον. Στο κείμενο της νέας *Εθνικής Στρατηγικής Ασφαλείας*, που εξέδωσε ο Λευκός Οίκος στις 17 Σε- πτεμβρίου 2002, δηλώνεται ρητά ότι «για το μεγαλύτερο μέρος του εικοστού αιώνα, ο κόσμος ήταν μοιρασμένος σε έναν μεγάλο αγώνα για τις ιδέες... Αυ- τός ο μεγάλος αγώνας έχει λήξει».⁴ Το ίδιο κείμενο άλλωστε δεν αποκρύπτει διόλου ότι στη θέση των ιδεών η νέα στρατηγική «θα βασίζεται σ’ έναν ξε- χωριστό αμερικανικό διεθνισμό ο οποίος θα αντικατοπτρίζει την ένωση των δικών μας αξιών και των δικών μας εθνικών συμφερόντων».⁵ Το νόημα που έχει η μετατόπιση αυτή είναι απόλυτα σαφές: στο εξής οι ΗΠΑ δε θα θέτουν πλέον την εξωτερική πολιτική τους στην υπηρεσία μιας διεθνούς ιδεολο- γίας, αλλά μέσα από έναν «νέο διεθνι- σμό» θα επιδιώκουν την εξάπλωση των δικών τους εθνικών αξιών και συμφε-

ρόντων, δηλαδή την υλοποίηση ενός νέου διεθνούς αμερικανισμού.

Αυτός ο «οικουμενικός εθνικισμός» που τώρα πρεσβεύει ανοιχτά το όραμα της αμερικανοποίησης του κόσμου δεν είναι βέβαια διόλου ασύνδετος από τη στρατηγική απόφαση εξόδου των ΗΠΑ από το πλαίσιο της παγκόσμιας τάξης που οι ίδιες εδραίωσαν μετά το 1989: είναι προϋπόθεση αλλά και παρεπόμενό της. Έτσι, όταν ο πρόεδρος Μπους δήλωνε την 1η Ιουνίου ότι «η υπόθεση του Έθνους μας υπήρξε πάντοτε μεγαλύτερη από την άμυνα του Έθνους μας», δεν έκανε τίποτα περισσότερο από το να υπογραμμίζει ακριβώς τα εθνικιστικά κίνητρα που τον ωθούν στο να άρει τις ΗΠΑ πάνω απ' την παγκόσμια τάξη. Συνάμα, η άμεση συνέπεια αυτού του νέου οικουμενικού εθνικισμού δε θα μπορούσε να είναι παρά η μωρία ολόκληρης της ρητορείας του για το «καλό» και το «κακό». Η εγκατάλειψη του αντικειμενικού στοιχείου που διέπει κάθε λόγο ιδεολογικό θα ήταν πράγματι αδύνατη χωρίς την προσφυγή στο λεξιλόγιο των πρωτόγονων ενστίκτων των νηπίων που δεν αντιλαμβάνονται τους άλλους παρά μονάχα ως προέκταση του εαυτού τους.

Η μονοδιάστατη πραγματικότητα:

«Η απουσία στοιχείων δεν πρέπει

να θεωρηθεί στοιχείο της απουσίας τους»

(Ντ. Ράμφελντ)

Αυτή η νέα σύλληψη του κόσμου με βάση τις έννοιες του «καλού» και του «κακού» δεν θα ήταν δυνατό παρά να οδηγήσει σε μια στερεοτυπική αναπαράσταση της πραγματικότητας, διαιρώντας τον κόσμο σε όσους, κατά τον πρόεδρο Μπους, «μισούν τις ελευθερίες μας» ή «ανέχονται αυτούς», και σ' όσους αποκαλεί «φίλους και συμμάχους». Όμως για έναν Αμερικανό όπως ο Νοάμ Τσόμσκι, αυτή η «εκδοχή του "αμερικανικού πατριωτισμού"» ποτέ δε ρωτά ούτε «ποιος είναι αυτός που προασπίζει "τις καλύτερες παραδόσεις της αμερικανικής δημοκρατίας"», ούτε ποια είναι «τα γεγονότα», «οι αποδείξεις» και «η αλήθεια» πάνω στα οποία στηρίζεται ο πατριωτισμός αυτός. Αντίθετα, η αναπαράσταση του κόσμου

με επίθετα και όχι με ουσιαστικά, αποτελεί μια μεθοδευμένη προσπάθεια διαστρέβλωσης, που στρέφεται πρωτίστως κατά της ίδιας της πραγματικότητας και όσων ενδιαφέρονται γι' αυτήν: πρόκειται για τον εξοστρακισμό της γνώσης εκ μέρους μιας υπερδύναμης της αμάθειας και του σκοταδισμού που δεν μπορεί να δει παρά μόνο τον εαυτό της και τα υποδεέστερα ομοιώματα που η ίδια κατασκεύασε.

Σ' αυτόν τον πόλεμο κατά της πραγματικότητας του οποίου τώρα ο πρόεδρος Μπους ηγείται, φαίνεται πλέον να πλησιάζουμε τέτοιο ιστορικό κορύφωμα, ώστε ακόμη και η ίδια η CIA έχει υποχρεωθεί να τον διαψεύσει. Ενώ ο ίδιος δήλωνε στις 8 Οκτωβρίου ότι «εάν το καθεστώς του Ιράκ καταφέρει να παράγει, να αγοράσει ή να κλέψει εμπλουτισμένο ουράνιο... θα μπορέσει να αποκτήσει πυρηνικά όπλα σε λιγότερο από ένα χρόνο»,⁷ η CIA στον πρόσφατο δικό της φάκελο πληροφορεί ρητά ότι «το Ιράκ είναι απίθανο να παράγει εγχώρια αρκετό υλικό σε επίπεδο κατασκευής πυρηνικών όπλων μέχρι το δεύτερο μισό αυτής της δεκαετίας». «Κι ενώ στην ίδια ομιλία του υπογράμμισε επίσης ότι «ο Σαντάμ έχει πείρα στη χρήση χημικών όπλων», η CIA αναφέρει πως το Ιράκ πραγματοποίησε τις 10 συνολικά χημικές επιθέσεις του στο διάστημα Αυγούστου 1983 - Μαρτίου 1988,⁹ δηλαδή τότε που οι ΗΠΑ εξόπλιζαν και συγκάλυπταν τον Σαντάμ διότι πολέμουσε το Ιράν: «Θέλουμε να έχουμε καλές σχέσεις μαζί σας, αλλά αυτού του είδους τα πράγματα το κάνουν πολύ δύσκολο»,¹⁰ ήταν τα λόγια του τότε υπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ Τζωρτζ Σουλτς στον ιρακινό ομόλογό του αμέσως μετά την τελευταία εκ των επιθέσεων αυτών. Όμως στον κόσμο του «καλού» και του «κακού» δεν έχουν σημασία τα ίδια τα γεγονότα και οι πράξεις, αρκεί να ικανοποιούν το νέο κριτήριο των καιρών μας, δηλαδή «τις αξίες και τα συμφέροντα της Αμερικής».

Έτσι άλλωστε ο πρόεδρος Μπους κατάφερε να χαλκεύσει και τον ισχυρισμό ότι «το Ιράκ εκπαιδευσε μέλη της αλ-Κάιντα στην κατασκευή βομβών, δηλη-

τηρίων και θανατηφόρων αερίων».¹¹ Σύμφωνα με τον πρώην πράκτορα της CIA Μπομπ Μπαέρ, που παρακολουθούσε για χρόνια την αλ-Κάιντα, εκτός από κάποιες σποραδικές επαφές της οργάνωσης με το Σαντάμ «κανένα στοιχείο δεν υπάρχει πως μια στρατηγική συνεργασία γεννήθηκε από αυτές», ενώ ο ίδιος προσθέτει ότι «αγνοώ οποιαδήποτε στοιχεία περί του ότι ο Σαντάμ επεδίωκε τρομοκρατική δράση κατά των Ηνωμένων Πολιτειών».¹² Άλλωστε πρόσφατη έρευνα του Τζούλιαν Μπόργκερ στην *Guardian* διαπιστώνει πως «το FBI δέχτηκε ισχυρές πιέσεις για να πραγματοποιήσει αυτή τη διασύνδεση» μεταξύ Σαντάμ και αλ-Κάιντα.¹³ Η ίδια έρευνα ακόμα παραθέτει δήλωση του πρώην αρχηγού αντικατασκοπίας της CIA Βίνσεντ Καννιστράρο, που λέει ότι «μαγειρεμένες πληροφορίες καταλήγουν σε διακηρύξεις ανωτάτου επιπέδου και υπάρχει πολύ δυσαρέσκεια γι' αυτό... μεταξύ των αναλυτών της CIA». Ακόμα πιο κατηγορηματικός, κατά την ίδια πάντα έρευνα, είναι ο φυσικός και πρώην ελεγκτής του ΟΗΕ Ντέιβιντ Ολμπράιτ, που αναφέρει ότι συνάδελφός του στο αμερικανικό υπουργείο Ενέργειας είπε απερίφραστα ότι «η κυβέρνηση μπορεί να λέει ό,τι θέλει κι εμείς αναμένεται να παραμένουμε σιωπηλοί».¹⁴

Η μονοδιάστατη δράση:

«Δεν μπορεί να λεχθεί πόσοι πόλεμοι θα χρειαστούν για την ελευθερία της πατρίδας» (Τζ. Μπους)

Η προσφυγή του προέδρου Μπους στον ΟΗΕ με στόχο την εξασφάλιση νέου ψηφίσματος που να προβλέπει την άμεση άσκηση βίας κατά του Ιράκ, δε σηματοδοτεί καμία διάθεση επιστροφής των ΗΠΑ στο πλαίσιο της παγκόσμιας νομιμότητας. Πρόκειται για ένα διπλωματικό τέχνασμα που αποβλέπει στη διατήρηση ενός προσχήματος νομιμότητας με στόχο τον κατευνασμό των ευρωπαίων συμμάχων και ιδιαίτερα της Βρετανίας που, καθώς φαίνεται, οι ΗΠΑ δεν μπορούν να αγνοήσουν φανερά. Διότι, όσο σκληρό κι αν είναι το ψήφισμα του ΟΗΕ, είναι αδύνατο αυτό να υπερβαίνει μια εντολή χρήσης βίας

με στόχο τον «αφοπλισμό» του Ιράκ, ενώ ο σταθερά δεδηλωμένος στόχος της Ουάσιγκτον είναι η «αλλαγή καθεστώτος» που ο ΟΗΕ δεν έχει τη δικαιοδοσία να εγκρίνει. Γι' αυτό σκοπός του προέδρου Μπους είναι να προφασιστεί ένα ψήφισμα του ΟΗΕ, για να προσποιηθεί κάποιου είδους νομιμότητα, ενώ θα δρα εντελώς αυθαίρετα και επιθετικά.

Όμως η μονοδιάστατη αντιμετώπιση του ΟΗΕ ως εργαλείου εξυπηρέτησης πολεμικών σχεδίων φαίνεται κι από τους μόνιμους εκβιασμούς με τους οποίους οι ΗΠΑ πιέζουν τα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας για έκδοση ψηφίσματος που να προβλέπει χρήση βίας. Τέτοιες πιέσεις περιλαμβάνουν την οικονομική εξαγορά της ρωσικής ουδετερότητας, κάτι που εξασφάλισε για λογαριασμό των ΗΠΑ ο Τόνι Μπλερ στη διάρκεια διήμερης επίσκεψης στη Μόσχα στις 10-11 Οκτωβρίου. Περιλαμβάνουν ακόμα εκβιαστικές αποφάσεις όπως την εξασφάλιση έγκρισης του πολέμου από τη Γερουσία ενώ το θέμα εκκρεμεί στον ΟΗΕ, καθώς και συνοδευτική δήλωση του Μπους πως πρόκειται για «ισχυρό μήνυμα προς το Συμβούλιο Ασφαλείας». Τέλος, περιλαμβάνουν και τη διοχέτευση στον Τύπο απ' το Λευκό Οίκο του σχεδίου κατάληψης του Ιράκ με δύναμη 75.000 στρατιωτών, το οποίο προβλέπει τη μετατροπή του κράτους αυτού σε αμερικανικό προτεκτοράτο υπό τη διοίκηση του στρατηγού Τόμμου Φρανκς. Εν μέσω, βεβαίως, όλων αυτών, είναι πραγματικά άξιο απορίας γιατί ακόμη μπορεί να συζητούν με τόση σοβαρότητα τα άλλα τέσσερα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας.

Ο μονοδιάστατος πολιτισμός:
«Δεν μπορούμε να προασπίσουμε την Αμερική και τους φίλους της με το να ελπίζουμε για το καλύτερο»
(Κ. Ράις)

Σήμερα όλες πλέον οι δημοσκοπήσεις αποδεικνύουν καθαρά ότι η πλειονότητα της κοινής γνώμης στην Ευρώπη είναι αντίθετη σε μια προοπτική «αλλαγής καθεστώτος» στο Ιράκ, ιδιαίτερα δε αν αυτή πραγματοποιηθεί μονο-

μερώς από τις ΗΠΑ. Είναι επιπλέον εξίσου σαφές πως αν η πλειονότητα αυτή δεν έχει ακόμα καταστεί συντριπτική, είναι διότι τόσο τα μέλη του ΝΑΤΟ όσο και η Ρωσία φοβούνται ένα υποτιθέμενο μεγάλο κόστος σε περίπτωση που επέλθει ρήξη στις σχέσεις τους με τις ΗΠΑ. Έτσι, στο όνομα της ενότητας του δυτικού πολιτισμού, οι κυβερνήσεις των ευρωπαϊκών κρατών για άλλη μια φορά επιλέγουν τη σύγκρουση με τις πλειοψηφίες των πολιτών τους προκειμένου να αποφευχθεί ο λεγόμενος «κίνδυνος του αμερικανικού μονομερισμού». Όμως το γεγονός ότι η υποτέλεια της πολιτικής αυτής εξ αρχής αποτέλεσε την αιτία του παραγκωνισμού της Ευρώπης από τον μονομερισμό των Ηνωμένων Πολιτειών, δε φαίνεται να γίνεται ακόμα κατανοητό στην πλειονότητα των ευρωπαίων πολιτών.

Εν μέσω όμως αυτής της αγωνίας των ευρωπαίων ηγετών να συγκρατήσουν τις ΗΠΑ για χάρη της αλληλεγγύης τους μ' αυτές, το ζήτημα του Ιράκ έχει πάψει πλέον προ πολλού να είναι το πραγματικό αντικείμενο του προβληματισμού τους. Έτσι ολόκληρη η αντιπαράθεση ανάμεσα στα λεγόμενα «γεράκια» και στις «περιστερές» της Ευρώπης, δεν είναι παρά ένας διάλογος τελείως ξεκομμένος απ' την πραγματικότητα της κατάστασης στη Μέση Ανατολή. Αντίθετα οι τοποθετήσεις των Μπλερ, Σρέντερ, Σιράκ ή Πούτιν, όπως άλλωστε και της ελληνικής κυβέρνησης, μονίμως προσδιορίζονται είτε από εγχώρια κριτήρια ψηφοθηρίας (Σρέντερ), είτε από οικονομικές συναλλαγές (Πούτιν), είτε από υπολογισμούς ενδο-ατλαντικών συσχετισμών δυνάμεων (Σιράκ), είτε από την επιθυμία εξασφάλισης κάποιων ψυχίων επιρροής στα κέντρα αποφάσεων της Ουάσιγκτον (Μπλερ). Έτσι, όπως ορθά παρατηρεί ο Μάρτιν Ούλκοτ, η επικάλυψη του προβλήματος του Ιράκ από το διάλογο για την ενότητα του δυτικού πολιτισμού μάς έχει κάνει να «μη συζητάμε πλέον αυτό που φαίνεται ότι συζητάμε, αλλά κάτι άλλο».¹⁵

Πράγματι η όλη αντιμετώπιση της κρίσης του Ιράκ από την Ευρώπη προ-

βάλλει με τον πιο εύγλωττο τρόπο την παντελή αδυναμία της κοιτίδας του Διαφωτισμού να αποφύγει την παράδοση αυτού που ο Έντουαρντ Σάϊντ αποκαλεί *Οριενταλισμό*, δηλαδή «τη δυτική μορφή κυριαρχίας, ανακατασκευής και ελέγχου της Ανατολής». Μπορεί πράγματι ο έλεγχος αυτός της Ανατολής να απέχει από τον παραδοσιακό ιμπεριαλισμό των περασμένων δύο αιώνων. Όμως ακόμη και σήμερα η φλυαρία για την προάσπιση του δυτικού πολιτισμού κάτω απ' τη χαμηλή οροφή του μονοδιάστατου κόσμου της αμερικανολατρίας, υποχρεώνει την ευρωπαϊκή ηγεσία, όπως τον Οριενταλιστή, να ξανα-«κάνει την Ανατολή να μιλά... [χωρίς] ποτέ να ενδιαφέρεται γι' αυτήν παρά μόνο ως αφορμή εκείνων που λέει».¹⁶

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Β.Ι. Λένιν, *Ο ιμπεριαλισμός τελευταίο στάδιο του καπιταλισμού*, 1916, (εκδ. Οικονόμου), σ. 109.
2. Κάρολ Κάουτσκι, *Die Neue Zeit*, 30 Απριλίου 1914, σ. 144.
3. Τζωρτζ Μπους, 14 Σεπτ. 2001 και 20 Σεπτ. 2002.
4. *The National Security Strategy of the USA*, 17 Σεπτ. 2002, σ. 5.
5. Ό.π., σ. 5.
6. Νοάμ Τσόμσκι, «Απάντηση στον Ντέιβ Καρτράιτ», *Znet*, 12 Σεπτ. 2002.
7. Τζωρτζ Μπους, *National Address*, Cincinnati, 8 Οκτ. 2002.
8. CIA, *Iraq's Weapons of Mass Destruction Programs*, 4 Οκτ. 2002, σ. 6.
9. Στο ίδιο, σ. 8.
10. Άντονι Άρνοβ, «The Case Against Bush's War», *International Socialist Review*, 23 Σεπτ. 2002, σ. 1.
11. Τζ. Μπους, ό.π., 8 Οκτ. 2002.
12. Julian Borger, «White House 'exaggerating Iraqi threat'», *The Guardian*, 9 Οκτ. 2002, σ. 12.
13. Στο ίδιο, σ. 12.
14. Στο ίδιο, σ. 12.
15. Μάρτιν Ουόλκοτ, «Nothing and no one will stop this drift towards war», *The Guardian*, 4 Οκτ. 2002, σ. 18.
16. M. Bayoumi και A. Rubin, *The Edward Said Reader*, Granta, Λονδίνο 2001, σ. 69, 87.

Μετά τις εκλογές αρχίζουν τα δύσκολα...

της Sonja Astley

Οι εκλογές στη Γερμανία σπανίως ήταν τόσο οριακές: σ' ένα δραματικό τερματισμό, στήθος με στήθος, που ώθησε τόσο τους Χριστιανοδημοκράτες (CDU/CSU) όσο και τους Σοσιαλιστές (SPD) να κάνουν παράλληλες δηλώσεις νίκης σε μια από τις μακρύτερες νύχτες για τους γερμανούς τηλεθεατές, ο κυβερνητικός συνασπισμός Κόκκινων-Πρασίνων κυριάρχησε τελικά επί του κεντροδεξιού συνασπισμού CDU/CSU και Φιλελευθέρων (FDP). Με αρκετά μειωμένη την υπεροχή των 56 εδρών των εκλογών του 1998 σε μόλις 11, δεν μπορεί να θεωρείται πλέον δεδομένο ότι ο κυβερνητικός συνασπισμός θα συνεχίσει την ίδια πορεία που είχε μέχρι και πριν τις εκλογές. Ένα σύνολο εσωτερικών και διεθνών θεμάτων αναμένεται να κρατήσουν δεμένα τα χέρια του καγκελάριου Σρέντερ κατά τη διάρκεια των επόμενων εβδομάδων και μηνών. Πρόκειται για μια από τις πιο εμφανείς επιπτώσεις τόσο της ίδιας της προεκλογικής εκστρατείας, όπως αυτή εξελίχθηκε, όσο και του ιδίου του αποτελέσματος των εκλογών της 22ας Σεπτεμβρίου.

Κατ' αρχήν, η νέα πλειοψηφία εδρών του κυβερνητικού συνασπισμού στην άμεσα εκλεγμένη πρώτη γερμανική βουλή, τη λεγόμενη Bundestag, είναι ισχυρή. Εκεί το σοσιαλιστικό SPD του Σρέντερ κατάφερε να αποσπάσει μόνο 3 έδρες περισσότερες από το CDU/CSU, εξαιτίας του πλεονεκτήματος της α' κατανομής, αν και τα δύο κόμματα έλαβαν εθνικά το ποσοστό του 38,5%. Η Ένωση '90/Πράσινοι διαθέτουν 8 από τις 11 έδρες της πλειοψηφίας του κυβερνητικού συνασπισμού έναντι του αντιπολιτευόμενου συνασπισμού CDU/CSU και FDP. Ός τώρα υπήρχε ένα είδος συμφωνίας κυρίων μεταξύ κυβέρνησης και αντιπολίτευσης σχετικά με το νομοθετικό έργο: Αν, ας πούμε, δύο βουλευτές της συμπολίτευσης απουσίαζαν από μια κρίσιμη ψηφοφορία, άλλοι τόσοι από την αντιπολίτευση συνήθως απεί-

χαν για να διατηρηθεί ο συσχετισμός των αριθμών. Τώρα είναι πλέον αμφίβολο αν τέτοιου είδους χειρονομίες καλής θέλησης πρόκειται να υπερισχύσουν και στο μέλλον. Δεδομένου ότι οι Χριστιανοδημοκράτες διαθέτουν πλειοψηφία στη δεύτερη βουλή, την Bundesrat, που επικυρώνει πάνω από τους μισούς ομοσπονδιακούς νόμους, ο συνασπισμός Κόκκινων/Πρασίνων αναμένεται να βρει δύσκολη τη διαδικασία του νομοθετικού του έργου.

ΟΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΕΙΣ ΝΙΚΗΤΩΝ ΚΑΙ ΗΤΤΗΜΕΝΩΝ

Οι Γερμανοί τείνουν να εκλέγουν κυβερνήσεις συνασπισμών, αφού είναι συνήθως σαφές πριν απ' τις εκλογές ποιες συνεργασίες αναμένεται τα κόμματα να επιδιώξουν. Αυτό το εκλογικό αποτέλεσμα υπήρξε πολύ λεπτά ισορροπημένο μεταξύ των δύο μεγάλων κομμάτων, αλλά συνολικά οι ψηφοφόροι σαφώς προτίμησαν το συνασπισμό Κόκκινων/Πρασίνων εις βάρος των Συντηρητικών/Φιλελευθέρων. Ήταν έτοιμοι να δώσουν στον Σρέντερ μία

ακόμη ευκαιρία, χωρίς όμως να τον αφήσουν κι αυτόν και το κόμμα του αιτιώρητους για τις αθετημένες υποσχέσεις τους, ιδιαίτερα όσον αφορά στη μείωση του αριθμού των ανέργων και την προώθηση της γερμανικής οικονομίας σε μια καλύτερη θέση στην παγκόσμια αγορά.

Πολλοί πρώην ψηφοφόροι του SPD ψήφισαν τακτικά, δίνοντας τη δεύτερη ψήφο τους στο κόμμα των Πρασίνων. Αυτό τους επέτρεψε να εκφράσουν την επιδοκιμασία τους στον υπουργό Εξωτερικών Γιόσκα Φίσερ, του οποίου τα ποσοστά δημοτικότητας μπορούν να συγκριθούν μόνο μ' εκείνα του «αιωνόβιου» προκατόχου του, Χανς-Ντίτριχ Γκένσερ των Φιλελευθέρων Δημοκρατών, που υπηρέτησε στις κυβερνήσεις Σμιτ και Κόλ για 18 ολόκληρα χρόνια. Το κόμμα των Πρασίνων, που στο παρελθόν απέρριπτε συστηματικά την έννοια της προσωπολατρίας, αυτή τη φορά έπαιξε τα χαρτιά του σωστά: Παρουσίασε ένα μέτωπο ενότητας καθ' όλη τη διάρκεια της εκλογικής εκστρατείας και στηρίχτηκε στον Φίσερ για να συγκεντρώσει τις ψήφους του. Έτσι, περισσότερο από ποτέ, βρέθηκε τώρα στη θέση του ρυθμιστή και, παρότι έσπευσε να αποποιηθεί την προσδοκία

Η Sonja Astley είναι επίκουρη καθηγήτρια Γερμανικών Σπουδών στο πανεπιστήμιο του Κόβεντρου της Βρετανίας.

ενός τέταρτου υπουργείου στη νέα κυβέρνηση, καθώς φαίνεται θα το λάβει ούτως ή άλλως.

Αν όμως ο Σρέντερ οφείλει να είναι ευγνώμων στον Φίσερ και στους Πράσινους για τη νίκη του, οι Χριστιανοδημοκράτες και οι Φιλελεύθεροι δεν άργησαν κι αυτοί να εντοπίσουν τον αποδιοπομπαίο τράγο της δικής τους αποτυχίας: πρόκειται για τον Φιλελεύθερο Γιέργκεν Μέλλεμαν, τον δακτυλοδεικτούμενο ως πηγή της καταστροφής εξαιτίας των επικρίσεών του κατά της ισραηλινής πολιτικής απέναντι στους Παλαιστίνιους και της μακρόσυρτης λογομαχίας του με τον αντιπρόεδρο του Κεντρικού Ισραηλινού Συμβουλίου της Γερμανίας, Μιχέλ Φρίντμαν. Όμως και οι ίδιοι οι Χριστιανοδημοκράτες πρέπει να κάνουν την αυτοκριτική τους: Ήταν ορθή η επιλογή του Στόιμπερ αντί της Άντζελα Μέρκελ ως υποψηφίου για την καγκελαρία; Ο Στόιμπερ ποτέ δεν έχαιρε υψηλών ποσοστών δημοτικότητας, ακόμα κι όταν οι Χριστιανοδημοκράτες βρίσκονταν αρκετά μπροστά από το SPD στις δημοσκοπήσεις. Αν και ο Φραντς-Γιόζεφ Στράους, ο πρώην πρωθυπουργός της Βαυαρίας που επιχείρησε να ανέλθει στην Καγκελαρία το 1978 ήταν πολύ πιο ερεϊστική προσωπικότητα απ' τον Στόιμπερ, οι Γερμανοί εκτός Βαυαρίας έχουν φανεί ιδιαίτερα επιφυλακτικοί απέναντι σε υποψηφίους από το λεγόμενο «ελεύθερο κρατίδιο», ιδιαίτερα δε όταν αυτοί επιθυμούν να μετεμφυτεύσουν μονοκόμματα το «βαυαρικό μοντέλο» και στην υπόλοιπη χώρα.

Αν η Μέρκελ ήταν υποψήφια για την Καγκελαρία, ίσως όχι μόνο να εξασφάλιζε πολλές γυναικείες ψήφους, αλλά και να απέτρεπε την κακή επίδοση των Χριστιανοδημοκρατών στην πρώτη Ανατολική Γερμανία. Είναι αλήθεια ότι η υπεροχή που πέτυχε ο Σρέντερ στην Ανατολή οφείλεται στον τρόπο με τον οποίο η κυβέρνησή του χειρίστηκε την κρίση των πλημμυρών του καλοκαιριού, αλλά ως προερχόμενη η ίδια απ' την Ανατολή, η Μέρκελ θα είχε μεγάλο πλεονέκτημα έναντι του Σρέντερ. Ο Στόιμπερ βεβαίως τίμησε τα επιτεύγματά της προσφέροντάς της την ηγεσία

Ο Γιόσκα Φίσερ διέσωσε τον κοκκινοπράσινο συνασπισμό.

της κοινοβουλευτικής ομάδας του κόμματός τους -πέρα από τη γενική ηγεσία του κόμματος μετά τις εκλογές-, όμως παραμένει αμφίβολο αν ο Στόιμπερ θα εξέταζε ποτέ το ενδεχόμενο ανταλλαγής θέσεων μαζί της, όσο κι αν κάτι τέτοιο μπορεί να είναι θεμιτό.

Το PDS, διάδοχο του κομμουνιστικού κόμματος της πρώην Ανατολικής Γερμανίας, δεν κατάφερε να λάβει τον απαραίτητο αριθμό ψήφων (5%, ή 3 άμεσα εκλεγμένους βουλευτές) ούτως ώστε να αποκτήσει κάποια σημαντική επιρροή. Η απόσυρση του διάσημου υποψηφίου του, Γκρέγκορ Γκύνζι, του επέφερε βαρύ πλήγμα, όμως πρέπει να σημειωθεί ότι η μείωση του αριθμού των εκλογικών περιφερειών επηρέασε ιδιαίτερα το Ανατολικό Βερολίνο, καθιστώντας αδύνατη για το PDS την άμεση εκλογή των τριών υποψηφίων που είχε πετύχει το 1998. Κάποιοι ερμήνευσαν την κακή απόδοσή του ως ένδειξη της εγκόλπωσης των νέων γερμανικών κρατιδίων στον κορμό της γερμανικής πολιτικής. Ταυτόχρονα όμως δεν είναι δυνατό να αγνοηθεί ότι το PDS κατάφερε να λάβει άνω του 16% των ψήφων στην πρώτη Ανατολική Γερμανία και πως η Ένωση '90/Πράσινοι και οι Φιλελεύθεροι συνεχίζουν να λαμβάνουν χαμηλά ποσοστά στα νέα κρατίδια.

ΤΙ ΥΠΟΣΧΕΤΑΙ Η ΝΕΑ ΤΕΤΡΑΕΤΙΑ ΣΡΕΝΤΕΡ;

Κατ' αρχήν υπάρχουν ορισμένες εκκρεμότητες που πρέπει να τακτοποιη-

θούν. Η υπουργός Δικαιοσύνης Ντέμπλερ-Γκμέλιν, που λέγεται ότι παρομοίασε τον Μπους με το Χίτλερ, δεν πρόκειται να βρίσκεται στη νέα κυβέρνηση. Η άρνηση του Σρέντερ να στείλει γερμανικά στρατεύματα στο Ιράκ σε περίπτωση πολέμου, πράγματι ανταποκρίθηκε πολύ θετικά στο δημόσιο αίσθημα στη Γερμανία όπου οποιοσδήποτε πόλεμος αντιμετωπίζεται με απέχθεια. Ωστόσο ο Σρέντερ μετέβαλε τις δηλώσεις του σχεδόν αμέσως μετά τις εκλογές, υποσχόμενος μια αναθεώρηση της κατάστασης ενόψει ενός πιθανού νέου ψηφίσματος από τον ΟΗΕ. Επίσης προτείνει τώρα η ηγεσία των δυνάμεων του ΟΗΕ στο Αφγανιστάν να αναληφθεί από γερμανικές και ολλανδικές δυνάμεις στο εγγύς μέλλον.

Σημασία έχει ότι η πρώτη επίσκεψή του στο εξωτερικό δε θα είναι στο Παρίσι, αλλά στο Λονδίνο, για να συναντήσει τον άνθρωπο που θεωρείται ο στενότερος σύμμαχος του προέδρου Μπους στην Ευρώπη. Επιπλέον αρκετά λέγονται περί της «καλής φιλίας» του Σρέντερ με τον Μπλερ, που φαίνεται να απουσιάζει στη σχέση του με το Σιράκ. Άλλωστε δεν έχουν μείνει πλέον πολλοί σοσιαλιστές πρωθυπουργοί στην Ευρώπη, και μάλιστα φημολογεί-

Ο Σρέντερ δέχεται τα συγχαρητήρια του προέδρου της Μπούντεσταγκ, Τίρσεν.

ται ότι ο Μπλερ καθυστέρησε τη δημοσίευση του δικού του «Φακέλου Ιράκ» για να μην επηρεάσει αρνητικά τις προθέσεις των γερμανών ψηφοφόρων. Ο Φίσερ, απ' την άλλη, θα πραγματοποιήσει την πρώτη επίσκεψή του στην Ουάσιγκτον για να κατευνάσει τη δυσανεξία που πρόσφατα αναπτύχθηκε στις ΗΠΑ. Είναι άλλωστε αμφίβολο αν η γερμανική κυβέρνηση θα χαράξει «μοναχική πορεία» στην πολιτική της απέναντι στο Ιράκ, όπως είχε ισχυριστεί ο Στόιμπερ στη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας. Ωστόσο το γεγονός ότι ο Σρέντερ κέρδισε τις πρόσφατες εκλογές μπορεί να χρησιμεύσει ως μήνυμα για τον Μπους και τα γεράκια της κυβέρνησής του πως η κοινή γνώμη στην Ευρώπη παραμένει βαθιά διχασμένη στο ζήτημα του πολέμου με το Ιράκ.

Στο εσωτερικό μέτωπο ο Σρέντερ θα πρέπει να αποδείξει ότι η κυβέρνησή του μπορεί να θέσει το πλαίσιο της οικονομικής ανάπτυξης και προπάντων της μείωσης του αριθμού των ανέργων, ιδιαίτερα στα νέα κρατίδια. Η αλλαγή στη φορολογία των επιχειρήσεων λέγεται πως ωφέλησε μεγάλες εταιρίες όπως οι Siemens και VW, βλάπτοντας όμως τις μεσαίες επιχειρήσεις που θεωρούνται η βάση της γερμανικής βιομηχανίας. Οι ψηφοφόροι υπήρξαν όμως γνώστες των διεθνών οικονομικών εξελίξεων που δυσχέραναν τη δυνατότητα του Σρέντερ να εκπληρώσει τις αρχικές του υποσχέσεις των εκλογών του 1998. Επιπλέον οι Γερμανοί παραμένουν προσηλωμένοι στο διευρυμένο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης της χώρας τους, ακόμα κι αν αυτό συνεπάγεται υψηλότερους φόρους. Εμπιστεύονται το συνασπισμό Κόκκινων/Πρασίνων κάπως περισσότερο από τους Συντηρητικούς/Φιλελεύθερους για

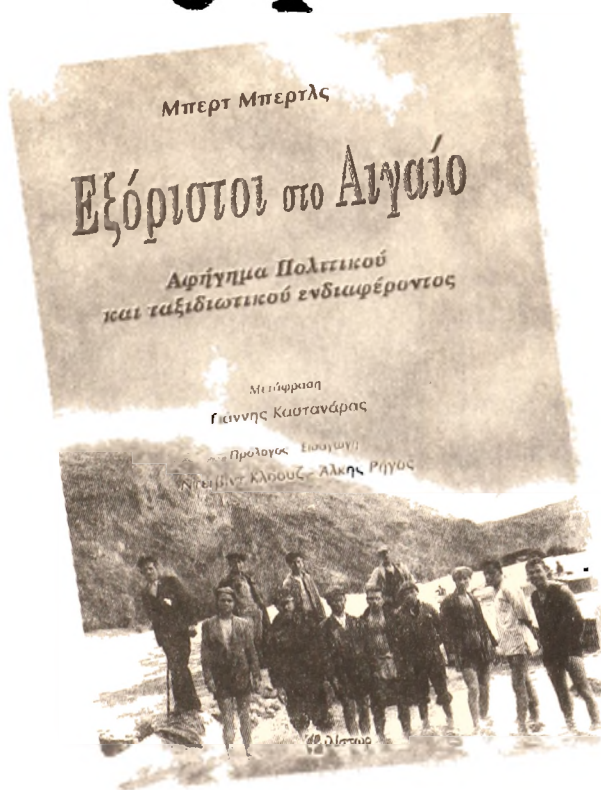
έναν λιγότερο ριζοσπαστικό διαμελισμό του. Η νέα κυβέρνηση έχει ήδη ενστερνιστεί τις συστάσεις της λεγόμενης Επιτροπής Χαρτζ (ο Χάρτζ θήτευσε ως ανιχνευτής βλαβών στη VW) με στόχο τη μείωση της ανεργίας, αλλά αναμένεται ακόμα να φανεί αν κάποιο από τα μέτρα αυτά –που περιλαμβάνουν σκληρή αντιμετώπιση των ανέργων που αρνούνται κάποιους διορισμούς– πρόκειται να αποδώσει.

Όπως φαίνεται λοιπόν, η μεγαλύτερη δοκιμασία για τον Σρέντερ θα είναι στο εγχώριο μέτωπο. Η ισχυρή πλειοψηφία της κυβέρνησής του μπορεί ν' αρχί-

σει να τον κατατρώει και, αν επιδιώξει την επανεκλογή του το 2006, θα πρέπει τότε να μπορεί να παρουσιάσει κάποια χειροπιαστά αποτελέσματα με τη μορφή καλύτερης οικονομικής ανάπτυξης και χαμηλότερου αριθμού ανέργων. Η εξωτερική πολιτική του το πιθανότερο είναι να μην αλλάξει σημαντικά, οπότε η Γερμανία θα συνεχίσει να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της ως μέλος του ΝΑΤΟ και του ΟΗΕ – αλλά με κάποια ίσως βελτιωμένη αυτοπεποίθηση έναντι των αμερικανικών προσδοκιών στον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας.

Μπερτ Μπερτλς Εξόριστοι στο Αιγαίο

Ο υπουργός Αιγαίου
Νίκος Σιφουνάκης

Ο Πρόεδρος του Συνασπισμού
Νίκος Κωνσταντόπουλος

Ο ιστορικός
Άλκης Ρήγος

και ο δημοσιογράφος
Σοφιανός Χρυσοστομίδης

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΝ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ:
Γιάννης Καστανάρας

ΠΡΟΛΟΓΟΣ-ΕΙΣΑΓΩΓΗ:
Ντέιβιντ Κλόουζ
Άλκης Ρήγος

Εξόριστοι στο Αιγαίο

στις 31 Οκτωβρίου, ημέρα Πέμπτη
και ώρα 12 το μεσημέρι

στη ΣΤΟΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ Πεσμαζόγλου 5 και Σταδίου

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ:

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΦΙΛΙΣΤΩΡ

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 31 • 106 77 ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ.: 010 38 18 457 • FAX: 010 38 19 167

Ανησυχεί η Άγκυρα για τις εξελίξεις στο Ιράκ

του Ευάγγελου Αρεταίου

«Το ενδεχόμενο μιας στρατιωτικής επιχείρησης κατά του Ιράκ είναι μια Δαμόκλειος σπάθη πάνω από τα κεφάλια μας», είπε πρόσφατα ο τούρκος πρωθυπουργός Μπουλέντ Ετζεβίτ, περιγράφοντας με ακρίβεια το αίσθημα των πολιτικών και στρατιωτικών κέντρων αποφάσεων στην Άγκυρα.

Οσο φαίνεται να πλησιάζει μια μεγάλη στρατιωτική επιχείρηση κατά του καθεστώτος της Βαγδάτης, η Τουρκία φοβάται ότι θ' αναγκαστεί να εμπλακεί σε μια ιδιαίτερα πολύπλοκη περιφερειακή σύγκρουση, χωρίς να το θέλει και πιθανόν χωρίς να μπορέσει να ελέγξει τις διαστάσεις και τα αποτελέσματα.

Οι ανησυχίες της Άγκυρας επικεντρώνονται γύρω από δυο κύριους άξονες: α) τις ιδιαίτερα αρνητικές επιπτώσεις μιας παρατεταμένης σύγκρουσης στο Ιράκ στην τουρκική οικονομία και β) τη δημιουργία ενός «στρατηγικού κενού εξουσίας» στην περιοχή, που θα προκαλέσει ανισορροπίες με επικίνδυνες διαστάσεις όχι μόνο για την Τουρκία αλλά και για όλη την ευρύτερη περιοχή του Κόλπου αλλά και της Μέσης Ανατολής.

«Το καθεστώς του Σαντάμ Χουσεϊν συγκρατεί προς το παρόν τις φυγόκεντρες δυνάμεις που συγκροτούν το Ιράκ: τους Κούρδους και τους Τουρκομάνους στο Βορρά, του Σουνίτες Αραβες στο κέντρο, τους Σιίτες στο Νότο», επαναλαμβάνουν αναλυτές και υπενθυμίζουν ότι το Ιράκ είναι ένα κράτος που «κατασκευάστηκε» από την αυτοκρατορική τότε Μεγάλη Βρετανία μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο και την κατάρρευση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Από την αντίληψη αυτή εκπηγάζουν οι φόβοι της Άγκυρας σχετικά με τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου κουρδικού κράτους στο βόρειο Ιράκ, ανησυχίες που αναμφισβήτητα εντείνονται από την ύπαρξη κουρδικών πληθυσμών στην Τουρκία και κυρίως από τη σύγκρουση με τους Κούρδους στη νοτιοανατολική Τουρκία που σημάδεψε ανεξίτηλα την τουρκική κοινωνία και πολιτική τα τελευταία είκοσι χρόνια.

Η Άγκυρα επαναλαμβάνει με κάθε ευκαιρία ότι οποιαδήποτε κίνηση κατά του Σαντάμ Χουσεϊν πρέπει να εγγυάται την εδαφική ακεραιότητα του Ιράκ για τη μετά-Σαντάμ εποχή, ενώ το τουρκικό γενικό επιτελείο έχει επανειλημμένως προειδοποιήσει ότι η δημιουργία ενός ανεξάρτητου κράτους στο βόρειο Ιράκ θ' αποτελέσει αυτόματα *casus belli*.

«Καμία περιφερειακή δύναμη δεν θα επιτρέψει τη δημι-

ουργία ενός ανεξάρτητου κουρδικού κράτους στο βόρειο Ιράκ», λέει ο διευθυντής του ευνυπόληπτου Ιδρύματος Κοινωνικών Πολιτικών και Οικονομικών Μελετών της Τουρκίας πρώην πρέσβης Οζντέμ Σάνμπεργκ, σημειώνοντας ωστόσο ότι «αν δυνάμεις εκτός της περιοχής επιτρέψουν τη δημιουργία ενός τέτοιου κράτους, θα οδηγηθούμε σε μια επικίνδυνη κατάσταση».

Η Άγκυρα εξάλλου δεν φαίνεται να έχει εμπιστοσύνη στις κινήσεις και τις προθέσεις των δύο κούρδων ηγετών που ελέγχουν σχεδόν απόλυτα σήμερα το βόρειο Ιράκ, τον Μασούντ Μπαρζανί, ηγέτη του Δημοκρατικού Κόμματος του Κουρδιστάν, και τον Τζαλάλ Ταλαμπανί, ηγέτη της Πατριωτικής Ένωσης για το Κουρδιστάν.

Η πρόσφατη προσέγγιση ανάμεσα στους δύο άνδρες, οι σχέσεις των οποίων ποτέ δεν ήταν καλές, και η απόφασή τους να προωθήσουν τη δημιουργία ενός κοινού κοινοβουλίου στο βόρειο Ιράκ, ενόχλησε την Άγκυρα που επαναλαμβάνει τις ανησυχίες της ότι η δημιουργία ενός κοινού κοινοβουλίου μπορεί να αποτελέσει τη βάση για την δημιουργία ενός κουρδικού κράτους στην περιοχή.

Η δημιουργία ενός ανεξάρτητου κράτους στο βόρειο Ιράκ θα πυροδοτήσει τις υπόλοιπες φυγόκεντρες δυνάμεις της χώρας και θα δημιουργήσει μια χαοτική κατάσταση στην οποία θα αναγκαστούν να εμπλακούν –εκτός από την Τουρκία– το Ιράν, η Συρία και άλλες αραβικές χώρες, λένε εμπειρογνώμονες αναλυτές.

Εκτός από τους φόβους αυτούς, η Άγκυρα ανησυχεί ιδιαίτερα και για τις επιπτώσεις μιας σύγκρουσης στην οικονομία και υπενθυμίζει το τεράστιο οικονομικό κόστος που εξακολουθεί να υπομένει μετά τον πόλεμο του Κόλπου.

«Όσο παρατεταμένη θα είναι η σύγκρουση στο Ιράκ, τόσο πιο αρνητικές θα είναι οι επιπτώσεις στην τουρκική οικονομία», λέει ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Bilgi της Κωνσταντινούπολης κ. Γκάρεθ Ουίνροου και τονίζει ότι εκτός από τις επιπτώσεις στον τουρισμό, στο εμπόριο και στις ξένες επενδύσεις, μια μεγάλη αύξηση της τιμής του πετρελαίου θα απειλήσει ίσως και το οικονομικό πρόγραμμα της Τουρκίας με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

«Η πολιτική της Άγκυρας όσον αφορά στο Ιράκ θα αποσαφηνιστεί όταν αποσαφηνιστεί η πολιτική της Ουάσιγκτον», εκτιμά ο κ. Σάνμπεργκ, τονίζει όμως ότι η Τουρκία πρέπει να πάρει πρωτοβουλίες για τη σύγκληση μιας μεγάλης περιφερειακής διάσκεψης για το Ιράκ, χωρίς να χάσει χρόνο περιμένοντας τις ΗΠΑ ν' αποφασίσουν.

«Η Τουρκία θα σεβαστεί κάθε απόφαση του ιρακινού λαού στη μετά-Σαντάμ εποχή, αλλά σίγουρα η Άγκυρα θα προτιμούσε να μη συσταθεί ένα ομοσπονδιακό ιρακινό κράτος,

γιατί κάτι τέτοιο θα έθετε τις βάσεις για το διαμελισμό του Ιράκ», θεωρούν διπλωματικές πηγές στην Άγκυρα.

Οι φόβοι της Τουρκίας για ένα ομοσπονδιακό ιρακινό κράτος και για μια πιθανή συνεργασία ανάμεσα στους Κούρδους του βόρειου Ιράκ και τους Κούρδους στην νοτιοανατολική Τουρκία ίσως είναι υπερβολικοί, πιστεύουν ωστόσο ορισμένοι αναλυτές και επισημαίνουν ότι «οι διάφοροι κουρδικοί πληθυσμοί έχουν ιδιαίτερες δυσκολίες να συνεννοηθούν και να συνεργαστούν μεταξύ τους».

Οι ίδιες πηγές θεωρούν ότι οι συνθήκες, όσον αφορά στους Κούρδους στην Τουρκία, σήμερα δεν είναι οι ίδιες με αυτές των αρχών της δεκαετίας του '90 και αμφιβάλλουν κατά πόσο οι κουρδικοί πληθυσμοί στη νοτιοανατολική Τουρκία, στο σύνολο τους, θα επιθυμούσαν την ενσωμάτωσή τους σε ένα ανεξάρτητο κουρδικό κράτος στο βόρειο Ιράκ. «Οι φόβοι ότι η δημιουργία ενός ομοσπονδιακού ιρακινού κράτους, όπου οι Κούρδοι του βόρειου Ιράκ θα έχουν μια μεγάλη αυτονομία, θα οδηγήσει και τους Κούρδους της Τουρκίας να ζητήσουν κάτι ανάλογο δεν φαίνεται σήμερα να ευσταθούν», εκτιμούν.

Το μέλλον όμως του Ιράκ ίσως δημιουργήσει προβλήματα στις σχέσεις της Άγκυρας με την Ουάσιγκτον και αυτό ανησυχεί ιδιαίτερα τις τουρκικές πολιτικές και στρατιωτικές

Αριστερά ο Μασούντ Μπαρζανί, δεξιά ο Τζελάλ Ταλαμπανί και ανάμεσά τους η Ντανιέλ Μπιτεράν, παλιά φίλη του κουρδικού λαού. Η Ντανιέλ Μπιτεράν αρνιόταν μέχρι σήμερα να συναντήσει τους ηγέτες των δύο αντιμαχόμενων κουρδικών φατριών.

ηγεσίες που επιμένουν ότι μια επιχείρηση κατά του Σαντάμ Χουσεϊν δεν πρέπει να γίνει μονομερώς από τις ΗΠΑ αλλά μέσα στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών.

ΕΙΚΟΣΙ ΠΡΟΣΩΠΑ ΖΗΤΟΥΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
Απόπειρα μιας ελληνικής αυτοβιογραφίας

ΡΕΝΑ ΑΓΓΟΥΡΙΔΟΥ
Είκοσι πρόσωπα ζητούν την Ελλάδα:
Απόπειρα μιας ελληνικής αυτοβιογραφίας

Ένα βιβλίο για την Ελλάδα που ζήσαμε και ζούμε
ΠΟΤΑΜΙΟΣ
ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ 31 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 010. 72.31.271

«Ένα οδοιπορικό που διαβάζεται σαν μυθιστόρημα και που δίνει πράγματι, με χρώματα, μουσικές κι αρώματα, ένα στίγμα της ζωής και του πολιτισμού του τόπου μας, μπαίνοντας στον 21ο αιώνα. Κι ακόμα τι θα πει συνέντευξη με λόγο ύπαρξης και ποιότητα».

Όλγα Μπακομάρου, Ελευθεροτυπία

«Ένα καταπληκτικό βιβλίο»

Χρ. Μιχαηλίδης, Σταθμός 101,3

«Η Ρένα Αγγουρίδου μοιάζει ικανή να ανασύρει αλήθειες ακόμη και από τον πλέον "κλειστό" συνομιλητή της».

Κ. Νούλας, Αντί

ΑΝΟΙΚΤΟ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Μέλη της Εθνοπαϊκής Ένωσης Ίνστιτούτων Ομαδικής Ανάλυσης (ΕΓΑ.Τ.Ι.Ν.), της Εθνοπαϊκής Ομοσπονδίας Ψυχαναλυτικής Ψυχοθεραπείας (ΕΦΠΠ) και της Εθνικής Έταιρείας Ψυχοθεραπείας Ελλάδος (ΕΕΨΕ) (Μέλος της ΕΑΡ)

ΕΤΗΣΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Ομαδική Ψυχοθεραπεία - Ψυχόγραμμα
Ψυχολογική Αξιολόγηση
Κοινωνική Ψυχιατρική - Κοινωνικοθεραπεία
Δυναμική της Οικογένειας

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ
ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΨΥΧΟΔΡΑΜΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ
ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ, ΙΩΑΝΝΙΝΑ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Πληροφορίες - Έγγραφές

Αθήνα:	Γραμματεία τοῦ Α.Ψ.Κ. 9.00 π.μ. - 9.00 μ.μ.
Πάρις:	Γεωργία Μωροπούλου 0651 75487, Τζένη Τάλη 0651 21782
Θεσσαλονίκη:	Φραντζέσκα Μπασιόλα 031/455.331, Τρίτη - Τετάρτη 6.00 - 8.00 μ.μ. Ασπασία Παπαδοπούλου 031 / 435.919, Δευτέρα & Τετάρτη 6.00-8.00 μ.μ. Λάμπης Σιδηρόπουλος 0351/ 38465, Τρίτη 10.00 - 1.00 π.μ. & Τετάρτη 5.00-8.00 μ.μ.
Κατερίνη:	Στέλα Γ. Λαμπρούλη 041 / 253108
Λάρισα:	Μαρία Αποστολίδου 0421 / 50349
Βόλος:	

Σ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΗ 1 & ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ, 114 72 ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ. 6447.533-6435.980-
FAX 6445.140 e-mail: igaa-opc@otenet.gr • www.opc.gr

Εκλογές καθ' υπαγόρευσιν

της Κατερίνας Μυστακίδου

Τα εθνικιστικά κόμματα ήταν οι νικητές των εκλογών της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης και το μήνυμά τους ήταν η κατηγορηματική απόρριψη των προτροπών και επιλογών της Δύσης. Στις κάλπες προσήλθε μόνο το 55% των ψηφοφόρων, που έδειξαν με τη στάση αυτή την απογοήτευσή τους για την κατάσταση της χώρας και την έλλειψη εμπιστοσύνης στους πολιτικούς. Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη με τις δύο Οντότητες της Μουσουλμανο-Κροατικής Ομοσπονδίας της Β-Ε και της Σερβοκρατούμενης Δημοκρατίας της Σερβίας είναι πολύ εύθραυστη και ως προτεκτοράτο δεν οδηγείται στο δρόμο της ευρωστίας. Αυτό έγινε εμφανές για άλλη μια φορά με τις εκλογές, όταν οι Βόσνιοι ψήφισαν ανάλογα με την εθνότητά τους και όχι τους μετριοπαθείς όπως τους προέτρεψε η Δύση.

Σαν αποτέλεσμα, αντίστοιχα με τις εθνότητες της Β-Ε, στην Ομοσπονδία της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης κέρδισε το μουσουλμανικό κόμμα SDA και κατά δεύτερο λόγο το κροατικό HDZ, ενώ στη Σερβική Δημοκρατία το σερβικό κόμμα SDS ήταν ο νικητής. Το γεγονός ότι η Διεθνής Κοινότητα δοκίμασε τις αντοχές των Βόσνιων σε τέτοια πολύπλοκη διαδικασία, με προεδρικές, βουλευτικές και δημοτικές εκλογές ταυτόχρονα σε διαφορετικά ψηφοδέλτια, είναι πρωτοφανές. Πολλοί φοβούνται ότι η επιστροφή στην εξουσία, μετά τις εκλογές, των υπαιτιών της αιματοχυσίας και του διχασμού θα σημάνει την όξυνση της κατάστασης στην Β-Ε. Αυτές ήταν οι πρώτες εκλογές μετά τη Συμφωνία του Ντέιτον που διεξήγαγαν μόνοι τους οι Βόσνιοι με την επιτήρηση μόνο του ΟΑΣΕ και θα έχουν ισχύ για μία τετραετία.

Οι επιφυλάξεις είναι πολλές, αλλά το αξιοπερίεργο σύστημα της Βοσνίας Ερζεγοβίνης δεν στήθηκε για να διατηρηθεί από μόνο του, αλλά για να κηδεμονεύεται. Η Συνθήκη του Ντέιτον (Νοέμβριος 1995) έκανε αναγκαστική την παρουσία της Διεθνούς Κοινότητας, δι-

νοντας απασχόληση σε 30 χιλιάδες υψηλόμισθους υπαλλήλους της. Από την άλλη, η διεθνής στρατιωτική δύναμη SFOR (Stabilisation Force) με αποφασιστικό ρόλο του ΝΑΤΟ είχε μέχρι 60 χιλιάδες υψηλόμισθους στρατιωτικούς τα προηγούμενα χρόνια. Η ανάγκη ουσιαστικής μείωσης γίνεται καθολικά δεκτή, με στόχο στο τέλος του 2002 να κατέβει στους 12.000 άνδρες. Σημαντικό επίτευγμα αποτελεί, κατά τη Δύση, επίσης η ακώλυτη παρουσία του ΟΑΣΕ, ο οποίος ενισχύει την οικονομική διαφάνεια στις ένοπλες δυνάμεις.

Η διατήρηση της χώρας όπως την όρισε η Συμφωνία του Ντέιτον, διασφαλίζεται χάρις στην παρουσία της Διεθνούς Κοινότητας. Μέσα στο πλαίσιο της Συμφωνίας κατευθυντήριο ρόλο διαδραματίζουν οι Ηνωμένες Πολιτείες με ορισμένους ευρωπαίους συμμάχους. Όσο για την οικονομική βοήθεια, η Ε.Ε. χορηγεί το μερίδιο του λέοντος και οι υπόλοιποι δίνουν πολύ μικρότερα κονδύλια. Όμως πέρα από τις ΗΠΑ και την Ε.Ε., η Ρωσία έχει κάποια επιρροή καθώς και η Τουρκία και τα ισλαμικά κράτη στους Μουσουλμάνους.

Πολλοί Βόσνιοι διατύπωσαν επιφυλά-

ξεις για τα κονδύλια που απορροφώνται από την ίδια τη Διεθνή Κοινότητα, όσο για τα υπόλοιπα – διοχετεύονται σε ορισμένους πολιτικούς. «Οι μισθοί ορισμένων Κοινοτικών είναι πολύ μεγάλοι, ενώ έχουν βρεί δουλειά όλοι οι απόστρατοι. Δεν πιστεύουμε ότι θα έβρισκαν λύση για τη Β-Ε αφήνοντας τον εαυτό τους άνεργο», σχολιάζει η Σ.Ν. στο γραφείο του ΟΗΕ στο Σεράγεβο.

Το πιο ενδιαφέρον είναι ο ρόλος του Υψηλού Εκπροσώπου, Λόρδου Ασντάουν, με απόλυτες δικαιοδοσίες, αντίστοιχες σχεδόν με αυτές του Αντιβασιλέα της Ινδίας Λόρδου Μαουντμπάτεν. Δεν ήταν τόσο μεγάλες οι δικαιοδοσίες του στην αρχή σύμφωνα με τη Συμφωνία του Ντέιτον, αλλά **σταδιακά** αυξήθηκαν από τις διάφορες Συνόδους Κορυφής.

Σήμερα ο Λόρδος Ασντάουν έχει απεριόριστη δικαιοδοσία για διεξαγωγή ή ματαίωση εκλογών, για την επιβολή πολιτικών προσώπων της αρεσκείας του, για τη νομοθεσία, και για την προώθηση σημαντικών προγραμμάτων σε όλους τους τομείς. Σαν αποτέλεσμα όλοι οι υποψήφιοι για την Προεδρία της χώρας της Β-Ε και τα κόμματα πρέπει να έχουν την απόλυτη έγκριση του Υψηλού Εκπροσώπου. Όμως ανεξάρτητα από την οργάνωση και τη διευθέτηση των εκλογών, η Διεθνής Κοινότητα δεν έπεισε τους ψηφοφόρους για την ορθότητα των διαθέσεών της. Η έκπληξη της Δύσης για τα αποτελέσματα και η δυσανεξία του Λόρδου Ασντάουν ήταν ενδεικτική των λανθασμένων υπολογισμών τους: «Σε μερικά χρόνια η Σλοβενία θα μπει στην Ε.Ε., όμως έτσι όπως έχουν πράγματα, η Βοσνία ή θα αναγκασθεί να περιμένει ή θα παραμείνει ως βάλτος στα Βαλκάνια.»

Ο Λόρδος Ασντάουν είχε στείλει γράμματα σε 1,5 εκατομμύρια ψηφοφό-

ΒΟΣΝΙΑ - ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ

ρους ζητώντας τους να στηρίξουν τη μεταρρύθμιση. Κανείς ντόπιος δεν συμμερίζεται την άποψη ότι το αποτέλεσμα των εκλογών θα επιβραδύνει το πρόγραμμα των μεταρρυθμίσεων, γιατί απλούστατα δεν πιστεύει ότι θα γίνουν σοβαρές αλλαγές. Ούτε και το τηλεοπτικό μήνυμα του υπουργού Εξωτερικών των Η.Π.Α. Κόλιν Πάουελ είχε πολιτική βαρύτητα για τους ψηφοφόρους.

Όμως ο Υψηλός Εκπρόσωπος δεν επωμίσθηκε την ευθύνη για την αδυναμία να πείσουν τους ψηφοφόρους να ψηφίσουν τους πιο μετριοπαθείς υποψηφίους. Η χειραγώγηση των υποψηφίων και της προεκλογικής εκστρατείας από τη Διεθνή Κοινότητα δεν μπόρεσε ν' αποτρέψει την νίκη των τριών εθνικιστικών κομμάτων που διαθέτουν και τα σοβαρότερα κονδύλια. «Η δυσφορία του εκλογικού σώματος για την προηγούμενη κυβέρνηση δεν μπορεί αυτόματα να μεταφρασθεί σαν επιθυμία επιστροφής στην κατάσταση πριν από 10 χρόνια», υπογράμμισε ο Υψηλός Εκπρόσωπος. Όμως πολλοί πιστεύουν ότι μόλις αποτραβηχτεί η Διεθνής Κοινότητα και η SFOR, η κατάσταση δεν θα ελέγχεται.

Έχουν περάσει επτά χρόνια από τον τερματισμό του πολέμου στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και την υπογραφή της Συμφωνίας του Ντέιτον και η κατάσταση δεν έχει σταθεροποιηθεί ικανοποιητικά. Οι τρεις εθνότητες, Βόσνιοι-Μουσουλμάνοι (ο νέος χαρακτηρισμός είναι Βοσνιάκοι), Κροάτες και Σέρβοι, διαβιούν σε εθνικώς καθαρές περιοχές. Το ουσιαστικό πρόβλημα, το οποίο έχει παρακαμφθεί άτυπα, είναι ότι δεν υπάρχουν εθνικά καθαροί πολίτες με δεδομένο ότι μέσα στην οικογένεια οι γονείς ανήκουν σε δύο ή περισσότερες εθνότητες. Σαν αποτέλεσμα, οι εθνικιστικές τάσεις παραμένουν ισχυρές και δεν έχουν εξασθενήσει, και σ' αυτό συμβάλλει η οικονομική δυσπραγία και η ανεργία. Άλλωστε η οικονομία εξαρτάται από τη διεθνή βοήθεια με μια πολύπλοκη και συγκεχυμένη σχέση.

Επιπλέον οι πολυεθνικοί κοινοί θεσμοί του κεντρικού κράτους της Β-Ε λειτουργούν με μεγάλη δυσκολία λόγω έλλειψης συναίνεσης μεταξύ των εθνотήτων. Στην καλλιέργεια των αντιπαραθέ-

σεων συνεργούν και η Σερβία και Κροατία, στηρίζοντας η καθεμιά τους ομοεθνείς της. Όσο για τους Βόσνιους-Μουσουλμάνους, το παραδέχονται και οι Κοινοτικοί ότι τόσο η Σαουδική Αραβία όσο και η Τουρκία και το Ιράν έχουν συνεισφέρει μεγάλα ποσά για την οικονομική τους στήριξη. Αυτό έγινε πάντα με την ανοχή της Δύσης και των Αμερικανών.

Οι βασικοί στόχοι της Διεθνούς Κοινότητας, που ήταν να επιταχυνθεί η επιστροφή των προσφύγων και εκτοπισμένων και να ενισχυθούν οι θεσμοί του κεντρικού κράτους της Β-Ε, δεν έχουν πραγματοποιηθεί. Οι αριθμοί των προσφύγων που επέστρεψαν είναι πολύ χαμηλότεροι στην πραγματικότητα από τα στοιχεία που παρέχει ο ΟΗΕ. Όσο για τη μεταρρύθμιση και την αποκρατικοποίηση της οικονομίας ώστε να ενθαρρυνθούν οι επενδύσεις, είναι πολύ μακριά από το στόχο.

Ένας ακόμα ανησυχητικός παράγοντας για την επιβίωση της Β-Ε αποτελεί η πιθανότητα μεταβολής των συνόρων στην περιοχή. Η περίπτωση περαιτέρω

διάσπασης της Ο.Δ. της Γιουγκοσλαβίας, με το Μαυροβούνιο και το Κοσσυφοπέδιο να κινούνται προς την ανεξαρτησία τους, και οι εξελίξεις στην ΠΓΔΜ επηρεάζουν άμεσα την κατάσταση στη Β-Ε. Σε μια αλυσιδωτή κίνηση, η μία μετά την άλλη, όλες οι Δημοκρατίες της τέως Γιουγκοσλαβίας διεξήγαν εκλογές τους τελευταίους δύο μήνες. Τα αποτελέσματα είναι ανησυχητικά, καθώς προβλέπονται αλλαγές και τάσεις αρκετά καθοριστικές για τη μελλοντική διαμόρφωση του χάρτη της περιοχής.

Όσο για τις εξελίξεις στη Β-Ε, η συμβολή της Διεθνούς Κοινότητας, αν και αρχίζει να μειώνεται, είναι αποφασιστικής σημασίας για την περιοχή, τουλάχιστον επί του παρόντος. «Το Ντέιτον στη χειρότερη περίπτωση είχε ισχύ για πέντε χρόνια και στην καλύτερη μια δεκαετία», σχολίασε αμερικανός διπλωμάτης. Έχουν περάσει επτά χρόνια. Τελικός στόχος παραμένει η οριστική μεταφορά των αρμοδιοτήτων της Διεθνούς Κοινότητας στις τοπικές αρχές. Πολλοί φοβούνται ότι όταν αυτό γίνει, η Β-Ε θα διαλυθεί.

Όλα τα ζώα είναι ίσα, αλλά μερικά είναι πιο ίσα από τ' άλλα

της Μαρίας Αρβανίτη-Σωτηροπούλου

«Όλα τα ζώα είναι ίσα, αλλά μερικά είναι πιο ίσα από τ' άλλα» έλεγε ο Όργουελ στη *Φάρμα των ζώων*, κι αυτό θυμίζει η αλαζονική φρασεολογία της κυβέρνησης Μπους. Όμως οι τραγικές συνέπειες ενός νέου πολέμου στον Κόλπο κλυδωνίζουν ήδη την οικονομία, προεικάζοντας τον τυφώνα της φρίκης που θα σαρώσει ξανά την ταλαίπωρη ιστορική Μεσοποταμία, που ακόμη δεν έχει συνέλθει από τις συνέπειες των βομβαρδισμών με απεμπλουτισμένο ουράνιο και τα φονικά αποτελέσματα του εμπόργκο.

Ολοι έχουμε δει φωτογραφίες των παιδιών του Ιράκ. Οι μανάδες τους κάθονται οκλαδόν πάνω στο κρεβάτι του νοσοκομείου κι έτσι που τα κρατούν στην αγκαλιά τους ετοιμοθάνατα μοιάζουν με Παναγιές. Το παιδιατρικό νοσοκομείο της Βαγδάτης είναι τεράστιο. Δεν έχει ράντζα στους διαδρόμους, όπως τα νοσοκομεία της Αθήνας. Δεν έχει όμως και πολλά άλλα, που θα 'πρεπε να 'χει κάθε νοσοκομείο, οπουδήποτε στον κόσμο την χαραυγή του 21ου αιώνα. Το τραγικό στην περίπτωση είναι ότι αντίθετα με τα παιδιά της Σομαλίας, τα παιδιά του Ιράκ θα μπορούσαν να είχαν, αν τους επέτρεπαν να εισάγουν. Το δε τραγικότερο είναι ότι οι σύμμαχοι προκάλεσαν και συνεχίζουν να προκαλούν πολλές από τις αρρώστιες που μαστίζουν τον πληθυσμό (λευχαιμίες και καρκίνοι λόγω της χρήσης των βομβών απενεργοποιημένου ουρανίου και γαστρεντερίτιδες λόγω της μη χλωρίωσης του νερού από την απαγόρευση εισαγωγής χλωρίου).

Είναι παράλογο αλλά τα δισκία Τρινι-

τρίν που παίρνουν οι καρδιοπαθείς για τη στηθάγχη ανήκουν στα απαγορευμένα είδη, επειδή με τόνους(!) από αυτά μπορείς να φτιάξεις εκρηκτικά. Τα ιατρικά συγγράμματα δεν εισάγονται και οι γιατροί, όταν επισκεφθήκαμε το Ιράκ, μας παρακαλούσαν να τους στείλουμε με αποστολή, όχι με ταχυδρομείο επειδή θα απορριφθούν. (Η εισαγωγή βιβλίων απαγορεύεται από τους φαστήρες δυτικούς θεματοφύλακες της προόδου.) «Η Ιατρική μας –είπε χαρακτηριστικά ένας γιατρός– έχει σταματήσει στο επίπεδο που ήταν πριν από δέκα χρόνια.» Όλοι όμως ξέρουμε ότι στην εποχή μας τα τεχνολογικά και επιστημονικά άλματα 10 χρόνων αντιστοιχούν με τα βήματα αιώνων παλιότερα. Όταν μας έδειξε ένα παιδάκι που πέθαινε από κίρρωση και είπε ότι ήταν το τρίτο παιδί που πέθαινε από την ίδια νόσο στην ίδια οικογένεια, τον ρώτησα αν ξέρουν πού οφείλεται αυτό και αν μπορούν να διακρίνουν εργαστηριακά τις ηπατίτιδες. Με κοίταξε κατάπληκτος και είπε: «Μα δε μπορούμε να εισάγουμε αντιδραστήρια για αναλύσεις, δε μπορούμε να επισκευάσουμε μηχανήματα όπως οι θερμοκοιτίδες των νεογνών, δεν έχουμε ούτε τις τεχνικές γνώσεις ούτε τα ανταλλακτικά.» Σ' όλο τον κόσμο σήμερα οι αναλυτές αλλάζουν μετά 5 χρόνια και είναι χρησιδάνειοι

και «κλειστοί», δηλαδή ανήκουν στον κατασκευαστή που είναι ο μόνος που έχει τη γνώση και τα ανταλλακτικά να τους επισκευάσει. Στο Ιράκ είναι αναγκασμένοι να δουλεύουν με ό,τι τους προσφέρουν οι διεθνείς ΜΚΟ και ν' αυτοσχεδιάζουν στις επισκευές. Τα παιδιά του Ιράκ που προσβάλλονται σε διπλάσιο αριθμό από λευχαιμίες χάρη στις ραδιενεργές βόμβες των συμμάχων δεν έχουν πρόσβαση στις μοντέρνες μεθόδους θεραπείας που απολαμβάνουν τα παιδιά στη Δύση. Την ώρα που εμείς τρελαινόμαστε για το σκάνδαλο των τρελών αγελάδων, ο λαός του Ιράκ δεν έχει πρόσβαση σε καθαρό νερό, επειδή εμείς οι σύμμαχοι δεν του επιτρέπουμε τη χλωρίωση του νερού, τρώει ραδιενεργά λαχανικά, επειδή εμείς σπείραμε με ραδιενέργεια τα χωράφια του, και ελπίζει. Κι αυτή την ελπίδα έχει ήδη εκτελέσει ο πρόεδρος Μπους και οι παράνομες αξιώσεις του.

Όμως χωρίς συναισθηματισμούς καλούμεθα να μελετήσουμε την αλήθεια των αιτιάσεων Μπους. Κατέχουν πράγματι οι Ιρακινοί βιοχημικά και πυρηνικά όπλα και, αν ναι, μπορούν να τα χρησιμοποιήσουν; Ποιοι είναι εκείνοι που τους ανακαλούν στην τάξη; Συμπεριφέρονται με τον ίδιο τρόπο σε άλλα κράτη που σίγουρα παράνομα κατέχουν πυρηνικά (Ισραήλ) και ήδη έχουν επιδείξει εξίσου επιθετική συμπεριφορά προς τους γείτονές τους;

Η πρώτη απαγόρευση χρήσης χημικών όπλων έγινε με τη Διακήρυξη των Βρυξελλών το 1874 και ακολούθησε η Διακήρυξη της Χάγης το 1899, όπου «απαγορευόταν η χρήση βλημάτων με ασφυκτικά και δηλητηριώδη αέρια». Ακολούθησε το Πρωτόκολλο της Γενεύης το 1925 που καταδίκασε σαφώς τη χρήση χημικών και βακτηριολογικών όπλων αλλά δεν απαγόρευε την έρευνα και αποθήκευση των χημικών

Η Μαρία Αρβανίτη-Σωτηροπούλου είναι γιατρός και Πρόεδρος της «Πανελλήνιας Ιατρικής Εταιρείας για την προστασία του περιβάλλοντος και κατά της πυρηνικής και βιοχημικής απειλής».

όπλων. 40 χώρες, ανάμεσά τους και οι ΗΠΑ, περίμεναν 50 χρόνια για να επικυρώσουν το ανωτέρω πρωτόκολλο, ενώ το Ιράκ είχε υπογράψει τη Σύμβαση. Ενδεικτική της υποκρισίας των κρατών είναι η απόφαση 2603Α ΧΧΙV του ΟΗΕ (16-12-1969), στην οποία 80 κράτη συνυπέγραψαν την απαγόρευση κάθε χημικού όπλου (και των δακρυγόνων), Πορτογαλία, ΗΠΑ και Αυστραλία καταψήφισαν, ενώ 36 χώρες απείχαν, ανάμεσά τους και η Ελλάδα. Το 1972 υπογράφεται και από τις δύο τότε υπερδυνάμεις η Σύμβαση της Γενεύης για τα βιολογικά όπλα και τις τοξίνες, η οποία συνέχισε να ισχύει –με ανανέωση κάθε 5ετία– μέχρι το 1985, οπότε με πρωτοβουλία Ρήγκαν-Γκορμπατσόφ υπεγράφη πλήρης απαγόρευση χημικών και βιολογικών όπλων. Ακολούθησε η απόφαση 41/58 Β του ΟΗΕ (3-12-1986). Τότε στη Γενική Συνέλευση ψήφισαν 101 υπέρ, 11 κατά και υπήρξαν 43 αποχές (ανάμεσά τους και της Ελλάδας), ενώ στο Παρίσι (11-1-1989) το Ιράκ και άλλες 148 χώρες υπέγραψαν και καταδίκασαν την παραγωγή και χρήση χημικών όπλων.

Τα χημικά όπλα παρασκευάζονται ευκολότατα, είναι φθηνά και σ' αυτά ανήκει μια τεράστια γκάμα τοξικών ουσιών – από τους ερεθιστικούς παράγοντες (όπως τα γνωστά μας δακρυγόνα) και τις τοξικές ουσίες που προκαλούν φλύκταινες (αέρια μουστάρδας) μέχρι τα νευροτοξικά αέρια (Σαρίν) που ήδη χρησιμοποιήθηκαν από τρομοκράτες στο μετρό του Τόκιο. Παρά την απαγόρευσή τους μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, κατά τον οποίο ένα εκατομμύριο άνθρωποι προσβλήθηκαν από χημικά όπλα και 90.000 πέθαναν, τα χημικά όπλα χρησιμοποιήθηκαν από τους Ιταλούς στην Αιθιοπία (1935-1936), από τους Ιάπωνες στην Κίνα (1937-1945), από τους Γερμανούς στα στρατόπεδα συγκέντρωσης (1940-1945), από τους Αμερικανούς στο Βιετνάμ (1940-1945), από την Αίγυπτο στην Υεμένη (1963-67) και από το Ιράκ κατά του Ιράν (1983-88) και κατά των κούρδων υπηκόων του (1987-88). Οι ανωτέρω είναι χρήσεις επιβεβαιωμένες από τον ΟΗΕ. Η καταγγελία για χρήση «κίτρινης βροχής» από τους σοβιετικούς στο Αφγανιστάν δεν επιβεβαιώθηκε από τον ΟΗΕ.

Όπως βλέπουμε, πράγματι και το Ιράκ χρησιμοποίησε 2 φορές χημικά όπλα, με την βοήθεια των ΗΠΑ (που τότε βάφτιζαν εχθρό το Ιράν) και χωρίς ν' αντιδράσει κανείς από τον πολιτισμένο κόσμο, ενώ οι ΗΠΑ εκτός από το Βιετνάμ διακρίθηκαν με συστοιχίες παραβιάσεων, όχι μόνο στα χημικά αλλά και στα βιολογικά και τα πυρηνικά όπλα. Όπως οι ίδιοι οι Αμερικανοί παραδέχονται, από το 1915 μέχρι σήμερα έχουν πραγματοποιήσει δεκάδες πειραμάτων με βιολογικά και πυρηνικά όπλα σε ανύποπτους πολίτες, Αμερικανούς και ξένους, που χρησίμευσαν σαν πειραματόζωα, ενώ μετά από πιέσεις ομάδων κοινωνικού ελέγχου το Υπουργείο Αμύνης των ΗΠΑ παραδέχθηκε ότι διαθέτει εγκαταστάσεις χημικού και βιολογικού πολέμου σε 127 πόλεις των ΗΠΑ. Σήμερα είναι πια σαφές ότι το στέλεχος του άνθρακα που προκάλεσε τον πανικό και την τρομολαγνεία στις ΗΠΑ μετά το χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, δεν προήλθε από την αλ-Κάιντα αλλά από τις ίδιες τις ΗΠΑ, και ο τρόπος και ο χρόνος κατά τον οποίο χρησιμοποιήθηκε αξίζουν εντατική έρευνα για το σκοπό του εγχειρήματος.

Οι ΗΠΑ σαν μόνη υπερδύναμη πιστεύουν ότι είναι μονοκράτορες. Η αλαζονεία τους θεριεύει και η αξιοπιστία τους μηδενίζεται. Δεν έχουν πια το δικαίωμα να εγκαλούν την Ινδία και το Πακιστάν για παραγωγή πυρηνικών, όταν την ίδια στιγμή αναιρούν την υπογραφή τους από τις διεθνείς συμβάσεις κατά των πυρηνικών και παράγουν πυρηνικά νέας τεχνολογίας. Δεν υπάρχει σύμβαση όπου να τίμησαν την υπογρα-

φή τους. Η υποκρισία ήταν το πρωτεύον χαρακτηριστικό της πολιτικής τους. Τώρα πια απειλούν ανοιχτά όποιον τολμήσει ν' αναμετρηθεί στις μηχανές της φρίκης που θησαυρίζουν, εξευτελίζουν κάθε έννοια δικαίου χρησιμοποιώντας το Διεθνές Δικαστήριο –του οποίου τη νομιμότητα αμφισβητούν για κάθε αμερικανό πολίτη– σαν φόβητρο για τους ηγέτες που αντιστέκονται στα ιμπεριαλιστικά τους σχέδια.

Όμως δεν επιτρέπεται να λοιδωρούν τον λιμοκτονούντα κόσμο, περιφρονώντας τη διάσκεψη για το περιβάλλον και ταυτόχρονα πραγματοποιώντας πυρηνικές δοκιμές. Είναι σε όλους ξεκάθαρο πια ότι πίσω από τον κάθε τρομοκράτη-στόχο κρύβεται η οδός του πετρελαίου, τα συμφέροντα των κρατούντων. Τι πέτυχαν στο Αφγανιστάν, όταν ο Μπιν Λάντεν διαφεύγει; Τι πέτυχαν στο Κόσοβο; Θα επαναλάβουν την επέμβαση όπως προτείνουν για το Ιράκ;

Δε μπορούν να ισχυρίζονται ότι δε θα επιτρέψουν να ξαναυπάξει ποτέ αντίπαλον δέος. Είτε τους αρέσει είτε όχι, η Ευρώπη αποτελεί τη σκοτεινή πλευρά της σελήνης της ανθρωπότητας, κοιτίδα και προοπτική. Δημοκρατία σημαίνει την παραδοχή του διαφορετικού και όχι την επιβολή της γνώμης του κυρίαρχου. Με τη σημερινή πρακτική η αμερικανική δημοκρατία, που δίκαια καυχιέται για το παρελθόν, κάποτε θα ντρέπεται για τις επιλογές των ηγετών της. Και είναι κρίμα για την πασπερμία των εθνών που γέννησε το αμερικανικό κράτος και είναι κρίμα για την πολιτισμένη ανθρωπότητα, της οποίας η Αμερική είναι το χαϊδεμένο τέκνο.

Επισημαίνουμε

Ο καρατζαφερισμός στον πολιτισμό

Στη Θεσσαλονίκη, και δίπλα ακριβώς στην συνταρακτική έκθεση του Κρις Γιαννάκου, παρουσιάζεται εν χορδαίς και οργάνοις αυτόν τον καιρό ο γνωστός μας Βαρλάμης με την νέα του υπερπαραγωγή *Θεσσαλονίκη, Η αδελφή του Μεγαλέξανδρου*.

Έτσι, πλάι σε μουσεία φωτογραφίας και σύγχρονης τέχνης οι υπεύθυνοι της πολιτικής του πολιτισμού στην συμπρωτεύουσα δεν διστάζουν να παίξουν εν ου παικτοίς παρουσιάζοντας επισήμως ζωγραφικά τερατουργήματα τα οποία δήθεν εμπνέονται απ' την ιστορία, τον θρύλο και λοιπές μπαλαφάρες. Η εκδήλωση υποστηρίζεται μάλιστα –άκουσον-άκουσον– από τα Υπουργεία Πολιτισμού και Μακεδονίας-Θράκης, από τη Μητρόπολη Θεσσαλονίκης κ.λπ., και προλογίζεται από τον υπουργό Πολιτισμού, τον δήμαρχο και τον αντιδήμαρχο της πόλης με τρία κείμενα-μνημεία ενός αναδυόμενου καρατζαφερισμού στον πολιτισμό. Γιατί όσα λέει ο Καρατζαφέρης –βασιλεύουσες, μαρμαρωμένοι βασιλιάδες και κόκκινες μηλιές– τα υλοποιεί εικαστικά ο Βαρλάμης με γοργόνες, Λευκούς Πύργους και πράσιν' άλογα. Αν όμως το εικαστικό kitsch ενδύεται τον κρατικό μανδύα, τότε τι έχει κανείς να περιμένει από τέτοιους ταγούς; Πώς συνδυάζονται Malevich και ζωγραφική τερατογονία; Και, κυρίως, ποιος δικαιούται να νομιμοποιεί την τελευταία ενσπείροντας σύγχυση και οπτικό πανικό; Απ' την άλλη, τι λένε οι πνευματικοί άνθρωποι της πόλης, ο Φατούρος, οι καθηγητές και οι διευθυντές των μουσείων της, οι καλλιτέχνες και οι φιλότεχνοί της; Πώς αποδέχονται αυτοί τον πολιτιστικό «καρατζαφερισμό»; Για την ιστορία παραθέτω το «εμπνευσμένο» κείμενο του κ. Βενιζέλου: «Οι μεγάλοι σταθμοί της δισχιστικής και πλέον πορείας της πόλης, οι συμβολισμοί της ως ζωγραφικού και πολιτισμικού κόμβου ανάμεσα σε Βορρά και στο Νότο και Ανατολή και Δύση αλλά και οι μύθοι που την περιβάλλουν συγκροτούν μέσω των μετεγγραφών τους στην τέχνη του Βαρλάμη, ένα εικαστικό οδοιπορικό που αναδεικνύει την πνευματικότητα της πόλης και τη διαχρονική δύναμή της να προκαλεί και να εμπνέει την καλλιτεχνική δημιουργία...»

Στέφανος Προτεστάκις

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

- Το Σάββατο 19 Οκτωβρίου στην «Ιερά Οδό» (Ιερά Οδός 18-20) μπορείτε να θαυμάσετε τη μεγάλη κουβανή τραγουδίστρια και μέλος του Buena Vista Social Club, **Omara Portuondo**, που για μια μόνον βραδιά, συνοδευόμενη από δωδεκαμελή ορχήστρα, θα παρουσιάσει μεγάλες επιτυχίες του ρεπερτορίου της, που περιλαμβάνει διάφορα είδη του κουβανέζικου τραγουδιού.

- **Γράψαμε** στο προηγούμενο τεύχος για την έκθεση του **Τζον Χριστοφόρου** που εγκαινιάστηκε στο «Εργοστάσιο» της Α.Σ.Κ.Τ. στις 9/10 και θα διαρκέσει μέχρι τις 30/11. Έκθεση με έργα του Χριστοφόρου παρουσιάζεται όμως επίσης τις μέρες αυτές και στην Αίθουσα Τέχνης Αθηνών (Γλύκωνος 4, Κολωνάκι).

- Στις 14 Οκτωβρίου εγκαινιάστηκε στη γκαλερί Diana (Αρμοδίου 10, Βαρβάκειος Πλατεία) έκθεση της πορτογαλίδας εικαστικού **Raquel Gralheiro**. Διάρκεια: έως τις 9 Νοεμβρίου.

- Στο Μουσείο Φρισύρα παρουσιάζεται η έκθεση του βρετανού ζωγράφου **Στήβεν Τσέιμπερς** με έργα της τελευταίας δεκαπενταετίας. Θα διαρκέσει μέχρι τις 9/12.

- Έκθεση φωτογραφίας των **Δημήτρη Παίζη** και **Ρούλας Τατσοπούλου** με θέμα την Ινδία παρουσιάζεται στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων από τις 22 έως 31 Οκτωβρίου.

- Μέχρι τις 6/11 διαρκεί η έκθεση ζωγραφικής του **Γιάννη Κόττη** στη γκαλερί Ζουμπουλάκη (Πλατεία Κολωνακίου 20), που εγκαινιάστηκε στις 10/10.

- Στο Κολωνάκι πάλι, στον «Αστρολάβο» της Δεξαμενής (Ξανθίππου 11), γίνεται η έκθεση ζωγραφικής της **Χριστίνας Παπασκαρλάτου**. Μέχρι τις 7/11.

- Στη γκαλερί TinT της Θεσσαλονίκης από 22 Οκτωβρίου έως 23 Νοεμβρίου μπορείτε να δείτε την έκθεση ζωγραφικής της εικαστικού, περφόρμερ και ηθοποιού **Ελένης Θεοφυλάκτου**.

- Από 30 Οκτωβρίου έως 7 Δεκεμβρίου στη γκαλερί Statement (Μπουμπουλίνας 15, Εξάρχεια) παρουσιάζεται η έκθεση ζωγραφικής του **Βαγγέλη Πλοιαρίδη**.

Εκδήλωση για την παρουσίαση του μυθιστορήματος *Η καταραμένη χαρά* του σουηδού συγγραφέα Γιαν Χένρικ Σβαν οργανώνεται από το Σουηδικό Ινστιτούτο Αθηνών και το λογοτεχνικό και καλλιτεχνικό περιοδικό *Εντευκτήριο* την Παρασκευή 25 Οκτωβρίου στις 8.30 το βράδυ στην αίθουσα εκδηλώσεων του Ινστιτούτου (Μητσαίων 9, Αθήνα). Ομιλητές στην εκδήλωση –όπου θα είναι παρόν και ο ίδιος ο συγγραφέας– θα είναι ο Νίκος Δαββέτας και ο Αργύρης Χιόνης. Θα προηγηθεί ανάλογη εκδήλωση και στη Θεσσαλονίκη τη Δευτέρα 21 Οκτωβρίου, στις 8.30, στο underground Εντευκτήριο (Δεσπεραί 9).

Η καταραμένη χαρά (Εκδόσεις Εντευκτηρίου) μεταφράστηκε στα ελληνικά από τον Γιάννη Αλεξάκη. Την επιμέλεια της μετάφρασης και το Επίμετρο, που παρουσιάζει το σύνολο του έργου του Σβαν αλλά και τον εντάσσει στο σύγχρονο σουηδικό πεζογραφικό τοπίο, υπογράφει η Μαργαρίτα Μέλμπεργκ.

Η έκθεση «Χωρο-γραφίες», που εγκαινιάστηκε στις 9 Οκτωβρίου και θα διαρκέσει μέχρι τις 9 Νοεμβρίου, είναι μια συνάντηση δώδεκα ελλήνων καλλιτεχνών με θέμα την έγχρωμη εικαστική φωτογραφία. Η έκθεση εντάσσεται στον 9ο Διεθνή Μήνα Φωτογραφίας και φιλοξενείται στον χώρο «Οκτάγωνο» (Λαμίας 6) στον Ταύρο.

Είναι ένας διάλογος νέων φωτογράφων με παρόμοιους προβληματισμούς, που ερευνούν τις εκφραστικές και αισθητικές αξίες του χώρου και του τοπίου. Η παρουσίαση διαφορετικών απόψεων εικαστικής φωτογραφίας από νέους έλληνες δημιουργούς εκφράζει παράλληλα μια σύγχρονη ελληνική εκδοχή της έγχρωμης καλλιτεχνικής φωτογραφίας.

Σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις πρόκειται για εννοιολογική φωτογραφία που αρθρώνεται γύρω από το concept, μια ιδέα η οποία εκφράζεται από τη σχέση ένδειξης-νοήματος. Οι φωτογραφίες που παρουσιάζονται στην έκθεση, τα τοπία, τα εσωτερικά βιομηχα-

νικών κτηρίων και σπιτιών, οι απόψεις της πόλης, δεν περιγράφουν συγκεκριμένους και αναγνωρίσιμους τόπους. Οι φωτογράφοι εκκινούν από τη ρεαλιστική απεικόνιση κοινών στοιχείων της πραγματικότητας για να συνθέσουν εικόνες από ανώνυμα μέρη, που αποδίδουν την αίσθηση του χώρου συχνά σε σχέση με την ανθρώπινη παρουσία-απουσία.

Οι φωτογράφοι προτείνουν διαφορετικές προσεγγίσεις της έγχρωμης καλλιτεχνικής φωτογραφίας, που συγκλίνουν στην αισθητική θεώρηση του πραγματικού και την προσωπική ερμηνεία του κόσμου με εικαστικά μέσα.

Επιμελήτριες της έκθεσης είναι η Πολύνα Κοσμαδάκη και η Καρολίνα Δωρίτη.

Συμμετέχουν οι φωτογράφοι: Μ. Αμοργιανού, Χρ. Βλαχούλη, Μ. Κόντη, Έ. Κούκουλα, Ι. Κωστίκα, Ε. Μωράκη, Π. Παπαδόπουλος, Μ. Πλακιώτης, Β. Πολυχρονάκης, Π. Τέντες, Γ. Χατζηασλάνης και Μ. Χατζηκωνσταντής.

Β Ο Μ Β Ι Δ Ι Α πολιτιστικής Α Φ Α Σ Ι Α Σ

- Και γαμώ τα θριαμβευτικά αποτελέσματα!
- Τους μπερδέψαμε πάλι! Εμείς, ο κυρίαρχος λαός, τρομάρα μας...
- Πάντως στη Θεσσαλονίκη ήταν ο αληθινός θρίαμβος...
- ...Του κ. Βενιζέλου του Βου, βεβαίως-βεβαίως.
- Ο οποίος είχε στήσει αληθινό κομματικό μαγαζάκι.
- Έτσι είναι: Μας τελείωσε μεν ο Βούγιας, όμως θα ξανάρθει ο Κούγιας...
- Που τον είχε καπελώσει τηλεοπτικά τόσο καιρό ο Καρατζαφέρης.
- Αν πάντως είχαν ένα πολιτικό μήνυμα αυτές οι εκλογές, είναι πως:

- Ο δρόμος για την Κόκκινη Μηλιά περνάει από την τοπική αυτοδιοίκηση.
- Κι αν ονειρευόμαστε την υπερνομαρχία, πρέπει να προσενηθούμε στην Αγιά Σοφιά.
- Ρωτήστε και τον Πρετεντέρη που μιλάει με τον Βορίδη.
- Που ήταν υποψήφιος Δήμαρχος με το «λευκαντικό» σύνθημα «Να (ξε)καθαρίσουμε την Αθήνα».
- Άλλως πως «καθάριστο» στους Μετανάστες.
- Από το Μανιάκι στον Μανιαδάκη μέσω Κωνσταντινούπολης.
- Κι όμως, αυτός ο ιδεολογικός αχταρμάς κι αυτή η

kitsch πατριδοκαπηλία έπαιζαν στα σοβαρά και συνεχώς από τους γνωστούς σοβαροφανείς τηλεδημοσιογράφους.

- Η αγορά της πληροφορίας, βλέπετε.
- Κατά τ' άλλα η τηλεόραση πια δεν βλέπεται.
- Κατά τ' άλλα αναρωτιούνται ποιος δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την άκρα δεξιά...
- Μα, αυτοί που μεταδίδουν την τρομοδιαδήλωση επί δύο ώρες live παρακλώντας να γίνουν επεισόδια.
- Βλέπετε εν Ελλάδι, όταν λέμε «δημοσιογράφος», εννοούμε Κακασυνάκης κι όταν λέμε «πολιτικός ηγέτης», εννοούμε Καρατζαφέρης.
- Πτου κακά!
- Πού να δεις τι εννοούμε όταν λέμε «δικηγόρος»!

• Εμένα πάντως μου άρεσε το λαϊκό παιδί της Θεσσαλονίκης, ο Ψωμιάδης, κυρίως γιατί γελοιοποίησε τον βασιλέα της Λάσπης.

- Τον Μαρά του κινήματος, τον Λασπιώτη, τον ΔΟΛιχο.
- Ο άλλος πάλι Ψωμιάδης βρέθηκε μεν στη φυλάκα, αλλά διοικεί ολόκληρη ΑΕΚ...
- Σαν τον Ζαχαριάδη την εποχή του εγκλεισμού του...
- Οσονούπω πάντως ένας-ένας οι ποδοσφαιροπατέρες θα περνάνε κι απ' την Ψυρρού επ' ολίγον.
- Ιδιαίτατα οι ηγήτορες του Ολυμπιακού.
- Βλέπετε ο ΟΣΦΠ έχει παράδοση: Σαλιαρέλης, Κοσκωτάς κι έπεται συνέχεια...
- Κύριε Σωκράτη μου.
- Παρ' όλα αυτά όμως τον Θρύλο τον προστατεύει η Παναγία.

«Της χείρας τα καμώματα»

Το θεατρικό σχήμα με τον πιο πάνω τίτλο θα δίνει κάθε τρίτη Τετάρτη του μήνα, δηλαδή στις 17 Οκτωβρίου, στις 20 Νοεμβρίου και στις 18 Δεκεμβρίου, παραστάσεις στο μπαράκι του Βασίλη, Διδότου 3, Κολωνάκι (τηλ. 010.3623625), με μάλλον ασυνήθιστους τρόπους και ηθοποιούς αλλά με απολαυστικό θέαμα και αποτέλεσμα.

Πρωταγωνιστές είναι τα κάτω άκρα των χεριών των εκτελεστών, όπως και οι ήχοι των φωνών τους, που υποδύονται διάφορους ρόλους σε ιστορίες αγάπης με μια δεξιοτεχνία που αφήνει έκπληκτο το θεατή. Στο πρόσφατο Φεστιβάλ

Ταινιών Μικρού Μήκους της Δράμας ο Βασίλης Παναγίδης παρουσίασε την κινηματογράφιση μιας τέτοιας παράστασης με τον τίτλο: «Ε, ώσπου να παντρευτείς, θα γιάνει». Το τέλος της προβολής έγινε δεκτό με ενθουσιασμό από την κατάμεστη αίθουσα οι δε εμψυχώτριες της παράστασης, **η Χρυσούλα Αλεξίου και η Γιάννα Μαμακούκα** τιμήθηκαν με **Ειδικό Βραβείο Ερμηνείας** για την πρωτότυπη και επιδέξια χρήση των χεριών από το Φεστιβάλ.

Ώρα έναρξης των παραστάσεων 10.30' μ.μ.

Δ.Χ.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΟΤΗΤΑ

Βλέπω τη Σαλονίκη-Selanik-Solun... Οι μόνοι «βάρβαροι» που δεν την απειλούν είναι οι Βούλγαροι κι οι Τούρκοι κι οι Εβραίοι. Αρκούν οι ντόπιοι, τα σκουπίδια και τα χρέη των ποδοσφαιρικών ΠΑΕ και του ΑΠιΘί. Πολλές και πλούσιες δυσσομίες έχουν χυθεί στο προεκλογικό μας πουτανέ saloon... Καημένη Σαλονίκη-Selanik-Solun.

Κ. Σενής

- Αυτή που θεράπευσε θαυματουργικά και με θαύμα θαυμάσιο τον κ. Λούβαρη, ο οποίος επί Κοσκωτά έπασχε από σκλήρυνση κατά πλάκας...
- Είπα πλάκα και θυμήθηκα ότι εδώ και δύο μήνες οι επισκέπτες της Πινακοθήκης δεν εισέρχονται από την κεντρική είσοδο αλλά από ένα πίσω υπόγειο, λόγω... έργων.
- Ούτε την εθνική οδό να φτιάχνανε.
- Πλάκα δεν έχει;
- Πάνω στη σύγχυση παραιτήθηκε και η Κατερίνα Κοσκινά από την Εικαστική Επιτροπή του ΥΠΠΟ για να είναι υποψήφια επίτροπος στην νέα Biennale Βενετίας.
- Εμένα όμως κάτι μου λέει πως θα παίξει πάλι άλλη φίλη του υπουργού ως κομισάριος...
- Λ.χ. η Δόκτωρ, Διευθύ-

ντρια του Κέντρου Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης και υποψήφια του Βούγια, κ. Σάνια Παπά.

- Όλα κι όλα ο υπουργός προσέχει την περιφέρεια.
- Στα εικαστικά εδώ και κάτι χρόνια παίζουν αποκλειστικά οι γυναίκες του εκσυγχρονισμού (άντε και μερικές αδελφές).
- Τι κι αν είμαστε παντελώς ανυπόληπτοι καλλιτεχνικά στο διεθνή χώρο;
- Βλέπετε πολιτιστική πολιτική δεν φτιάχνεται με μικροκομματικές σπέκουλες.
- Out of the map που θα 'λεγε και κάποια ψυχή.
- Η οποία, παρά τα άλλοτε μεγαλεία της, τώρα αρκείται σε ψυχία.
- Πραξικόπημα και στην Αρχαιολογική Εταιρεία εναντίον του εκλεγμένου προέδρου, του σεβαστού Γ. Δοντά από τον επαναστάτη

Β. Πετράκο, τον Γενικό Γραμματέα του Ιδρύματος.

- Μόνο που απ' αυτή την εξέλιξη μόνο η ηγεσία του ΥΠΠΟ χαίρεται, η οποία δα δεν τρέφει και τα τρυφερότερα των συναισθημάτων για την εταιρεία και το βαρυσήμαντο έργο της.
- Κρίμα, αλήθεια, κρίμα.
- Την περασμένη Τετάρτη ο πρωθυπουργός παρουσίασε σε τρίτομο έργο τις συγγραφικές του προσπάθειες από τις εκδόσεις Κασιτανιώτη και είχε την ευγένεια να καλέσει τον Μανωλάκη...
- ...ο οποίος όμως δεν μπόρεσε διότι edιάβαζε το πόνημα του υπουργού Πολιτισμού:
- «Η Μάχη του Μαραθώνος έγινε στην Αρετσού».
- Πότε άραγε πρέπει ν' ανησυχούμε περισσότερο; Όταν το ΠΑΣΟΚ μιλάει ή

όταν γράφει;

- Τουλάχιστον να διάβαζε κιόλας!
- Έστω ολίγον από Βέλτσο (χαθήκαμε, βρε ψυχή!).
- Ξέρετε πώς λέγεται το τελευταίο του πόνημα με το οποίο θέλει να τη βγει στον Μαρτινίδη;
- «Έγκλημα στην τοπική αυτοδιοίκηση»!
- Sex, drugs, politics and police (πρόλογος από Χρυσόχοϊδη και Χωμενίδη).
- Άσχετο: εξαιρετικό το διαφημιστικό πολύφυλλο του θεάτρου «Αμόρε» που περιέχει όλες τις παραστάσεις όλου του χρόνου σ' όλες τις σκηνές του.
- Εμείς θα πάμε να δούμε Μπαζάκα!
- Πηγαίνετε κι εσείς λίγο θέατρο!
- Όχι όλο τηλεόραση!

Μανωλάκης ο Βομβιστής

Ο δόρυβος δεν συνιστά καλλιτεχνικό γεγονός. Ευθύνη όμως για τα κύμβαλα τα αλαλάζοντα δεν έχουν μόνο αυτοί που τα δημιουργούν αλλά και αυτοί που τα ανέχονται. Στην προκειμένη –τρανταχτό παράδειγμα– περίπτωση του κυρίου Γκασπάρ Νοέ υπήρξαν δύο εντελώς «μη αναστρέψιμες» ταινίες. Η μία, αυτή που έφτιαξε ο σκηνοθέτης και που τελικά είδαμε στις οθόνες, και η άλλη, αυτή που «κατασκεύασε» η καταγιγιστική διαφήμιση του promotion της ταινίας.

«Και μην έχοντας πιο κάτω άλλο σκαλί...»

Η Μόνικα Μπελούτσι και ο άντρας της Βενσάν Κασέλ σε σκηνή της ταινίας *Μη αναστρέψιμος*. Εκεί, βέβαια, και... αναστρέφονται, και περιστρέφονται, και συστρέφονται...

Και στις δύο εκδοχές, η παραγωγή στήριξε τις οικονομικές της προσδοκίες στο σκανδαλογικό θόρυβο δύο σκηνών: Ενός αποτρόπαιου φόνου και ενός παρά φύσιν βιασμού μιας κατασκευασμένης celebrity (Μόνικα Μπελούτσι). Το αξιοπρόσεχτο είναι ότι με την ιστορία των δύο σκηνών ξεχάστηκαν και η ασημαντότητα γενικά της ταινίας αλλά και οι όποιες τυχόν αρετές της.

Προτείνουμε λοιπόν στον σινεφίλ θεατή, αν δεν εμπιστεύεται το κινηματογραφικό αρχείο της μνήμης του, να καταφύγει στην πρόχειρη φυλλομέτρηση ενός ενήμερου κινηματογραφικού λεξικού. Με έκπληξή του θα βρει πλήθος ταινιών με φρικιαστικές σκηνές φόνων και βιασμών. Είδαμε και πάθαμε να ξεχάσουμε π.χ. τον παγοθραύστη της Σάρον Στόουν στο *Βασικό ένστικτο* ή τη σκηνή ενός ανάλογου βιασμού στο *Κουρδιστό πορτοκάλι* του Κιούμπρικ. Και αντί για το αμήχανο και οπωσδήποτε κακόγουστο «μάτι» στη σκηνή του βιασμού της Μπελούτσι, είχαμε το «σούσουρο» με τη σκηνή της αλλαγής, στο σταύρωμα των ποδιών, πάλι της Σάρον Στόουν στο *Βασικό ένστικτο*,

που –αστραπιαία– αποκάλυπτε τη δίχως εσώρουχο γενετήσια περιοχή της. Ο κατά τ' άλλα θρησκευόμενος Λαρς φον Τρίερ δεν δίστασε στην ταινία του *Οι ηλίθιοι* να δείξει σκηνές πραγματικής (όχι σκηνοθετημένης) συνουσίας. Ε, και λοιπόν; Κιόλας ζούμε το «ρωμαϊκό φθινόπωρο» της καλλιτεχνικής θεματογραφίας. Όπου να 'ναι, αναπότρεπτα θα 'ρθει και ο «χειμώνας». Και μετά; Πλησμονή, κορεσμός, ανοχή, παραίτηση-έκπτωση. Μήπως γι' αυτό τον αλυσιδωτό κύκλο δεν κουβεντιάζανε τόσες μέρες στο Γιοχάνεσμπουργκ;

Το φυσικό περιβάλλον έχει το ανάλογο του στο περιβάλλον του ήθους, σε ό,τι αφορά το οικοσύστημα της ανθρώπινης κοινωνίας. Όποιος φιλολογικός εξωραϊσμός της ταινίας και αν επιχειρηθεί, θα είναι άτυχος και άχρηστος. Μόνο το ιατρικό μικροσκόπιο για την αναζήτηση του «νοσήματος» έχει αξία. Το λέμε αυτό γιατί, σίγουρα, η ταινία έχει στημένες παγίδες που διευκολύνουν τους πρόθυμους για σινεφλυαρία, ότι όλα αυτά δεν είναι παρά μια εκρηκτική απογύμνωση του ακραίου κυνισμού (ίσως μια εκδοχή μεταμφιεσμένης αφέλειας) με τον οποίο επιδίδεται το κοινωνικό περιθώριο στη

βία και την άγρια εγκληματικότητα. Κανένας δεν αμφισβητεί ότι αυτά συμβαίνουν στα σύγχρονα πολυάνθρωπα αστικά κέντρα. Ωστόσο άλλο πράγμα είναι το σύμπτωμα και άλλο η ίδια η αρρώστια. Και η ταινία του Γκασπάρ Νοέ αυτο-ηδονίζεται στην όντως δεξιοτεχνική επίδειξη του υψηλού πυρετού, δίχως να μας λέει από τι πάσχει αυτό το εμετικό κοινωνικό δείγμα.

Υπάρχει μια σκηνή-σεκάνς, ίσης αν όχι μεγαλύτερης διάρκειας από το «μεγάλο μπανιστήρι» της παρά φύσιν ασέλγειας και για την οποία κανένας δεν κάνει λόγο. Μέσα στο μετρό, η Άλεξ, ο Μάρκουσ και ο Πιερ, οι τρεις δηλαδή βασικοί ήρωες της ταινίας, σεξο-κουβεντιάζουν χυδαία, ατέλειωτα, ηλίθια, προκλητικά, εις επήκοον των γύρω τους στο βαγόνι. Και κανένας δεν αντιδρά. Ασφαλώς και η αρρώστια είναι μεταδοτική. Είναι η σκηνή που λογικά διώχνει θεατές από την αίθουσα. Σε συνέντευξή του σε αθηναϊκή εφημερίδα, ο Νοέ έκανε τη γκάφα να αναφερθεί στο αριστούργημα του μεγάλου Σαμ Πέκινπα και τη σκηνή βιασμού που είχε εκείνο. Παλιά παροιμία του τόπου μας έλεγε: «Κι η κοσκινού τον άντρα της με τους πραματευτάδες».

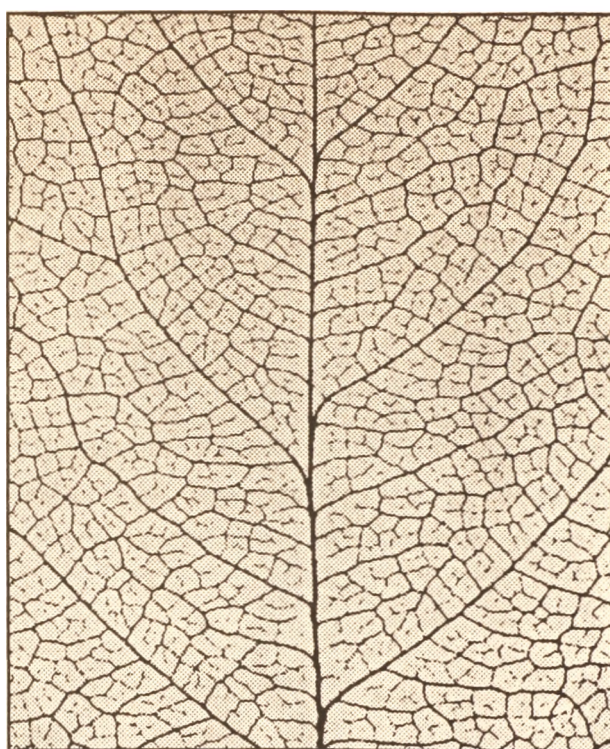
Στον αφηγηματικό τρόπο, δηλαδή η ταινία να εκτυλίσσεται ανάποδα και μη αναστρέψιμα από το τέλος προς την αρχή, έχει ήδη προηγηθεί ο Κρίστοφερ Νόλαν στην πολύ πιο αξιόλογη ταινία *Μεμέντο*. Η ενδιαφέρουσα διαφορά στο *Μη αναστρέψιμος* (χρόνος), είναι ότι εδώ η δράση τεμαχίζεται σε αυτόνομα κεφάλαια. Ύστερα από μια πυρετική κίνηση της μηχανής, του ρυθμού και της λογικής των πλάνων, που υποτίθεται ότι περιγράφουν τα κεφάλαια αναζήτηση του ενόχου και πραγματοποίηση της εκδίκησης, όλα ξαναγυρίζουν στην αρχιτεκτονική της λογικής ανάγνωσης του σταθερού πλάνου. Ακολουθούν τα περιβόητα «εννέα λεπτά» (τύφλα να 'χει ο νατουραλισμός του Εμίλ Ζολά), μια σκηνή απόλυτα στημένη, και μετά οι... γαλάζιες ώρες του χαβαλέ, στο κρεβάτι, στο μετρό, σε πάρτι. Κόσμος από το πουθενά. Φαίνεται ολοκάθαρα: ο κύριος Νοέ μάς μυρίστηκε ότι αρχίζουμε να μη θέλουμε ν' ανήκουμε πουθενά. Και δυστυχώς η αρρώστια μοιάζει... μη αναστρέψιμη.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

Η εικόνα, είτε η ζωγραφική είτε η φωτογραφική, απέναντι στο προφανές του «αντικειμενικού», επιδιώκει το μυστικό της δεοφάνειας, το προφανές του αόρατου.

Περί φωτογραφίας

*Κι η ποίηση είναι σαν ν' ανεβαίνεις
μια φανταστική σκάλα
για να κόψεις ένα ρόδο αληθινό.
Τ. Λειβαδίτης*

Φωτογραφία του Γιάννη Στυλιανού.

ΑΡΧΕΤΥΠΙΚΗ ΜΗΤΡΑ

Μεταπολεμικά αναγγέλθηκε από λογής κασσάνδρες της ιστορίας της τέχνης ο θάνατος της ζωγραφικής, λες και εξέλιπαν με μιας οι κοινωνικές ανάγκες που παρήγαγαν αυτή την τέχνη, το σαρκωμένο σύμβολο του αστισμού από την Αναγέννηση ως σήμερα. – Ποιος, άραγε, θα ωφεληθεί απ' αυτόν τον προαναγγελθέντα αλλά μηδέποτε συμβεβηκότα θάνατο; Κανείς, εκτός από τους εμπόρους εικαστικών παραδοξοτήτων και τους λοιπούς διαμεσολαβητές της νεοτερικής ακαδημίας. Αλλά και οι κατά δήλωσή τους ζωγράφοι θα ήθελαν επίσης να πεθάνει, ό,τι δεν μπορούν να κατακτήσουν, για να μην αναφέρω τους ποικιλόχρωμους θεωρητικούς που προσδοκούν την ευκαιρία μιας εμπνευσμένης νεκρολογίας ως σωτήριο άλλοθι του ανύπαρκτου έργου τους. Στην πραγματικότητα, «πεθαίνουν» τη ζωγραφική απ' τα μέσα του 19ου αι., όταν η εμφάνιση της φωτογραφίας ενέσπειρε στους επαγγελματίες της ζωγραφισμένης εικόνας πανικό. Τι κι αν η φωτογραφία βοήθησε τα μέγιστα ώστε ν' αυτονομηθεί η ζωγραφική και να κατακτήσει την αληθινή της ταυτότητα, αποδεσμευόμενη από τον κακό, «φωτογραφικό» εαυτό της; Οι «νεκροθάφτες» καιροφυλακτούσαν. Η φωτογραφία λοιπόν όντως τερμάτισε τη βασιλεία της κακής, της επιδερμικά αναπαραστατικής ζωγραφικής, οικειοποιούμενη η ίδια στην αρχή ρόλους ανάλογης ευκολίας.

Στη συνέχεια όμως τα πράγματα αλλάζουν δραματικά. Η φωτογραφία που ξεκίνησε ως τεχνικό μέσο και μηχανική εφεύρεση κατέστη σταδιακά μια αυτόρκτη και συγκλονιστικά εντελής καλλιτεχνική γλώσσα. Ή όπως θα 'λεγε η Susan Sontag, ανεφύη μια καινούργια όραση κι ένα νέο μέσο εννοημάτωσης του κόσμου. Η φωτογραφία, όπως και η κυβιστική ζωγραφική στις απαρχές της, βλέπει το βλέμμα τη στιγμή που αυτό βλέπει, κι έτσι το προφανές, καθώς δεσμεύεται στο διηνεκές, αποκτά τον χαρακτήρα της αποκάλυψης. Δεν θα δίσταζα να πω ότι ο σημερινός κόσμος είναι σχεδόν αποκλειστικά ο κόσμος της φωτογραφίας και του κινηματογράφου· και δεν θα κουραζόμουν να επαναλάβω πως αρχετυπική μήτρα και των δύο αυτών «λόγων» παραμένει η ζωγραφική σκέψη. Απ' την άλλη πλευρά η κατασκευή του Louis Daguerre ήδη από το 1839 έθεσε ως δεσμευτικό της στόχο το στάμα του χρόνου στην αποφασιστική στιγμή που το γεγονός αγγίζει την κορυφή της έντασής του, για να παραφράσουμε τον Ανρί Καρτιέ-Μπρεσόν. Έκτοτε φωτογραφία και νεοτερικότητα

θα ταυτισθούν στην κοινή επιδίωξη της εκμηδένισης του χρόνου, της οριστικής του κατίσχυσης. Θα 'λεγα ότι η φωτογραφία έχει διαμορφώσει ανάλογα τη συλλογική συμπεριφορά και την αντιληπτική διαδικασία ολόκληρου του πλανήτη σε βαθμό ώστε ο κόσμος να χωρίζεται σ' αυτούς που είναι εκτεθειμένοι καθημερινά στη σαγήνη της φωτογραφίας και σ' εκείνους που δεν είναι.

Μόνο που οι τελευταίοι καθίστανται όλο και λιγότεροι, αφού η φωτογραφία έχει φτάσει πια από τις ζούγκλες του Αμαζονίου ως τις κορυφές των Ιμαλαΐων. Αλλά και η τηλεόραση είναι ένα παρεπόμενο της δυναμικής λειτουργίας της φωτογραφίας – είναι, ας πούμε, η φαντασμαγορία της. Μόνο που η φωτογραφία μπορεί να μεταδώσει αλώβητο τον όγκο μιας οπτικής συγκίνησης, ενώ η τηλεόραση κατά κανόνα αδυνατεί. Αρκεί να μη συγχέουμε τη συγκίνηση με τον εντυπωσιασμό (έχουν τα δύο τόση σχέση όση έχει ο έρωτας με την ονειρώξη).

Στην φωτογραφικά βάρβαρη Ελλάδα εδώ και λίγα χρόνια έχει ριζώσει ένας θεσμός εξαιρετικά χρήσιμος ο οποίος διακονείται από πολυάριθμους φορείς, γκαλερί, μουσεία, κέντρα φωτογραφίας κ.λπ. Πρόκειται για τον «Μήνα Φωτογραφίας» που οργανώνεται κάθε φθινόπωρο στην Αθήνα και δευτερεύοντως στη Θεσσαλονίκη (η οποία πάντως προηγείται σχετικά, τόσο με την πολύ επιτυχημένη «φωτοσυγκυρία» όσο και με το πρόσφατο και άψογο λειτουργικά Μουσείο Φωτογραφίας στην Α' αποθήκη του Λιμανιού). Τέτοιες προσπάθειες εξοικειώνουν το ευρύτερο κοινό μ' αυτό το νέο(;) μέσο, προτρέποντάς το να καταστεί εκτός από δέκτης και πομπός φωτογραφικής έκφρασης. Σήμερα η εικαστική φωτογραφία έχει καταλάβει σαν πλημμυρίδα Σχολές Καλών Τεχνών, γκαλερί και διεθνείς εκθέσεις με αποτέλεσμα τα «γλωσσολογικά» όρια ανάμεσα στη χειροποίητη και τη μηχανική εικόνα να σμικρύνονται θεαματικά· ενώ παράλληλα διευρύνεται επ' άπειρον η εικονοποιητική δυνατότητα με όποια μέσα. Το παν πλέον, ακόμη και η πιο δύστροπη φαντασίωση, μπορεί να καταστεί φωτογραφία. Ή όπως θα 'λεγε ο Μπαρτ, κάθε φωτογραφία είναι ένα πιστοποιητικό παρουσίας, το νέο γονίδιο που διευρύνει την οικογένεια των εικόνων. Κατ' ουσίαν η φωτο-

Φωτογραφίες του Γιάννη Στυλιανού.

γραφία επαναδιαπραγματεύεται την έννοια της πραγματικότητας και «πραγματικότητα» πλέον καθίσταται η όποια μορφή προτείνεται από την ίδια.

Το μαγικό μάλιστα με τη φωτογραφία συνίσταται στην έκπληξη που κρύβεται ακόμη και στην πιο αδιόρατη, εκ πρώτης όψεως, λεπτομέρεια, ακόμη και στην πιο προβλέψιμη πόζα· η αδήριτα αφηρημένη οργάνωση του ορατού τελικά. Ο Man Ray κάτι ήξερε όταν επέμενε πως η τέχνη δεν εξαντλείται στην επιφάνεια των μορφών αλλά στο αίνιγμά τους. Κι αυτό το 'λεγε ένας φωτογράφος.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Στη Θεσσαλονίκη λοιπόν με περίμενε μια αληθινή έκπληξη. Στο άψογα οργανωμένο Μουσείο Φωτογραφίας είδα την αναδρομική έκθεση του Γιάννη Στυλιανού (1944-1996) με επιμέλεια και εξαιρετικά φροντισμένο κατάλογο του Ηρακλή Παπαϊωάννου. Ο άγνωστός μου Γ. Στυλιανού θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ο Έλληνας Καρτιέ-Μπρεσόν, παρότι το έργο του καλύπτει έναν σαφώς ευρύτερο κύκλο πειραματικών αναζητήσεων. Υπάρχουν ενότητες καθαρά φορμαλιστικού χαρακτήρα που μελετούν τη δομή της ύλης μεγεθύνοντας φερ' ειπείν ένα φύλλο δέντρου, εκπληκτικές μινιμαλιστικές σπουδές του ελάχιστου, οι πασίγνωστες φωτογραφίες του Γιάννη Σκαρίμπα που χορεύει σαν γερο-Σιληνός κάτω απ' τον ήλιο αλλά και μερικά υποβλητικά ενσταντάνέ της μεταπολεμικής Θεσσαλονίκης στα οποία περισσεύει η λιτότητα, η ακρί-

βεια και η στόχευση του ουσιαστικού. Και να σκεφθεί κανείς πως ο κύριος όγκος δουλειάς τραβήχτηκε ανάμεσα στα 1966 και 1969. Έτσι σε φωτογραφία της μεταπολεμικής Θεσσαλονίκης (122) ο σακάτης αντιπαρατίθεται με τις ταλαιπωρημένες γαλανόλευκες σαν γλυκόπικρο ελεγκείο της μετεμφυλιακής εποχής, ενώ συγχρόνως τα λαϊκά νεοκλασικά βολεύονται δίπλα στις απρόσωπες πολυκατοικίες. Προσέξτε επίσης τις γραμμές των σκιών που κόβουν διαγώνια το χωματόδρομο και οργανώνουν τους άξονες της σύνθεσης. Λεπτομέρεια που ζωοποιεί το tableau vivant της ακινησίας: η φιγούρα μπροστά που κάνει απάγκιο με το σακάκι της για ν' ανάψει τσιγάρο. Σπαρακτικό κείμενο σιωπής. Ή επίσης η συγκλονιστική πόζα της παρέλασης (173). Το ζευγάρι έχει ανέβει πάνω στο μοτοσακό, ενώ η γυναίκα έχει βγάλει από νοικοκυροσύνη τα παπούτσια. Προσέξτε τον τρόπο που αγκαλιάζει τον σύντροφό της αλλά και τα κρόσια στο κάθισμα της μηχανής. Ο Στυλιανού υπερβαίνει την ποιητική της αθωότητας και προχωρεί σε οξυδερκή σχόλια του χρόνου και του τόπου.

Τολμώ να πω πως η ποιότητα αυτών των φωτογραφιών προσεγγίζει την ένταση της Βούλας Παπαϊωάννου αλλά και διατηρεί τον προσωπικό της χαρακτήρα. Θα 'λεγα ακόμη ότι εδώ η φωτογραφία τολμά να υπαινιχθεί με τέτοιο κύρος το άρρητο και να προβιάσει σε σημαντικό το ασήμαντο, ώστε να υπολείπεται εμπρός της η ζωγραφική από πλευράς εικαστικών μέσων. Το καινούργιο μέσο

διεκδικεί πολλαπλάσια καινούργιες δυνατότητες. Ειδικά για τον Στυλιανού συντελείται εντυπωσιακά στις φωτογραφίες του αυτό που ο Ηρακλής Παπαϊωάννου ονομάζει «ευγενή αντινομία».

PHIL COLLINS

Στην Αθήνα είδα στη γκαλερί Καππάτος τον διεισδυτικό πορτρετίστα Phil Collins, ο οποίος συνδύασε την έκθεση με happening, φωτογραφίζοντας τους επισκέπτες του χώρου και προβαίνοντας σε jumble sale δηλαδή σε πωλήσεις στην τιμή κόστους κατά τη βραδιά των εγκαινίων. «Λαϊκός» καλλιτέχνης ο Collins, γεννήθηκε στην Αγγλία το 1970 και λειτουργεί ως νομάς της τέχνης ταξιδεύοντας σε Δύση και Ανατολή. Παράλληλα, σε δύο φιλμάκια ενός ώριμου πολιτικού λόγου παρουσιάζει μέσω φωτογραφικών πορτρέτων τα όσα έγιναν στη Γιουγκοσλαβία μετά την πτώση του Μιλόσεβιτς, την 5η Οκτωβρίου 2000. Ο φακός του καταγράφει ρακοσυλλέκτες αλλά και γιάπες, απολυμένους και κρατικούς υπαλλήλους σε μια χώρα που σταμάτησε να

Φωτογραφία του Phil Collins.

υπάρχει για τη Δύση από τη στιγμή που σταμάτησε να είναι (για τη Δύση) πρόβλημα. Το αποτέλεσμα συνταρακτικό.

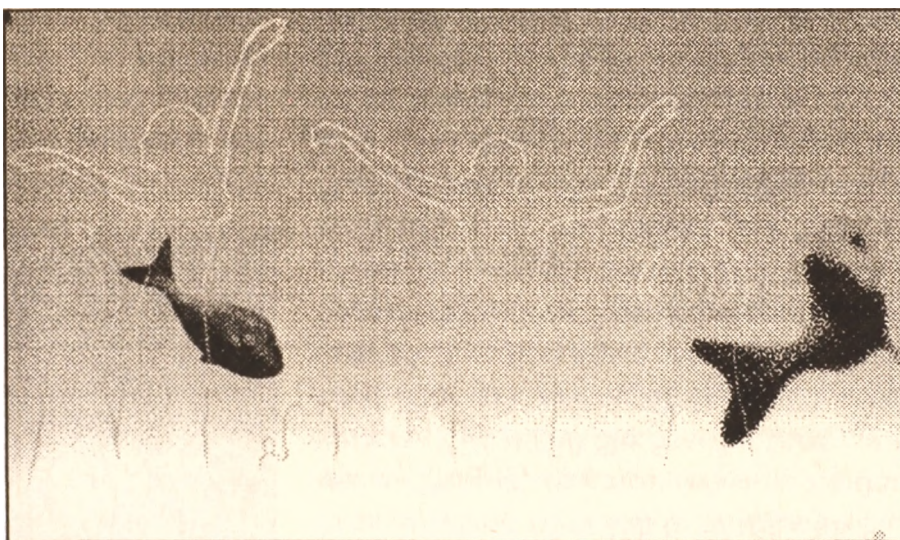
Σ' ένα άλλο video φιλμ επίσης, με τίτλο *Hero*, καταγράφει το νεοϋορκέζικο σκηνικό μετά τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου, μ' ένα ρυθμό ρεπορταζιακό, υπογραμμίζοντας άλλοτε τον υποβόσκοντα ρατσισμό, άλλοτε την ακατανοησία αλλά και τη δυσπολέμιτη ομοιομορφία της καθημερινότητας. Συνολικά το έργο του είναι τόσο αποκαλυπτικό στη λιτότητά του και τόσο άμεσο στη σχεδόν αθώα και ανεπιτήδευτη ματιά του, που γίνεται τελικά εμβληματικό. Αλλά για τη φωτογραφία θα συνεχίσουμε...

ΜΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

Το Θέατρο του Νότου έχει αποδείξει εμπράκτως πως η προώθηση του νέου ελληνικού έργου είναι μια υπόθεση που το αφορά. Δύο χρόνια νωρίτερα με το Εργαστήριο Νέων Συγγραφέων είχε καταβάλει μια πρώτη προσπάθεια δίνοντας τη δυνατότητα στα έργα που διακρίθηκαν να παρουσιαστούν. Τώρα με τις «Δοκιμές» συνεχίζει τη συμβολή του, δίνοντας χώρο τόσο σε νέα έργα όσο και σε σκηνοθέτες, σκηνογράφους και ηθοποιούς. Ανάμεσά τους και το έργο του Ανδρέα Φλουράκη *Οι μέρες πριν έρθεις* που θα παρουσιάζεται μέχρι τις 27 Οκτωβρίου στον Εξώστη. Παιδί του Θεάτρου του Νότου, ο Φλουράκης είχε συμμετάσχει στο Εργαστήριο και μια πρώτη γεύση από τη δουλειά του είχαμε πέρσι με τη συγγραφική συμμετοχή του στην *Πίστη* που ανέβηκε επίσης στον Εξώστη σε σκηνοθεσία Μοσχόπουλου.

Δοκιμές αισιοδοξίας...

Οι μέρες πριν έρθεις είναι ένα έργο γύρω από τις ανθρώπινες σχέσεις, το συναισθηματικό κενό της ανθρώπινης ύπαρξης, τη ματαιότητα που χαρακτηρίζει τη δραστηριότητά μας, την ανάγκη μας να βρούμε κάτι που θα δώσει νόημα και

απαντήσεις στην ανιαρή και ανούσια ζωή. Είναι ένα έργο-κραυγή που όμως με ιδιαίτερο και πολύ εύστοχο χιούμορ σπρώχνει τον θεατή ν' αναγνωρίσει στα πρόσωπα που κινούνται πάνω στη σκηνή τον εαυτό του, να σατιρίσει, και να καυτηριάσει την πραγματικότητά του. Ο άνθρωπος αναζητά τη λύση της ανίας του, ενώ ένα κυρίαρχο ερώτημα κυριεύει τη ζωή του: *Μ' αγαπάς;*

Μια οικογένεια με δύο παιδιά ζει μέσα στην ανία της καθημερινότητας, αποκομμένοι ο ένας από τον άλλο. Οι δεσμοί που τους ενώνουν είναι επιφανειακοί. Νοιάζονται μεν ο ένας τον άλλο, αλλά φοβούνται τα αισθήματά τους απορροφημένοι από το τίποτα που υπάρχει γύρω τους. Άνθρωποι πληκτικοί στις κοινωνικές και προσωπικές τους σχέσεις, γονείς που γίνονται σχεδόν ανύπαρκτοι στο πλαίσιο μιας υπο-

τιθέμενης διακριτικότητας, παιδιά που βλέπουν τον έρωτα σαν πράξη ξεκομμένη από το συναίσθημα. Το ερώτημα παραμένει σταθερό: *Μ' αγαπάς;* Η απάντηση όμως δεν έρχεται. Η κόρη αποφασίζει να τερματίσει αυτή τη βασανιστική ανία. Πληρώνει ένα δολοφόνο για να δώσει τέλος και στη δική της ζωή αλλά και των υπολοίπων της οικογένειάς της.

Στοιχειώδης μα όχι απλοϊκή πλοκή, σύντομες σκηνές, σύγχρονη γραφή και εύστοχοι διάλογοι είναι η συνταγή του συγγραφέα. Σε μια σουρεαλιστική ατμόσφαιρα η πλοκή εκτυλίσσεται σε δύο παράλληλους κόσμους, στην επίγεια ζωή και στην μετά θάνατο. Ιδιαίτερα έντονο το υγρό στοιχείο, αφετηρία της ανθρώπινης ζωής που ανάγεται και σε κατάληξή της, και πιθανότατα και σε αφετηρία μιας άλλης «μετά θάνατο»

ζωής. Ο άνθρωπος σε ένα συμβολικό επίπεδο είναι μια παράλληλη ύπαρξη με το ψάρι. Ένα ψάρι φυλακισμένο στο κλουβί, τη στιγμή που έξω υπάρχει η απεραντοσύνη της θάλασσας. Μια τέτοια περιορισμένη ύπαρξη είναι και ο άνθρωπος κατά τη διάρκεια της ζωής του.

Ο Μενέλαος Χαζαράκης στο ρόλο του ανύπαρκτου πατέρα, η Μαρία Καλλιμάνη της εγωκεντρικής μητέρας, ο Βασίλης Μαυρογεωργίου στο ρόλο του αγοριού και η Αμάντα Πιπεράκη της κόρης υποστήριξαν επιτυχώς την παράσταση. Ωστόσο αυτοί που κέρδισαν τις εντυπώσεις με τις λιτές αλλά απολαυστικές ερμηνείες τους είναι η Σοφία Μουτίδου στο ρόλο της Γυναίκας, της φίλης της οικογενείας, και ο πρωτοεμφανιζόμενος Ευθύμιος Παπαδημητρίου στο ρόλο του Άντρα, του δολοφόνου της οικογενείας. Η παρουσία τους στη σκηνή αποτελούσε κινητήρια δύναμη καθορίζοντας το ρυθμό και την ένταση της παράστασης.

Η εύστοχη σκηνοθεσία του Γιάννη Μόσχου με τους γρήγορους ρυθμούς κατάφερε να γίνει το κλειδί για την αποκωδικοποίηση του έργου. Η σκηνογραφία της Ειρήνης Σαριμούτσου (η οποία έφερε και την ενδυματολογική ευθύνη), που συνδύασε το αστικό σαλόνι με τη θάλασσα και την μεταθανάτια κατοικία, υπήρξε καθοριστική βοήθεια στην όλη σύλληψη. Ένα ψάρι στο κλουβί, ένας σκύλος στην προίκα, άνθρωποι ξεκομμένοι. Ευρηματικό το φινάλε όπου η κουίντα ανοίγει και αποκαλύπτεται η Κεντρική Σκηνή του Αμόρε αφήνοντας τους «πεθαμένους πια» ήρωες να την κοιτάνε πίνοντας ένα ποτήρι σαμπάνια, σαν να τους αποκαλύπτεται πως ο κόσμος είναι ένα θέατρο.

Εξαιρετική η μουσική επιμέλεια του Αργύρη Ξάφη που βοήθησε στο ρυθμό, στη ζωντάνια και στη συμβολιστική, σουρεαλιστική ατμόσφαιρα της παράστασης. Από τα καλά στοιχεία και οι φωτισμοί του Τάσου Παλαιούτα. Κοφτοί, οξείς, αποτέλεσαν το διαβατήριο για τη συνεχόμενη μετάβαση από τον έναν κόσμο στον άλλο. Μια συγκροτημένη προσπάθεια που ανέδειξε τόσο το κείμενο όσο και τους συντελεστές της.

ΕΙΡΗΝΗ ΜΟΥΝΤΡΑΚΗ

Ο Σεφέρης έλεγε κάπου πως ο Σαίξπηρ ποτέ δεν αγαπήθηκε πραγματικά στην Ελλάδα, γιατί ποτέ δεν βρήκε τον ιδανικό μεταφραστή του. Αν αυτό ισχύει για τον «σοβαρό» Σαίξπηρ (του Μακβέθ, του Άμλετ, του Ληρ), ισχύει το ίδιο και για τις κωμωδίες του. Οι κωμωδίες αυτές είναι γεμάτες από «εξωτερικότητα», από μια λαϊκή ενέργεια κι από ένα πονηρό χωριάτικο καλαμπούρι. Ο Σαίξπηρ, όταν έγραφε τις γνωστότερες από αυτές, ήταν νέος – ήταν δηλαδή υπερβολικός μέσα σ' ένα θέατρο που λάτρευε ούτως ή άλλως την υπερβολή.

Στοίχημα Εργαστηρίου Κερδηθέν

Όταν ο Σαίξπηρ μιλούσε για το φόβο και το πάθος της εξουσίας στον *Τίτο Ανδρόνικο*, ήθελε περίπου 35 φόνους και ακρωτηρισμούς επί σκηνής για να συγκινήσει το ακροατήριό του. Όταν μιλούσε, από την άλλη, για τη χαρά της ζωής, περιέγραφε μια υπερβάλλουσα νεότητα. Γιατί τι άλλο είναι το *Αγάπης αγώνας* από μια υπερβάλλουσα περιγραφή της υπερβολής; Ο Αριστοτέλης υπενθύμιζε πως οι επιθυμίες των νέων είναι σαν των αρρώστων: έντονες πολύ και κρατούν λίγο. Έτσι και οι τέσσερις φίλοι θα δοθούν αρχικά με υπερβολή στο εργαστήριο της μελέτης, ύστερα με την ίδια υπερβολή θα εντρυφήσουν στο εργαστήριο του έρωτα. Θα αποτύχουν και στα δύο: Τα παιχνίδια τους τελικά δεν είναι και τόσο «φυσικά». Αποτελούν προσποιητούς τρόπους κατάκτησης του άλλου, τρόπους αξιολάτρευτους μεν, αλλά αστείους, αν όχι γελοίους, ως ερωτοτροπίες σαλονιών μέσα στους κήπους της Ναβάρρα.

Η κωμωδία του Σαίξπηρ δεν έχει αυτό που λέμε «ευτυχές τέλος». Θα περιμέναμε ένα τέλος που εκτός από σφιχτούς εναγκαλισμούς θα περιλάμβανε όρκους αφοσίωσης, στους οποίους θα

μπορούσαμε κάπως να πιστέψουμε. Εδώ τίποτα τέτοιο: ίσως μόνο μια επιπόλαια, διόλου πιστευτή υπόσχεση για το μέλλον. Κι όμως, αν μας συγκινεί κάτι στην κωμωδία του Σαίξπηρ, είναι από τη μια αυτά τα νιάτα που κατακλύζουν αρχικά τη σκηνή με την ενέργεια και τις ακρότητές τους και από την άλλη η μελαγχολική κατάληξη: Από τη μια, η απρόσμενη ελεγεΐα στα νιάτα που περνούν, προσπαθώντας να μεταδώσουν κάτι από τον πυρετό τους στον κόσμο. Και από την άλλη, ο κόσμος που τους επιστρέφει τον κανόνα, την τάξη, την αναστολή, την εγκαρτέρηση.

Ο σκηνοθέτης Στάθης Λιβαθινός έστησε την παράστασή του πάνω σε μια ζώσα και νοσταλγική ανάγνωση του έργου. Οι νέοι του, που τριγυρνούν στους κήπους μιλώντας με στιχάκια που έχουν τη δροσιά της «Ξανθούλας» του Διονυσίου Σολωμού, είναι όλοι

αξιολάτρευτοι. Διόλου δεν πειράζει που υποκρίνονται, που σαχλαμαρίζουν, που σκοντάφτουν. Έχουν κατακτήσει μέσα μας τη νοσταλγία του ακαταλόγιστου της εφηβείας.

Στην παράσταση δεν υπάρχει νομίζω σκηνή, εικόνα, στιγμιότυπο, που να μην έχει κάτι να δώσει, μια λύση, μια ιδέα ή ένα εύρημα. Δεν γνωρίζω πόσο καιρό ο Στάθης Λιβαθινός δούλεψε αυτό το έργο. Κάποια πρώτα δείγματα του τι σκόπευε να κάνει με τον Σαίξπηρ μάς τα είχε κιόλας δώσει με την θαυμάσια *Δωδέκατη Νύχτα* πριν από χρόνια και τα ξαναείδαμε και εδώ βελτιωμένα. Φαίνεται πως ο τρυφερός Σαίξπηρ ταιριάζει στον Λιβαθινό, όπως ταίριαζε ο Τσέχωφ στον Κουν. Δεν ξέρω πώς αλλιώς να το εκφράσω, αλλά υπάρχει ανάμεσα στα κείμενα και στο σκηνοθετικό όραμα μια ψυχική συγγένεια.

Όλα όμως εμπεριέχονται και ξεκινούν από τη μετάφραση του Στρατή Πασχάλη στην τρίτη και αγαστή συνεργασία του με τον σκηνοθέτη, μετά τη *Φρεναπάτη* του Κούσνερ και τους *Ρομαντικούς* του Ροστάν. Θα ήθελα οι περισσότεροι ειδικοί να την αξιολογήσουν και ως λογοτεχνική απόπειρα, γιατί υποψιάζομαι πως αποτελεί από μόνη της μια σημαντική στιγμή των γραμμάτων μας εν γένει. Η πλαστικότητα της, η μουσικότητά της, η σαφήνιά της και κυρίως η φρεσκάδα της έγιναν η ατμόσφαιρα της παράστασης, ο τόνος και η ουσία της.

Άφησα τελευταίους τους 18 νέους ηθοποιούς της παράστασης. Αν συνηθίζοταν να αφιερώνει κάποιος δύο σημειώματα σε μια παράσταση (καθόλου κακή ιδέα για δουλειές τέτοιας ποιότητας), το δεύτερο σημείωμα θα έπρεπε να αναφέρεται αποκλειστικά σ' αυτούς. Όχι με τα συνηθή επίθετα και τους κλισέ χαρακτηρισμούς. Αλλά με ανάλυση και εμβάθυνση του τι κατάφεραν. Ανανέωση των ρόλων με μια θαυμαστή αίσθηση πρωτοτυπίας και σοβαρότητας. Υπέροχος ρυθμός. Κίνηση, φωνή, απαγγελία. Δουλειά συνόλου, κέφι, ενέργεια, άμιλλα. Να τραντάζεται η αίθουσα από το αβίαστο γέλιο και την ίδια στιγμή ο θεατής να μην απομακρύνεται ούτε βήμα από την ευαισθησία του λυρισμού.

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Το σχήμα του μεταμοντέρνου

του Γιώργου Αριστηνού

Το μεταμοντέρνο συνιστά απλώς μια μετατόπιση στη χρονική αλληλουχία, ένα «μετά» που διαδέχεται ένα «πριν», ή μάλλον ένα κίνημα, ένα οργανωμένο σύστημα εννοιών που καλύπτει όλη την έκταση της σύγχρονης προβληματικής και έρχεται όχι απλώς να αντιπαρατεθεί στο μοντερνισμό, αλλά επιπλέον να στραφεί εναντίον του σαν μια βίαιη και αποχαλινωμένη ίσως αντίδραση απέναντί του, μια *as pousse reaction against*; Τι είναι επιτέλους αυτή η ρευστή από τη φύση της έννοια που αρνείται να οριοθετηθεί σε ένα κλειστό ή έστω ευδιάκριτο σχήμα και να ταξινομηθεί οριστικά στο παγκόσμιο αρχείο της κουλτούρας; Ορθολογική που τραυλίζει ακόμη τις τελευταίες υποθήκες του Διαφωτισμού ή μυστικοποιημένη κληρονόμος της πιο ερμητικής και σχετικιστικής παράδοσης; Χώρος μιας απέραντης χωματερής από κιτς, κατοικημένης από σκουπιδάνθρωπους (*bag peoples*), ή αντίθετα καθεδρικός ναός του μετανεοτερικού πνεύματος όπου σφυρηλατείται η καινούργια συνείδηση του ανθρώπου;

Οπως και να 'ναι, το μεταμοντέρνο με την υποβαθμισμένη ή αναπεπταμένη έννοιά του δεν μπορεί να νοηθεί και να αποσαφηνιστεί χωρίς το Μοντερνισμό που αποτελεί την κυριολεκτική και μεταφορική προϋπόθεσή του. Άρα προέχει να ορισθεί στον σκληρό πυρήνα του, στις κύριες συντεταγμένες του το μοντέρνο, που κι αυτό με τη σειρά του δεν είναι κάτι ενιαίο και ομοιογενές, αλλά σπαράσσεται από αντιθέσεις και αλληλοαποκλεισμούς.

Ο πρώτος μοντερνισμός ριζωμένος στο Διαφωτισμό συμβαδίζει με τη χειραφέτηση και την αυτονομία του εγώ

από κάθε προσάρτηση και εποπτεία της θρησκείας, της εκκλησίας της ηθικής νόρμας. Είναι η εποχή των Εγκυκλοπαιδιστών, του Ρουσώ, του Ντιντερό, του Βολταίρου που σαλπίζουν τη νίκη του Ορθού Λόγου. Είναι αυτός που συντάσσεται παράλληλα με την απελευθέρωση της αγοράς και τη χειραφέτηση της μεσαιάς τάξης. Ο ύστερος μοντερνισμός, στη φάση της αυτοσυνείδησης και ίσως της αλαζονικής έπαρσής του, γίνεται εχθρός του Ορθού Λόγου και πολέμιος των αξιών που ενσαρκώνει η αστική τάξη. Επιδιώκει τη μύηση και την κατάδυση στη μυστική ζωή, την αποχαλίνωση των αι-

σθήσεων και την ψαύση της μεταίχμακης εμπειρίας. Μέσα σ' αυτή τη θολή περιδίνηση και τις ασυμφιλίωτες αντιθέσεις ανδρώνεται ο Μοντερνισμός έτσι ώστε τίποτα να μη φαίνεται εξωτερικά οξύμωρο.

Έτσι ο Μοντερνισμός κατά τη διατύπωση του Τόμας Μαν «καλλιεργεί μια συμπάθεια για την άβυσσο», τέτοια και τόση ώστε κάτω από το σκοτάδι της να συστεγάζονται οι πιο ετερόκλητες τάσεις και οι πιο αλλοπρόσαλλες ιδεολογικές και πολιτικές ωσμώσεις. Ο Νίτσε, ο Γέιτς, ο Πάουντ ανήκαν πολιτικά στη δεξιά. Ο Ζιντ ήταν ειδωλολάτρης. Ο Μαλρό επαναστάτης¹. Αλλά κάτω από οποιοδήποτε πολιτικό χρώμα, το κίνημα του Μοντερνισμού το συνένανε η οργή εναντίον του κοινωνικού καθεστώτος ως αρχικό αίτιο κι η πίστη στην αποκάλυψη ως τελικό αίτιο. Το εκκρεμές αυτού του πιο ριζοσπαστικού κινήματος στην ιστορία των ιδεών μπορεί να κινείται με άνεση σε όλο το μήκος του φασματοσκοπίου: από την απόλυτη πίστη του Ρεμπό στο μοντέρνο που εκφράζει την απόρριψη της παράδοσης, έως τις *Εκλάμψεις* του ίδιου ποιητή, μια ποιητική συλλογή εκστατικής και αποκαλυπτικής υφής. Ωστόσο μέσα σ' αυτή την υδαρή κατάσταση, όπου όλα δείχνουν να νομιμοποιούνται, από την έμφαση στο εγώ ή την ατομική συνείδηση που καλλιεργεί ο Διαφωτισμός έως την απόσβεση αυτού του εγώ που διακηρύσσει ο Ελιοτ², υπάρχει μια δεσπόζουσα που συνενώνει και συνομαδώνει αυτά τα διαλυμένα μέλη, τα *dissecta membra*, που δεν είναι άλλη παρά η πί-

1. Βλ. Ντάνιελ Μπελ, *Ο πολιτισμός της μεταβιομηχανικής Δύσης*, εκδ. Νεφέλη, σελ. 144.

2. Την αυτοαπόσβεση της προσωπικότητας πρέπει να τη συνδέσουμε και με τη συμπληρωματική έννοια της *dissociation of sensibility*. Ο κοινωνικός κατακερματισμός και η απώλεια του

Θεού στο σύγχρονο κατερειπωμένο αστικό κόσμο, στέρησε τον άνθρωπο από τη συναισθηματική συνοχή και ενότητα, σμίλεψε την ατομικότητά του και υποτίμησε έτσι την αυθεντικότητά του. Μια παρόμοια αίσθηση εκφράζει και ο Ζ. Λορεντζάτος με τον όρο «Χαμένο Κέντρο».

στη στην αξία της λογοτεχνικής γλώσσας. Αυτή είναι η βασιλική οδός που οδηγεί στην καρδιά του λογοτεχνικού μοντερνισμού. Αυτή την ιδιαίτερη πλευρά θέλω να ανιχνεύσω, αφού μια ορισμένη πλευρά του μεταμοντέρνου υπήρξε ο ριζικός αντίπαλός της. Ο μοντέρνος καλλιτέχνης αναγορεύει τη γλώσσα (και με τη γλώσσα εννοώ όλους τους ποιητικούς και ρητορικούς τρόπους που επιστρατεύει ο τεχνίτης του λόγου για να συνθέσει το λογοτεχνικό του επίτευγμα) σε απαράμιλλο πρωταγωνιστή. Μάλιστα αυτή η μέριμνα δεν χαρακτηρίζει μόνο την πρωτοπορία, την *avant-garde* του μοντερνισμού που μεσουρανή στο πρώτο ήμισυ του περασμένου αιώνα, αλλά τις πιο πρώιμες άρα ρεαλιστικές εκφράσεις του. Ιδού ένα παράδειγμα από τη *Μαντάμ Μποβαρύ* του Φλωμπέρ, δηλαδή ένα μυθιστόρημα και όχι ένα κείμενο, που αναλύει μοναδικά ο Σταρομπίνσκι³. Πρόκειται για μια από τις πρώτες επισκέψεις του Σαρλ στο σπίτι της Έμμα. «Ο αέρας περνώντας από τη χαραμάδα της πόρτας, σήκωνε λίγη σκόνη στα πλακάκια. Ο Σαρλ την κοίταζε που δούλευε κι άκουγε μονάχα την εσωτερική ταραχή του κεφαλιού του μαζί με το γουργούρισμα μιας όρνιθας μακριά που κλοτσούσε στην αυλή»⁴.

Σ' αυτή τη μικρή παράγραφο μπορεί να διακρίνει κανείς το μόχθο του συγγραφέα να λειάνει τη φράση, να βρει τους καλύτερους συνδυασμούς, τις πιο προσοδοφόρες λύσεις που θα δώσουν μια ποιητική διάσταση στο κείμενο. Τις επισημαίνω στο πρωτότυπο μιας και η μετάφραση είναι αδύνατον να τις αναδείξει.

α) ρυθμικές εναλλαγές των ένρινων και οδοντικών συμφώνων η και ι·

β) χρήση της ομοιοκαταληξίας·

γ) παρηχήσεις του *p*, που λικνίζονται νωχελικά, όπως γράφει ο μελετητής, κάτω από τους ήχους του *u* και του *r*.

Μιλάμε πάντα για τον πεζό λόγο όπου η μονάδα του δεν είναι η λέξη αλλά η φράση, όπως λέει ο Σεφέρης.

Στην ίδια γραμμή ένας έλληνας μοντερνιστής, ο Κοσμάς Πολίτης, χρησιμοποιεί υφολογικούς και ρητορικούς τρόπους για να εκλογοτεχνήσει ακόμα περισσότερο την πρόζα του, όπως λ.χ στο δεκαπεντασύλλαβο «ασπρόμαυρες και γλιστερές καμπύλες στον αέρα» καθώς και παρηχητικούς συνδυασμούς π.χ «ο πρώτος ήλιος άναβε τα τρεμουλιαστά πετράδια της δροσοσταλίδας στα λεπτοδουλεμένα λουλουδάκια της άγριας τριανταφυλλιάς και αβίαστα κυλούσε το ρυάκι»⁵.

Από τη διατύπωση του Φλωμπέρ για το βιβλίο πάνω στο τίποτα, δηλαδή για ένα βιβλίο που θα κρατιόταν από μόνο του με την εσωτερική δύναμη του ύφους του, όπως η γη κρατιέται στον αέρα χωρίς να στηρίζεται, έως τις ριζοσπαστικές εκζητήσεις της Γετρούδης Στάιν που εξαρθώνει εντελώς την πρόταση, κυλάει ένας ορισμένος χρόνος όπου η γλώσσα βασιλεύει σχεδόν απόλυτα. Την ίδια περίπου εποχή που στην Ελλάδα το ηθογραφικό διήγημα περιορίζεται σε μια φωτογραφική απεικόνιση της αγροτικής ζωής περιγράφοντας

σύμφωνα με την ιοβόλα παρατήρηση του Ροΐδη «τας στάνας, τας στρουγκας, τα λημέρια, τας φλογέρας, τους κολλήγους, τους λεβέντηδες, τας ζηλεμένες κόρας, τα μοιρολόγια, τα ασημοχώραφα και τους κερατισμούς των τράγων», η Γετρούδη Στάιν επιδίδεται στο *Tender buttons* (Εύθραστα κουμπιά) σε ένα καρναβαλικό όργιο ρητορικών και ποιητικών παρεκκλίσεων όπου μπροστά τους ο δικός μας Γ. Χειμωνάς, εξήντα χρόνια αργότερα, θα κατέβαζε μελαγχολικά το κεφάλι του. Ρίμες θηλυκές και αρσενικές, συνηχήσεις, παρηχήσεις, συντακτικές συγκοπές, νοηματικές αμφισημίες που τροποποιούν την επικοινωνιακή λειτουργία της γλώσσας και προκαλούν γραμματικές οφθαλμαπάτες σαν το περίφημο οπτικό παράδοξο του Γκόμπριτς «η πάπια λαγός». (the duck-rabbit).

Στην εξέλιξη και αποκορύφωση αυτής της γλωσσοκεντρικής ειδωλολατρίας, στο «καρναβάλι εσωτερικευμένου φετιχισμού» κατά την έκφραση του Λούκατς, θα διασταυρωθεί ο μοντερνισμός με τους μεγάλους απολογητές του, τη

3. Βλ. J. Starobinski, «L' échelle des températures. Lecture du corps dans Madame Bovary», στο συλλογικό *Travail de Flaubert*, Points 1983.

4. L' air, passant par le dessous de la porte, poussait un peu de poussière sur les dalles: il la regardait se traîner et il entendait

seulement le battement intérieur de sa tête, avec le cri d' une poule au loin qui pondait dans les cours (*Madame Bovary*).

5. Βλ. Κοσμάς Πολίτης, *Ερόικα*, επιμέλεια Peter Mackridge, Νέα Ελληνική Βιβλιοθήκη 1982.

• ΝΗΣΙΔΕΣ •

- Κρίστοφερ Λας, *Η κουλτούρα του ναρκισσισμού*
- Αργύρης Παυλιώτης, *Ο φόνος θέλει τέχνη*
- Άλντους Χάξλεϋ, *Θαυμαστός καινούργιος κόσμος*

Τα έργα του Φρ. Νίτσε σε καινούργιες μεταφράσεις του Ζήση Σαρίκα:

- Γενεαλογία της ηθικής
- Η θέληση για δύναμη
- Έτσι μίλησε ο Ζαρατούστρα
- Πέρα από το καλό και το κακό
- Το λυκόφως των ειδώλων - Ίδε ο άνθρωπος - Αντίχριστος
- Γέννηση της τραγωδίας
- Κείμενα για την Ελλάδα
- Πωλ Βιρλιό, *Η διαδικασία της σιωπής*
Η πληροφορική βόμβα
- Ζαν Μπωντριγιάρ, *Συνθήματα*
Η καταναλωτική κοινωνία
- Τοβετάν Τόντοροφ, *Απέναντι στο ακραίο*
- Άσγκερ Γιόρν, *Περί μορφής*
- Νταϊνβιντ Ρήσμαν, *Το μοναχικό πλήθος*
- Καρλ Πολάνυι, *Ο μεγάλος μετασχηματισμός*
- Λιούις Μάμφορντ, *Η ιστορία των ουτοπιών*
- Χρίστος Τσολάκης, *Τη γλώσσα μου έδωσαν ελληνική (δύο τόμοι)*
- Ν. Μουτσόπουλος, *Συναισθηματική τοπογραφία*
Διαδρομή αυτογνωσίας (δύο τόμοι)
- Γιώργος Χουρμουζιάδης, *Λόγια από χώμα*
- Θωμάς Κοροβίνης, *Ο Μάρκος στο χαρέμι*
- Φούλα Λαμπελέ, *Ίο (διηγήματα)*
- Μαρία Κέντρου-Αγαθοπούλου,
Επιλογές και σύνολα (ποιήματα 1965-95)

- Αργύρης Παυλιώτης, *Ολέθριος δεσμός*
- Στέφανος Μπαλής, *Μαθηματικά και ποίηση*
- Χριστίνα Φλόκα, *Η φαρμακογνωσία του Οδυσσέα Ελύτη*
- Εντουάρ Ντυζαρντέν, *Έδρεψε δάφνες*
- Ετέλ Αντνάν, *Περί πόλεων και γυναικών*
- Άνα Νόβακ, *Οι ατυχίες της ψυχής*
- Λώρενς Στερν, *Αισθηματικό ταξίδι*
- Τόμας Μπέρνχαρντ, *Οι φτηνοφαγάδες*
- Γιαν Νέροντα, *Ιστορίες από την παλιά Πράγα*
- Πιέρ-Πάολο Παζολίνι, *Μυθολογία*
- Φ. Ντοστογιέφσκι, *Ο σωσίας*

• Μ. Μπουρλός, *Έλληνας, Εβραίος και αριστερός*

- Ιβάν Ίλιτς, *Για τις ανάγκες του ανθρώπου*
- Τζέρεμ Μπράουν, *Η άλλη Αμερική*
- Ν. Κον, *Αγώνες για την έλευση της χιλιετούς βασιλείας του Θεού*
- Π. Μπράντλιτζερ, *Άρτος και θεάματα*
- Μαρία Λουίζα Μπερνέρι,
Περιήγηση στην Ουτοπία

Τα βιβλία του Κώστα Τομανά για τη Θεσσαλονίκη

• ΝΗΣΙΔΕΣ •

37003 Σκοπελος
www.nissides.gr

Τηλ. 04240-23277, 23283
0310-263363

Βιρτζίνια Γουλφ, τον Τζέιμς Τζόυς και τον Λουί Φερντινάντ Σελίν, ο οποίος με μια εμπρόθετη και προκλητική γραμματική παράβαση τιτλοφορεί ένα βιβλίο του *Από τον ένα πύργο ο άλλος (D'un château l'autre)* υποχρεώνοντας το μελετητή του Jean Guénot να παραφράσει τον τίτλο ενός άλλου του βιβλίου από *Ταξίδι στην άκρη της νύχτας (Voyage au bout de la nuit)* σε *Ταξίδι στην άκρη της γλώσσας (Voyage au bout de la parole)*⁶. Ανορθόδοξος, αιρετικός, φίλερις, εγωτικός, έως και αυτιστικός, ο μοντερνισμός ανάγει τη γλώσσα και τους τρόπους της σε προπύργιο της λογοτεχνίας, της Λογοτεχνίας με Λ κεφαλαίο, που αν θέλει να καταδυθεί στα βάθη της ανθρώπινης ψυχής, δεν μπορεί παρά να τη στρίψει, να τονίσει τις μεταφορές και τις μετωνυμίες της, να τη μεταμορφώσει σ' έναν κόσμο καθ' εαυτόν. Καθ' εαυτόν ακούγεται ως σχήμα καθ' υπερβολήν. Όχι ακριβώς λοιπόν καθ' εαυτόν, γιατί αυτή την «προνομία» αναλαμβάνει πανηγυρικά να διεκπεραιώσει ένα από τα δύο σκέλη του μεταμοντέρνου, το πεφωτισμένο. Το άλλο είναι το εκπεπτικός, που θα τα αναλύσουμε και τα δύο στη συνέχεια.

Αρωγοί στην προσπάθειά μου αυτή είναι δύο σημαντικά βιβλία. Το πρώτο το υπογράφει ο Brian Hale και έχει τον τίτλο *Post modernism fiction*. Το δεύτερο είναι του Ihab Hassan (*Paracriticisms*)⁷. Ο Brian Hale επιστρατεύει την έννοια της δεσπόζουσας, κυρίαρχο μεθοδολογικό εργαλείο στη σκέψη του Ρόμαν Γιάκομπσον ο οποίος την περιγράφει ως εξής: «Η δεσπόζουσα μπορεί να οριστεί ως το κεντρικό στοιχείο της τέχνης. Είναι αυτό που ρυθμίζει, καθορίζει και τροποποιεί τα περιφερειακά μέλη. Αυτή εγγυάται την ολότητα και τη δομή της. Το ποιητικό έργο είναι ένα δομικό σύστημα, μια ιεραρχικά ρυθμισμένη σειρά από καλλιτεχνικά τεχνάσματα. Η ποιητική εξέλιξη είναι μια μετατόπιση (shift) σ' αυτή την ιεραρχία.»

Ποια συγκεκριμένα είναι αυτή η δεσπόζουσα που η μετατόπισή της μέσα

στο σύστημα μπορεί να κάνει τη ζυγυριά να γείρει προς τη μια ή την άλλη μεριά; Στον στίχο είναι, ας πούμε, ο ρυθμός, το μέτρο και ο τονισμός, στη ρηματική τέχνη (την τέχνη του λόγου) η αισθητική λειτουργία, στην αναγεννησιακή τέχνη η ζωγραφική, στη ρομαντική περίοδο η μουσική. Ο Hale δανειζεται τη βασική έννοια του Γιάκομπσον, την οποία στη συνέχεια εμπλουτίζει με μια άλλη απόχρωση νοήματος, για να την εντάξει στον μεθοδολογικό οπλισμό του και να την εφαρμόσει στα πλαίσια του δικού του προβληματισμού. Για παράδειγμα το *Αβεσσαλώμ Αβεσσαλώμ* του Φώκνερ διασπίζεται σε όλη του την έκταση από τις αφηγηματικές τεχνικές του Μοντερνισμού, όπως η χρήση των διαφορετικών οπτικών γωνιών, η απορρόφηση, συμπύκνωση και εξακρίνωση των πληροφοριών και μαρτυριών από μια ενιαία και συνειδησιακή εστία, (center of conscienceness), ο εσωτερικός μονόλογος κ.λπ. Στο όγδοο όμως κεφάλαιο συνετελείται αυτό που ο G. Bachelard σε άλλη εντελώς περίπτωση ονομάζει επιστημολογική τομή (coupure épistémologique). Το μυστήριο του θανάτου του Stuppen (του γενάρχη της δυναστείας των Stuppen) λύνεται με τρόπους πέρα από τους συμβατικούς. Ο Quentin και ο Shreve, δυο ήρωες από το πολυπρόσωπο μυθιστόρημα του Φώκνερ, μαθαίνουν τα καθέκαστα όχι από έμμεσες πηγές, από μακρινές και διαθλασμένες μαρτυρίες ή από αντηχήσεις φωνών αλλά από την αδιαμεσολάβητη διήγηση του συγγραφέα που απευθείας δείχνει τι πράγματι συνέβη. Με άλλα λόγια το όγδοο κεφάλαιο του *Αβεσσαλώμ Αβεσσαλώμ* δραματοποιεί τη μετατόπιση της δεσπόζουσας από τα προβλήματα της γνώσης (του γνωρίζειν) στο πρόβλημα του είναι, από το επιστημολογικό στο οντολογικό επίπεδο.

Η μετάβαση ή μάλλον το αδιόρατο γλίστρημα από το επιστημολογικό στο οντολογικό επίπεδο, δηλαδή από το μοντερνισμό στο μεταμοντέρνο φαίνεται καθαρά στην περίπτωση του Φουέντες. Ο Φουέντες είναι κατ' εξοχήν μοντερ-

6. Jean Guénot, *Voyage au bout de la parole*, σελ. 115, στο συλλογικό *L'Herne, Celine*, Éditions de l'Herne 1963.

7. Βλ. Brian Mc Hale, *Post modernism fiction*, Methuen New York and London 1987 και Ihab Hassan, *Paracriticisms*, University of Illinois Press 1975.

νιστής. Στα έργα του συγκλίνουν, αναχωνεύονται και εν τέλει εναρμονίζονται όλες οι οικείες αφηγηματικές τεχνικές. Έτσι στη *Zona sagrada*, για να αποτυπώσει το λόγο ενός ψυχοπαθούς, θα συναιρέσει τον εσωτερικό μονόλογο τύπου Πόε με το νεογοτθικό του Φώκνερ, όπως τον γνωρίσαμε στο *Καθώς ψυχορραγώ*, καθώς και το ρεύμα συνείδησης της Γούλφ στην *Κυρία Νταλαγουέη*. Όμως εκεί όπου η ανορθοδοξία και η αίρεση θα φτάσουν στην υψηλότερη θερμοκρασία τους και θα κλονίσουν την τάξη του μοντερνισμού είναι στο *Terra nostra*. Σ' αυτό το κείμενο, αντίθετα με τη σύμβαση που διέπει το ιστορικό μυθιστόρημα και μας δεσμεύει ως προς το σεβασμό των πραγματολογικών στοιχείων (π.χ. Ο Άνσουορθ στο *Νέλσονα* τηρεί πιστά τις χρονολογίες και τις ιστορικές πηγές), ο Φουέντες στέργει να τις παραβιάσει. Έτσι ο Κολόμβος ανακαλύπτει την Αμερική ένα χρόνο αργότερα, ο Φίλιππος Β΄ της Ισπανίας παντρεύεται την Ελισάβετ της Αγγλίας κ.ο.κ.

Μια επιπλέον προμολόγηση του φανταστικού που συνάδει οργανικά με το μεταμοντέρνο συντελείται στο *Terra nostra* με ένα είδος δια-μυθοπλαστικής συνάντησης. Το μοτίβο της συνάντησης όλων των χαρακτήρων ενός βιβλίου σε ένα ορισμένο σημείο είναι μάλλον κοινός τόπος στο μοντερνικό μυθιστόρημα όπως π.χ. το πάρτυ της Γκερμάντ στο *Αναζητώντας το χαμένο χρόνο* ή το πάρτυ της Κλαρίσα στην *Κυρία Νταλαγουέη*. Εδώ όμως η συγκέντρωση αφορά ήρωες από διαφορετικά μυθιστορήματα. Γύρω από ένα τραπέζι κάθονται να παίξουν πόκερ ο Πιερ Μενάρ, ο Ολιβέιρα, η Σοφία και ο Εστεμπάν⁸. Είμαστε ήδη πολύ μακριά από τη γραμμική αφήγηση του κλασικού ρομάντσου, ακόμη μακρύτερα από την οφιοειδή, κυκλική ή βουτροφοειδή ανάπτυξη της νεοτερικής πλοκής, κοντά στο σημείο που θα διαρρήξουμε κάθε σύμβαση, κάθε αναπαραστατικό κώδικα και τυπική μίμηση και θα απογειωθούμε προς το φανταστικό, στον ουτοπικό κόσμο του Μπόρχες και του πεφωτισμένου μεταμοντέρνου. Ιδού η διαφο-

ρά από την Ακρόπολη του Μοντέρνου που αντιπροσωπεύει το ιδιοφυέστερο ίσως κείμενο όλων των εποχών, ο *Οδυσσέας* του Τζόυς. Ήδη από το *Πορτρέτο του καλλιτέχνη* ο Στέφαν Δαίδαλος επιχειρεί να σφυρηλατήσει μια νέα συνείδηση. Τη βρίσκει στο διασπαραγμό του Οδυσσέα. Σ' αυτόν, ο κόσμος αποσυναρμολογημένος από την εξάρθρωση, από το ξήλωμα της γλώσσας, κινείται εν κενώ, σε ένα vacuum. Ωστόσο παραμένει ακόμα ένα επιστημολογικό κενό που αναζητά το ριζωμά του ή το αγκυροβόλιό του. Κι αυτό, παρά την τρικυμία που προηγείται, το βρίσκει στο ακροτελεύτιο yes της Μόλυ Μπλουμ. Έτσι αυτό το άσωτο κείμενο σώζεται έστω και την τελευταία στιγμή παρά τριχά, απ' αυτό το αμφίσημο αλλά συνάμα λυτρωτικό «ναι».

Ο συγγραφέας σε συμβολικό επίπεδο διατηρεί ακόμα τους χαλαρούς δεσμούς του με την πραγματικότητα, έστω και διαμεσολαβημένη από το κάτοπτρο της γλώσσας. Με τον Μπόρχες όμως και τον Πιερ Μενάρ του αυτά τα αναχώματα πέφτουν. Μαιτρ υψηλής ραπτικής ο συγγραφέας ξέρει να κόβει και να ράβει το χρόνο, να κεντάει, ακόμα και να καρικώνει τον καμβά του. Ο Πιερ Μενάρ, πλασματικό πρόσωπο που ντουμπλάρεται μυθιστορηματικά σε πραγματικό, άνθρωπος των γραμμάτων που δημοσιεύει σε αληθοφανή περιοδικά της εποχής, εστέτ και ουτοπιστής, αναλαμβάνει το τιτάνιο έργο όχι να τον αντιγράψει, αλλά να τον ξαναγράψει mot à mot. Εδώ δεν πρόκειται για τον *Παρασκευά* του Τουρνιέ που ξαναχύνει το μύθο του Ροβινσώνα Κρούσου σ' ένα νέο φιλοσοφικό καλούπι, αλλά για μια επαναξιολόγηση της έννοιας της παράδοσης. Σ' αυτό το διήγημα όλα μετεωρίζονται σε μια κατάσταση πανικού και αλληλοαναίρεσης. Λες και η πραγματικότητα εξαχνώθηκε και απορροφήθηκε από μια φανταστική οπή. Και το φανταστικό στη συνέχεια ράφτηκε σαν η φόδρα του πραγματικού. Τα όρια μυθοπλασίας και πραγματικότητας συγχέονται ή μάλλον λιώνουν για να ιχνογραφή-

σουν έναν άλλον κόσμο, αδύνατον σχεδόν να συλληφθεί από τη γνωστική συνείδηση που λειτουργεί πάνω στις έννοιες της ταυτότητας και της αντίφασης. Ο Μπόρχες με τον Πιερ Μενάρ και το άλλο δίδυμο διήγημά του, *Το θέμα του προδότη και του ήρωα*, μας εισάγει στην παράδοξη λογική της coincidentia oppositorum και στη μεταστρουκτουραλιστική και μετανεοτεριστική ουτοπία. Η αντίληψη αυτή συμπυκνώνεται στη φράση «Το να είχε αντιγράψει η Ιστορία την Ιστορία ήταν ήδη καταπληκτικό. Το να αντιγράψει η Ιστορία τη Λογοτεχνία είναι αδιανόητο».

Ανακεφαλαιώνοντας λοιπόν θα λέγαμε ότι ο μοντερνισμός αποθεώνει τη γλώσσα. Την ανάγει σε αυθεντία που υποστυλώνει τη λογοτεχνία. Ταυτόχρονα υπογραμμίζει την αξία του συγγραφικού εγώ που το ταυτίζει με την αισθητική συνείδηση. Η τελευταία δεν νοείται έξω από τους τρόπους, κυρίως τη μεταφορά και τη μετωνυμία, που αποτελούν εξάλλου την ειδοποιό διαφορά από κάθε άλλο επικοινωνιακό σχήμα και που ορίζουν εξάπαντος την ταυτότητά της. Η νεοτερικότητα χωρίς να στρέφεται υποχρεωτικά εναντίον της παράδοσης -ίσα-ίσα την αξιοποιεί και την εγγράφει οργανικά στο σώμα της -καταφάσκει στο νέο που το ταυτίζει με κάθε είδους χειραφέτηση· χειραφέτηση κυρίως από τις συμβάσεις που αγκυλώνουν το κλασικό μυθιστόρημα και το φυλακίζουν σε μια γραμμική αντίληψη της μυθοπλαστικής ανάπτυξης και σε μια μονοσήμαντη αποτύπωση της πραγματικότητας. Όμως όσο κι αν ο μοντερνισμός κρίνει πως η τέχνη αποστάζεται μέσα από το φίλτρο της γλώσσας και συνεπώς δεν την αντανakλά πιστά αλλά τη διαθλά, δεν φτάνει στην ακραία αντίληψη μιας απόλυτης αυτονομίας. Απεναντίας δέχεται πως υπάρχει ένα νόημα έξω απ' αυτήν που, μολονότι κρύβεται σε κάποια σκοτεινά βάθη, μπορεί να το συλλάβει και να το αναδείξει.

Το καινούριο επιπλέον που σφραγίζει τη νεοτερικότητα, σημαίνει την απαγκίστρωσή της από μια θεματο-

8. Ήρωες παρμένοι από τα διηγήματα ή τα μυθιστορήματα του Μπόρχες, του Κορτάσαρ, του Μάρκες κ.λπ.

9. Βλ. Walter Benjamin, *Σαρλ Μπωντλαίρ, ένας λυρικός στην ακμή του καπιταλισμού*, εκδ. Αλεξάνδρεια 1994, σελ. 102.

γραφία αγροτικής ενδοχώρας και αγροτοποιμενικής αναστροφής και το άνοιγμά της στην πόλη, στην αστικοποίηση (urbanism), που εμπνέει τον Μπωντλαίρ και δημιουργεί τους γνωστούς ποιητικούς τύπους του δανδή, του πλάνητα, του παράφορου αυτόχειρα σύμφωνα με τη γνωστή ανάλυση του Μπένγιαμιν¹⁰. Ο Ναμπόκοφ, ο Φώκνερ, ο Φουέντες –η απαρίθμηση είναι ενδεικτική– αποτελούν το μεταίχμιο για μια μετάβαση στον μεταμοντέρνο μυθιστορηματικό κόσμο αφού, όπως υπογραμμίζει ο Hale, κουβαλούν κάποια χαρακτηριστικά, οδηγούν από την αναπαράσταση στη μίμηση, από την αυτοαντανάκλαση σε έναν μυθοπλαστικό-φανταστικό χώρο που αποτελεί αιτία του εαυτού του. Νά που σιγά-σιγά αγγίζουμε τα θεωρητικά κράσπεδα του μεταμοντέρνου που εκφράζει, ή ενσαρκώνει καλύτερα, η αποδομική μέθοδος. Η λογοτεχνία δεν αποτελεί επίτευγμα ενός συγγραφικού υποκειμένου. Είναι ένα κείμενο, ένα text, ένα υφαντό ή πλεχτό που στους κόμπους του συνοψίζεται η συμβολή ενός ανώνυμου δημιουργού: του διακειμένου.

Απ' αυτήν την οπτική ιδωμένα τα πράγματα, όλα φαντάζουν σαν ένα μεγάλο κοιμητήριο όπου αναπαύονται οριστικά ο συγγραφέας, το υποκείμενο, το εγώ, το νόημα, όπως εξαγγέλλουν οι εικονοκλάστες γκουρού Ντερντά και Πωλ ντε Μαν. Μελετώντας κανείς το λογοτεχνικό κείμενο, το νόημα, όπως ένας νομάς, «φυγάς θεόθεν και αλήτης», συνεχώς μετασταθμεύει, γλιστράει μέσα απ' τα δάχτυλά μας, διαλύεται στο άπειρο. Αφού δεν υπάρχει ένα υπερβατικό σημαινόμενο, αφού η μεταφυσική της παρουσίας αποτελεί ένα λάθος της φιλοσοφίας, τότε τα νοήματα πολλαπλασιάζονται, άρα σβή-

νουν στο μηδέν. Μέσα σ' αυτή τη διασπάθιση (διάχυση) του νοήματος κάθε ερμηνεία είναι ανέφικτη. Οι μεγάλες αφηγήσεις του μοντερνισμού, ο μαρξισμός, το φροϋδικό ασυνείδητο κ.λπ. συρρικνώνονται στα παίγνια της γλώσσας και στο διαφορούμενο ίχνος της γάτας του Τσεσάιρ¹¹. Ποια άραγε μπορεί να είναι η τύχη της λογοτεχνίας σ' αυτό το χαλασμό του αποδομισμού που ξηλώνει κάθε αρμό και αποσυναρμολογεί κάθε δομή; Σε μια συσπείρωση μέσα στη γλώσσα, μια αναδίπλωση στο κελυφός της, στη σιωπή εν τέλει. Ο Μπέκετ είναι ένα κορυφαίο παράδειγμα. Ο Μπλανσό ένα άλλο.

Παρά ταύτα αυτός ο κλάδος του μεταμοντέρνου εξακολουθεί να αρδεύεται ακόμη από τις πηγές του μοντερνισμού, να αξιοποιεί, έστω ακραία, τα αποταμιεύματά του που είναι ο μπελετρισμός (ας μου επιτραπεί αυτός ο νεολογισμός). Το Νέο Μυθιστόρημα (το Nouveau Roman), άνισο στα επιτεύγματά του, υπήρξε η απόληξη της νεοτερικότητας, η σκληροπυρηνική εκδοχή της, ένα είδος λογοτεχνικού αριστερισμού, πάντα όμως μέσα στα πλαίσια της λογοτεχνίας που εξαίρει την τέχνη του λόγου ως το sine qua non στοιχείο της. Αν όμως το νέο μυθιστόρημα (Μπυτόρ, Σαρότ, Κ. Σιμόν) αποτελεί την αριστερά του μεταμοντέρνου, τη σοσιαλδημοκρατία του που εκμεταλλεύεται τις ήπιες μορφές ενέργειας και λαμβάνει υπόψη της την αναγνωσιμότητα του κειμένου, την εκπροσωπεί το σύγχρονο μυθιστόρημα. Μου αρέσει αυτό το τελευταίο που δεν ακκίζεται με τις εκφραστικές εκζητήσεις ούτε θέλει να προκαλέσει τον αστό ή το μέσο αναγνώστη. Επιδιώκει να μπει στα όνειρά του, όχι ως ένας καλός άγγελος αλλά ως ένας μεταμφιεσμένος διάβολος.

Εξάλλου οι διάβολοι δεν υπήρξαν εκπεπωκότες άγγελοι; Ένα σύγχρονο μυθιστόρημα μπορεί να αγκαλιάσει τα πάντα, να μιλήσει για όλα. Ακόμη και για τον εαυτό του. Για τις θεωρίες που το στηρίζουν, για την ποιητική που το εμπνέει.

Ιδού ένας διάλογος από το μυθιστόρημα του Ντέιβιντ Λοτζ *Ούτε γάτα ούτε ζημιά*¹².

«— Εντάξει τότε μπορεί να σε τραβάει η μοναχικότητα του καουμπούι. Αιτάρ-κης, ανεξάρτητος, πολύ σκληρός.

— Αρχίδια, είπε θυμωμένος ο Βικ Γουίλκοξ, παρόλο που δεν το συνήθισε να μιλάει έτσι.

— Αρχίδια... Αυτή είναι μια πολύ ενδιαφέρουσα έκφραση, είπε η Ρόμπιν.

— Ω, όχι, βόγκηξε ο Γουίλκοξ. Όταν λες για έναν άνδρα ότι έχει αρχίδια με επιδοκιμασία είναι μετωνυμία, ενώ όταν λες για κάτι αρχίδια είναι ένα είδος μεταφοράς. Η μετωνυμία αποδίδει αξία στους όρχεις, ενώ η μεταφορά τους χρησιμοποιεί για να υποβιβάσει κάτι άλλο.»

Δεν είναι σαφώς η μεγάλη λογοτεχνία. Η μεγάλη λογοτεχνία αποκορυφώθηκε στο Μοντερνισμό¹³. Αυτή είναι μια αλήθεια τόσο απτή και αναμφίβολη που θυμίζει την περίπτωση του κυνικού Διογένη που όταν ο Ζήνων αμφισβητούσε την κίνηση, αυτός σηκώθηκε και άρχισε να βαδίζει γύρω του. Είναι όμως ένα αντίδοτο στην κιτς παραλογοτεχνία που εκθειάζει την πλοκή σε βάρος της ρητορικής και που στην Ελλάδα βρήκε ένθερμους θιασώτες. Εννοώ εκείνους που όταν ακούν για μοντερνισμό παθαίνουν επιληπτικούς σπασμούς σαν αυτούς που έπληξαν τον Φλωμπέρ και έπεσε από το άλογο για να γράψει όμως στη συνέχεια τη *Μαντάμ Μποβαρύ*.

10. Η μοντερνιστική επιστήμη επιζητούσε να καθιερώσει αιώνιες αναπαραστάσεις ως αλήθειες του κόσμου. Η μεταμοντέρνα επιστήμη, λέει ο Λιοτάρ, πρέπει να είναι αντι-αναπαραστατική, μια συνεχιζόμενη διαρκής επανάσταση. (Το τσεσαριανό χνάρι του παλαιού τροτσισμού, θα μπορούσε να πει κανείς, εναντίον των αληθειών του κατεστημένου.)

Βλ. Ντάνιελ Μπελ, αυτόθι.

11. Ντέιβιντ Λοτζ, *Ούτε γάτα ούτε ζημιά*, εκδ. Bell 1988, σελ. 291.

12. Παρά ταύτα μίπως η εξάντληση, σχεδόν αφάιμαξη, κάθε μορφολογικής πρωτοτυπίας από τον Μοντερνισμό οδηγεί στον κορεσμό και «αντιδραστικά» στην αναζήτηση

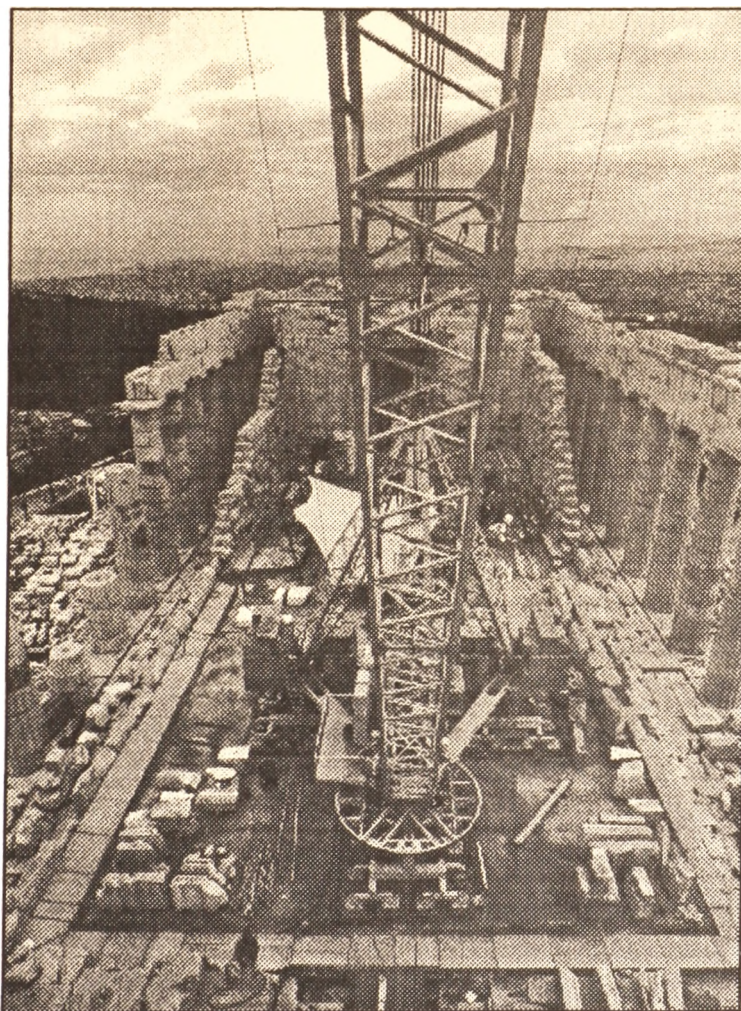
μιας ουσίας που δεν ταυτίζεται με την έννοια του βάθους ή της ιδέας, αλλά μιας νέας αυθεντικότητας που δεν ανιχνεύεται στους χαϊντεγκεριανούς δρυμούς και στα μονοπάτια τους, αλλά σ' ένα χαρούμενο αβαθές, δηλαδή σε μια επιφάνεια που δεν ρυτιδώνεται από κανένα δυσοίωνα αναρρίπισμα, σε μια ανεπιτήδευτη επιπολαιότητα, σαν αυτή που αποδίδει ο Νίτσε στους Έλληνες ή πιο ακαριαία και αποφθεγματικά ο Τζόους (*the greek mouth that has never been twisted in prayer*), ίσως τέλος σε κείνο το ραμπελιανό ξεφάντωμα που συνδέει την αλήθεια με το πανηγύρι και την παραμυθητική διόγκωση; Ο Μίλαν Κούντερα μας προιδεάζει προς ένα σχετικό ορίζοντα.

Η πέμπτη διεθνής συνάντηση για την αποκατάσταση των μνημείων Ακροπόλεως πριν δύο βδομάδες στο νέο κτήριο Διοίκησης της Εθνικής Τραπέζης είχε στιγμιαία διάρκεια, μόλις τρεις μέρες. Διαπραγματευόταν όμως τις «πρόσφατες έρευνες και επεμβάσεις» σε ένα αιώνιο μνημείο, την Ακρόπολη. Αντίστοιχα, η έκθεση φωτογραφιών του Σωκράτη Μαυρομμάτη στο Μουσείο Μπενάκη, που είχε εγκαινιαστεί λίγες μέρες νωρίτερα, αποτελούσε ένα λεπτομερές χρονικό των επεμβάσεων στον ίδιο μνημειακό χώρο τα τελευταία 25 χρόνια. Ένα τέταρτο αιώνα, πάλι, δεν ήταν παρά ένα χάδι του χρόνου στο πέρασμα των αιώνων.

Περί αιωνιότητας

Αλλωστε ο καθηγητής Χ. Μπούρας, πρόεδρος της ΕΣΜΑ, στο ξεκίνημα της ομιλίας του στο συνέδριο, είχε κάνει διάκριση ανάμεσα στο πρόσκαιρο της ανθρώπινης ζωής και στην αιωνιότητα της τέχνης. Αυτή η αντιπαράθεση σιγματίζει τελικά κάθε αναφορά ειδικά σ' αυτό το μνημείο. Παρ' όλες τις κακουχίες και τις καταστροφές που ήδη από την αρχαιότητα αντιμετώπισε η Ακρόπολη, εξακολουθεί να εκπροσωπεί αυτό το άπιαστο ιδανικό της ανθρωπότητας. Βρίσκεται πάντα εκεί, σε απόσταση απ' όλους εμάς, τους φτιαγμένους από χώμα θνητούς.

Σήμερα, ακόμα και αν θελήσουμε να πλησιάσουμε αυτό το ασύλληπτο δημιούργημα, μας απαγορεύεται να αγγίξουμε τις κολόνες του Παρθενώνα ή να περπατήσουμε στο εσωτερικό του σηκού του. Όσο για το δάπεδό του, θα περάσουν σχεδόν δύο γενιές που δεν θα το έχουν δει καν, καθώς βρίσκεται θαμμένο κάτω από προστατευτική επίστρωση. Έτσι, αυτή η απτή αιωνιότητα έχει μεταφερθεί (προσωρινά) κάπου αλλού: τμήμα αυτού του αόρατου δαπέδου παρουσιάζεται τυπωμένο σε φυσικό μέγεθος στο δάπεδο της έκθεσης του Μαυρομμάτη. Στο βάθος μάλιστα της θύρας λάμπει μια τεράστια μεγέ-

θυνση διαφάνειας –το μόνο χρώμα σ' όλη την έκθεση– με θέμα τον Παρθενώνα από τα δυτικά. Η ευκρίνειά της είναι εκπληκτική. Όσο και αν πλησιάζεις, δεν ανακαλύπτεις τίποτε φλουταρισμένο. Με ιδανικό φωτισμό, που σπάνια πια υπάρχει στην Αθήνα, το υπέρτατο μνημείο σε όλη του τη δόξα, ως αιώνια ψευδαισθήση πιο άρτια, πιο σωστή από την πραγματικότητα.

Τελικά, ίσως αιώνια είναι η πιστότητα αυτή καταγραφή των (άλλοτε) αθάνατων μνημείων, που επιτεύχθηκε στις μέρες μας εδώ και ένα τέταρτο

του αιώνα από την ΕΣΜΑ. Η τόσο συστηματική φωτογράφιση, η σχολαστική τεκμηρίωση κάθε ενέργειας και πρωτοβουλίας, αυτή η σπάνια διαύγεια προθέσεων – νά τα αθάνατα στοιχεία που συνοδεύουν το μνημείο. Όπως μας διαβεβαιώνουν άλλωστε οι ειδικοί, το ίδιο δεν θα πάψει να υφίσταται επεμβάσεις και να συντηρείται, αιώνια ασθενικό και εξαρτημένο από σύγχρονες τεχνολογικές επινοήσεις. Αιώνια, τότε, θα είναι η αναζήτηση της γνώσης, η μάχη με τη φθορά και όχι η Ακρόπολη ως φετίχ!

Μια βδομάδα πριν τη διεθνή αυτή συνάντηση για την Ακρόπολη, και σε έναν χώρο μιας άλλης τράπεζας, της Εμπορικής, απέναντι (κατά σύμπτωση) από το αμφιθέατρο της Εθνικής, είχε γιορταστεί ένα άλλο γεγονός: η παρουσίαση του μνημειακού βιβλίου για την ελλαδική ναοδομία στην ακμή του 12ου αιώνα που έγραψαν ο Χ. Μπούρας με την Λ. Μπούρα. Έργο σχεδόν μιας εικοσαετίας, το βιβλίο αυτό έμελλε να ολοκληρωθεί μόνο από τον πρώτο, καθώς η συνεργατίδα του χάθηκε το '89. Το όνομά της ακούστηκε αρκετές φορές στην παρουσίαση – ένα ακόμα στοίχημα με τον θάνατο κερδισμένο, μέσα από ένα τεράστιο υλικό τεκμηρίωσης που μπόρεσε να χρησιμοποιηθεί επάξια. Για άλλη μια φορά, ο σεμνός επιστημονικός μόχθος να υποβάλλει υποψηφιότητα για κάτι πέρα από το εφήμερο της ύπαρξής μας.

Όλα αυτά να συμβαίνουν σε μια πανηγυριώτικη Αθήνα χαμένη στην καθημερινότητά της, με χίλια πρόσωπα χαμογελαστά, κρεμασμένα σε πανώ, σε στύλους ή σε φυλλάδια, να διεκδικούν μια άλλου τύπου δόξα: μια θέση στην τοπική αυτοδιοίκηση. Τι κι αν την επομένη μέρα των εκλογών όλα αυτά (η έπαρση των πορτρέτων, των φουσκωμένων λόγων) θα έχουν μεταμορφωθεί σε άθλιους σωρούς σκουπιδιών; Το ότι διεκδικησαν, έστω για μια στιγμή, την ψήφο του λαού – αυτό σήμερα δεν μετρά άραγε σαν ένα είδος αιωνιότητας;

Και για να δείξουμε τη σχετικότητα των πραγμάτων με έναν άλλο τρόπο, μπορεί να συγκριθεί η αιωνιότητα του φασκιωμένου με σκαλωσιές θλιβερού «Ακροπόλ Παλάς», απέναντι στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας, με την «πραγματική» Ακρόπολη;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

Ξακριζώνοντας ένα σχολικό περιοδικό είναι επόμενο να νιώθει κανείς εκείνη την ιδιότυπη νοσταλγία που προκαλεί η επαναφορά –έστω για λίγο– στις προσωπικές σχολικές αναμνήσεις. Τα *συνεπάρματα*, είναι ένα ενδιαφέρον πείραμα που ξεκίνησε από την Κω πριν λίγα χρόνια και τώρα κυκλοφορεί το τχ. 5 (Ιούλιος 2002), αποτέλεσμα συνεργασίας δύο τάξεων: της Γ' τάξης του 2ου ενιαίου λυκείου Κω και της Γ' τάξης του Βαρβακείου πειραματικού γυμνασίου. Σύνδεσμος και ψυχή όλης της προσπάθειας, η φιλόλογος **Χριστίνα Πετροπούλου** δίνει με την παρουσία της την εγγύηση για μια αυθεντική μαθητική προσπάθεια, όπου η σχολική εμπειρία, οι παρατηρήσεις, η ευαισθητοποίηση των νέων παιδιών βρίσκουν τη θέση τους και την έκφρασή τους.

Οποιος ενδιαφέρεται για τα παλαιότερα περιοδικά έχει πλέον στη διάθεσή του το δεύτερο τόμο της αναλυτικής βιβλιογραφίας και παρουσιάσής τους *Περιοδικά λόγου & τέχνης* (1901-1940) (εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2002). Αποτέλεσμα της εργώδους προσπάθειας ερευνητικής ομάδας που δούλεψε αποτελεσματικά υπό την εποπτεία του καθηγητή **Χ.Α. Καράογλου**, η βιβλιογραφία αυτή μας προσφέρει έναν απίστευτο πλούτο, καθώς συμπληρώνει με τον δεύτερο τόμο την

ΚΡΙΤΙΚΗ Βιβλίου

Ποίηση και μουσική

Διονύσης Καρατζάς,
Στα νερά βαθαίνει ο ουρανός,
εκδόσεις Διάττων, Αθήνα 2001, σ. 52.

Αν κανείς προσπαθήσει να αποστασιοποιηθεί από την ιδιότητα του στιχουργού, με την οποία ο Διονύσης Καρατζάς έγινε ευρύτερα γνωστός, ήδη από την πρώτη του συνεργασία με τον Μίκη Θεοδωράκη (*Τα πρόσωπα του ήλιου*, 1987), και προτιμήσει μια αναδρομική ματιά στην ποίησή του, θα διαπιστώσει πως το ποιητικό του πρόσωπο προβάλλει σαφές από την πρώτη του συλλογή (*Ξημέρωμα στη γη*, 1972) και μάλιστα, πως ο στιχουργός προκύπτει αβίαστα μέσα από τον ποιητή. Σε καμιά περίπτωση δεν συμβαίνει το αντίθετο, δηλαδή τα ποιήματα δεν αποτελούν το λόγιο άλλοθι των τραγουδιών ή μια αυτάρεσκη νότα του επαγγελματία.

Η ρυθμική αγωγή του ποιητικού λόγου του Καρατζά είναι πλούσια και στέρεα, εκπηγάζει βέβαια από τους παραδοσιακούς ρυθμούς, αλλά ο λόγος γρήγορα και με αξιοσημείωτη άνεση αυτονομείται, για να συγκροτήσει ένα προσωπικό λυρικό ιδίωμα με έντονη μουσικότητα. Η εικονοποιία του ακολουθεί την ίδια διαδρομή, κινείται σε ανοιχτούς ορίζοντες, περιλαμβάνει σε πρώτο πλάνο τα πουλιά, τα φυτά, τα νερά και όλα τα στοιχεία της φύσης, αλλά δεν είναι και ποτέ δεν γίνεται υπαίθρια, δεν ανακαλεί τίποτα από την αθωότητα και τη γοητεία των μεγάλων εκτάσεων, την ιδεολογικοποιημένη αναπόληση παρελθουσών ευτυχισμένων στιγμών. Αν ο κάθε ποιητής, για να συγκροτήσει ένα ιδιότυπο ύφος, πρέπει να παίξει με τη φωτιά, για τον Καρατζά ακόμα και η φωτιά υπάρχει στη φυσική της υπόσταση, έτσι την πλησιάζει και τη συναντά, για να τη μεταφέρει στη συνέχεια μέσα στην ποίησή του δια των πυρίκαυστων σωμάτων των κοριτσιών, να τη χρησιμοποιήσει για να φωτίσει την άβυσσο των ονείρων, να αντέξει το ψύχος της νύχτας. Όμως, η φωτιά με την οποία παίζει ο ποιητής, είναι ο ήχος του.

Στην προκειμένη περίπτωση, η έντονη και

οικεία μουσικότητα, η περιρρέουσα ευαισθησία της ματιάς, η εξιδανίκευση των αισθημάτων, αποτελούν το περιβάλλον, κάποτε και το πρόσχημα, για να οδηγήσει τον αναγνώστη σε απαιτητικά ποιήματα και απρόβλεπτους στίχους, να ενοφθαλμίσει σπαράγματα σαν αυτό: *θυμήσου θάλασσες*.

Σωτήρης Παστάκας,
Νήσος Χίος,
εκδόσεις Πλανόδιον, Αθήνα 2002, σ. 56.

Όμως ο Διονύσης Καρατζάς αποτελεί μια εξαίρεση, γιατί η ποίηση που ονομάστηκε της αμφισβήτησης και είχε ως κύριο χαρακτηριστικό της μια ανάλογη διάθεση, κυριάρχησε στη δεκαετία του '70 και μάλιστα έθελε όχι μόνο τους νέους ποιητές της εποχής αλλά και παλαιότερους. Η αμφισβητιστική διάθεση εκφράστηκε κυρίως στη θεματική πλουτίζοντάς την εντυπωσιακά, αφού όλη η περιρρέουσα συζήτηση περί των διαπροσωπικών σχέσεων, της σημειολογίας της καθημερινής ζωής, της κοινωνικής ένταξης και λειτουργίας της ίδιας της ποίησης, όπως και κάθε καλλιτεχνικής έκφρασης, εν ολίγοις, τα μέτωπα όπου αναπτύχθηκε και επικεντρώθηκε ο γενικευμένος κοινωνικός ριζοσπαστισμός, είτε πέρασαν αυτούσια μέσα στα ποιήματα είτε τροφοδότησαν μια στάση έναντι της ποίησης, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις έφεραν μια ανανεωτική αύρα στον παραδεδομένο ελεύθερο στίχο, που ήδη παρουσίαζε σημάδια κόπωσης. Μα όσο απότομα εμφανίστηκε και εύκολα επιβλήθηκε αυτό το ποιητικό κλίμα, το ίδιο γρήγορα απόηκε, για να περιοριστεί σε κάποιες νησίδες, σε μερικούς ποιητές που επιμένουν να ανακαλούν και να ορίζονται από τα κελεύσματα της νεότητας, να αρνούνται την ένταξη στη νέα κοινωνική και αισθητική συνθήκη, στην οποία όμως δεν κυριαρχεί ένα άλλο πρότυπο, αλλά η πολλαπλότητα, οι δοκιμές, οι περιορισμένες και συχνά περιοριστικές απαντήσεις του όλου ζητούμενου, της διαμόρφωσης δηλαδή ενός νέου και συνεκτικού ποιη-

τικού παραδείγματος ή μάλλον μιας ποιητικής στάσης έναντι αυτού του στόχου, ο οποίος όλο και περισσότερο μοιάζει μακρινός και απροσπéλαστος.

Η ποίηση του Παστάκα συνεχίζει να τρέφεται από τους απόηχους της εποχής της αμφισβήτησης, επιμένει να κομίζει την ευαισθησία μιας άλλης εποχής, αλλά επιχειρεί να συγκροτήσει σημερινές απαντήσεις, πάνω σε θέματα που στο λόγο των κυρίαρχων και επίσημων αναπαραστάσεων θεωρούνται τελειωμένα, αλλά δεν είναι.

Απόστρατος των αισθημάτων/ θεωρούμαι και περιφέρομαι./ Καθημαγμένος των λέξεων/ προδότης των όρκων/ ληστής της προοπτικής/ ανεφάρμοστος του μέλλοντος. Ο ελεγειακός τόνος συνυπάρχει με την άρνηση απόσυρσης του ποιητικού εγώ, γι' αυτό και το ποίημα καταλήγει με το βίαιο δίστιχο: *ο ανέσπερος του έρωτα/ εγκληματίας πολέμου.* Πρόκειται για μια ήπια αλλά κλιμακούμενη ιδεοληψία, για το ρόλο και την επικινδυνότητα της ποίησης, που όμως περιγράφει το πρόσωπο του ποιητή, το ποιητικό υποκείμενο που υποχωρεί, αν δεν εξαφανίζεται στις μέρες μας. Βίαιοι είναι οι διασκελισμοί άλλων ποιημάτων, ως άρνηση συμμόρφωσης

στις επιταγές πειθαρχίας σε δοκιμασμένους ρυθμούς και κανόνες, αφού ο σπασμένος στίχος, ο σπασμένος ήχος, διαθέτει μια δικιά του μουσικότητα, που ευνοεί την επιζητούμενη δραστηριότητα: *Η νήσος Χίος ως/ παρονυχίδα εισφρύει...*

Άγης Μπράτσος,
Σαν μουσική,
εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα 2001, σ. 48.

Ο μικρός αυτός κύκλος θα μπορούσε να κλείσει, δηλαδή να παραμείνει ενδεικτικά ανοικτός, με το βιβλίο ενός νεότερου ποιητή που ερωτοτροπεί με τις δυνατότητες επαναμάγευσης του στίχου, μέσω της καταφυγής στην προσωδία της παραδοσιακής ποίησης, χωρίς όμως και να φθάνει να μιμείται τις αντίστοιχες φόρμες, παρότι στη συλλογή κυριαρχούν δίπολα μνήμης και παρόντος, δηλαδή μια ασφαλής δίοδος είτε προς τη νοσταλγία είτε προς την αμηχανία. *Πιασμένος στα δίχτυα της φαινόμουν χαμένος.*

Κώστας Βούλαρης

Μακρονήσι 1948-49

Ηλίας Στάβερης,
Γλαροφωλιά,
εκδόσεις Φιλίστωρ, Αθήνα 2001.

Έμοιαζε με καταφύγιο γλάρων, ενώ ήταν νδιαίτημα κρατουμένων. Πώς βιώνουν δώδεκα νέοι άνθρωποι σε μια άθλια σκηνή, ιτημένη σ' ένα βράχο, στη νότια άκρη της Μακρονήσου, «αντιμέτωποι με μια θύελλα ίσους και βίας»;

Ίσως ν' απορήσετε: Ακόμα ένα βιβλίο περί Μακρονήσου; Ναι, ακόμα ένα, πλάι στα τόσα άλλα, με το ίδιο αυτό θέμα. Κάποτε είχα ιστέψει κι εγώ ότι, ύστερα από τον *Λοιμό* του αξέχαστου Αντρέα Φραγκιά (εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα 1978), το «θέμα» είχε εξαντληθεί. Προκύπτει, όμως, ότι η Μακρόνησος ως σύλληψη, ως παράνοια, ως εφιαλτική αναμέτρηση» μεταξύ κρατουμένων και βα-ανιστών, εξακολουθεί να έχει τους αφηγη-ές της, τους χρονικογράφους της, θα έλεγα. Ένας από αυτούς και ο Ηλίας Στάβερης, ου, πενήντα τόσα χρόνια από τότε (1948-9), ένωσε την ανάγκη να κλείσει τις μνή-ες και τα βιώματά του σε ένα βιβλίο 176-ελίδων, με τίτλο «Γλαροφωλιά».

Θ' αναρωτηθείτε, ασφαλώς: Μπορούν δώ-

δεκα νέοι άνθρωποι (δώδεκα ήταν και οι μαθητές του Χριστού, δώδεκα και οι κόκκι-νοι φαντάροι του Αλεξάντρ Αλεξάντροβιτς Μπλοκ) ν' αντιμετωπίσουν τα «παρανοϊκά πειράματα» ενός έξαλλου εμφυλιοπολεμικού κράτους και να νικήσουν; Ο συγγραφέας απαντά θετικά. Καλού-κακού, όμως, σε προειδοποιεί: «Ποτέ να μη σου δώσει ο Θεός όσα μπορείς ν' αντέξεις...»

Ό,τι εντυπωσιάζει, από τις πρώτες σελίδες του βιβλίου, είναι η αμεσότητα της αφήγησης. Ο Ηλίας Στάβερης ανιστορεί πρόσωπα, πράγματα, γεγονότα, λες και όλα συνέβησαν πρόσφατα, πολύ πρόσφατα... Η Ελλάδα ήταν, βέβαια, στα χρόνια του εμφυλίου πολέμου, ένας «γαλαξίας» (αυτόν τον όρο χρησιμοποιεί ο συγγραφέας) από φυλακές, κρατητήρια, τμήματα μεταγωγών, κρανίου τόπος... Αλλά η Μακρόνησος ήταν το κάτι άλλο. Εδώ η σχέση βασανιστή και κρατουμένου ήταν ένας εφιάλτης διαρκείας. Εδώ το σχέδιο αναμόρφωσης «αμετανοήτων κομμουνιστών» έπρεπε να εφαρμοσθεί με ακρίβεια και, προπαντός, χωρίς... *συναισθηματισμούς*, αν υποτεθεί ότι και οι Νεάντερταλ –για να θυμηθούμε τον Άρθουρ Κάιστλερ, στο *Μηδέν και το Άπειρο*– αντιμετωπίζουν, ενίοτε, «κρίση συναισθηματισμού»... Το σχέ-

καταγραφή και αναλυτική παρουσίαση των εν λόγω περιδοικών. Έχουμε πλέον στη διάθεσή μας μια καταγραφή με τα συνοδευτικά συγκεντρωτικά ευρετήρια, που μας καλύπτει την περίοδο από το 1901 έως το 1933. Η εργασία αυτή, που βρίσκεται εν προόδω, είναι από κάθε άποψη χρήσιμη αλλά φανερώνει συνάμα, χωρίς να επιδεικνύει, την ερευνητική γενναιοδωρία που τόσο συχνά λείπει. Περιμένουμε τη συνέχεια αυτής της προσπάθειας, που θα ολοκληρωθεί με τον τρίτο τόμο, με την ελπίδα ότι η βιβλιογραφία αυτή που ήδη έχει εμπνεύσει τους συνεργάτες του Χ.Α. Καράογλου θα βρει εξίσου αξιους συνεχιστές που θα θελήσουν να προχωρήσουν αυτό το σπουδαίο έργο υποδομής και μετά το 1940.

Παραδειγματική η εργασία του Κώστα Γ. Παπαγεωργίου, ο οποίος επιμελήθηκε τον έκτο τόμο της γνωστής σε όλους, πιστεύω, ανθολογίας-γραμματολογίας *Η Ελληνική Ποίηση* (εκδ. Σοκόλη): «Η δεύτερη μεταπολεμική γενιά», έρχεται να συμπληρώσει έναν κρίκο σοβαρής ενημέρωσης στα ποιητικά πεπραγμένα της ποιητικής μας παράδοσης. Η παλαιότερη προσπάθεια συγκρότησης μιας ανθολογίας της δεύτερης μεταπολεμικής γενιάς από τον Ανέστη Ευαγγέλου με εισαγωγή

του Γιώργου Αράγη είχε έναν εν θερμώ τόνο που διατάρασσε συχνά την αντικειμενικότητα που κατορθώνεται σε μεγάλο βαθμό στην παρούσα έκδοση. Η παρακολούθηση με τρόπο παράλληλο των ποιητικών γεγονότων και των ποιητών, που προέρχονται από το παρελθόν και συνεχίζουν να δημιουργούν συγχρόνως με την εμφάνιση της νεότερης γενιάς καθιστά την εισαγωγή του Κώστα Γ. Παπαγεωργίου εναργέστερη στην παρακολούθηση του ποιητικού κλίματος μέσα στο οποίο οι νεότεροι ποιητές δίνουν το ιδιαίτερό τους στίγμα. Ωστόσο, κάθε ανθολογία ποιητών μιας γενιάς είναι μια αναγκαστική γραμματολογική συγκατοίκηση, που συχνά συνδέει τους ποιητές περισσότερο ασφυκτικά απ' ό,τι συμβαίνει στην πραγματική ζωή. Να ελπίζουμε πως κάποτε θα γραφεί η ιστορία των γραμμάτων μας αποσχηματοποιημένη, μέσα από τις θέσεις αλλά και τις αντιθέσεις που συνθέτουν την πληρέστερη εικόνα της λογοτεχνίας μας;

Ραγισμένη πραγματικότητα: ένας χώρος μνήμης όπου η αυτοβιογραφία του ήρωα δίνει την αφορμή στον συγγραφέα να ανασυνθέσει εικόνες όπως αναδύονται αποσπασματικές και θραυσμένες. Σαν μέσα από ένα καθρέφτη που αλλοιώνει και συνάμα αλώνει το υποκείμενο που τις αντικρίζει,

διο, άλλωστε, ήταν απλό: Από τον κύριο όγκο των κρατούμενων, απομονώνουμε δώδεκα νεαρούς επονίτες, ασκούμε πάνω τους όση βία μπορεί ν' αντέξει το ανθρώπινο σώμα και περιμένουμε να δούμε το αποτέλεσμα της δουλειάς μας. Όσο για το πρόσταγμα, ήταν και αυτό απλό: *ή θα λυγίσετε ή θα πεθάνετε!*

Όταν αυτά συνέβαιναν στη Μακρόνησο, μη διανοηθείτε να ερωτήσετε *τι είχε απομείνει από τα ανθρώπινα δικαιώματα*. Υποτίθεται ότι, ακόμα και στα χρόνια του εμφυλίου πολέμου, η Ελλάδα διέθετε θεσμούς, Βουλή, πολιτικά κόμματα, δικαστήρια, δικηγόρους, συλλόγους, εφημερίδες, κ.λπ. Κάποια στιγμή, ο 24χρονος επονίτης Ηλίας Στάβερης θα πει στον βασανιστή του: «*Δήλωση δεν κάνω... Ό,τι έχω να πω, θα το πω στο δικαστήριο*». Και ο βασανιστής; Ακούστε πώς αντιδρά (σελ. 70): «*Δεν πρόλαβα ν' αποσώσω τη φράση μου, κι ο Κοθράς φρύαξε: Προδότη, βούλγαρε, κατσαπλιά, εδώ θα πεθάνεις. Εδώ είναι το στρατοδικείο, εδώ είναι η κυβέρνηση, εδώ είναι η πατρίδα, εδώ είναι ο βασιλιάς, εδώ είναι η δικαιοσύνη. Όλα είναι εδώ. Η εξουσία είναι εδώ. Και από δω, κατάλαβέ το, δε θα φύγεις ζωντανός χωρίς δήλωση*»...

Για τη Μακρόνησο ενδέχεται να γραφτούν και άλλα βιβλία. Από κρατούμενους που έζησαν το κολαστήριό της (όσο και αν η περίπτωση αυτή ισχυαίνει διαρκώς) ή από ιστορικούς που θα θελήσουν να μελετήσουν τη θεσμοθέτηση του βασανισμού από ένα απάνθρωπο εμφυλιοπολεμικό καθεστώς. Πάντως, έστω και έμμεσα, ο Ηλίας Στάβερης καταθέτει το μήνυμά του: *Ότι κανένας αγώνας δεν πάει, τελικά, στράφι. Και ότι, σε πείσμα αυτών που υποστηρίζουν ότι φτάσαμε στο τέλος της ιστορίας, υπάρχουν ζωντανοί, ενεργοί πολίτες που παλεύουν – και θα εξακολουθήσουν να παλεύσουν – κατά της βαρβαρότητας. Πόση απόσταση να χωρίζει τα «κελιά του θανάτου» από τις «κλούβες γι' αγρίμια»;*

Η Γλαροφωλιά διαβάζεται απνευστί. Και δεν εκπλήσσει, αφού, πέρα από την «πλοκή» του βιβλίου, ο συγγραφέας αφηγείται το κάθε τι, ακόμα και τις πιο άγριες σκηνές, σε χαμηλούς τόνους. Αυτή η απουσία ρητορικής, όμως, συνταιριάζει με το εγνωσμένο ήθος και την εγνωσμένη σεμνότητα του αγωνιστή συγγραφέα. Ο οποίος συνεχίζει, φυσικά, τον αγώνα τον καλόν.

Σοφιανός Χρυσοστομίδης

Αρχαιογνωστικά

Heinz-Günther Nesselrath (επιμ.),

Εισαγωγή στην Αρχαιογνωσία,

τόμος Α': Αρχαία Ελλάδα,

επιμέλεια: Δ. Ιακώβ - Α. Ρεγκάκος,

εκδόσεις «Παπαδήμα», Αθήνα 2001, σ. 776.

Fritz Graf (επιμ.),

Εισαγωγή στην Αρχαιογνωσία,

τόμος Β': Ρώμη,

επιμέλεια: Δ. Νικήτας,

εκδόσεις «Παπαδήμα», Αθήνα 2001, σ. 800.

Η δίτομη *Εισαγωγή στην Αρχαιογνωσία* των Nesselrath και Graf που κυκλοφόρησε μέσα στο 2001 μεταφρασμένη στα ελληνικά, έρχεται να συμπληρώσει και να αντικαταστήσει το ομότιτλο έργο που είχαν εκδώσει στις αρχές του 20ού αιώνα (1909) οι Alfred Gercke και Eduard Norden.

Σπουδαίο έργο και βοήθημα αναφοράς όχι μόνο για εξειδικευμένους μελετητές, φιλόλογους, ιστορικούς, νομικούς, θεολόγους, αρχαιολόγους, φιλοσόφους, τεχνοκριτικούς,

αλλά και για κάθε άνθρωπο των γραμμάτων, των τεχνών και των επιστημών που επιθυμεί μια έγκαιρη ενημέρωση τόσο για την Αρχαία Ελλάδα όσο και για τη Ρώμη.

Και στους δύο τόμους αρχικά περιγράφονται οι ιστορικοπολιτικές και κοινωνικές συνθήκες στο πλαίσιο των οποίων αναπτύχθηκε ο αρχαιοελληνικός και ο ρωμαϊκός πολιτισμός και στη συνέχεια σκιαγραφούνται οι επιμέρους εκφάνσεις του: η γλώσσα, η λογοτεχνία, η φιλοσοφία, η θρησκεία, η τέχνη και οι επιστήμες καθώς και η συνειδησία τους στο Βυζάντιο. Εκτός από τα παραπάνω συμπεριλαμβάνονται και οι λεγόμενες βοηθητικές επιστήμες, όπως η Παλαιογραφία, η Παπυρολογία, η Κωδικολογία, η Επιγραφική και η Μετρική. Σαράντα οκτώ διακεκριμένοι επιστήμονες και πανεπιστημιακοί καθηγητές παρουσιάζουν διαφωτιστικά και εύληπτα την πλούσια και πολυποίκιλη συνεισφορά της Αρχαίας Ελλάδας και της Ρώμης στην παγκόσμια τράπεζα της ιστορίας, του πολιτισμού και του πνεύματος.

Τα κείμενα πλαισιώνουν και συμπληρώνουν εικόνες, χάρτες και πίνακες.

Και για τους δυο τόμους υπάρχουν πολυσέ-

λιδα και χρηστικότητα ευρετήρια. Φωτίζουν πολύπλευρα τον αρχαίο ελληνικό και τον ρωμαϊκό κόσμο, μας δίνουν πλήθος πληροφοριών, αποσαφηνίζουν ειδικότερα θέματα και προσφέρουν ισχυρά βιβλιογραφικά τεκμήρια. Είναι σίγουρο ότι συμβάλλουν στη μελέτη των κλασικών μας γραμμάτων σε μια εποχή που τα αρχαιογνωστικά μαθήματα συμπίεζονται στο βωμό μιας ρηχής τεχνοκρατι-

κής αντίληψης, που αγνοεί αυτό που πολύ ωραία σημειώνει ο Fritz Graf: «Η φιλολογία, καίτοι επιστήμη των κειμένων, υπήρξε πάντοτε και επιστήμη του πολιτισμού· και αυτό γίνεται τα τελευταία χρόνια όλο και πιο σαφές: τα κείμενα είναι οι προνομιούχοι μάρτυρες ενός ευρύτερου και ενιαίου πολιτισμού.»

Παναγιώτης Στυλ. Σκορδάς

Ιστορίες βίας και τρυφερότητας

Ρόμπερτ Μακ Λιάμ Γουίλσον,

Μπέλφαστ blues,

Μετάφραση: Χρύσα Τσαλικίδου

εκδόσεις Εξάντας, Αθήνα 2002, σ. 540.

Ο Ρόμπερτ Μακ Λιάμ Γουίλσον γεννήθηκε στο Δυτικό Μπέλφαστ το 1964 και ζει στην Αγγλία.

Μετά το απολαυστικό *Έργα και ημέρες του Ρίπλεϊ Μπογκλ*, μία ακόμα εκ των έσω ματιά στον καθημερινό μικρόκοσμο μιας διαμάχης που ο υπόλοιπος κόσμος δυσκολεύεται να συλλάβει, από την πένα ενός συγγραφέα που διακρίθηκε για το μεστό και πρωτότυπο ύφος του.

Το *Μπέλφαστ blues* είναι μια ιστορία του

Μπέλφαστ. Πρωταγωνιστούν ο καθολικός Τζέικ, που αναζητά τον έρωτα, ο προτεστάντης Τζάκι, που κυνηγά το χρήμα, και η ίδια η πόλη, που ψάχνει απελπισμένα την ησυχία της.

Παράλληλα εκτυλίσσονται και οι ιστορίες άλλων ανθρώπων, που προσπαθούν να επιβιώσουν και να ευτυχίσουν σ' αυτή τη δύσκολη, διαβόητη πόλη, που ο συγγραφέας λατρεύει και μισεί.

Το μυθιστόρημα, που γυρίστηκε σειρά από το BBC, αποτελεί έναν συνδυασμό τρυφερότητας, βίας και κυρίως, καταιγιστικής, ξεκαρδιστικής σάτιρας της πολιτικής κατάστασης στη Βόρεια Ιρλανδία, και γενικότερα της ανθρώπινης κατάστασης.

Χ.Ν.

παρατηρούμε την εξέλιξη της αφήγησης, γινόμαστε κομμάτι από το παζλ του αφηγητή, αναγνώστες και δράστες συνάμα. Αυτές οι πρώτες μου αντιδράσεις σχετίζονται με το μυθιστόρημα του Άρη Μαραγκόπουλου *Αγάπη [κήποι] αχαριστία* (εκδ. Κέδρος, 2002) που έχει την αποτελεσματικότητα μιας κατασκευής που δεν υποκρίνεται την ανύπαρκτη ούτως ή άλλως ολοκληρωμένη εικόνα, αλλά αντίθετα αφήνει ρωγμές για τη δική μας σύμπραξη.

Στο γύρο των καρπών / τόση ομορφιά, / η σήψη φάνταζε αμαρτία. / Όμως τι πιο αληθινό / από το χέρι. / Άηχο απλώνεται να κόψει: **Αθήνα Παπαδάκη, Ο Θάνατος και η Κόρη** (εκδ. Καστανιώτη, 2001).

ο χαρτοκόπτης

Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε

Ιλία Έρεμπουργκ, *Το χρονικό της ανταρτοσύνης*, (Σύγχρονη Εποχή), Αθήνα 2002.

Μιχάλης Καναβάκης, *Κοινωνική Παιδαγωγική*, (Παπαζήση), Αθήνα 2002.

Λόρα Γιαφέ, *Ο Μαξ είναι σημαντικός*, (Αγκυρα), Αθήνα 2002.

Αντώνης Α. Ζώης, *Αχνάρια του Θεού ή Τηλέμαχος*, (ερινεύς), Αθήνα 2001.

Λ. Ζαμόισκι, *Τα κρυφά ελατήρια της διεθνούς τρομοκρατίας*, (Σύγχρονη Εποχή), Αθήνα 2002.

Ρήγας Γκόλφης, *Ποιήματα*, (Εστία), Αθήνα 2002.

Δάνης Παπαβασιλείου, *Στα εργαστήρια κατασκευής πολέμων*, (Σύγχρονη Εποχή - Ριζοσπάστης), Αθήνα 2002.

Βαγγέλης Ραπτόπουλος, *Η δική μου Αμερική*, (Κέδρος), Αθήνα 2002.

Αγγελική Σμυρλή, *Τα τετράδια της Σοφίας*, (Κέδρος), Αθήνα 2002.

Νίκη Τρουλινού, *Μαράλ όπως Μαρία*, (Το Ροδακινό), Αθήνα 2002.

Ρέα Γαλανάκη, *Ο Αιώνας των Λαβυρίνθων*, (Καστανιώτης), Αθήνα 2002.

Pierre Vidal-Naquet, *Οι Έλληνες, οι ιστορικοί, η δημοκρατία*, *Η μεγάλη απόκλιση*, (Πατάκης), Αθήνα 2002.

Λεονάρντο Σάσα, *Υπόθεση Μόρο*, (Πατάκης), Αθήνα 2002.

Ηρώ Αναγνωστοπούλου, **Άννα Σκούρα**, **Κώστας Σφικτός**, *Επικοινωνίες, 1600 όροι*, (Πατάκης), Αθήνα 2002.

Sigmund Freud, *Για την ερμηνεία των αφαισιών*, (Εξάντας), Αθήνα 2002.

Πλάτων, *Ρεόντων έλεγχος*, (Θεαίτητος 151d-183c), Μεταφρ. Ανδρέας Κ. Παπανικολάου, (Εξάντας), Αθήνα 2002.

Εκ των υστέρων, *Ψυχαναλυτικό Περιοδικό*, (Εξάντας), Ιούνιος 2002.

Ilse Grubrich-Σημίτη, *Επιστροφή στα κείμενα του Freud*, (Εξάντας), Αθήνα 2002.

Γιώργος Φρέρης, *Ιριδισμοί υπομονής*, (παρατηρητής), Θεσσαλονίκη 2002.

Βαγγέλης Αυδίκος, *Το βλέμμα στον τοίχο με τη μαντανία*, (Ελληνικά γράμματα), Αθήνα 2002.

Οδυσσέας Σπαχής, *Το Ιερό και το Δίκαιο στο Μινωικό Μύθο*, (Αναλόγιο), Αθήνα 2002.

Κώστας Θ. Ζάρρας, *Το Δένδρο των Ψυχών*, (Αρχέτυπο), Αθήνα 2002.

Σταμάτης Δ. Γερογιωργάκης, *Αναγκαίο ον & Νομοτέλεια*, (Ινδικτος), Αθήνα 2002.

Γιώργος Παπαγιαννόπουλος, *Ευρώπη των σχισμών*, (Ινδικτος), Αθήνα 2002.

Ο ψίθυρος που ξύπνησε τον κόσμο

Αποπνικτική η ζέστη, το νέφος της πόλης χειρότερο κι απ' αυτό των Αθηνών, μπετόν αρμέ και φτώχεια στις λαϊκές γειτονιές και στα παζάρια, Γερμανοί οι έλληνες οδηγοί μπροστά στην οδική συμπεριφορά των τούρκων ταξιτζήδων – Σμύρνη, ογδόντα χρόνια μετά... Μπαζωμένες παραλίες, μπαζωμένα όνειρα, ξεθωριασμένη η ελληνική σημαία του Προξενείου, ξεθωριασμένος κι ο Μικρασιατικός Ελληνισμός... Καλοδιατηρημένα τα σπίτια-μπαράκια του Αλσαντζάκ, ερωτοτροπίες και βαργεστιμάρα στα τζαζάδικα της πόλης, flash-back, «σου το έχω πει χίλιες φορές, "book" θα πει βιβλίο.»!

Τουρκία, φιλική, προεκλογική, τριτοκοσμική, αντιφατική, επιθετική, ανέμελη... Σαλεπτζήδες και λούστροι στους δρόμους, φερεντζέδες και μόδιστροι! «Προτιμώ τη Σμύρνη, τον ήλιο του Αιγαίου, τους ρυθμούς της πατρίδας μου, τα γιατί μου και τα σκυλιά μου», αφηγείται ο Ayhan: «Πολιτικός μηχανικός σπούδασα στις Βρυξέλλες στα μέσα του '70, μου άρεσε όμως πάντα η φωτογραφία, μια μέρα πήγαμε στην εξοχή με τη φινλανδέζα φίλη μου να φωτογραφίσουμε μανιτάρια, γυρίσαμε πίσω, πάρκαρα το αυτοκίνητό μας σε μια γωνιά, έβρεχε συνέχεια για μέρες πολλές στις Βρυξέλλες, όταν ξαναπήγα να πάρω το αμάξι μου είχαν φυτρώσει μανιτάρια!...». Τουρκία, πρωταγωνίστρια σε ντέρμπυ Β' Εθνικής! Μεγάλη, φτωχή, αλαζονική, αντιφατική, επικίνδυνη... «Σελανίκ, έχω αδερφή της μάνας εκεί, είμαι πρότυπο οικογενειάρχη, σας αρέσει η Σμύρνη;», ρωτάει με карабоτσакισμένα αγγλικά ο ταξιτζής μας! «Είμαστε από την Ελλάδα, δεν είμαστε Αμερικανάκια για να μας χρεώνεις διπλά», απαντάμε εμείς, αρχίζοντας παζάρια... Ο Μεμέτ γελάει, τα λόγια του δεν τα μασάει, και η ταρίφα πέφτει... Σμύρνη – η πατρίδα του Όμηρου, όπως διαλαλούν τα τουριστικά φυλλάδια της πόλης! Έφεσος, οι πέτρες κρίζουν ελληνικά κι οι ξεναγοί το χαβά τους και την ψευτιά τους.

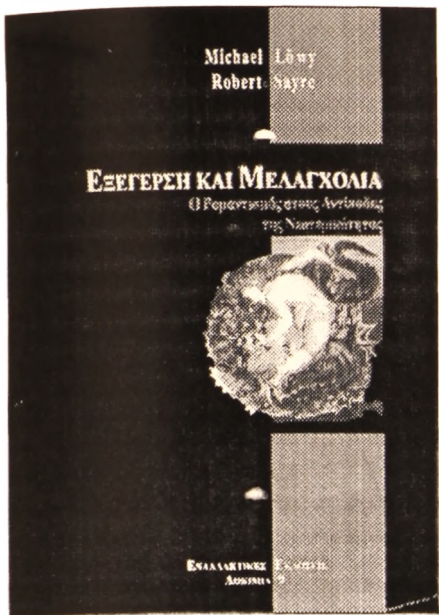
Για μια χαμένη άνοιξη στις παρυφές του Αιγαίου η σημερινή μας θύμηση, συντρόφια... Αφιερωμένη εξαιρετικά στα πορνεία των μεγάλων λιμανιών και των γλυκών αγγέλων... Αφιερωμένη στους Αριστερούς, στους Προμηθεϊκούς, στους μόνους! Άργησε ή μήπως πέρασε το λεωφορείο κι εμείς το χάσαμε κυνηγώντας χίμαιρες και ανεμόμυλους; Θύμησες, οι ψίθυροι που ξύπνησαν τον κόσμο! Γραφές, στρατιώτες που άλωσαν χειμερινά ανάκτορα μιας φαντασίας light...

ΑΠΟ ΤΟΝ
ΚΩΣΤΑ
ΚΑΡΑΜΑΡΚΟΥ

Υ.Σ. Ο τίτλος του κειμένου είναι φράση παρμένη από μύθο των αυτοχθόνων λαών της Αυστραλίας για τη δημιουργία του κόσμου.

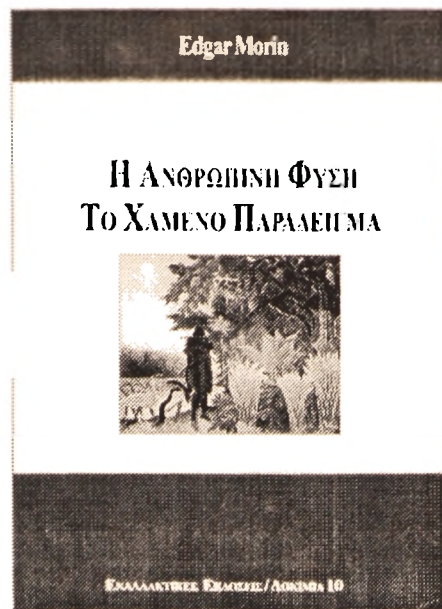

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

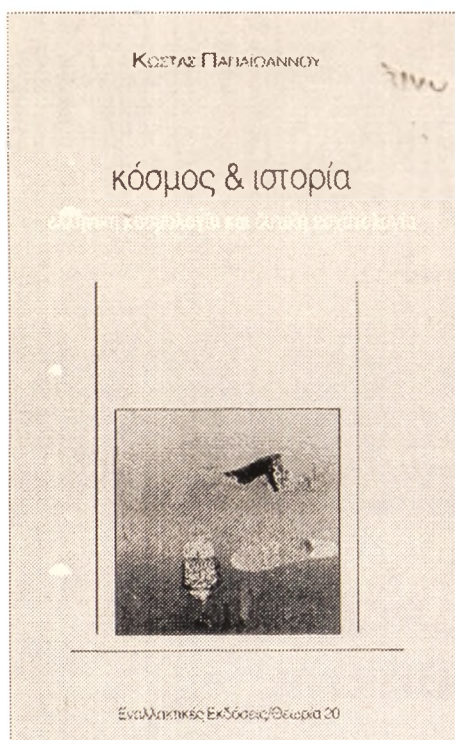
MICHAEL LÖWY- ROBERT SAYRE ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΚΑΙ ΜΕΛΑΓΧΟΛΙΑ ο ρομαντισμός στους αντίποδες της νεωτερικότητας

Τι είναι ο ρομαντισμός; Ταυτόχρονα (ή άλλοτε) επαναστατικός και αντεπαναστατικός, ατομικιστικός και κοινοτιστικός, κοσμοπολίτικος και εθνικιστικός, ρεαλιστικός και φανταστικός, οπισθοδρομικός και ουτοπικός, εξεγερσιακός και μελαγχολικός, δημοκρατικός και αριστοκρατικός, ακτιβιστικός και θεωρησιακός, δημοκρατικός και μοναρχικός, κόκκινος και λευκός, μυστικιστικός και αισθησιακός...

EDGAR MORIN Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΦΥΣΗ ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Αυτή η αντιθετική δυάδα άνθρωπος/ζώο, πολιτισμός/φύση, σκοντάφτει στο προφανές: είναι προφανές ότι ο άνθρωπος δεν αποτελέστηκε από δυο κομμάτια το ένα πάνω από το άλλο. το ένα βιο-φυσικό και το άλλο ψυχοκοινωνικό, είναι προφανές ότι κανένα Σινικό τείχος δεν χωρίζει το ανθρώπινο μέρος του και το ζωώδες μέρος του: είναι προφανές ότι ο κάθε άνθρωπος είναι μια βιο-ψυχο-κοινωνιολογική ολότητα.

Κώστας Παπαϊωάννου ΚΟΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ελληνική κοσμολογία & δυτική εσχατολογία

Γιώργος Καραμπελιάς ΙΣΛΑΜ & ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ η θανάσιμη διεκλυστίνδα

Γιαν Βάκλαβ Μπακάλουκ

Ο σοσιαλισμός των διανοουμένων Εισαγωγή του Alexandre Skirda

Εναλλακτικές Εκδόσεις / Αντικατάσταση 16

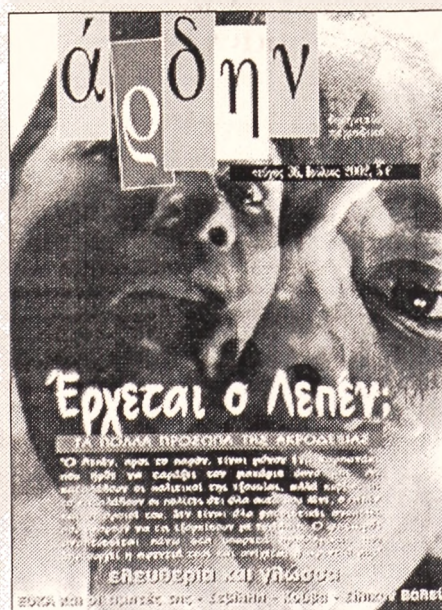
ΓΙΑΝ ΒΑΚΛΑΒ ΜΑΚΑΪΣΚΙ - ΑΛΕΞΑΝΤΡ ΣΚΙΡΝΤΑ Ο ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΩΝ

...Ο σοσιαλισμός ήταν και είναι μια θεωρία που αρμόζει στις, ή χρησιμοποιείται από τις, διαχειριστικές τάξεις (τους διανοούμενους) για να υποκαταστήσουν την αστική τάξη, αφού πρώτα την ανατρέψουν σε συνεργασία με την εργατική τάξη, ή έστω για να συγκυριαρχήσουν με την αστική τάξη... Ο Αλεξάντρ Σκριντά στην εισαγωγή του παρουσιάζει ολοκληρωμένα τη σχετική συζήτηση από τον Μπακούνιν μέχρι τον Όργουελ.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

άρδην

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΙΟΥΛΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2002

ΕΡΧΕΤΑΙ Ο ΛΕΠΕΝ;
τα πολλά πρόσωπα της ακροδεξιάς

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ-ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2002

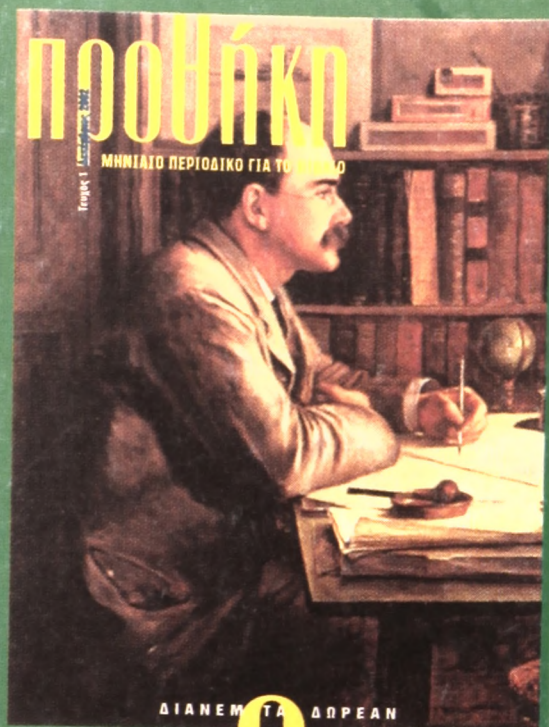
ΕΝΟΠΛΗ ΠΑΛΗ
και ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ

email: ardin@hol.gr, http://www.ardin.gr

Είστε βιβλιόφιλος κι αναζητάτε τακτική ενημέρωση για τις νέες εκδόσεις;

Περιοδικό «προθήκη»

κάθε μήνα στο σπίτι σας **ΔΩΡΕΑΝ!**

Η πλούσια βιβλιοπαράγωγή της χώρας μας, δημιουργεί δυσκολίες στην ενημέρωση των βιβλιόφιλων, αλλά και των απλών αναγνωστών, σχετικά με τις νέες εκδόσεις. Το περιοδικό «προθήκη» σας παρουσιάζει σχεδόν το σύνολο των νέων εκδόσεων όλων των ελληνικών εκδοτικών οίκων, αμέσως μόλις κυκλοφορήσουν. Η ταξινόμηση των βιβλίων ακολουθεί το Διεθνές Σύστημα, διευκολύνοντας έτσι αναζητήσεις και τα ειδικά ενδιαφέροντά σας.

Η παρουσίαση των βιβλίων γίνεται με τρόπο σύντομο και σαφή, αφήνοντας σ' εσάς την αξιολόγηση και την τελική επιλογή. Με το δωρεάν μηνιαίο περιοδικό «προθήκη» ενημερώνεστε για τις νέες εκδόσεις ενώ, παράλληλα, αρχειοθετώντας τα τεύχη δημιουργείτε μια πολύτιμη βάση δεδομένων για τη βιβλιοθήκη σας.

Ειδικές στήλες της «προθήκης» σας ενημερώνουν συνοπτικά για τις βιβλιοκριτικές στον ημερήσιο, περιοδικό και ειδικό Τύπο. Τα θεματικά Αφιερώματα σας προσφέρουν συγκεντρωτικά στοιχεία για την ελληνική βιβλιογραφία. Εξάλλου, βιβλία που είναι πολύ σημαντικά, ανεξάρτητα από το θέμα τους, παρουσιάζονται αναλυτικά.

προθήκη
ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Το περιοδικό «προθήκη» έρχεται κάθε μήνα στο σπίτι σας, **ΕΝΤΕΛΩΣ ΔΩΡΕΑΝ**, αρκεί να συμπληρώσετε το παρακάτω **ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΟΥ** και να το στείλετε:

Στην ταχυδρομική θυρίδα
ΤΘ 70201 Γλυφάδα – Τ.Κ. 166 10

Τεύχος 1 Δεκέμβριος 2002

Μ. ΠΙΤΣΙΛΙΔΗΣ-ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΕΛΤΙΟ ΔΩΡΕΑΝ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΟΥ στο μηνιαίο περιοδικό «προθήκη»

Επώνυμο _____

Όνομα _____

Ηλικία _____ Επάγγελμα _____

Διεύθυνση _____

Πόλη _____ ΤΚ _____

Τηλέφωνο _____ e-mail _____

Ενδιαφέρομαι για ειδικότερη ενημέρωση σχετικά με τις νέες εκδόσεις, στους παρακάτω τομείς:

☐ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

☐ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

☐ ΔΙΚΑΙΟ

☐ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

☐ Η/Υ-INTERNET

☐ ΘΕΑΤΡΟ-ΣΙΝΕΜΑ

☐ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

☐ ΙΑΤΡΙΚΗ-ΥΓΕΙΑ

☐ ΙΣΤΟΡΙΑ

☐ ΚΑΛΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

☐ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ

☐ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

☐ ΛΕΞΙΚΑ

☐ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ-ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

☐ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ

☐ ΜΜΕ-ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

☐ ΜΟΥΣΙΚΗ

☐ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

☐ ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

☐ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

☐ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ ΞΕΝΗ

☐ ΠΟΙΗΣΗ

☐ ΣΧΟΛΙΚΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

☐ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

☐ ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

☐ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

☐ _____